

Bundel van de Afdeling* Westland van 5 november 2008

Agenda documenten

pt01 Agenda voor BIS dd 17okt08

Bundel vergadering afd.Westland 5 november 2008

- 1 Opening
 pt01 Agenda voor BIS dd 17okt08
- 2 Notulen vergadering (20 mei en 8 juli 2008)
 Notulen afdeling Westland 5 november 2008 (de notulen van deze laatste vergadering zijn vastgesteld!)
 pt 02.a Concept Notulen afdeling Westland 20 mei 2008, versie voor vaststelling 5nov08 EN BIS
 pt 02.b Concept Notulen afdeling Westland 8 juli 2008, versie voor 5nov08 en BIS
 pt 02.c bijlage Profielschets schouwmeester
- 3 Actiepuntenlijst
 pt 03 Actiepuntenlijst afd Westland voor 5 nov 2008 VERSIE...
- 4 Mededelingen en ingekomen stukken
 pt 04 Mededelingen en ingekomen stukken afd WL 5nov08
- 4.a Voortgang Waterplan Westland (mondeling)
- 4.b Voortgang Waterplan Hoek van Holland (mondeling)
- 4.c Oranjevuitenpolder
 oplegnotitie Oranjevuitenpolder, met toelichting
- 4.d Peilbesluit Boschpolder
 oplegnotitie Peilbesluit Boschpolder
- 4.e Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen
 pt 04-e1 oplegnotitie Voorkeursmaatregelen polder Staalduine...
 pt 04-e2 709938 VV voorstel voorkeursmaatregelen Staalduinen...
- 4.f Waalblok waterbergingsmaatregelen
- 5 Begroting 2009
 Bijlage 1 - Beleidsbegroting 2009
 pt 05- oplegnotitie
- 6 Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015
 Oplegnotitie WBP
 Bijlage WBP-Inhoudsopgave
 Bijlage WBP-stuk 10
- 7 Plantengroei en onderhoud boezem (gebied afd.Westland)
 oplegnotitie Bespreking Plantengroei en onderhoud boe...
- 8 Rondvraag
- 9 Sluiting

Agenda voor de vergadering van de Afdeling Westland van het Hoogheemraadschap van Delfland op 05 november 2008 om 09.30 uur in Pleincentrum Naaldwijk.

A G E N D A

1.	Opening	9.30 uur
2.	Notulen vorige vergadering (20 mei en 8 juli 2008)	9.35 uur
3.	Actiepuntenlijst	9.45 uur
4.	Mededelingen en ingekomen stukken	10.00 uur
	4.a. Voortgang Waterplan Westland (mondeling)	
	4.b. Voortgang Waterplan Hoek van Holland (mondeling)	
	4.c. Oranje(buiten)polder	
	4.d. Peilbesluit Boschpolder	
	4.e. Voorkeursmaatregelen polder Stalduinen	
	4.f. Waalblok waterbergingsmaatregelen (mondeling)	
5.	Begroting 2009	10.30 uur
6.	Ontwerp-waterbeheerplan	11.00 uur
7.	Plantengroei en onderhoud boezem (gebied afd. Westland)	11.30 uur
8.	Rondvraag	11.50 uur

Sluiting (12 uur)

Vanavond, 5 november 2008, wordt in de Noviteit in Monster nog een informatie-bijeenkomst voor de ingezetenen van de afdeling Westland gehouden.

- C O N C E P T -

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Westland** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op dinsdag 20 mei 2008 te Naaldwijk.

Aanwezig: J.G.P. Verbeek, voorzitter;
P. van der Ende, mevrouw drs. J. Engels, P.J. Hofman, J. de Jong, mr.dr.P.C Lagas en mevrouw A.J.M. van Luijk-Bouwmeester, leden van het afdelingsbestuur;
mevrouw drs. J.J. Lieve, secretaris afdeling Westland;
C. Langelaan, accountmanager afdeling Westland;
T. Spaan (schouwmanager, voor agendapunt 5), E. Meijboom (team Watersysteemkwaliteit (WSK), voor agendapunt 6), R. Bakkum en J. Willems (WSK, voor agendapunt 9) en R. Petter (WSK, voor agendapunt 11) en H.F. Jansen (projectleider bij de gemeente Westland, voor agendapunt 11).

Afwezig met kennisgeving:

W.A.M. van Vliet en C.E.G. Zuidgeest, leden van het afdelingsbestuur.
Portefeuillehouder T. Fransen en wethouder M. van der Zwan voor agendapunt 11

1. Opening

De voorzitter opent om 09.30 uur de bijeenkomst. Hij spreekt uit verheugd te zijn over de grote opkomst en heet de aanwezigen, in bijzonder de heer Lagas die sinds kort lid is van dit bestuur, welkom.

Van de leden Van Vliet en Zuidgeest is bericht van verhindering ontvangen. Ook de voor agendapunt 11 uitgenodigde bestuurders laten zich verontschuldigen.

De voorzitter stelt de nieuwe medewerkers bij Delfland voor. Jeannette Lieve is aangesteld als secretaris van het afdelingsbestuur en Carlo Langelaan is de nieuwe accountmanager voor het gebied, de gemeente Westland en Hoek van Holland.

Er zijn geen nieuwe onderwerpen voor de volle agenda en de voorzitter stelt voor snel door te gaan.

2. Notulen vergadering 27 oktober 2007

De notulen worden gewijzigd vastgesteld: op pagina 4 onder het kopje 'AHR-project en Afvalwater' staat twee keer Delfland waar Delfluent moet staan.

Naar aanleiding van pagina 1, de notulen van 5 juni 2007:

- De informatieavond voor de Oranjebuurt in de Lier is uiteindelijk door Delfland georganiseerd. De bijeenkomst is vanavond, 20 mei 2008, en de gemeente Westland heeft zich alsnog aangesloten bij de organisatie. De voorzitter biedt zijn verontschuldiging aan de afdeling aan. In de hectiek van de voorbereidingen is verzuimd om in overeenstemming met de richtlijnen VV-uitnodigingen de leden en schouwmeesters te informeren.
- Met betrekking tot de extra waterberging Oranjepolder bij Maasdijk gaat het college er vanuit dat in de herfst het financieringsvoorstel bij de Verenigde Vergadering voorligt. In de notulen zal de laatste stand van zaken over de realisatie van de waterberging worden opgenomen. ¹

¹ Zie voor beantwoording bijlage 1 van dit verslag

Naar aanleiding van pagina 2, mededeling vaarbeleid boezemwateren: Binnenkort gaat er een notitie over nautisch beheer/verkeer Delfland van het college ter informatie naar de Verenigde Vergadering.

Naar aanleiding van pagina 4, Begroting 2008, AHR-project en Afvalwater: Of Delfluent in aanmerking komt voor een bonus wordt later dit jaar bekend. De VV zal dan worden geïnformeerd over dit aspect van de oplevering.

Naar aanleiding van pagina's 5 en 7, Waterplan Westland, cultuurhistorisch water: De heren De Jong en Hofman vragen om meer aandacht van de Delflandse organisatie voor de 'oude' bedijkingen binnen het gebied en andere cultuurhistorische eigendommen. Verwezen wordt naar de kaartrapportage "Cultuurhistorische hoofdstructuren Zuid-Holland, regio Delfland en Schieland" van de provincie Zuid-Holland uit circa 2000.

Naar aanleiding van pagina 7, Waterplan Westland CD/ROM: In de notulen wordt opgenomen dat de CD/ROM, zodra deze er is, aan de leden en schouwmeesters zal worden toegezonden.

Mevrouw Engels betreurt dat de afdelingsvergadering van begin 2008 is afgezegd en informeert bij de voorzitter naar de reden. Geen van de afdelingen heeft in februari vergaderd.

De voorzitter benadrukt dat ook voor de afdeling Westland op dat moment gold dat geen notities waren of dringende onderwerpen.

Er wordt kort gesproken over de totstandkoming van de waterplannen, in bijzonder die van Rotterdam en Westland. Die van de gemeente Westland is momenteel volop in ontwikkeling. Het bevreemdt de heer Van der Ende dat er een versie van het Waterplan Westland ter inspraak wordt gelegd waarin wezenlijke informatie nog ontbreekt. De voorzitter beaamt dat het 'Het waterplan Westland' op hoofdlijnen betreft. Hij stelt voor dit onderwerp verder bij de punten 7 en 8 van deze agenda te behandelen.

3. Actiepuntenlijst

Alle actiepunten op de lijst worden afgevoerd, met dien verstande dat als nieuwe actiepunt bij 'Oranjepolder bij Maasdijk' wordt opgevoerd: informeren naar de stand van zaken realisatie waterberging Oranjepolder.

4. Mededelingen en ingekomen stukken

A. UPR "Mooi en vitaal Poelzone"

Het project Poelzone Westland is de verantwoordelijkheid van de gemeente. De voorzitter meldt dat het hoogheemraadschap van Delfland wat het water betreft aansluit en het project desgevraagd steunt. Dit project heeft echter voor Delfland geen prioriteit. In antwoord op de vraag van mevrouw Engels legt de voorzitter uit dat dit niet te maken heeft met de financiering van het project, maar met de beschikbaarheid van mensen.

De heer Van der Ende meldt dat het project vorige week uitgebreid is besproken in de raad van de gemeente Westland. Hij vraagt of het mogelijk is voor een volgende vergadering van de afdeling een presentatie te krijgen met daarin de gevolgen en risico's van het project voor het hoogheemraadschap.

In aansluiting hierop noemt de heer Hofman het belang van het Boezemkanaal voor de waterhuishouding. Hij vult aan dat innovatief bouwen in het Westland van belang is in de beeldvorming en informeert of het college zijn vraag in de laatste Verenigde Vergadering over de combinatie water-wonen al heeft beantwoord. Dit blijkt niet het geval.

B. De Bonnen

De voorzitter deelt mee juist gisteren een brief aan het college van Rotterdam mede te hebben ondertekend namens het hoogheemraadschap van Delfland. De andere ondertekenaars waren de deelgemeente Hoek van Holland, de Stichting Het Zuid-Hollands Landschap, de Stichting De Bonnen, de Parnassia Bavo groep en het Hoogheemraadschap van Delfland. Doordat de financiële risico's voor de gemeente Rotterdam nihil zijn kan het gebiedsontwikkelingsplan worden gerealiseerd.

C. Herstructurering glastuinbouw

De herstructurering verloopt niet zo vlot als gehoopt. De voorzitter meldt dat over het project Waalblok gesprekken worden gevoerd. Een keer in de zes weken komt de Stuurgroep Waalblok bijeen. En er vindt nog nader onderzoek plaats, zoals naar het 4 B concept. Hij is er niet gerust op dat het op korte termijn gaat lukken.

In antwoord op de vraag van mevrouw Engels legt hij uit dat de vertraging niet te maken heeft met de parkeerplaats.

De heer Hofman informeert of zijn eerdere suggestie om voor kwetsbare gebieden een specifieke keur² in het leven te roepen is onderzocht. De voorzitter zegt toe dit na te vragen. De uitkomst hiervan zal in de notulen worden opgenomen.

D. Oranjebuitenpolder

De polder kent een groenblauwe dooradering en is betrokken bij de natuurontwikkeling van de gemeente Rotterdam. De Berging boezemland Oude Spui is onderdeel van de herinrichting en wordt momenteel bekeken en besproken. De voorzitter stelt dat het uitgangspunt van het hoogheemraadschap van Delfland is dat een waterprobleem in het gebied zelf moet worden opgelost. Met de ondernemers worden hierover verkennende gesprekken gestart. De heer Hofman vraagt aandacht voor de cultuurhistorie van het gebied, het Oude Spui gemaal wordt genoemd.

Voor een volgende vergadering zal de Oranjebuitenpolder ter bespreking worden geagendeerd.

E. Rapportage najaarsshow 2007

De heer Hofman is blij met de heldere rapportage. Hij meent dat de aangeland in principe de eigenaar van de sloot is. Het lijkt hem verstandig de afspraken over onderhoud en beheer door derden in een legger vast te leggen. Hij pleit vervolgens voor een afspraak met het kadaster dat wijziging van kadastrale gegevens zo snel mogelijk aan Delfland worden verstrekt. Hij adviseert om de Spoorwegwet goed na te kijken op het beheer van de spoorloten. Hij heeft de indruk dat de NS verantwoordelijk is. Ten slotte geeft hij in overweging in verband met het broedseizoen een bijzondere show uit te schrijven. Het is hem bekend dat bij de Unie van Waterschappen informatie beschikbaar is, maar die geldt vooral het oosten van het land. De heer Van der Ende suggereert om de rapportage naar alle schouwmeesters te sturen, zodat zij ook kunnen zien hoe het in andere polders gaat. Hij vraagt aandacht voor het ophalen van zwerfvuil dat uit watergangen is gehaald en op de kant blijft liggen. De heer Spaan bevestigt dat GEOWEB noodzakelijk is om te weten welke aangelanden verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van sloten. Er wordt volop gewerkt aan leggerkaarten voor de ecologische zones, waarop ook alle informatie over het onderhoud te vinden zou moeten zijn. Pas na het gereedkomen van nieuwe projecten worden de eigendomsgegevens kadastraal verwerkt, hetgeen voor het waterschap een probleem is. Onderzocht wordt wat de consequenties van de Flora- en faunawet zijn voor de show en het onderhoud in bepaalde periodes. Het probleem van het afval dat op de kanten blijft liggen zal worden aangekaart bij de Sector Onderhoud waterkeringen en watergangen.

² Delfland heeft één keur die sinds 1 januari 2008 van kracht is geworden.

Vorig jaar is een uitgebreide procedure doorlopen om te komen tot de vaststelling van de nieuwe Keur van Delfland. De heer Hofman heeft gevraagd naar speciale regels, over wat niet mag, in specifieke kwetsbare gebieden. Delfland heeft voor het opstellen van de nieuwe keur gebruik gemaakt van het model van de Unie van Waterschappen. In dit model zijn alle werkzaamheden door kapstokartikelen verboden. In beleidsregels wordt dan vervolgens in detail aangegeven wat waar en wanneer is toegestaan. Momenteel worden beleidsregels op basis van bestaand handelingskader vastgesteld. Het aanwijzen van kwetsbare gebieden is beleidsmatig een nieuw onderwerp wat door WHH en WSK opgepakt dient te worden, waarschijnlijk in combinatie met de implementatie van de KRW. Wanneer deze beleidsnota door de VV is vastgesteld, kan het beleid worden vertaald naar beleidsregels. Wanneer deze gereed zijn, kan het (door V&H) in de vergunningverlening worden geïmplementeerd.

5. Aanpak werving & selectie schouwmeesters 2008 *

De heer Hofman lijkt het beter dat de afdeling eerder gekend wordt in een voordracht van de selectiecommissie, zodat zij nog de mogelijkheid heeft om aanmerkingen te maken. De voorzitter zegt dat formeel de dijkgraaf beslist over de voordracht, maar dat geprobeerd wordt het afdelingsbestuur tijdig in te lichten. Dat moet er echter niet toe leiden dat een aparte afdelingsvergadering moet worden gehouden. De heer Van der Ende zou de afdelingen niet te veel inspraak in personele aangelegenheden willen geven. Mevrouw Engels meent dat juist is getracht, in tegenstelling tot de vroegere situatie de afdeling nu wat meer afstand te laten nemen.

6. Waternatuurkansenkaart

De heer **Meijboom** zet uiteen dat de Waternatuurkansenkaart een uitwerking is van de nota Water als drager van de natuur.

- Het doel is de balans tussen natuur en cultuur terug te brengen. In de Kaderrichtlijn water worden eisen gesteld aan de waterkwaliteit. Belangrijk voor de ecologie zijn de verbindingen. Op de kaart wordt getracht samenhangen in het watersysteem aan te geven. Om aan de taak op het gebied van de ecologische waterkwaliteit in de toekomst te kunnen voldoen, is een robuust, veerkrachtig ecologisch netwerk van belang.
- Tweeduizend jaar geleden was Delfland een getijdengebied, met duinen, strandwallen, strandvlakten en kreken. Nu is het hele gebied in cultuur gebracht, maar zijn nog wel natuurwaarden aanwezig. Waternatuur is alle ecologie die bij het watersysteem hoort: waterplanten, de begroeiing van de oevers, het duingebied, de natuur van dijken en kaden enz. Op de kaart worden de beste kansen voor natuurlocaties aangegeven.
- Op de kaart zijn, ook voor Westland, kansen, ambities en maatregelen aangegeven, voornamelijk op een abstract niveau. Zo is het creëren van een natte duinstrook een ambitie voor de lange termijn, die aansluit bij de Greenportvisie. Die duinstrook moet zo robuust mogelijk worden. Een volgende stap is opnemingsplannen in waterplannen en ruimtelijke plannen waarin watergebieden zijn verwerkt.
- Voor het kassengebied zijn er drie ambities. De eerste is aansluiten bij de aanwezige waterstructuur, waarin veelal nog oude getijdebeken zijn terug te vinden, zodat nog cultuurhistorische kenmerken gehandhaafd kunnen worden, en versterking van de basiskwaliteit van het water. Een tweede ambitie is een netwerk van waterbergingen, die vaak unieke ecologische kwaliteiten hebben. De derde ambitie is het bevorderen van korte, doodlopende watergangen, die ideaal zijn voor de visstand. Er is ruimte voor de vis in de boezem, maar de vis verblijft ook graag in snel opwarmende kleine slootjes in de polder. Nagegaan wordt welke aanpassingen daarvoor nodig zijn.
- Voor de aal, een soort die steeds verder teruggedrongen wordt, wordt gezocht naar mogelijkheden voor zoet-zout-migratie, met name bij het gemaal Westland. In de Oranjevlietpolder is er een uniek stuk brakwatermilieu, dat zou kunnen worden uitgebreid.

De heer De Jong heeft er de grootste moeite mee dat steeds kleine stukjes gebied planologisch worden gebruikt in waterplannen, bestemmingsplannen en nu weer de Waternatuurkansenkaart. Er staan maar heel weinig kassen in de Oranjevlietpolder en er is weinig verharding. Hij vindt het zot dat op die plek, belangrijk voor de zoetwatervoorziening, een brakwatermilieu te creëren. Als er een brakwatermilieu moet komen. Zijns inziens zou dan het gemaal Westland moeten worden verplaatst naar de Oranjesluis, de zoetwaterleiding worden verlengd en de Deltadijk over de Oranjedijk en de Maasdiijk worden gelegd. Dan is het zoet water veiliggesteld. De voorzitter meent dat voor brak water wordt gedoeld op de Oranjeplassen. De gemeente Rotterdam wil de Oranjevlietpolder zoet houden. Voor de aal zouden vistrapjes moeten worden gemaakt bij gemaal Westland en gemaal De Zaaier. De heer De Jong vreest dat niet alleen de Oranjeplassen, maar de complete Bonnenpolder en de complete Oranjevlietpolder een brakwatermilieu worden. Zijns inziens is dat verborgen in de

* In het afdelingsbestuur Oostland d.d. 21 mei 2008 is verzocht om een minder ambtelijk geformuleerde profielschets. Naar aanleiding van dit verzoek is de profielschets aangepast (zie bijlage).

waterplannen en structuurplannen van Rotterdam. De zoetwatervoorziening is de Achilleshiel van de glastuinbouw, waar absoluut niet mee kan worden gestunt. Mevrouw Van Luijk-Bouwmeester vindt ook dat het niet op de weg van het hoogheemraadschap ligt om hier een brakwatermilieu te bepleiten. De heer Meijboom brengt in dat natuurlijk water volgens de Kaderrichtlijn water een taak voor het waterschap is. De Oranjeplassen zou niet op de kaart zijn gekomen als zij nu al niet bepaalde kwaliteiten had. Dat een binnendijks gebied in een zekere mate brak is, is uniek voor Nederland. De kaart zegt verder niets over het standpunt dat Delfland in de toekomst zal innemen. Zijns inziens komt de zoetwatervoorziening niet in gevaar. De heer De Jong zegt dat dan alleen de Oranjeplassen aangegeven moeten worden op de kaart en de rest van het gebied moet blijven zoals het is. Ook moet niet aangegeven worden dat op drie plaatsen de aal over de dijk kan gaan. De heer Meijboom constateert dat nog eens goed moet worden gekeken naar de waterkwaliteit van het gebied volgens het masterplan. Met de kaart wordt geen uitspraak gedaan voor de korte termijn.

- Verbetering van de waterkwaliteit kan heel goed worden verbonden met het recreatieve aspect van het Westland, het zichtbaar maken van het water in het gebied. Overigens blijkt uit onderzoek dat de Westlanders zelf zeer tevreden zijn over het groen en de recreatieve aspecten van hun gebied. Bij herstructureringen kunnen milieuvriendelijke oevers worden aangelegd enz. Er is een aantal gebieden benoemd als voorbeeldgebieden, al is het geen beperkende opsomming.
- Delfland kan de Waternatuurkansenkaart gebruiken om de opgave die het heeft op het gebied van waterkwaliteit te sturen en om prioriteiten te stellen. De KRW staat natuurlijk voorop, maar er kunnen ook allerlei andere kansen worden verwerkt in bijvoorbeeld waterplannen. De kaart geldt als een onderlegger voor ruimtelijke plannen waarbij Delfland betrokken is. Er kan ook worden gedacht aan peilbesluiten, grondaankopen, enz. De kaart heeft geen juridische status.

De heer Lagas vraagt of de ambitie inzake verbindingen tussen waterbergingen leidt tot een krachtig medium voor waterkwantiteitsbeheer. De heer Meijboom verwacht dat daarvoor aangesloten moet worden bij het uitvoeren van de wateropgave. De ambities weergegeven met de kaart zullen niet leiden tot aparte initiatieven, maar bijvoorbeeld een rol spelen bij de keuze van locaties voor waterberging. Er zijn veel oude watergangen in het gebied, vaak oude krekken, waarvan heel goed gebruik kan worden gemaakt.

De heer Van der Ende heeft vertrouwen in de veerkracht van de natuur. Hij beklemtoont dat de kaart een kansenkaart moet zijn en geen opgavenkaart. Hij ziet al veel positiefs gebeuren bij herstructureringen, met natuurvriendelijke oevers en waterbergingen. Hij sluit zich aan bij de opmerking van de heer De Jong over het brakwatergebied bij Maassluis.

De heer Hofman steunt het zoeken naar de juiste balans. Het waterschap wordt steeds meer een omgevingschap. De kaart kan een katalysator zijn voor gemeenten en provincies in hun denken over watersystemen. Voorkomen moet echter worden dat kapitaalvernietiging plaatsvindt doordat in het verleden gedane investeringen teniet worden gedaan. Hij zou zich erin kunnen vinden als het brakwatergebied werd beperkt tot de Oranjeplassen en de verbindingzones. Het valt hem op dat de Banken niet wordt genoemd als brakwatergebied. Als het algemeen bestuur de kaart vaststelt, worden daarmee zijns inziens toch wel zekere verwachtingen gewekt.

Mevrouw Engels is heel blij met het plan. Al heeft het geen juridische status, het is een instrument waarmee intern gewerkt kan worden en ook naar buiten kan worden getreden om aan te geven waar het hoogheemraadschap voor staat. De kaart moet niet als opgavenkaart gezien worden, maar geeft wel aan waar opgaven die er toch al zijn, vanwege de KRW, goed vorm kunnen worden gegeven. De Zandmotor is heel dicht bij Hoek van Holland ingetekend, terwijl zij dacht dat die ter hoogte van Ter Heijde moest komen. Zij herinnert eraan dat enkele jaren geleden in het kader van het IOPW is afgesproken dat bij de realisering van nieuwe kassen of nieuwe woningen de afstand tussen het water en de bebouwing een minimum aantal meters zou worden. Zij vraagt of daarop kan worden teruggevallen of dat het bij ieder nieuw plannetje weer aan de orde moet komen. De heer Meijboom weet niet precies waar de Zandmotor komt te liggen. De voorzitter meent dat op de kaart de verkeerde plaats is ingetekend. De heer Meijboom is niet bekend met de afspraken van het IOPW. Zij zijn in ieder geval geen uitgangspunt geweest bij het opstellen van de kaart. De voorzitter zegt dat die verlaten zijn, omdat het niet te betalen was. Wel wordt getracht bij de herstructurering van de glastuinbouw bepaalde stroken aan te kopen om het boezemwater te verbreden.

De heer De Jong stoort zich eraan dat nergens het belang van de zoetwatervoorziening is aangegeven. Op alle andere kaarten van Delfland is dat wel vermeld. Het zoete water is voor het Westland van levensbelang. In het Oranjekanaal is de kwaliteit prima, hetgeen heeft geleid tot een unieke fauna. Waar sprake is van kansen, zijn er ook bedreigingen. Een daarvan is dat de klok 150 jaar wordt teruggedraaid met de zoetwatervoorziening, die zijns inziens in strijd is met de kerntaak van Delfland. Zoute kwel en verzilting worden juist met allerlei kunstgrepen tegengegaan. De voorzitter stelt vast dat het afdelingsbestuur wenst dat het grootste deel van de Oranjebuitenpolder zoet water blijft behouden. Dat zou op de kaart moeten blijken. In discussies met Rotterdam is afstand genomen van een groter brakwatergebied. Voor de natuur is een constante zoet-zout-verhouding belangrijk. Die verhouding wordt al verstoord als het veel regent. De heer Meijboom ziet niet goed hoe zoet water op een kaart die ingaat op ecologie en kansen een plek kan krijgen. De heer De Jong draait het om: als de bedreigingen groot zijn, is de zoetwatervoorziening een kans voor de natuur. De bedreiging van zoute kwel is permanent aanwezig. De heer Meijboom concludeert dat het afdelingsbestuur de transportleiding vanuit het Brielse meer op de kaart zou willen zien. De heer Hofman merkt nog op dat er nog te weinig inzicht is in de inbreuk op aquamilieus ten gevolge van wisselingen in de balans tussen zoet en zout water. Dat is een reden om terughoudend te zijn.

De voorzitter sluit het onderwerp Waternatuurkansenkaart af. Hij stelt thans eerst agendapunt 9 aan de orde. Daarna komt agendapunt 11, ook een presentatie.

9. Waterkwaliteit Oude Campspolder

De heer Bakkum presenteert de resultaten van een onderzoek in het deel van de Oude Campspolder waar grasland is vervangen door circa twintig glastuinbouwbedrijven. De voorzichtige verwachting was dat het water wat schoner zou worden, maar het tegendeel bleek het geval. Daarna is de onderzoeksvraag toegevoegd hoe die verslechtering kon worden verklaard. Sorteerd de investeringen door de overheid en de ondernemers, in aansluiting op de riolering wel effect?

Een van de parameters was stikstof. De stikstofconcentratie op een meetpunt middenin het nieuwe glastuinbouwgebied is vergeleken met de stikstofconcentratie in het buitenwater, de boezem van waaruit water wordt ingelaten. Het buitenwater is beter dan het binnenwater. Een andere parameter, fosfor, leverde een identiek beeld op. Daarbij moet worden aangetekend dat in de loop van de tijd enkele fysieke ingrepen in het gebied zijn gedaan. In 1999 is een duikerverbinding gemaakt tussen het oude en het nieuwe glastuinbouwgebied en is een stuw die de afwatering verzorgt tussen de Oude Campspolder en de Kralingerpolder geautomatiseerd. Er is meer water afgemalen via het gemaal van de Oude Campspolder voor het peilbeheer. In verschillende jaren zijn er verschillende meteorologische condities, hetgeen tot verschillende meetresultaten leidt, maar de tendens is dat in de loop van de tijd een groter aandeel naar het gemaal van de Kralingerpolder is afgemalen.

In 2005 zijn onvolkomenheden in het glastuinbouwgebied geconstateerd, die zijn gesaneerd. Dat heeft tot een verbetering geleid, maar vergeleken met de periode voor 1999 is er nog steeds een verslechtering voor beide parameters. Met de peilbeheerder is gesproken over de instelling van de gemalen in de loop der jaren. Die is niet tot in details aan te geven. De kwaliteit van het water dat wordt ingelaten vanuit de boezem is beter dan de kwaliteit in de polder zelf. In de zomer wordt vooral water uit het oude glastuinbouwgebied en de Hoefpolder ingelaten ter verversing van die gebieden. Delfland beheert dat water niet en zou daar meer van moeten weten. De heer Hofman meent dat Delfland wel moet toezien op alle werken binnen zijn gebied, ook particuliere duikers, en eventueel sancties moet kunnen toepassen. De voorzitter meent dat dit moet worden nagegaan. Waarom beoordeelt Delfland het water dat wordt ingelaten vanuit de Hoefpolder niet?³ Wat kan worden gedaan om dat voortaan wel te doen?

³ Over het beheer van de inlaten wordt opgemerkt dat er vijf particuliere inlaten vanuit de Hoefpolder naar de Oude Campspolder zijn. Deze zijn nodig voor hoogwatervoorziening. Ook Delfland heeft een inlaat in beheer en bediening. Deze stond bijna altijd open en was de boosdoener voor de slechte waterkwaliteit. Het noordelijke deel van de Oude Campspolder staat in verbinding met het zuidelijke deel door een afsluitbare duiker. Die duiker staat sinds mei 2008 dicht, waardoor het water uit de Hoefpolder niet langer in het zuidelijke gedeelte komt. Het is niet het beleid van Delfland om particuliere inlaten over te nemen. Bij een inlaat met meer dan drie belanghebbenden is Delfland in het algemeen bereid het beheer over te nemen.

De heer Bakkum zet uiteen dat in de periode 2000-2006 zich eigenlijk elk jaar hetzelfde patroon voordoet. In de winter komt het water uit het gebied zelf; in de zomer is het van een gemengde herkomst. De fosforconcentratie is hoog in de zomer en laag in de winter. Het is normaal dat de fosforconcentratie hoger is als het warm is. Ook de stikstofconcentratie is hoog in de zomer en laag in de winter, maar dat is niet natuurlijk. De enige mogelijke conclusie is dat er een relatie is met de andere herkomst, sinds de wijzigingen in duikers, stuwen en gemalen.

De voorzitter concludeert dat aansluiting van glastuinbouwbedrijven op de riolering wel degelijk leidt tot een gedeeltelijke oplossing van de schoonwaterproblematiek.

De heer De Jong heeft gehoord dat het gemaakt wordt dat het water uit de bedrijven dat op het riool geloosd wordt naar de persleiding naar de AWZI af en toe flink gehaperd heeft, omdat de capaciteit onvoldoende was. Kan dat de oorzaak zijn geweest van de verstoring die uit de grafieken blijkt of is er een tuinder aan het knoeien geweest? De heer Petter zegt dat dit gemaal een flinke capaciteit heeft. Wel is er bij hevige regen een hoge druk in de persleiding. In de nieuwe situatie zal dat probleem opgelost zijn. De voorzitter denkt dat er niet is geknoeid, maar de oorzaak moet wel gezocht worden bij lozingen door bedrijven. De heer Willems deelt mee dat er een aantal bedrijven is bezocht en dat de oorzaak aan het licht is gekomen. Het is dus goed dat er handhaving plaatsvindt. Er zijn twee oorzaken: het inlaten van water uit het noordelijke deel van het tuinbouwgebied en de laatste jaren verkeerde lozingen door bedrijven.

De heer Hofman zegt dat dit eigenlijk een innovatief tuinbouwproject was, dat een voorbeeldfunctie zou hebben voor andere saneringen van tuinbouwgebieden. Helaas kunnen de verbeteringen niet goed worden gemeten. De les moet zijn dat bij herstructureringen ook andere wijzigingen in de infrastructuur goed in beschouwing moeten worden genomen. Hij vermoedt dat er een beter beeld zou zijn geweest als er meer meetpunten waren geweest. De heer Bakkum zegt dat dieper in het gebied de invloed vanuit het noordelijk gebied en de Hoefpolder kleiner was. De heer Willems meent dat als de meetresultaten goed worden geanalyseerd wel degelijk blijkt dat de herstructurering succes heeft gehad. Er waren bijvoorbeeld geen gewasbestrijdingsmiddelen te vinden. De heer Van der Ende is benieuwd naar het effect als de Hoefpolder ook op de riolering wordt aangesloten.

11. Rioleren van de glastuinbouw, stand van zaken

De heer Jansen betoogt dat het doel van het op de riolering aansluiten van ongerioleerde panden vanzelfsprekend het verbeteren van de waterkwaliteit is. In 2005 zijn vijf gemeenten samengevoegd tot de gemeente Westland. In 2004 was er een definitief technisch aansluitplan, dat echter € 70,5 mln. kostte. Daarvoor zijn partners gezocht. Projectpartners werden de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap Delfland. In 2005 is de basis gelegd voor een bestuurlijke overeenkomst, waarbij werd afgesproken dat voor 1 januari 2008 het werk zoveel mogelijk aanbesteed moest zijn. De uitvoering zou gereed moeten zijn voor 1 januari 2010.

- Uiteindelijk draagt Delfland in de werkelijke kosten 11% bij (5,9 mln.), de provincie 2,95 mln. en de gemeente Westland 43,3 mln. In de loop van het proces kunnen de plannen naar aanleiding van het voortschrijdend inzicht worden bijgesteld. Eind vorig jaar is er een overeenkomst over het Centraal Afvoer Drainagesysteem (CAD) voor het Westland ondertekend. Dat blijft een particulier stelsel, dat ten dele gebruikt kan worden voor huishoudelijk afvalwater, maar vooral voor bedrijfsafvalwater uit de tuinbouw. De gemeente betaalt een vergoeding en de Vereniging die het stelsel in bezit heeft onderhoudt het stelsel. Het stelsel is zodanig groot dat de tuinders geen buffers op het eigen terrein behoeven aan te leggen.
- De volgende mijlpaal was de "starthandeling Oranjepolder". Vervolgens kwam de ondertekening van het afvalwaterakkoord "OAS de Groot Lucht". De gemeente heeft de gebiedsgrenzen van de polders van Delfland gevolgd, 33 stuks. Voor 14 polders zijn al rioolplannen gemaakt en inloopbijeenkomsten gehouden. Er worden 600 woningen en 1600 glastuinbouwbedrijven aangesloten, er wordt 80 km. persleiding aangelegd, een vergroting van het bestaande areaal met 40%. Er worden 1730 pompputten en 2100 elektrakastjes geplaatst. Er moeten vijftien bestekken uitgevoerd worden. Inmiddels zijn er negen gerealiseerd.

- De aanvankelijke kosten van 70,5 mln. konden worden teruggebracht tot 52 mln. Door uitname van zuiveringstechnische werken door Delfland kon 7,2 mln. worden bespaard. Door Europees te besteden kan naar schatting 9,4 worden bespaard. Verder wordt gerekend met een synergievoordeel van 1.75 mln. De gemeente Westland heeft inmiddels 30 mln. exclusief btw beschikbaar gesteld. Er is voor 18 mln. aan verplichtingen aangegaan.
- Vier gebieden waren al gerioleerd. De aanleg van riolering is in dertien polders in voorbereiding. De riolering in negen polders is al aanbesteed. In zes polders, de CAD-gebieden, is de aanleg nog afhankelijk van de realisatie van het nieuwe gemaal. In enkele polders vindt een reconstructie plaats die wordt gefinancierd met FES-gelden, die voor 2011 uitgegeven moeten zijn.
- Er is een aantal clusteroverschrijdende werkzaamheden, vooral aan verbindende persleidingen en kleine gemalen. Dat moet snel gebeuren, om het water uit de aan te sluiten polders ook kwijt te kunnen. De uitvoeringen en aanbestedingen zijn op schema.
- De aannemers hebben kennelijk volop werk. Als tien of twaalf aannemers het bestek kopen, schrijven er maar een stuk of zes in. Bij de laatste inschrijving was het aantal nog kleiner. Er komen nu vooral kleinere aannemers uit het midden van het land.
- In de zomer en het najaar worden de plannen voor de resterende polders afgerond. De plannen komen ter inzage en er worden inloopbijeenkomsten gehouden, waarna aanbesteding kan plaatsvinden. Het ziet ernaar uit dat 90% van de planning in 2009 wordt gehaald en dat de financiën binnen het budget blijven.

De heer Hofman constateert dat er een zeer omvangrijk project wordt uitgevoerd. Hij vraagt zich af in hoeverre het CAD-systeem afschrijvingstechnisch gunstig is. Ook vraagt hij zich af of de rioolrechten die aan de tuinders worden opgelegd voldoende zijn om de investeringen terug te verdienen. Het gemaal Nieuwland is voor hem een nieuw gegeven, want hij wist niet dat een extra gemaal nodig was. De heer Jansen wijst erop dat er al een persleiding vanaf Staelduinen naar het gemaal Nieuwland ligt. Dat gemaal moet nog worden gerealiseerd. De heer Petter vult aan dat daar nog problemen zijn met de grondverwerving. De heer Jansen deelt mee dat de financiering van het CAD-systeem financieel-technisch buiten het onderhavige plan valt. Dat systeem is nog vrij jong en moet nog een flink aantal jaren meekunnen. Voorts is uitgegaan van 1000 nieuwe aansluitingen, die 4 mln. zouden bijdragen. De rest van de 43 mln. die de gemeente opbrengt komt uit de algemene middelen en de rioolheffing. Voor bestaande aansluitingen die omgebouwd moeten worden wordt geen eigen bijdrage betaald.

Mevrouw Van Luijk-Bouwmeester vraagt of er nog veel woningen en bedrijven zijn die niet aangesloten worden. De heer Jansen verwacht dat dit er enkele tientallen zullen zijn. Daarvoor moet ontheffing worden aangevraagd bij de provincie. De lozers zijn zelf verantwoordelijk voor hun afvalwater. Dat kan betekenen dat zij uiteindelijk weer bij Delfland terechtkomen.

De heer Van der Ende vindt het een felicitatie waard als het hele project echt in 2010 klaar is. De heer Jansen geeft toe dat de planning wel wat naar achter is verschoven, maar vooralsnog wordt de eindtermijn gehaald. Er kunnen altijd onvoorziene omstandigheden zijn.

De heer De Jong memoreert dat in vele afdelingsvergaderingen is gehamerd op de aansluiting van de CAD-systemen. Nu komt als een donderslag bij heldere hemel de mededeling dat een nieuw gemaal moet worden gebouwd. Het kon dus niet eerder. Hij vraagt zich af waarom hij dat niet eerder heeft gehoord. De heer Petter zegt dat de voorbereiding door allerlei omstandigheden lang heeft geduurd. De voorzitter heeft dat eigenlijk ook nooit gehoord.

Mevrouw Engels vraagt of tijdens de inloopavonden nog belangrijke punten naar voren zijn gekomen. Hebben zij tot belangrijke wijzigingen in de plannen geleid? De heer Jansen antwoordt dat er wel enkele struikelblokken waren. Er waren veel vragen over de eigen bijdrage. Dat is een zaak van de gemeenteraad van Westland. Ook hebben toen het op uitvoering aankwam af en toe mensen de hakken in het zand gezet. Sommige mensen waren het principeel niet eens met de bijdrage die werd gevraagd voor de rioolaansluiting of met de geboden grondprijs. De mensen in het buitengebied hebben elkaar ook wel aangesproken op hun solidariteit. De toezichthouder gaat als het werk begint bij de mensen langs om te vragen of de dingen die zij zelf moeten doen door de uitvoerder meegenomen moeten worden. Het Westland is een dynamisch gebied. Bedrijven worden samengevoegd of geherstructureerd, waardoor plotseling andere aansluitingen nodig zijn.

De voorzitter sluit het agendapunt af.

Hij stelt zich voor de agendapunten 7 en 8 eind juni, begin juli alsnog een aparte bijeenkomst te beleggen. Hij constateert dat het afdelingsbestuur daarmee akkoord gaat. De heer Van der Ende acht het zinvol de Waterplannen Westland en Hoek van Holland te bespreken als de inspraakreacties er zijn. De voorzitter heeft daar begrip voor. Hij deelt nog mee dat met het bedrijfsleven in Westland inmiddels is gesproken over de wens om locaties voor waterbergingen te vinden. Daar is men nog niet uit gekomen. De gemeente zal het volgend jaar in het nieuwe bestemmingsplan daarvoor ruimte moeten vinden. De heer Van der Ende wijst erop dat in de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening artikel 19 wordt afgeschaft. De heer Hofman heeft de indruk dat het vinden van locaties vooral een zaak voor de gemeente wordt. De financiering zal door de tuinbouw gedragen moeten worden. De 100% opslag voor de tuinbouw kan daarbij een rol spelen. De voorzitter zegt dat over allerlei constructies wordt nagedacht. Het dagelijks bestuur ziet geen heil in een opslag voor de tuinbouw, want die levert veel te weinig op. Hij verwacht meer van het bedrijfsleven door middel van het beschikbaar stellen van grond. Er moet dan nog creatief worden nagedacht over de verdeling van de kosten. Dat wordt nog een moeilijke discussie.

10. Afkoppelen (meetcijfers)

Voor kennisgeving aangenomen.

12. Excursie bestuursafdeling Westland 2008

Vooralsnog wordt gekozen voor de datum van 20 september, met 27 september als reservedatum.

13. Rondvraag

De heer De Jong viel toen hij naar de vergadering kwam de nieuwbouw voor scholen tegenover het politiebureau in het Hoogeland op. Voor zover hij weet is dat boezemgebied. Hij vraagt of aan de wateropgave die daarbij hoort kan worden voldaan. De voorzitter zal laten nagaan hoe het zit.⁴

Sluiting: 12.20 uur

Aldus vastgesteld in de vergadering van 5 november 2008,

de Secretaris,

de Voorzitter,

mevrouw J.J. Lieve

J.G.P. Verbeek

⁴ Het woningbouwproject Hoogeland ligt deels in het boezemland, deels in de Vlietpolder en deels in de polder Olieblok. In het boezemland is - na het realiseren van de ABC-Delfland projecten - geen bergingsopgave meer. Bij het project wordt voldoende waterberging gerealiseerd in de polders om aan de bergingsnorm te voldoen. In de Vlietpolder wordt zelfs meer water gegraven dan volgens de norm zou moeten. Daarmee wordt het bergingstekort voor de Vlietpolder minder groot.

Bijlage 1 bij verslag vergadering Afdeling Westland d.d. 20 mei 2008*Voetnoot 1 op pagina 1 opgesteld 1 augustus 2008*Realisatie waterberging Oranjepolder

Het boezemland Oude Spui, gelegen binnen de herinrichtingsplannen van de Oranjbuitenpolder, biedt kansen voor de aanleg van waterberging ten behoeve van de 2^e fase wateropgave van de Oranjepolder, gelegen binnen de gemeentegrenzen van Westland.

Hydrologisch onderzoek heeft uitgewezen dat waterberging in het boezemland Oude Spui, in combinatie met een aantal technische oplossingen (verbreden van watergangen) in de Oranjepolder, een goede en maatschappelijk gezien goedkopere oplossing biedt voor de wateroverlast in de Oranjepolder.

De gemeente Rotterdam heeft een concept Masterplan opgesteld voor de herinrichting en wil met alle betrokken partijen in oktober 2008 een uitvoeringsconvenant sluiten. Daarin worden met Delfland de volgende afspraken gemaakt:

- Delfland zal een financiële bijdrage doen voor het afkoppelen van de Oranjepolder van de Oranjbuitenpolder ten behoeve van verbetering van de waterkwaliteit. De financiën hiervoor vallen binnen het ABC-programma;
- Delfland zal in overleg met de gemeente Westland onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de eventuele waterberging te realiseren en te financieren;
- Er zal in overleg met Delfland een onderzoek plaatsvinden naar de effecten van een mogelijk, op lange termijn te realiseren brakwatersysteem.

Het concept Masterplan inclusief de uitvoeringsconvenant en een startnotitie voor het onderzoek naar de financiering van de waterberging zal in september 2008 aan D&H worden voorgelegd.

- C O N C E P T -

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de voortgezette vergadering van 20 mei 2008 van het **bestuur van de afdeling Westland** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op dinsdag 8 juli 2008 te Delft.

Aanwezig: J.G.P. Verbeek, voorzitter;
P. van der Ende, mevr. drs. J. Engels, P.J. Hofman, J. de Jong, mr.dr. P.C. Lagas, mevr. A.J.M. van Luijk-Bouwmeester, W.A.M. van Vliet en C.E.G. Zuidgeest, leden van het afdelingsbestuur;
J.J.J.M. van der Burg, hoogheemraad;
mevr. drs. J.J. Lieve, secretaris afdeling Westland, C. Langelaan, accountmanager afdeling Westland;
mevr. T.A. Van Heijst (Afd. Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 7), H. Leenen (Afd. Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 8).

1. Opening

De voorzitter opent te 15.30 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom. Hij stelt vast dat het afdelingsbestuur ermee instemt om eerst agendapunt 8. te behandelen.

8. Waterplan Hoek van Holland

De heer Leenen licht de nota kort toe.

- De visienota is niet het volledige waterplan, maar een nota waarin knelpunten zijn verwoord en wordt aangegeven hoe verder kan worden gegaan. De volgende stap zal zijn het uitwerken van een maatregelenprogramma.
- Het belangrijkste zijn de hoofdstukken over waterkwantiteit en bergingsopgaven voor de twee polders, Nieuwland en Noordland en de polder Hoek van Holland. De getallen die uit de wateranalyse studie zijn gekomen verschillen marginaal van de resultaten van de eerdere ABC-studie. Het voornaamste verschil is dat er intensiever is gerekend met de dynamische modellering. De bergingsopgave in het glastuinbouwgebied is geen gemakkelijke. Andere knelpunten zijn duikers die niet goed functioneren en een hier en daar te geringe gemaalcapaciteit.
- De waterkwaliteit is op een aantal punten voor verbetering vatbaar. De doorstroming moet worden verbeterd, de oevers moeten aantrekkelijker worden gemaakt en duikers moeten worden vervangen door bruggen.
- De samenwerking met Rotterdam wat betreft watertoetsen verloopt wat stroef. Er zijn nog verschillen tussen de gemeente en het waterschap over begrippen als historische wateropgave, de interpretatie van het kostenveroorzakingsbeginsel en verantwoordelijkheden.
- Volgende week zal bestuurlijk overleg met Rotterdam en Hoek van Holland plaatsvinden. De watervisie zal daarna door het college als leidraad voor de opstelling van het waterplan worden vastgesteld.

De heer Zuidgeest vraagt zich af waarom de polder Nieuwland en Noordland voor de wateropgave van het hele gebied moet zorgen. De heer Leenen ontkent dat dit het geval is. Per peilvak is de bergingsopgave geanalyseerd. De voorzitter licht toe dat in het streekplan staat dat in de polder in de toekomst woningbouw moet plaatsvinden. Het is de vraag of daarop gewacht kan worden met investeringen in het watersysteem.

De heer Zuidgeest ziet bij het vasthouden van meer rioolwater door een flexibel waterpeil het risico van wateroverlast ontstaan. Ook is hij wat verbaasd over de doelstelling om kwelwater van goede kwaliteit verder te benutten. De voorzitter zegt dat in hoge gedeelten zoete kwel voorkomt die goed kan worden benut. De heer Zuidgeest leest aan de ene kant dat het afsterven van blad verontreiniging veroorzaakt en aan de andere kant dat de waterbodems tot 25% met plantengroei bedekt zouden gaan worden. De voorzitter zegt dat blad dat op ecologische oevers wordt afgemaaid direct moet worden verwijderd, omdat anders de kwaliteit van het water wordt aangetast. Er ontstaan namelijk rottingsprocessen en gebrek aan zuurstof. De heer Zuidgeest zegt dat dit effect zich net zo goed kan voordoen bij onderwaterplanten. De heer Hofman is het bekend dat de gemeente Den Haag het zogenaamde bladvissen binnen de gemeente voor haar

rekening neemt. Met Hoek van Holland zou een dergelijke afspraak kunnen worden gemaakt. De heer De Jong wijst erop dat er in Hoek van Holland veel stilstaand water is, dat op dit punt kwetsbaar is. De heer Leenen voert aan dat er plannen zijn om meer doorstroming te creëren. De heer Van Vliet merkt nog op dat er veel harde beschoeiingen zijn met bomengroei, dus geen ecologische oevers. Dat vergt nog meer onderhoud. De voorzitter constateert dat dit onderwerp niet zozeer thuishoort bij het waterplan, maar in een volgende vergadering apart besproken kan worden, in aanwezigheid van iemand van Operationeel Waterbeheer. Als dat de volgende keer nog niet lukt, zal duidelijk aangegeven worden waarom dat nog niet kan.

De heer Hofman pleit voor een goede regeling van onderhoud en beheer. Wat doet de gemeente en wat doet het hoogheemraadschap aan het onderhoud van kunstwerken, enz.? Hoe wordt de legger voor het onderhoud van hoofdwatgangen ingericht? De heer Van der Burg zegt dat getracht wordt met alle gemeenten of soms ook eigenaren tot een standaardafpraak te komen.

De heer Zuidgeest vraagt of de zoetwaterleiding uit het Brielse Meer voor dit deel van Delfland niet een belangrijke rol moet spelen. In het verleden was dit een zoutekwelgebied. De voorzitter antwoordt dat aanvoer vanuit het Brielse Meer naar Hoek van Holland bijzonder moeilijk is, want het water zou via een aantal polders naar Hoek van Holland opgemalen moeten worden.

De heer De Jong mist in de index een verwijzing naar pag. 6, de gebiedsaanpak Hoek van Holland. Er wordt gesuggereerd dat in Hoek van Holland hemelwater kan worden geïnfilteerd, maar dat is in deze paragraaf niet te vinden. Hij vraagt zich af of dat kan op die plaats. Zoiets is hij nog nooit in een waterplan tegengekomen. Voorts wijst hij op het kaartje in bijlage II, waar een baggerstort is aangegeven die Rotterdam creëert. Hij vraagt welke regeling er is voor het afvalwater uit de stort tijdens het rijpingsproces. De voorzitter zegt toe dat het antwoord op de vraag over de afvoer van water van de baggerlocatie in het verslag komt¹. De heer Leenen merkt op dat de techniek voor het creëren van infiltratie in de bodem, wadi's, in het stedelijk waterbeheer steeds meer wordt toegepast. De heer De Jong vermoedt dat wat anders wordt bedoeld, want Hoek van Holland ligt tamelijk hoog. Daar zal niet zo gauw open water ontstaan. Waarschijnlijk wordt geduid op infiltratie in de duinen. Delfland heeft daar totaal geen ervaring mee. Dat zou een pilot kunnen worden, in het kader van het waterplan. De heer Leenen betoogt dat het stuk nog niet meer is dan een visie, waarin geen gedetailleerde maatregelen worden vermeld. De voorzitter zegt toe dat informatie als die er is wordt vermeld in het verslag of anders bij het maatregelenpakket dat in de volgende fase komt.

De heer Van der Ende hoopt dat met het aansluiten van buitengebieden op de riolering en het oplossen van knelpunten in relatie tot de waterkwantiteit niet wordt gewacht tot het vaststellen van het waterplan. Hij vraagt of met het uitvoeren van de wateropgave voor de polder Nieuwland en Noordland wordt gewacht tot de plannen voor woningbouw er zijn of dat vooruitlopend daarop alvast aan de normen zal worden voldaan. De voorzitter deelt mee dat het college gaat nadenken of er al investeringen in Nieuwland en Noordland moeten worden gedaan. Als er al over vijf jaar woningbouw plaatsvindt, gaat Delfland daar natuurlijk niet investeren. Waar in de voorzienbare toekomst ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden, vinden zulke investeringen niet plaats. De aansluitingen op het riool moeten in 2010 gerealiseerd zijn. Hij zal daarop wijzen in het bestuurlijk overleg. De heer Leenen merkt op dat maatregelen om bijvoorbeeld duikers te verbeteren in het waterplan worden opgenomen. Sommige duikers geven opstuwung, die in extreme situaties tot problemen leidt. De heer Van der Burg verzekert dat flinke knelpunten die sinds 1998/1999 zijn gebleken zijn verholpen. Daarnaast zijn door de studies nieuwe knelpunten gebleken. Daar moet nog aan worden gewerkt. De heer Van der Ende is van mening dat niet overall mee gewacht hoeft te worden tot het waterplan.

¹ Op moment van verzending van de conceptnotulen was er **nog geen antwoord** van de contactpersoon bij de gemeente Rotterdam en bij DCMR ontvangen op de vraag van de heer De Jong over de regeling geldend voor afvalwater tijdens het rijpingsproces. Dit naar aanleiding van de afvoer van water van de Rotterdamse baggerlocatie op het kaartje in Bijlage II van de visie nota Waterplan Hoek van Holland.

De heer Hofman is van opvatting dat bij de herpoldering kritisch moet worden beschouwd of de gemeente haar verantwoordelijkheden nakomt. Het systeem is niet door Delfland aangelegd en beheerd. In welke staat zijn stuwen en duikers opgeleverd? Wat is de afschrijvingstermijn? Hij vindt dat voor nieuwbouwplannen concreter moet worden aangegeven wat voor rekening van de gemeente is en wat voor rekening van Delfland. Ook de capaciteit van de waterberging moet meer worden uitgewerkt. De voorzitter vindt dat deze punten aan de orde moeten komen in het bestuurlijk overleg.

De heer Van Vliet is het eens met de opmerking van de heer Van der Ende over achterstallig onderhoud aan duikers en stuwen. Daar moet zo snel mogelijk wat aan worden gedaan. Als men het daarnaast niet eens is over de historische wateropgave, is er nog wel wat te doen. Hij vraagt hoe men dit verschil van opvatting denkt op te lossen. Zijns inziens moet in de visie hier melding van worden gemaakt. De heer Leenen merkt op dat Delfland eigenlijk het enige waterschap is dat het begrip "historische wateropgave" hanteert. Het is moeilijk dit begrip en het beleid dat daarbij hoort bij de gemeenten te laten doordringen. Delfland probeert dat door middel van notities goed aan de gemeenten uit te leggen. De voorzitter wil dit punt in het bestuurlijk overleg aan de orde stellen.

Mevrouw Engels vraagt of het verschil van inzicht met Rotterdam vooral betrekking heeft op financiële consequenties of ook op inhoud en analyse van de wateropgave. De heer Leenen antwoordt dat het geen technisch verschil van mening is. Het is een verschil in definities en in benadering van kostenaspecten. Delfland heeft een ander beleid dan Schieland of Rijnland. Dat leidt tot problemen met gemeenten die met meer dan een waterschap te maken hebben.

Mevrouw Engels vraagt vervolgens of de studie voor het waterplan leidt tot nieuwe inzichten wat betreft het CAD-systeem en de MER voor het Waterwegcentrum. De heer Leenen zegt dat hij de informatie erover van anderen krijgt en daar zelf geen invloed op heeft. Wanneer het CAD-systeem² zal worden aangesloten is hem niet bekend. De voorzitter zal ook hierop de aandacht vestigen in het bestuurlijk overleg. Informatie hierover wordt zo mogelijk in het verslag vermeld.

7. Waterplan Westland

Mevrouw Van Heijst verzorgt een inleiding over de stand van zaken.

- Vanwege de klimaatverandering moet het gebied voorbereid zijn op natte en droge periodes. In de natte periodes moet het water verwerkt kunnen worden. In droge periodes moet er toch voldoende water van goede kwaliteit zijn. Landelijk heeft een commissie Waterbeheer 21ste eeuw de aanbeveling gedaan het water eerst vast te houden, dan te bergen en dan pas af te voeren. Om anders te kunnen omgaan met water moet er meer ruimte voor het water komen. In 2003 zijn daarover afspraken gemaakt in het Nationaal Bestuursakkoord Water. In waterplannen spreken gemeenten en waterschappen samen af hoe zij die uitvoeren.
- Het Waterplan Westland bestaat uit een beleidsplan met een visie, waarin doelstellingen zijn verwoord. De maatregelen zijn ruimtelijk vertaald in de waterstructuurvisie, met kaarten en omschrijvingen van de polders. Vervolgens zijn maatregelen omschreven in een uitvoeringskader, met de organisatie, de nodige middelen en de werkwijze.
- In het *beleidsdeel* wordt vooruitgekeken tot 2030. De drie thema's die worden behandeld zijn "droge voeten of droge tijden", "levend water" en "zichtbaar water". Er wordt een ruime, groene en robuuste boezem gewenst, met duidelijk zichtbare watergangen en een veilige woonomgeving. Waterketen en watersysteem zouden moeten worden ontvlecht. Er mag geen schoon water meer naar de afvalwaterzuivering. Regenwater moet worden opgevangen door het oppervlaktewatersysteem. Dat vraagt eigen oplossingen voor boezemland en polders.
- Voor het thema "droge voeten" zijn doelstellingen geformuleerd voor de veiligheid. De waterkering moet daartoe op orde zijn. Er is een nieuwe normering voor regionale waterkeringen, waaraan in 2008 alle waterkeringen worden getoetst. De ervaringen in Wilnis hebben geleid tot het aanwijzen van enkele kades voor onderzoek, ook in Westland. Ter bescherming tegen waterover-

² CAD Staelduinen is nu reeds aangesloten op de zuivering. CAD systeem Noordland Nieuwland (Hoek van Holland) zal per 1 januari 2010 aangesloten zijn op de zuivering (voor meer informatie sector Zuiveringsbeheer, Jan de Korte) CAD Waalblok/Lange Stucken en Raaphorst Tiend maakt deel uit van proeftuin Waalblok (4B). Dit wordt niet aangesloten op de zuivering vanwege realisatie gietwaterfabriek, gereed 1 januari 2011.

last moet er meer ruimte komen voor water, door waterberging en het verbreden van afvoergangen. In het Westland is weinig ruimte. In de waterstructuurvisie is aangegeven waar de waterberging het best een plaats kan vinden. Er zijn ook doelstellingen geformuleerd voor de watervoorziening in droge tijden. De aanvoer vanuit het Brielse Meer is daarvoor belangrijk.

- De wetgeving inzake grondwater verandert. De gemeenten en Delfland krijgen meer taken. Delfland gaat watergebiedstudies doen, waarbij enerzijds wordt gekeken naar oppervlaktewater en anderzijds naar grondwater. De kennis over grondwater is nu versnipperd of zelfs niet aanwezig.

- Het thema "levend water" heeft betrekking op de waterkwaliteit, die in het Westland niet zo goed is. De chemische kwaliteit moet worden verbeterd door verontreinigingen terug te dringen. De aansluiting van het buitengebied op de riolering en het verwijderen van overstorten in het stedelijk gebied zijn daarbij belangrijk. Daarnaast zijn er ecologische doelstellingen. Beheer en onderhoud moeten worden aangepast aan nieuwe ecosystemen. Ideaal zou zijn om een watergang te verbreden en daarlangs een natuurvriendelijke oever aan te leggen.

- "Zichtbaar water" levert een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Het moet een meerwaarde hebben voor ecologie en recreatie. Watergangen moeten meer recreatieve waarde krijgen. De cultuurhistorie moet worden gerespecteerd. Het zwemwater moet een goede waterkwaliteit krijgen en behouden. Voor recreatievaart zijn duidelijkheid over regels en status van vaarwegen en het vaarwaternetwerk van belang. Men moet kunnen verpozen langs de waterkant. In het waterplan is op kaarten aangegeven welke functies aan watergangen worden toegekend. Dat heeft op zichzelf geen status.

- Voor de *waterstructuurvisie* is uitgegaan van de huidige situatie. Daarnaast is uitgegaan van opgaven op het gebied van waterkwantiteit en -kwaliteit. Vervolgens is gekeken naar duurzame structuren en ruimteclaims. Versnipperd groen langs hoofdwatergangen en wegen zou een doorgaande verbinding moeten worden. Ook een duidelijke verbinding tussen de watergangen is gewenst. Er worden waterbergingen langs de hoofdwatergangen voorzien, eventueel in combinatie met woningbouw.

- Alle oplossingen zijn verzameld en in het *uitvoeringsprogramma* opgenomen. Aan de boezems is al zoveel gedaan, dat er geen kwantiteitsopgave meer is als de maatregelen in het kader van ABC Delfland zijn uitgevoerd. Wel moeten voor smallere watergangen duidelijke afvoerstructuren worden gecreëerd.

- Voor de polders is er een duidelijk gebrek aan waterberging, 525.000 m³. Zou alles in een open waterberging moeten, dan kost dat 160 ha. Er wordt gezocht naar een combinatie met andere functies, zodat minder ruimte nodig is.

- Voor de Kaderrichtlijn water is ook ruimte nodig, voor natuurvriendelijke oevers. Langs de boezem is ruimte nodig om de paai- en opgroeiwateren voor vis te verbeteren.

- Er wordt gezocht naar mogelijkheden om alle ruimteclaims optimaal in de beschikbare ruimte uit te voeren en mee te liften met ruimtelijke ontwikkelingen. Alleen waar er kansen zijn worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

- De mate van wateroverlast en de kansen voor herstructurering verschillen per polder. De zeven polders die de meeste wateroverlast hebben worden het eerst onder handen genomen.

- Er zijn gesprekken gaande met het Westlandse bedrijfsleven. De ruimte is een belangrijk knelpunt. Ook over de kosten wordt gesproken.

- Al met al zijn 300 maatregelen voorzien, die nog niet alle even concreet zijn. Sommige worden al uitgevoerd. Per jaar wordt een operationeel programma van maatregelen voor het volgende jaar gemaakt.

- Bijna de helft van de ruimtelijke behoefte voor waterberging in Delfland is nodig in het Westland. Standaardafspraken uit het nationaal bestuursakkoord kunnen daarom niet een op een voor Delfland worden vertaald. In de huidige situatie betalen de burgers erg veel en dragen de bedrijven minder bij. Voorgesteld is dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de kosten voor rekening van de initiatiefnemer komen als de functie verandert, bijvoorbeeld van glas naar woningbouw of van weide naar glas. Het belangrijkste discussiepunt is de verdeling van kosten bij herstructurering, van een glastuinbouwgebied of een woongebied. Delfland stelt voor dat de initiatiefnemer de gronden om niet beschikbaar stelt. Die gronden mogen dan door Delfland gebruikt worden voor waterberging. Voorts dienen initiatiefnemers zorg te dragen voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

- De kosten van het Waterplan Westland bedragen ongeveer 360 mln: 250 mln. voor waterberging in de polders, 50 mln. voor ABC boezem (al opgenomen op de begroting van Delfland) en voor de Kaderrichtlijn Water 60 mln. Een volledige financiering door de overheden is niet haal-

baar. De tariefstijging zou enorm zijn. Het principe dat de veroorzaker betaalt moet worden gehanteerd. Wie profijt heeft van een maatregel draagt bij aan de financiering ervan. De jaarlijkse inkomsten die te verwachten zijn van een herinvoering van de glasheffing, € 350.000, zouden in het niet vallen bij de uitgaven.

- Wellicht kunnen kosten worden bespaard door mee te liften met andere ontwikkelingen, door werk met werk te maken. In de praktijk blijkt dat er veel ongebruikte hoekjes terrein zijn die geschikt zijn voor waterberging. Er wordt voorts gezocht naar inventieve vormen van berging.
- Delfland gebruikt het instrument van de watertoets. Bij wijziging van een bestemmingsplan geeft Delfland wateradvies. De beoordeling vindt nu plaats per plangebied, maar kan met goede afspraken met de gemeente op een grotere schaal, per polder, plaatsvinden. Afgesproken is dat na vaststelling van het waterplan de waterstructuurvisie ruimtelijk wordt vertaald in de gemeentelijke structuurvisie, het kader voor bestemmingsplannen.
- Gedacht wordt aan de oprichting van een waterbank. Iemand die niet op het eigen perceel aan de behoefte aan waterberging kan voldoen, kan dat afkopen, waardoor een fonds ontstaat om op geschikte plekken in de polder een waterberging voor een aantal percelen aan te leggen.
- Hopelijk doen de colleges in juli een uitspraak over het waterplan, zodat het in september kan worden voorgelegd aan verenigde vergadering en gemeenteraad.

De heer Van Vliet vraagt zich af of de ondernemer die bij een herstructurering grond inlevert voor waterberging precies de ruimte moet bieden die voor zijn eigen perceel nodig is dan wel voor een groter gebied. Het valt hem op dat ecologische oevers langs watergangen op de grens van Midden-Delfland vooral zijn ingetekend aan de kant die niet van Westland is.³ Hij kan zich voorstellen dat boezemwateren die onder het maaiveld liggen worden verbreed als daar ruimte voor is, maar hij vraagt zich af of verbreding ook moet plaatsvinden als daarvoor een dijk moet worden verlegd. Vanwege het stopzetten van onttrekking door DSM wordt op sommige plekken rekening gehouden met grondwaterstijging. Hij meent te weten dat DSM niet onttrekt uit freatische lagen, dus stijging van het grondwater ligt niet zonder meer voor de hand. Een aantal punten in de reactie van LTO Glaskracht verdient zijns inziens een antwoord.

De heer Van der Ende kan meegaan met een aantal beleidsmatige thema's. De visie heeft een hoog ABC-gehalte. Het is goed om op vroeger onderzoek voort te borduren. De vele activiteiten in het Westland maken het noodzakelijk dat het Westland verzekerd blijft van doorspoeling. Hij zou meer willen weten over het grondwaterbeleid, bijvoorbeeld welke taken gemeente, waterschap en provincie hebben. Het aanpakken van overstorten staat hoog op zijn lijstje, maar hij weet niet altijd hoe dat moet. De Kaderrichtlijn Water heeft wat hem betreft vooral betrekking op het boezemsysteem. Hij meent dat de 19 ha. paaiplaatsen een getal voor heel Delfland is en niet alleen voor Westland.

De beantwoording van de inbreng van LTO Glaskracht valt hem tegen. Er wordt heel krampachtig geprobeerd de berekeningen van LTO te weerleggen. Hij is blij dat onder de nieuwe wethouder de wateropgave is gereduceerd tot 525.000 m³. De gemeentelijke bijdrage is 60.000 m³, dus die kan van de 160 ha. worden afgetrokken. De Verenigde Vergadering heeft het besluit genomen dat 50% alternatieve berging mag zijn. Daar moet ook wat mee worden gedaan. Hij wil een beter antwoord op de mening van LTO dat 112 mln. kosten voor de aanleg van waterbergingen zwaar overdreven is. De bergingen waarmee vergeleken wordt, zijn "onder architectuur" tot stand gekomen. Hij wenst een reële benadering. Hij vreest dat voor de overhoeken bij bedrijven wel veel functies worden bedacht. Ideeën over een waterbank moeten duidelijker worden gemaakt, wil men een draagvlak kweken bij de sector, die zijns inziens zeer bereid is om aan oplossingen mee te werken.

De heer Hofman vindt de rol van de gemeente cruciaal. Bij een goede ruimtelijke ordening horen een waterareaal en een wateropgave. Gemeenten trekken zich soms te gemakkelijk terug. Hij vraagt zich af of 10% van 160.000 m³ een reële optie is. De herstructurering is een mooi middel om extra waterberging te creëren. Hij dringt erop aan ook te kijken naar de mogelijkheden van een waterverbeteringsplan. Als het waterschap een sterke positie heeft, kan het bepalen wat de beste plek voor een waterberging is.

Hij vindt het principe van het individueel belang, het waterareaal dat elke kavel moet opbrengen versus het areaal dat algemeen moet worden opgebracht, te weinig uitgewerkt. Hij heeft ooit de suggestie gedaan een bijzondere keur in het leven te roepen, maar hij heeft daar

³ Het is bij Delfland bekend dat betrokken gemeenten onderling contact hebben. Er zijn inmiddels met buurgemeente(n) verkennende gesprekken gevoerd. Bij het opstellen van deze voetnoot (augustus 2008) waren er nog geen concrete afspraken gemaakt."

nog steeds geen antwoord op gekregen. Met zo'n keur zou bij herbouw op bestaande kassen-grond met voorwaarden gestuurd worden op extra waterberging of alternatieven. Uiteraard moet het instrument alleen in bijzondere situaties worden toegepast.

De kosten van de differentiatie lijken gering, maar het zijn kapitaalslasten. Het begrotingssysteem van het hoogheemraadschap is anders opgezet dan dat van gemeenten en provincies. Hij ziet meer ruimte voor investeringen. Hij is het eens met de heer Van der Ende dat de waterbank uitwerking behoeft. Hij trekt een parallel met de groundbank voor het Westland. Het lijkt hem de verantwoordelijkheid van de gemeente. Ook voor stedelijk gebied zou een dergelijk systeem kunnen worden gehanteerd.

De heer Zuidgeest beschouwt als een hoofddoelstelling de greenportvisie, maar in de legenda vindt hij helemaal niets ingevuld over verdere ontwikkelingsstructuren voor de glastuinbouw. Hij vraagt zich af of het Westland zal worden ingericht als natuurgebied of voor de greenport. Hij wijst op allerlei kostenstijgingen, bijvoorbeeld van energie. Het waterplan vergt de opoffering van flink wat hectares van de glastuinbouw. Het dient daarom zijns inziens te worden bijgesteld. Hij noemt de termijnen waarvan wordt uitgegaan, de vele verschillende bestemmingen die worden genoemd voor overhoeken, enz. De Dijkpolder is in het Structuurplan Haaglanden helemaal ingetekend voor de toekomstige inrichting van de Westlandse zoom, met luxe woningbouw enz. Er wordt echter ook een wateropgave ingevuld. Zijns inziens moeten ambities naar beneden worden bijgesteld. Grond om niet beschikbaar stellen past niet in de aard van het gebied, dat altijd collectief sterk is geweest. Delfland is ook het enige waterschap dat kiest voor de aanpak door middel van overhoeken.

Van de bassins zou zo'n 20% bestemd moeten worden voor waterberging. Zij staan nu lang niet allemaal vol bij veel neerslag. Samen met LTO zouden de mogelijkheden moeten worden nagegaan. Een kritische beschouwing van de inrichting, zoals al aanbevolen door de heer Van der Ende, en een optimale benutting van nieuwe technieken kunnen ertoe leiden dat op veel minder hectares beslag moet worden gelegd. Het Westland is niet een gebied dat met een beroep op de Europese kaderrichtlijn tot in details moet worden ingevuld, want dan wordt een productiesector behoorlijk veel schade toegebracht. Men is best bereid collectief oplossingen te zoeken. Dat moet niet worden afgewenteld op het individu.

Mevrouw Van Luijk vraagt wanneer de kaarten zijn gemaakt waarvan gebruik is gemaakt. Zij vraagt zich af of alle plannen achter een bureau zijn gemaakt of dat het gebied ook is bezocht. Op de kaarten wordt een watering dwars door een heel nieuwe kas doorgetrokken. De voorzitter wijst erop dat zulke ingrepen nog in discussie zijn. Mevrouw Van Luijk zegt dat er wel twee miljoen voor is uitgetrokken. Zij pleit voor een pilot voor paaiplaatsen. Die moeten niet meteen al allemaal worden ingericht. Bij herstructurering moet haars inziens naar het peilgebied worden gekeken en niet alleen naar het gebied van een plan zelf. Zij vindt het instellen van een waterbank een goed plan, maar is mordicus tegen het inleveren van grond om niet. Een omslag per gebied zou een veel betere oplossing zijn dan individuele ondernemers voor de kosten laten opdraaien.

De heer De Jong zag bij de waterbank vermeld: de veroorzaker betaalt. Dan kan de oplosser zijns inziens geld vangen. Bij het begrip innovatie denkt hij niet alleen aan kelders, maar ook aan met uiterwaarden vergelijkbare situaties op een bedrijf, bijvoorbeeld door verlaging van het erf. In 2006 is het Regionaal Bestuursakkoord Waterkader aan de orde geweest, waarin stond dat de tweede fase zou worden opgelost binnen het waterplan. Het staat hem niet bij dat er in de VV zou zijn gediscussieerd over het kader en het bijbehorende instrumentarium.

Het spreekt mevrouw Engels wel aan dat plannen ontwikkeld zouden moeten worden op polder-niveau, maar zij zou dan meer toelichting willen. Zij weet niet hoe groot de noodzaak is om de vele voorstellen uit te voeren. Zij gaat ervan uit dat met de voorgestelde maatregelen de greenport kan overleven. Zij zou voorzichtig willen zijn met het bijstellen van ambities. Zij heeft de indruk dat er hier en daar innovatieproefprojecten worden uitgevoerd, maar dat het nog niet zover is dat op korte termijn 50% van de noodzakelijke maatregelen kan worden uitgevoerd.

Uit de berekeningen die zijn gemaakt, maakt zij op dat een collectieve aanpak onvoldoende is om de wateropgave uit te voeren. Zij gaat ermee akkoord dat dan ook wordt bekeken in hoeverre individuele oplossingen soelaas bieden. Die ziet zij wel als aanvulling op collectieve oplossingen. Het is haar niet duidelijk of nu echt wordt gekozen voor het om niet overdragen van grond en waarom. Ook is niet duidelijk wat met de eigendom gebeurt of dat erfpachtconstructies noodzakelijk zijn. Ten slotte vraagt zij of behalve de zienswijze van de LTO er nog andere zienswijzen zijn die een ander licht op het plan kunnen werpen.

De voorzitter voert aan dat de Kaderrichtlijn Water op de boezems is gericht en niet op de polders. Het plan heeft vooral betrekking op de polders. Voor de waterberging zijn dat twee gescheiden trajecten. De boezems en de oevers ervan worden via het water onderhouden. Een van de hoofdpunten van de greenportvisie is de groen-blauwe dooradering, om een sterk glastuinbouwgebied te behouden, maar ook een groene dooradering. In het boezemgebied moet daarvoor een stukje tussen de Poelzone en Wateringen nog ingevuld worden.

Bij wijze van voorbeeld zet hij uiteen dat als een bedrijf een hogere kas wil bouwen dan in het bestemmingsplan staat of een tuincentrum van een glastuinbouwbedrijf maakt, het perceel waarop dat gebeurt wordt bekeken. Op dat perceel moet 325 m³ per hectare worden gecreëerd. Is dat er al, dan hoeft er niets te worden gedaan. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de eerste-fasemaatregel (historisch bergingstekort) is uitgevoerd. Als bij een collectieve aanpak restgronden beschikbaar komen, kan er over het hele peilgebied worden gerekend. Als er een waterbank is, kan dan onderling worden geschoven. Wie een tekort heeft, stort bij en wie een overschot heeft, ontvangt. In principe draagt iedereen op de langere termijn naar verhouding bij. Zou het via de watertoets gaan, dan moet iedereen zijn problemen zelf oplossen. In het bestemmingsplan moet worden uitgewerkt hoeveel kubieke meter voor elk perceel nog moet worden gecreëerd. De heer Hofman bepleit dat vooraf planmatig een beeld wordt geschetst van wat nodig is. Gemeente en waterschap moeten dat gezamenlijk doen. De voorzitter zegt dat het nog niet zover is. De heer Van der Burg zegt dat in een waterstructuurvisie kan worden aangegeven in welke hoek van een polder ruimte wordt gezocht. De heer Hofman constateert dat de structuurvisie dan moet worden geïmplementeerd in de bestemmingsplannen. De voorzitter zegt dat dit de bedoeling is.

De ene gemeente moet natuurlijk niet proberen haar problemen in een andere gemeente te laten oplossen. Alleen als men samen tot een goede oplossing kan komen is dat mogelijk. De heer Van Vliet vindt dat dan in het waterplan op de desbetreffende punten moet worden aangegeven dat er overleg is geweest, anders wordt een oplossing gepresenteerd die er uiteindelijk niet komt. De voorzitter zegt dat dan even moet worden nagegaan of dat wel zo concreet gebeurt.

De heer Van der Burg verzekert dat DSM geen grondwater onttrekt aan de freatische laag. Kwantitatieve effecten van de stopzetting zullen zeer beperkt zijn, maar er kunnen wel effecten van kwalitatieve aard zijn. Er zijn cirkels rond de DSM getrokken die als risicogebieden zijn aangeduid. De heer Van Vliet zegt dat het niet zo eenvoudig is. Hij veronderstelt dat gebieden zijn aangeduid op grond van grondsoort, bodemgesteldheid enz. Het is vaak een ovaal vlak, dat niets met de put te maken heeft. De voorzitter zegt dat er overleg over wordt gevoerd met DSM.

Getracht wordt de vragen van LTO Glaskracht zo goed mogelijk te beantwoorden. De opmerkingen van LTO zijn kritischer dan die van de meeste andere inzenders van zienswijzen. In woongebieden is het vaak wat eenvoudiger om ruimte voor de wateropgave beschikbaar te krijgen dan in het glastuinbouwgebied. De opgave in Westland is heel groot. De kosten ervan kunnen niet alleen door de 100.000 bewoners en de bedrijven daar gedragen worden. De heer Van der Ende suggereert om de afschrijving van de kapitaalslasten van 15 naar 25 jaar te brengen, omdat de investeringen voor een langere termijn dan 15 jaar plaatsvinden. Hij vraagt om een onderbouwing van de termijn. Hij voegt daaraan toe dat het probleem van de wateroverlast in stedelijk gebied en dat van de boezem door financiering van heel Delfland zijn opgelost. De financiering kan nu niet uitsluitend van de polders verlangd worden. Hij beseft dat de oplossing niet vandaag aangedragen kan worden.

De voorzitter zet uiteen dat de post van 105 mln. voor grondaankopen is gebaseerd op een prijs van € 85 per m². Worden de waterbergingen aangelegd op de manier waarop Delfland dat altijd heeft gedaan, dan kosten de graafwerkzaamheden € 110 mln. Hij vermoedt dat door samenwerking en creatieve oplossingen die kosten aanzienlijk gedrukt kunnen worden. Onder een collectieve oplossing verstaat hij dat een regeling wordt gemaakt waarbij ieder zijn deel inbrengt om gronden die daarvoor geschikt zijn te benutten voor waterberging. De heer Zuidgeest meent dat de opgave die de gemeenten hebben collectief wordt betaald. De voorzitter zegt dat dit niet zonder meer het geval is. De heer Hofman ondersteunt het idee van de gezamenlijkheid, maar vindt het cruciaal dat de gemeente dan ook zijn deel inbrengt.

De heer Van der Burg wijst erop dat in de VV nog niet een waterplan is gepasseerd waarbij Delfland zelf alle kosten heeft gedragen. In alle plannen is het usance geweest dat de betrokken gemeente(n) en eventueel de tuinbouw bijdragen. Het hoogheemraadschap voert de watertoets uit. Eigenlijk moet de gemeente zorgen dat de wateropgave dan verdeeld wordt. De gemeente Westland heeft op de meeste punten geen eigen grond, maar voert wel wat projecten uit met projectontwikkelaars. Dat levert 60.000 m³ op. Binnen de gemeente bevindt zich 2500 ha. glastuinbouw, bedrijventerreinen, die geen cent oplevert, want er wordt geen OZB op kassen

geheven. De gemeente doet wat zij kan, bijvoorbeeld aan de riolering, maar haar mogelijkheden zijn beperkt. Als straks de Binckhorst in Den Haag of de Plaspoelpolder in Rijswijk wordt geherstructureerd, betaalt Delfland daar geen cent aan. Waarom moet de tuinbouw in Westland dan niet bijdragen, als Delfland bereid is er 100 mln. in te stoppen? Omdat Westland in een lastig parket zit, was Delfland bereid de gesprekken met de sector mede te voeren. Als nu een slag met de herstructurering kan worden gemaakt, is het Westland een stuk veiliger en is men er voor 30 jaar vanaf. Als de gemeente de waterstructuurvisie onderschrijft, kan Delfland de water-toetsen evenwichtiger uitvoeren en hoeft dat niet voor kleine gebiedjes te gebeuren.

Er zijn aanzienlijke verschillen tussen de tuinbouwbedrijven. Sommige bedrijven in Westland willen dat de herstructurering snel plaatsvindt. In Oostland zijn nieuwe tuinbouwgebieden, waar de tuinders alles betaald hebben, die niet willen meebetalen aan een hogere tuinbouwheffing. Delfland blijft weg van die disputen. Het Waterplan Westland kost 300 mln., waarvan Delfland meer dan de helft zal betalen. Dat is een zeer onevenwichtig plaatje ten opzichte van de rest van Delfland. De heer Van der Ende zal ook zeker niet bepleiten dat Delfland meer bijdraagt. Hij vraagt zich vooral af of de kosten reëel zijn. Als hij over de collectiviteit spreekt, denkt hij aan de tuinbouwsector en niet direct aan Delfland. De gemeente zal misschien meer moeten regisseren. De heer Van der Burg hoort nog niet veel over de collectiviteit van de tuinbouwsector zelf. Er moet een evenwichtig lastenverdeling komen. Dat is in handen van de gemeente.

De voorzitter is zich ervan bewust dat met de zoetwaterleiding vanuit het Brielse Meer heel voorzichtig moet worden omgegaan. De verdeling van verantwoordelijkheden voor het grondwater is nog onderwerp van discussie. Voor de riooloverstorten moet samen met de gemeente tot een oplossing worden gekomen. Kelders onder kassen zijn twee tot drie keer duurder dan open waterbergingen. Hij betwijfelt of ondernemers bereid zijn die te bouwen. De heer De Jong bespeurt bij Delfland weinig bereidheid om mee te denken over innovatieve ideeën. Hij noemt verschillende ideeën waarnaar zijns inziens eens goed gekeken zou moeten worden. Zijns inziens valt daarmee heel veel te winnen. De voorzitter staat hier helemaal niet afwijzend tegenover, maar dergelijke ideeën zijn nog nooit aan het bestuur voorgelegd. De heer Van Vliet is bang dat hierover geen goede communicatie aanwezig is tussen uitvoerende dienst en bestuur. De heer Van der Burg memoreert dat na het halfjaarlijks overleg met LTO is afgesproken dat er een groepje van LTO en Delfland met innovatieve ideeën aan de slag zou gaan. De sector is toen gevraagd om met ideeën te komen, zodat het hoogheemraadschap kan vaststellen wat wel of niet toelaatbaar is en hoe ideeën gewaardeerd moeten worden. De voorzitter verwacht niet veel van een bijzondere keur, maar is bereid daar nog eens naar te kijken. Waar binnen vijf à tien jaar woningbouw komt gaat Delfland niet investeren in waterberging. Ondernemers zullen daar ook niet bereid zijn grond voor waterberging beschikbaar te stellen. Het Waterkader Haaglanden en het Regionaal Bestuursakkoord Water zijn in de Verenigde Vergadering behandeld. De heer Van der Burg vult aan dat de gemeente zich daarin verplicht zich maximaal in te spannen om gronden in te brengen of vrij te spelen.

De voorzitter merkt vervolgens op dat met het om niet inbrengen van grond voor waterberging de eigendom van de grond niet wordt overgedragen. Kadastraal gaat er geen meter van de eigendom af. Het waterplan zal in september of oktober aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd. Het college is altijd bereid om tussentijds te antwoorden op vragen en opmerkingen.

Sluiting: 17.40 uur

Aldus vastgesteld in de vergadering [van 5 november 2008](#)

de Secretaris,

de Voorzitter,

mevrouw J.J. Lieve

J.G.P. Verbeek

ACTIEPUNTENLIJST AFDELING WESTLAND

ter behandeling in vergadering van 5 november 2008

	AFSPRAAK	ACTIE	GEREED
Pt.	Vergadering 23 oktober 2007 en Vergadering 20 mei 2008		
2.	<i>CD/ROM Waterplan Westland</i> Zodra de CD/ROM beschikbaar is deze - zoals oktober 2007 is toegezegd - toesturen aan de leden van de afdeling Westland en de schouwmeesters in het gebied.	(B&O/WRO)	De CD/ROM wordt na vaststelling waterplan Westland verstuurd. ✓
2.	<i>Waterberging Oranjepolder bij Maasdijk</i> In notulen van 20 mei 2008 de stand van zaken realisatie (extra) waterberging in de Oranjepolder opnemen.	(B&O/WRO)	Zie voetnoot 1 in concept-notulen 20 mei 2008. ✓
Pt.	Vergadering 20 mei 2008		
4.c.	<i>Specifieke keur voor kwetsbare gebieden?</i> Resultaten onderzoek naar de eerdere suggestie van VV-lid Hofman opnemen in de notulen van de afdeling Westland d.d. 20 mei 2008.	(V&H/Keurbeheer)	Zie voetnoot 2 in concept-notulen 20 mei 2008. ✓
4.d.	<i>Oranjebuitenpolder</i> Onderwerp agenderen voor behandeling in een volgende vergadering van de afdeling Westland.	(B&O/WRO)	Zie agendapunt 3 van de vergadering van 5 november 2008. ✓
4.e.	<i>Rapportage najaarschouw 2007</i> Ter informatie aan schouwmeesters sturen.	(V&H/schouw)	Verzending mei 2008. ✓
6.	<i>Waternatuurkansenkaart Delfland 2008</i> Naar aanleiding van de reactie van de afdeling Westland op de Waternatuurkansenkaart het college adviseren over het voorstel aan de Verenigde Vergadering.	(B&O/WSK)	Zie agendering voor VV van 3 juli 2008. ✓
7	<i>Voortgang Waterplan Westland</i> Voor de zomervakantie 2008 ter behandeling agenderen in een extra/ingelaste vergadering van de afdeling Westland over de waterplannen. Het onderwerp is 20 mei jl. aangehouden.	(B&O/WRO)	Afgedaan met de vergadering van 8 juli 2008. ✓
8	<i>Voortgang Waterplan Hoek van Holland</i> Voor de zomervakantie 2008 ter behandeling agenderen in een extra/ingelaste vergadering van de afdeling Westland over de waterplannen. Het onderwerp is 20 mei jl. aangehouden.	(B&O/WRO)	Afgedaan met de vergadering van 8 juli 2008. ✓
9	<i>Oude Campspolder, beheer inlaat uit Hoefpolder</i> Uitzoeken wie waarom gaat over de inlaat. En de uitkomst hiervan in de notulen van de afdeling Westland d.d. 20 mei 2008 opnemen.	(OWB/peilbeheer)	Zie voetnoot 3 in concept-notulen 20 mei 2008. ✓

	AFSPRAAK	ACTIE	GEREED
12	<i>Fietsexcursie afdeling Westland</i> Organiseren van de excursie van de afdeling door Hoek van Holland op 20 (of 27) september 2008 (en uitnodigen deelraad).	(B&O/afd.Westland)	Wegens gebrek aan deelnemers is excursie vervallen. ✓
13	<i>Rondvraag van de heer De Jong over de wateropgave in Hoogeland</i> Via notulen beantwoorden van de vraag of aan de wateropgave die bij het boezemgebied Hoogeland hoort kan worden voldaan. Dit gelet de nieuwbouw voor scholen tegenover het politiebureau in het Hoogeland.	(B&O/WRO)	Zie voetnoot 4 in concept-notulen 20 mei 2008 ✓
Pt.	Voorzetting vergadering 20 mei op 8 juli 2008		
8.	<i>Gevolgen plantengroei (bladval bomen en ecologische oevers) voor waterkwaliteit en onderhoud boezem</i> Agenderen voor de volgende afdelingsvergadering: de bespreking in aanwezigheid van iemand van Operationeel Waterbeheer.	(BO & OWB)	Zie agendapunt 7 van de vergadering van 5 november 2008. ✓
8.	<i>Regeling afvalwater uit de stort tijdens het rijpingsproces?</i> Via notulen beantwoorden van de vraag die de heer De Jong heeft gesteld naar aanleiding van de afvoer van water van de baggerlocatie op het kaartje in bijlage II (visie nota Waterplan Hoek van Holland).	(B&O/WRO ism V&H/EB)	nog niet gereed medio oktober 2008, zie voetnoot 1 in concept-notulen 8 juli 2008, ter vergadering aanvullen.
8.	<i>Verwijzing naar 'infiltratie' in gebiedsaanpak Hoek van Holland</i> Via notulen informeren over de (on)mogelijkheden van infiltratie in het gebied van Hoek van Holland, of anders deze in de volgende fase bij het maatregelenpakket Waterplan Hoek van Holland opnemen.	(BO/WRO)	Wordt betrokken bij maatregelenpakket.
8.	<i>CAD-systeem Hoek van Holland</i> Zo mogelijk via notulen beantwoorden van de vraag van mevrouw Engels over het moment van complete aansluiting op het CAD-systeem.	(BO/WSK)	Zie voetnoot 2 in concept-notulen 8 juli 2008 ✓
7.	<i>Buurgemeente(n) in relatie tot Waterplan Westland</i> Ter beantwoording van de vraag van de heer Van Vliet zal worden nagegaan of er overleg met de buurgemeente(n) overleg is geweest over de in het Waterplan Westland aangedragen oplossingen (vanuit hun gebied).	(BO/WRO)	Zie voetnoot 3 in concept-notulen 8 juli 2008 ✓

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d.

Ons kenmerk : 720089

Bijlage(n) : 3

Datum : 17 oktober 2008

Beslissing : Informatief

Onderwerp: Mededelingen en ingekomen stukken

4.a. Voortgang Waterplan Westland
(mondeling)

4.b. Voortgang Waterplan Hoek van Holland
(mondeling)

4.c. Oranje(buiten)polder

4.d. Peilbesluit Boschpolder

4.e. Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen

4.f. Waalblok waterbergingsmaatregelen
(mondeling)

- Informatieavond "verbreden Vlotwatering", 3 november 2008 in Monster.
- Informatieavond afdeling Westland, 5 november 2008 in Monster.
- CDROM Waterplan Westland (separaat voor bestuursleden bijgevoegd)

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d.

Ons kenmerk : 719808 4.C
Bijlage(n) : 0

Datum : 9 oktober 2008
Beslissing : informatief

Onderwerp: Stand van zaken herinrichting Oranjevlietpolder

Hierbij ontvangt een toelichting op de plannen voor de herinrichting van de Oranjevlietpolder, de kansen en aandachtspunten die zich voor Delfland binnen deze ontwikkelingen voordoen en de afspraken die Delfland daarover met de gemeente Rotterdam maakt.

Hoogachtend,

Marleen de Jong

1. Inleiding

De Oranjevlietpolder in de gemeente Rotterdam, deelgemeente Hoek van Holland, wordt heringericht tot natuur- en recreatiegebied. Voor deze herinrichting heeft de gemeente een concept-Masterplan opgesteld. Delfland is betrokken bij het opstellen van dit concept-Masterplan en verantwoordelijk voor een aantal maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit.

Het boezemland Oude Spui (dat onderdeel uitmaakt van de herinrichtingsplannen voor de Oranjevlietpolder) biedt kansen voor de aanleg van waterberging ten behoeve van de 2^e fase wateropgave van de Oranjevlietpolder, gelegen binnen de gemeentegrenzen van Westland. Delfland heeft aangegeven in overleg met de gemeente Westland te onderzoeken of en hoe de daarvoor benodigde gronden aangekocht kunnen worden.

De afspraken over de herinrichting wil de gemeente Rotterdam vastleggen in een uitvoeringsovereenkomst, waarin Delfland één van de partijen is. In voorliggende notitie wordt een toelichting gegeven op het concept-Masterplan alsmede de afspraken in de uitvoeringsovereenkomst en het vervolgproces.

2. Concept-Masterplan

Het concept-masterplan voor de Oranjevlietpolder bevat het volgende programma:

- natuurontwikkelingszone (EHS 88 ha met natuurdoeltypen uit Natuurgebiedsplan Delf- en Haaglanden);
- recreatie en bos (173 ha inclusief de Oranjeplassen), waarbinnen:
 - een ruimte reservering voor een grootschalige recreatieve voorziening, inclusief parkeren (circa 40 ha);
 - ruimte voor wonen in het groen (max. 6 ha en 30 woningen).

Enkele belangrijke aandachtspunten in het plan zijn:

- In het gebied wordt gestreefd naar een (zwak)brakwatermilieu. Op dit moment zijn er een aantal redenen om het gebied nog niet als een brakwatersysteem in te richten:
 - Het ontbreken van voldoende financiële middelen
 - Nog niet alle gronden zijn verworven, er zijn nog meerdere functies in het gebied aanwezig
 - Er nog onduidelijkheid over de mogelijke effecten van brakwater op de omgeving.Het gebied wordt nu zodanig ingericht dat brakwater op termijn mogelijk blijft.
- Er wordt een waterplan opgesteld voor de Oranjevlietpolder, naast een MER, bestemmingsplan en inrichtingsplan. Hierin zullen de mogelijke effecten van brakwater op de omgeving worden meegenomen.
- Delfland zal financieel bijdragen aan het afkoppelen van de Oranjepolder van de Oranjevlietpolder en onderzoeken of het boezemland Oude Spui gedeeltelijk kan worden gebruikt als waterbergingslocatie voor de Oranjepolder.
- Het toekomstige beheer wordt gedaan door de gemeente Rotterdam, Delfland, de deelgemeente Hoek van Holland en de Stichting Zuid-Hollands Landschap. Hiervoor wordt een beheersvisie en een samenwerkingsovereenkomst opgesteld.

3. Beoogde afspraken

De afspraken die de gemeente Rotterdam met Delfland wil maken betreffen:

- Financiering door Delfland van het afkoppelen van de Oranjevlietpolder van de Oranjepolder. Hierdoor wordt het mogelijk om de gewenste waterkwaliteit in het natuurgebied (onderdeel van de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur) te realiseren;
- Onderzoek naar de effecten op de omgeving van een mogelijk op termijn te realiseren brakwatermilieu;
- Onderzoeken van de mogelijkheid van de aanleg van waterberging in het boezemland Oude Spui ten behoeve van de 2e fase wateropgave van de Oranjepolder, in overleg met de gemeente Westland.

Het beoogde effect van deze afspraken is:

- Het verbeteren van de waterkwaliteit in de Oranjevouterpolder door afkoppelen van het watersysteem van de Oranjepolder. O.a. hierdoor kan 88 ha Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur worden gerealiseerd;
- Het voorkomen van negatieve effecten op de omgeving van een eventueel in de toekomst te realiseren brakwatermilieu in de Oranjevouterpolder;
- Het maken van afspraken voor de aanleg van waterberging ten behoeve van de 2e fase wateropgave van de Oranjepolder, tegen lagere maatschappelijke kosten en op kortere termijn dan in de Oranjepolder zelf.

4. Uitvoeringsovereenkomst

De afspraken over de herinrichting wil de gemeente Rotterdam vastleggen in een uitvoeringsovereenkomst, waarin Delfland belang heeft bij de volgende afspraken.

1. Voor het realiseren van de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur in de Oranjevouterpolder is het nodig om de huidige interactie tussen het water van de Oranjepolder en de Oranjevouterpolder stop te zetten. Hierdoor zal de waterkwaliteit in de Oranjevouterpolder niet meer negatief beïnvloed worden door water uit de Oranjepolder. Loskoppelen van de Oranjepolder van de Oranjevouterpolder kan door het realiseren van een nieuwe afvoerroute van de Oranjepolder.

De gemeente Rotterdam heeft Delfland gevraagd om de kosten voor de maatregelen te financieren. Het definitieve bedrag is nog onderwerp van discussie. Zodra dit bekend is, zal het college en indien noodzakelijk de VV worden gevraagd het beoogde bedrag vrij te maken. Er worden afspraken over het ontwerp en de uitvoering van de maatregelen gemaakt tussen de gemeente en Delfland.

2. De beoogde natuurdoelstelling is op lange termijn een brakwatermilieu. Delfland heeft in haar brief van 8 augustus 2000 aan de provincie meegedeeld dat wij onder nadrukkelijke voorwaarden instemmen met de voorkeur van de Provincie Zuid-Holland om binnen de Oranjevouterpolder een (zwak)brakwatersysteem te ontwikkelen. De voorwaarden hebben betrekking op het tegengaan van extra verzilting van het omliggende oppervlaktewater, rekening houdende met de bergingscapaciteit ten behoeve van de gehele Oranjepolder en de garanties ten aanzien van de veiligheid van het beheersgebied. Er dient daarom eerst onderzoek te worden uitgevoerd naar de effecten van een brakwatermilieu op de omgeving. Bij vaststelling van Waterplan 2 Rotterdam in september 2007 is met de VV afgesproken dat een plan van aanpak naar dit onderzoek aan de afdelingsbesturen van Westland en Midden-Delfland zal worden voorgelegd.

In de uitvoeringsovereenkomst is opgenomen dat de partijen een onderzoek hiernaar uitvoeren. Delfland zal vooralsnog geen financiële bijdrage doen in maatregelen ter verbraking van het watersysteem.

3. Het boezemland Oude Spui maakt onderdeel uit van de plannen rondom de herinrichting van de Oranjevouterpolder. Binnen het boezemland Oude Spui bestaat de mogelijkheid voor de aanleg van waterberging ten behoeve van de 2^e fase wateropgave van de Oranjepolder, gelegen binnen de grenzen van de gemeente Westland. De gemeente Rotterdam heeft Delfland gevraagd om aan te geven of zij gronden aan wil kopen in het boezemland Oude Spui ten behoeve van waterberging. Onderzoek heeft uitgewezen dat dit waterhuishoudkundig gezien mogelijk is en gelijkwaardig aan waterberging in de Oranjepolder. Voordelen van waterberging in het boezemland Oude Spui zijn:
 - a. Waterhuishoudkundig gezien zijn er minder ingrepen nodig in de dichtbebouwde Oranjepolder.
 - b. De maatschappelijke kosten zijn naar verwachting lager dan bij het realiseren van de totale bergingsopgave in de Oranjepolder zelf.
 - c. De benodigde bergingsopgave kan sneller worden gerealiseerd.

De afspraak dat Delfland onderzoekt of het boezemland Oude Spui gebruikt kan worden als waterbergingslocatie voor de Oranjepolder is opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst. De gemeente en de provincie zullen in de definitieve overeenkomst opnemen dat Delfland medio 2009 een beslissing heeft genomen over het al dan niet gebruiken van het boezemland Oude Spui als waterbergingslocatie.

5. Vervolgproces

Het vervolgproces bestaat uit het tekenen van de uitvoeringsovereenkomst in oktober/november 2008. Daarnaast wordt een verkenning uitgevoerd naar het afsprakenkader voor de aankoop en financiering van de aanleg van waterberging ten behoeve van de 2^e fase wateropgave van de Oranjepolder. Dit tegen lagere maatschappelijke kosten en op kortere termijn dan in de Oranjepolder zelf. Hiermee wordt eveneens invulling gegeven aan de FES Proeftuin Oranjepolder in het kader van Waterkader Haaglanden.

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d.

Ons kenmerk : 719843 4.d
Bijlage(n) : 0

Datum : 16 oktober 2008
Beslissing : Informatief

Onderwerp: Peilbesluit Boschpolder

Binnenkort start de procedure rond het peilbesluit Boschpolder. Om de gebiedskennis en het draagvlak van het afdelingsbestuur Westland hierin mee te kunnen nemen, is er begin november een schriftelijke consultatie van de afdelingsleden gepland. U krijgt dan twee weken de tijd om hierop (eveneens schriftelijk) te reageren: een advies of opmerkingen en aanvullingen te geven.

Pas na het verstrijken van deze reactietermijn voor het afdelingsbestuur zal het peilbesluit worden geagendeerd voor besluitvorming in het college van D&H. Hierna is het college wettelijk verplicht het besluit ter inzage te leggen. Tijdens deze terinzagelegging zal een bewonersinformatieavond worden georganiseerd. Via de gebruikelijke weg zullen de VV-leden hierover worden geïnformeerd.

Deze aanpak is juridisch geoorloofd en hierdoor loopt de procedure peilbesluit Boschpolder geen vertragingen op als gevolg van de waterschapsverkiezingen.

Hoogachtend,

Sonja Kooiman

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d.

Ons kenmerk : 719790 4.e
Bijlage(n) : 1

Datum : 16 oktober 2008
Beslissing : Informatief

Onderwerp: Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen

Hierbij ontvangt u ter informatie het VV-voorstel voor het vaststellen van de maatregelen voor de polder Staalduinen. Dit voorstel staat ter besluitvorming geagendeerd voor de VV-vergadering van 18 december 2008.

Dit voorstel wordt tevens voor advies voorgelegd aan de commissies Financiën en Waterbeheer.

In de bijlage van het voorstel staan de resultaten van het onderzoek en de voorgestelde voorkeursmaatregelen.

Hoogachtend,

Jaap den Dulk

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Beleidsveld:
Aard voorstel: Besluitvormend

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:
Kenmerk VV: 706188
Aantal bijlagen: 2

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

- I. De begroting voor 2009 tot een totaal van € 231,8 miljoen aan kosten en € 194,0 miljoen aan inkomsten vast te stellen;
- II. In te stemmen met nieuwe investeringsplannen van € 500 miljoen en de daarbij behorende kredieten voor 2009 van € 500 miljoen, zoals in de bijgevoegde vertrouwelijke bijlage is gespecificeerd.

Probleemstelling:

Als onderdeel van de P&C-cyclus moet de begroting voor 2009 worden vastgesteld.

Beoogd effect:

Vastgestelde begroting voor 2009.

Inleiding

Hierbij wordt u de begroting voor 2009 ter vaststelling voorgelegd.

Kader

Het kader wordt gevormd door:

- 1 Het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van 30 september 2008, kenmerk 714802;
- 2 Het advies van de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie en Financiën;
- 3 De artikelen 99 tot en met 104 van de Waterschapswet.

Toelichting exploitatie

De begroting sluit op een negatief saldo van 37,8 miljoen euro, als volgt te specificeren:

Saldo watersysteem	- 5,0 miljoen
Saldo waterzuivering	- <u>32,8 miljoen</u>
	- 37,8 miljoen

Toelichting investeringen

Uw vergadering wordt gevraagd een besluit te nemen voor wat betreft de mutaties in het investeringsplan en –krediet. In een aparte bijlage is het één en ander uitgewerkt op investeringsniveau.

Risico's en beheersmaatregelen

Een overzicht van de actuele risico's is opgenomen in de begroting.

Personele en organisatorische consequenties

Uw vergadering wordt gevraagd in te stemmen met een formatie uitbreiding van **18,8 fte.**

Overige consequenties

Geen.

Besluitvormingstraject/vervolgtraject en communicatie

Geen.

Bijlage(n)

1. Beleidsbegroting 2009.
2. Staat van nieuwe investeringen.

Advies

Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie en Financiën.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris,

de Dijkgraaf,

mevr. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Kenmerk VV: 706188
Beleidsveld:

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d. 30 september 2008,
kenmerk 714802;

gelezen het advies van de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie en Financiën;

gelet op de artikelen 99 tot en met 104 van de Waterschapswet.

BESLUIT

- I. De begroting voor 2009 tot een totaal van € 231,8 miljoen aan kosten en € 194,0 miljoen aan inkomsten vast te stellen;
- II. In te stemmen met nieuwe investeringsplannen van € 9,5 miljoen en de daarbij behorende kredieten voor 2009 van € 3,8 miljoen, zoals in de bijgevoegde vertrouwelijke bijlage is gespecificeerd.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 20 november 2008.

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris,

de Voorzitter,

mevr. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Kenmerk VV: 706188

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

(tekst komt nog van Communicatie)

NOTAAan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d. 30 oktober 2008
Haagland: d.d. 27 oktober 2008
Westland : d.d. **5 november 2008**
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 714799

Bijlage(n) : 1

Datum : 17 oktober 2008

Beslissing : Advisering

Onderwerp: Begroting 2009

De stukken voor de Begroting van 2009 zijn los bijgevoegd. Ze worden slechts éénmaal verstrekt en zijn tevens bedoeld voor de commissievergaderingen op 4 november 2008 en de bijeenkomst van de verenigde vergadering van 20 november 2008. De inhoudelijke behandeling van de Begroting vindt plaats in de commissies en in de verenigde vergadering.

Aan de hand van (investerings)projecten wordt de begroting in de betreffende afdeling behandeld. Zie de gebiedskaart van de afdeling Westland hierna.

¹NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d. 30 oktober 2008
Haagland: d.d. 27 oktober 2008
Westland : **d.d. 5 november 2008**
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 719750 6
Bijlage(n) : 2

Datum : 15 oktober 2008
Beslissing : Adviseren

Onderwerp: Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015

Delfland dient wettelijk iedere 6 jaar een waterbeheerplan vast te stellen. Het huidige waterbeheerplan loopt tot eind 2009. Voor de periode 2010-2015 dient een nieuw, vierde waterbeheerplan te worden vastgesteld. Uitgangspunt is dat Delfland in het waterbeheerplan 2010-2015 haar ambities beschrijft, deze uitwerkt in een uitvoeringsprogramma en de financiële consequenties hiervan inzichtelijk maakt. Ten behoeve van het Waterbeheerplan 2010-2015 moeten keuzes worden gemaakt. Ter ondersteuning van het maken van die keuzes heeft uw vergadering op 3 juli 2008 de Strategienota 'Keuzes maken, kansen benutten' vastgesteld. Deze Strategienota heeft de basis gelegd van de gemaakte keuzes in, en de verdere uitwerking van het waterbeheerplan 2010-2015.

In de Verenigde Vergadering van 20 november 2008 staat het ontwerp-waterbeheerplan geagendeerd met als gevraagd besluit het ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015 vast te stellen ten behoeve van de inspraakprocedure. Het ontwerp-waterbeheerplan ontvangt u op korte termijn met de reguliere zending voor de VV van 20 november 2008 en in ieder geval nog vóór uw afdelingsvergadering.

Het ontwerp-waterbeheerplan staat geagendeerd voor uw afdelingsvergadering. Ten behoeve van deze vergadering ontvangt u hiertoe alvast de inhoudsopgave en hoofdstuk 10 van het plan. In hoofdstuk 10 is het beheergebied van Delfland onderverdeeld in 5 deelgebieden; Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg. Per deelgebied wordt nader ingegaan op de karakteristiek en de ruimtelijke dynamiek, wordt de wateropgave beschreven en wordt ingegaan op synergiemogelijkheden en instrumenten. In de afdelingsvergadering zal u worden gevraagd zonodig een advies te geven aan de commissies over de regionale aspecten van het ontwerp-waterbeheerplan. Voor uw afdelingsvergadering is met name paragraaf 10.2 van belang.

Bijlagen:

1. Inhoudsopgave ontwerp-waterbeheerplan Keuzes maken, kansen benutten.
2. Hoofdstuk 10 van het ontwerp-waterbeheerplan.

¹ De vergadering van het afdelingsbestuur Westland vindt plaats na de commissiebijeenkomsten. De bijeenkomst van de VV vindt plaats op 20 november 2008. Het advies van de afdeling Westland zal worden betrokken bij de VV van 20 november 2008.

INHOUD

SAMENVATTING	1
INHOUD.....	7
INLEIDING	9
1.1 Waarom een nieuw Waterbeheerplan	9
1.2 Relatie met het vorige Waterbeheerplan	9
1.3 Voor wie is dit plan bedoeld	9
1.4 Relatie met andere plannen	10
1.5 Procedure en status	10
1.6 Leeswijzer	11
2 WAAR STAAT DELFLAND VOOR.....	12
2.1 Taakstelling	12
2.2 Missie	12
2.3 Beheergebied.....	12
2.4 Watersysteem.....	13
3 WAT KOMT ER OP DELFLAND AF	16
3.1 Het klimaat verandert	16
3.2 Zoetwatervoorziening.....	17
3.3 Het beheergebied verandert.....	18
3.4 Ontwikkelingen in wet- en regelgeving	19
3.5 Wat betekenen de ontwikkelingen voor Delfland	21
4 AMBITIES EN AANPAK OP HOOFDLIJNEN.....	22
4.1 Ambities	22
4.2 Aanpak	23
4.3 Uitwerking in concrete resultaten en maatregelen	27
5 SCHOON WATER.....	28
5.1 Taakstelling	29
5.2 Ontwikkelingen en trends	29
5.3 Waterkwaliteitsdoelen	32
5.4 Actuele situatie	35
5.5 Ambitie en strategie.....	37
5.6 Resultaat	42
6 VOLDOENDE WATER	45
6.1 Taakstelling	46
6.2 Ontwikkelingen en trends	46
6.3 Doelstellingen	47
6.4 Actuele situatie	48
6.5 Voldoende water: ambitie en strategie.....	51
6.6 Resultaat	58
7 STEVIGE DIJKEN	62
7.1 Taakstelling	63
7.2 Ontwikkelingen en trends	63
7.3 Doelstellingen	65
7.4 Actuele situatie	66
7.5 Ambitie en strategie.....	69
7.6 Resultaat	72
8 GEZUIVERD AFVALWATER.....	74
8.1 Taakstelling	75
8.2 Ontwikkelingen en trends	75
8.3 Doelstellingen	78
8.4 Actuele situatie	78
8.5 Ambitie en strategie.....	81
8.6 Resultaat	85
9 OVERIGE TAKEN	87
9.1 Grondwaterbeheer	87
9.2 Nautisch beheer	90
9.3 Muskusrattenbestrijding	91
9.4 Crisisbeheersing.....	92

9.5	Recreatief medegebruik.....	94
9.6	Cultuurhistorie	94
10	GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN	96
10.1	Haagland	96
10.2	Westland.....	100
10.3	Midden-Delfland	104
10.4	Oostland	108
10.5	Waterweg.....	111
11	DE INZET VAN INSTRUMENTEN.....	117
11.1	Gebiedsgericht werken	117
11.2	Communicatie.....	121
11.3	Realisatie van projecten	122
11.4	Regulering en toezicht.....	123
11.5	Kennisontwikkeling en innovatie	126
12	MONITOREN, RAPPORTEREN EN ACTUALISEREN.....	128
12.1	Monitoren van concreet geformuleerde doelen	128
12.2	Rapporteren en actualiseren	128
13	FINANCIËN	129
13.1	Introductie	129
13.2	Ontwikkeling: een nieuw belastingstelsel	129
13.3	Exploitatiekosten.....	129
13.4	Investeringen	130
13.5	Lastenontwikkeling	130
14	ORGANISATIE	133
14.1	Ontwikkeling van Delfland	133
14.2	Waar gaat Delfland naartoe	133

GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN

Gebiedsgericht kijken betekent: kijken naar een streek met al zijn eigenschappen, eventuele knelpunten en kansen. Vervolgens zaken integraal aanpakken, samen met gemeenten en andere partners. In de Randstad is het fysiek, maatschappelijk en bestuurlijk 'druk'. Vooruitzien en samenwerken is belangrijk om ruimte te vinden voor water. Er zijn veel partijen om mee samen te werken: buurwaterschappen, provincie en gemeenten, bedrijven, LTO, terreinbeheerders, onderzoeksinstellingen, maatschappelijke organisaties en particuliere grondeigenaren.

In dit hoofdstuk wordt vanuit het ruimtegebruik en de ruimtelijke ontwikkelingen naar de wateropgaven gekeken in de verschillende gebiedsdelen van Delfland. Daarna worden de plaatjes van de sectorale hoofdstukken op elkaar gelegd. Zo ontstaat een integraal beeld van de deelgebieden van Delfland.

Delfland is onder te verdelen in vijf deelgebieden die elk een min of meer logisch afgebakend geheel zijn qua karakteristieke eigenschappen of grondgebruik. Bestuurlijke of waterhuishoudkundige grenzen spelen hier dus geen rol. Bij de beschrijving per deelgebied wordt eerst een korte karakteristiek van het gebied gegeven, met daarbij het beeld dat Delfland heeft van dat gebied over tien jaar. Dit is een algemeen beeld, niet zozeer vanuit het waterbeheer gezien. Daarna volgt een beschrijving van de samenhang tussen de belangrijkste (sectorale) wateropgaven in het gebied, en van de maatregelen waarmee Delfland die wil oplossen. Met instrumenten als watergebiedsstudies, waterplannen en gebiedsgerichte coördinatie wordt in de planperiode gebouwd aan een verdere integratie van deze opgaven. Hierdoor kunnen mogelijk sommige accenten iets verschuiven, maar aan de opgaven zoals die geformuleerd zijn, wordt niet getornd.

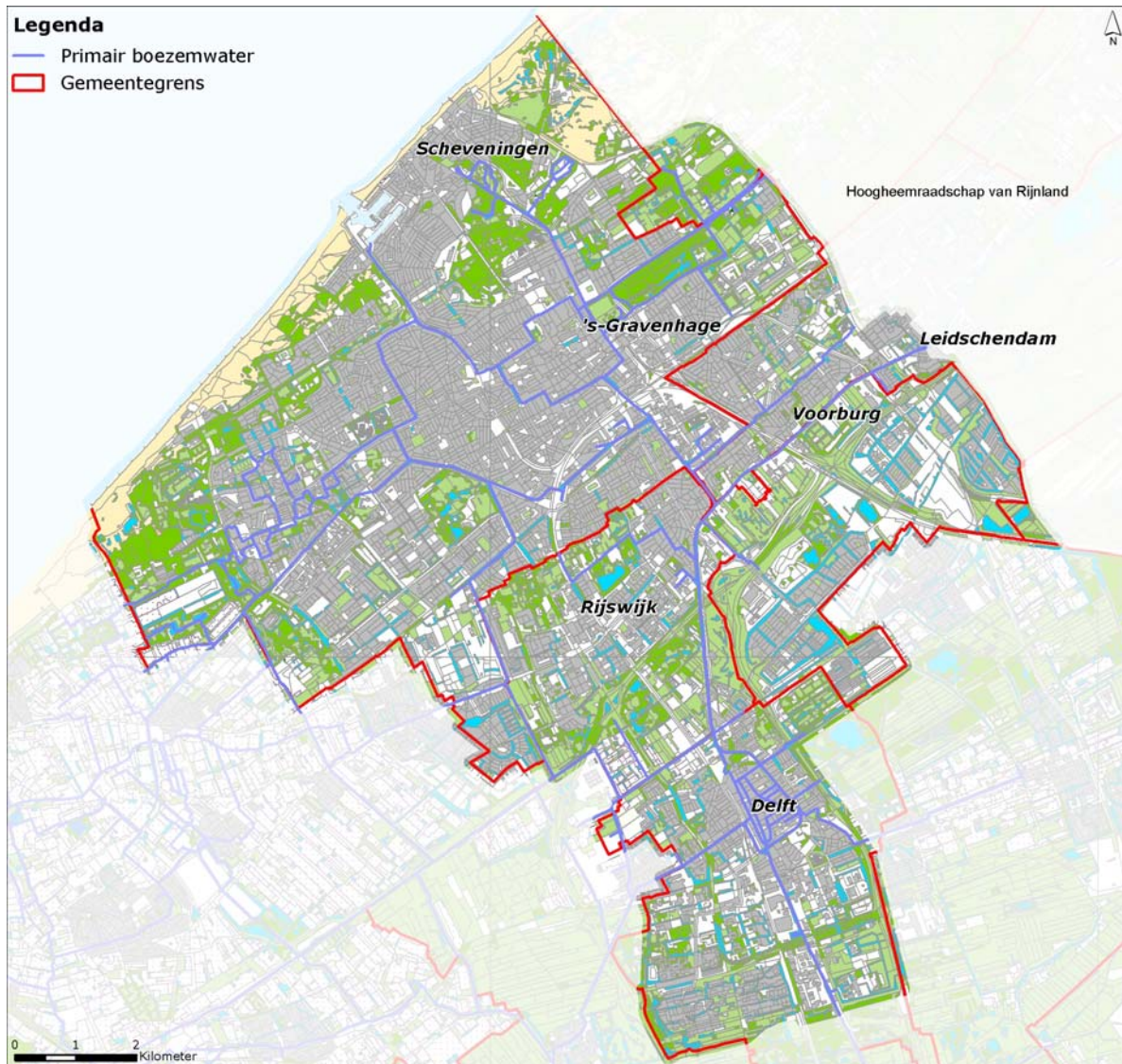
Als gevolg van de gestelde prioriteiten, zoals verwoord in de hoofdstukken 5 t/m 9 is het mogelijk dat er bijvoorbeeld in de waterplannen met de gemeenten afspraken zijn gemaakt, die wellicht niet binnen de planperiode van dit Waterbeheerplan kunnen worden ingevuld. Delfland zal in deze gevallen het gesprek met de betreffende gemeenten aangaan, om te bezien welke aanpassingen er mogelijk zijn.

De vijf deelgebieden die hieronder belicht worden zijn: Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg.

1.1 Haagland

1.1.1 Gebiedsbeschrijving

Onder Haagland verstaan we in deze paragraaf het stedelijke gebied van de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Delft (zie figuur 10.1).

Figuur 10.1 Haagland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Haagland is een uitgesproken stedelijk gebied. Het bestaat gedeeltelijk uit (hooggelegen) boezemland, tegen de kuststrook aan in de omgeving van Den Haag. Op het boezemland liggen de oude stads- en dorpskernen Scheveningen, Loosduinen, Duindorp-Vogelwijk, Den Haag-Centrum, Rijswijk, Voorburg, Leidschendam en Delft. In de grote, lageregelegen polders meer landinwaarts wordt veel nieuw gebouwd, zoals op de Vinexlocaties Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld, en worden bedrijventerreinen aangelegd. Op de grotere wateren, de Schie en de Vliet, is veel beroeps- en recreatievaart; plezierbootjes maken ook gebruik van de zijkanalen.

Het strand en de duinen zijn primaire waterkeringen en hebben als nevenfuncties recreatie en natuur, maar de bebouwing rukt steeds verder op in de richting van de zeekeringen.

Ruimtelijke dynamiek

Het stedelijke gebied is laag-dynamisch. Dat wil zeggen: ontwikkelingen vinden er plaats voor een lange periode van minimaal 50 jaar. Anderzijds: momenteel is er veel dynamiek, in die zin dat er veel oudstedelijk gebied op de schop gaat, zoals bij de herstructurering van de Transvaalwijk in Den Haag of de Bomenwijk in Delft. Gezien de woningbouwopgaven - in Den Haag alleen al komen er 20.000 woningen bij – zal het stedelijke gebied nog verder 'verdichten'. Ook in Scheveningen-Haven, waar de waterkering landinwaarts omheen loopt en de bebouwing voor een belangrijk deel buitendijks ligt, staat van alles te gebeuren, waaronder woningbouw op het vrijgekomen terrein van de Norfolk-line. Omdat daarna alles weer voor lange tijd vastligt, moet Delfland daar dus bij zijn!

Beeld van het gebied over 10 jaar

Rond 2020 zijn de verouderde stedelijke gebieden en bedrijventerreinen gedeeltelijk vernieuwd en geherstructureerd. Schoon en vuil water zijn zoveel mogelijk van elkaar gescheiden. Van het verharde oppervlak is 10-20 % afgekoppeld, waardoor de verontreiniging vanuit overstorten bijna gehalveerd is. De Vinexwijken zijn volledig gerealiseerd. Omdat de dynamiek laag is, zal dit gebied er niet zo heel anders uitzien dan in 2010. Vanwege de uitbreiding van het aantal inwoners is wel de vraag naar recreatieve mogelijkheden uitgebreid.

1.1.2 Wateropgaven 2010 - 2015

Waterkeringen

Voor de versterking van 'Zwakke' Schakel Scheveningen ligt een ontwerp klaar; dit zal in de planperiode worden uitgevoerd. Het hoogstedelijke karakter van het gebied betekent dat er veel functies op en rond de kades aanwezig zijn. Bij kadeverbeteringen moet hier rekening mee worden gehouden.

Waterkwantiteit

In Haagland moet nog ruimte gevonden worden voor het bergen van in totaal 325.000 m³ water, hiervan zal in de planperiode in ieder geval 146.000 m³ gerealiseerd worden, waarmee in elke polder 80% van de benodigde berging aanwezig is. Daarnaast kan er meer berging worden gerealiseerd als zich unieke kansen voordoen. Het grootste deel van deze opgave ligt niet in het boezemland, maar in de lager gelegen poldergebieden. De polders waar we tot 2015 in ieder geval aan de slag gaan zijn: Veen- en Binkhorstpolder, Noordpolder, Plaspoel- en Schaapweipolder, Hoge Broekpolder, Polder Vrijenban, Delft-Oost, Delft-West, Delftse Wippolder.

In de polders is er een groot verschil tussen oud- en nieuwstedelijk gebied, globaal van vóór, respectievelijk na 1995. Nieuwstedelijk is onder andere Leidschenveen, Ypenburg en Wateringse Veld. In deze nieuwe wijken is al veel beter rekening gehouden met de waterproblematiek dan in eerder bebouwde omgeving. Maar ook hier is nog verbetering mogelijk en noodzakelijk. Bedrijventerrein Plaspoelpolder bijvoorbeeld is grotendeels verhard,

en er is weinig open water. In overleg met de gemeenten kan hier innovatief anders omgegaan worden met water.

Waterkwaliteit

Haagland is een dichtbebouwd, intensief gebruikt gebied waar relatief weinig ruimte is voor ecologie. De intensieve beroeps- en recreatievaart hebben grote invloed op de waterkwaliteit. De scheepvaart zal eerder toe- dan afnemen.

In Haagland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Westboezem. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

In het dichtbebouwde gebied van Haagland is weinig ruimte om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland heeft daarom met de gemeenten afgesproken om in te zetten op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek door natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen als het gebied toch al op de schop gaat voor nieuwbouw of herinrichting. De oude grachten in de historische binnensteden krijgen geen natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen, omdat dat niet past bij het historische karakter van het gebied. Delfland zal daar wel waterplanten laten staan, als dit de waterafvoer en scheepvaart niet belemmert.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de doelen van de KRW. Delfland maakt onder andere het gemaal Schoute in Scheveningen passeerbaar voor vis.

Waterketen

Werken aan de waterkwaliteit is in Haagland ook het zuiveren van afvalwater en het voorkomen van emissies vanuit riooloverstorten. Delfland is hierover in overleg met de gemeenten en de gemeenten nemen ook al maatregelen die tot de KRW-afspraken behoren. De laatste jaren heeft Delfland veel geïnvesteerd in de awzi's Houtrust en Harnaschpolder. Deze voldoen dan ook aan alle wettelijke eisen en vragen geen grote investeringen meer in de komende jaren. Het effluent van de zuiveringen gaat via een pijpleiding naar zee. Het wordt ver uit de kust geloosd, zodat de kwaliteit van het (zwem)water bij Scheveningen er niet onder lijdt.

In Delft komen afvalwaterstromen samen vanuit Schipluiden, Den Hoorn, Pijnacker, Berkel en Rodenrijs. Het is een verzamelpunt en daarmee een gevoelige plek in het afvalwatersysteem. Om de risico's bij calamiteiten te beperken komt er een zogenaamde calamiteitenleiding, de Tweede Delftleiding.

Overige taken

In Delft vindt een grote grondwateronttrekking plaats van circa 12 miljoen m³ per jaar. Deze onttrekking heeft echter invloed op het grondwater in een veel groter gebied rondom Delft. DSM heeft al in 2005 aangegeven te willen stoppen met deze onttrekking. Zonder maatregelen zal dit in Haaglanden en in heel Delfland leiden tot grondwateroverlast, tot schade aan kades, en gebouwen. In de planperiode zal duidelijk worden welke maatregelen er genomen moeten worden en zal een begin gemaakt worden met de uitvoering ervan.

1.1.3 Synergiemogelijkheden en instrumenten

In oude én nieuwe wijken is innovatie belangrijk om de wateropgaven te kunnen realiseren. Delfland wil meedenken met gemeenten over de vraag hoe meer water tijdelijk vastgehouden kan worden op de plek waar het valt. De mogelijkheden worden bekeken in nauwe samenhang met het grondwaterbeleid (GGOR). Behalve afkoppelen van regenwater zijn er meer ideeën, bijvoorbeeld: groene daken, parkeerterreinen als waterplein, poreuze deklaag als verharding. Gemeenten zien zichzelf wel in staat om hun wateropgave te realiseren, zij het niet voor 2015. Dit komt doordat ze mede afhankelijk zijn van het meeliften met andere ontwikkelingen.

Juist in dit stedelijke gebied zijn de waterplannen een zeer goed middel om met de vier gemeenten in dit gebied afspraken te maken over de manier waarop de diverse wateropgaven gerealiseerd kunnen worden.

1.2 Westland

Met Westland bedoelen we in deze paragraaf: het Westlands glasgebied. Dat omvat het grondgebied van de gemeente Westland, het noordelijk buitengebied van Hoek van Holland (polder Nieuwland-Noordland) en het westelijke deel van de gemeente Midden-Delfland. In figuur 10.2 is dit gebied aangegeven.

Figuur 10.2 Westland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Het meest in het oog springend in het Westland is de glastuinbouw. Het hele gebied oogt als één grote kas. Verspreid in het gebied liggen elf kleine tot middelgrote woonkernen. De laatste jaren komen er ook steeds meer nieuwe bedrijventerreinen, zoals het bedrijventerrein Honderdland, Leehove en de uitbreiding van het bloemenveldterrein in Honselersdijk.

Waterhuishoudkundig gezien bestaat het gebied voor een belangrijk deel uit zogenaamd boezemland; dit ligt vooral tegen de duinen aan. Oostelijker zijn er ook polders. Het Westland is dichtbebouwd, vaak langs historisch gegroeide lijnen. In de huidige tijd is deze structuur niet altijd meer logisch. Ze bezorgt de schaalvergroting in de glastuinbouw problemen. De inpassing van water kreeg in de tweede helft van de twintigste eeuw weinig aandacht. Water is niet erg prominent aanwezig in het gebied. De dichte bebouwing maakt het moeilijk om ruimte te vinden voor water of andere functies. Als er al ruimte beschikbaar komt, dan geldt de aloude wet van vraag en aanbod: grond/ruimte is schaars en dus duur.

Langs de Noordzeekust ligt een smalle zeereep. Deze heeft als belangrijkste functie het land te beschermen tegen de zee. Daarnaast zijn natuur en recreatie belangrijk. De doorgaande boezemverbindingen in het Westland, zoals de Gantel en de Zweth, zijn belangrijk voor de recreatievaart.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek van de glastuinbouw is hoog te noemen in vergelijking met andere functies als woningbouw. Kassen worden ongeveer elke 20 jaar vervangen. Dat gaat vaak gepaard met herstructurering en schaalvergroting.

Ontwikkelingen in stedelijk gebied en bij de bedrijventerreinen vinden op de korte termijn in hoog tempo plaats. De verwachting is echter dat dit tempo over een aantal jaren lager zal liggen. De dynamiek in bestaand stedelijk gebied is, met een herstructurering eens in de 50 á 100 jaar, veel lager.

Het gebied over 10 jaar

De gemeente Westland geeft in de Greenportvisie Westland 2020 haar kijk op de toekomst van het gebied. De gemeente gaat daarbij uit van een vitale glastuinbouw waar schaalvergroting nadrukkelijk aan de orde is, maar een deel van het glas maakt plaats voor woningen. In het buitengebied van Hoek van Holland zal naar verwachting over tien tot twintig jaar een substantieel deel van de glastuinbouw zijn verdwenen ten gunste van woningbouw.

De verwachting is dat er het komende decennium veel gebouwd gaat worden: rond 2020 zijn de bedrijventerreinen afgerond en de plannen van Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' (ONW) in het kader van de Greenportvisie uitgewerkt en uitgevoerd. De recreatieve structuur zal versterkt zijn met de uitvoering van de plannen voor de Zwethzone en de Poelzone, maar ook door de versterking en herinrichting van de kuststrook.

1.2.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Het project Zwakke Schakels Delflandse kust wordt afgerond. Voor de primaire keringen is er elke vijf jaar een toetsing. De zeewering zal tijdens de planperiode daarom opnieuw worden getoetst. In het oostelijke deel van het Westland ligt een aantal regionale keringen, waaronder veenkades, die ook in de lopende planperiode getoetst en mogelijk verbeterd zullen worden. In het kader van de veiligheid loopt er een studie naar mogelijke compartimentering van gebieden. Deze studie zal ook duidelijkheid scheppen over de status van de Maasdijk als waterkering.

Waterkwantiteit

De wateropgave in het kader van het NBW is zeer omvangrijk en bedraagt voor Westland in totaal 450.000 m³ waterberging in de polders. Dit komt overeen met een oppervlakte open water van ongeveer 160 ha.

In het kader van ABC-Boezem loopt er een aantal projecten om boezemwateren te verbreden en de hoofdwaterstructuur te verbeteren. De verwachting is dat met deze projecten aan het einde van de planperiode in 2015 de opgave voor de boezem is gerealiseerd. Om de ambitie van 80% berging in alle polders in 2015 te realiseren zal er in de planperiode 180.000 m³ berging aangelegd moeten worden. Dit betreft de polders: Oude Lierpolder, Waalblok, Olieblok, Heen- en Geestvaartpolder, Oranjepolder, Dijkpolder (Poeldijk), Boschpolder, Zwartenhoek, Oudeland, Westmade, Oude Campspolder, Kralingerpolder, Dorppolder en de Groeneveldse polder.

De glastuinbouw is een grote watervrager. In het Westland bevindt zich nog relatief veel grondgebonden glastuinbouw, die nog veel gebruik maakt van oppervlaktewater voor begieting. Voor zover de glastuinbouwbedrijven eigen gietwaterbassins hebben die met regenwater gevoed worden, hebben deze bassins in droge zomers meestal onvoldoende capaciteit, waardoor men genoodzaakt is om over te schakelen op alternatieven, waaronder oppervlaktewater. De zomer van 2003 heeft laten zien dat dit inderdaad op grote schaal gebeurt. In droge perioden voert Delfland water aan vanuit het Brielse Meer (Voorne-Putten) voor peilhandhaving, doorspoeling en beregening van gewassen. Als het inlaatpunt bij het Brielse Meer bij lage rivierafvoeren gestremd raakt, is de zoetwateraanvoer in Delfland niet gegarandeerd. Daarom wordt gebruikers van zoet water geadviseerd om, zeker met het oog op de toekomst, hun afhankelijkheid van het oppervlaktewater (verder) te verkleinen. De Proeftuin-projecten in het kader van Kennis voor Klimaat onderzoeken de mogelijkheden voor verbetering van de zelfvoorziening.

Waterkwaliteit

In het Westland bevindt zich circa tweederde van het KRW-waterlichaam Westboezem. Voor dit waterlichaam ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. Hoewel de ruimte in het Westland beperkt is, biedt de hoge ruimtelijke dynamiek mogelijkheden om de komende jaren een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Kanaalverbredingen, stedelijke ontwikkelingen en herstructureringen van glastuinbouwgebied zijn uitgelezen kansen om natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen past ook goed in de Greenportvisie en in de Groenvisie van de gemeente Westland. Deze plannen streven naar het versterken van de groenblauwe structuur, ten behoeve van een aantrekkelijker woon- en leefklimaat.

De waterkwaliteit in het Westland is de laatste decennia verbeterd, maar heeft nog altijd veel te lijden van de emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen uit de glastuinbouw. Daarbij is er een groot contrast tussen schone bedrijven, die in staat zijn om hun producten praktisch emissieloos te produceren, en vuile bedrijven, met vaak nog forse verontreinigingen lozingen op het oppervlaktewater.

Delfland verwacht dat de lozingen op het oppervlaktewater de komende jaren sterk zullen teruglopen. Dat heeft twee belangrijke redenen: in de vorige planperiode zijn ook de laatste glastuinbouwbedrijven aangesloten op de riolering en awzi Nieuwe Waterweg is geschikt gemaakt voor het behandelen van afvalwater uit de glastuinbouw. Daarnaast is de wet- en regelgeving met betrekking tot emissies sterk in ontwikkeling, wat leidt tot strengere

emissienormen. De effecten daarvan zullen langzamerhand zichtbaar worden in een betere waterkwaliteit. Op de langere termijn heeft de oppervlaktewaterkwaliteit in het Westland de potentie om te voldoen aan alle waterkwaliteitsnormen.

Waterketen

Delfland werkt samen met de gemeenten aan het saneren van riooloverstorten en aan het verder terugdringen van de afvoer van regen- en grondwater via het riool, bijvoorbeeld door middel van afkoppelen.

1.2.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De verbreding van bestaande boezemwateren en de aanleg van nieuwe verbindingen bieden kansen om een groot aantal maatregelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn water te realiseren en het watersysteem robuuster te maken. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

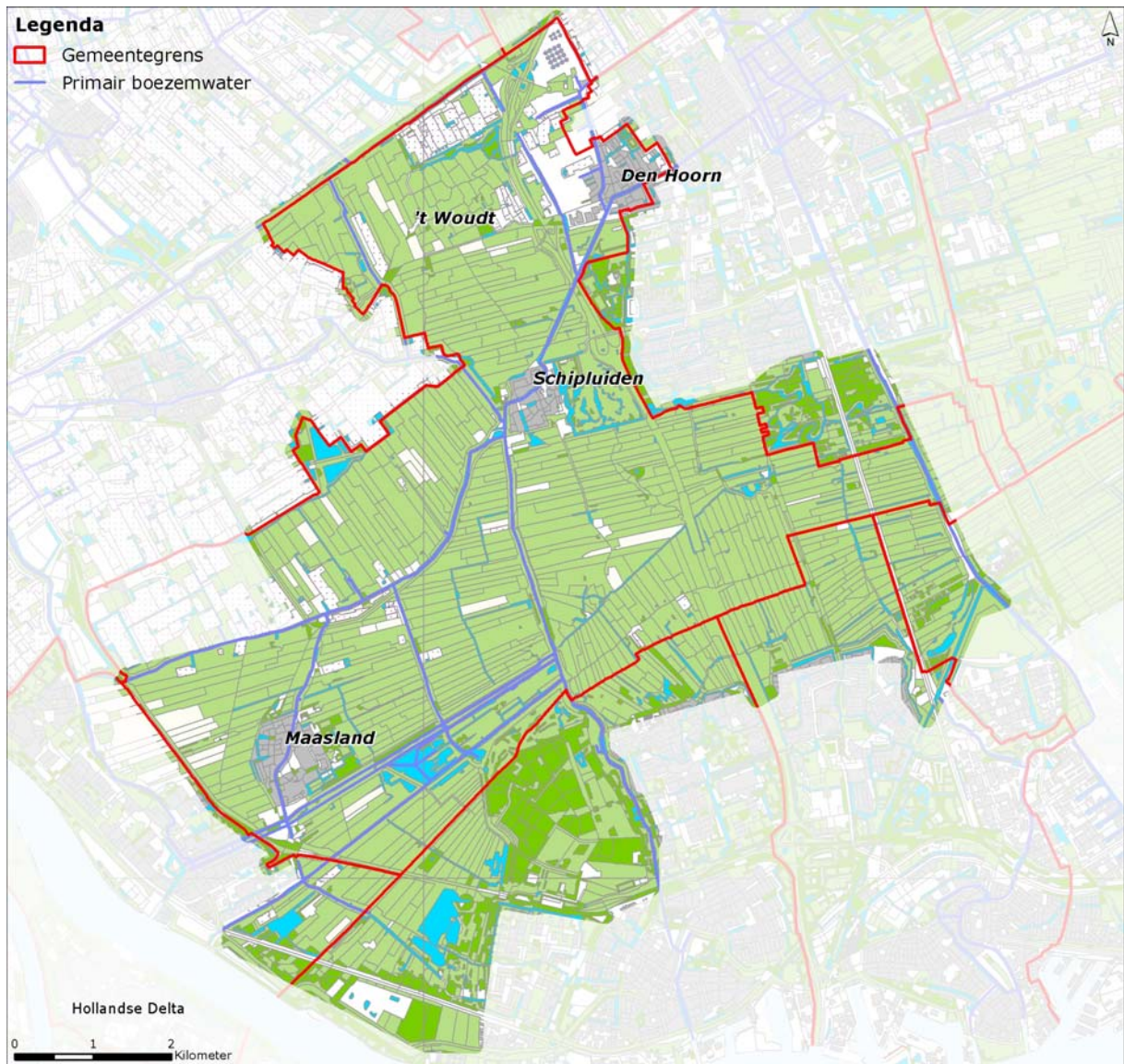
Ook met het terugdringen van rioolvreemd water en het verminderen van riooloverstorten snijdt het mes aan meerdere kanten tegelijk: het riool en de awzi's kunnen met minder capaciteit toe, het minder verdunde vieze water is efficiënter te zuiveren, en er komt minder vies water rechtstreeks in het oppervlaktewater.

Het waterplan van de gemeente Westland zal in de periode 2010 – 2015 worden uitgevoerd. Omdat het bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het glasgebied vaak om relatief kleinschalige projecten gaat, zal er nadrukkelijk samenwerking met de gemeente en de glastuinbouwsector worden gezocht om de kansen voor water in deze projecten optimaal te benutten. Dit gebied levert kansen om de wateropgave te realiseren door middel van innovatief meervoudig ruimtegebruik, met behoud van voldoende robuustheid en ruimte voor ecologie in het systeem.

Het glastuinbouwgebied in het buitengebied van Hoek van Holland zal op termijn helemaal voor woningbouw ontwikkeld gaan worden. De wateropgave krijgt ook hier in de planontwikkeling een prominente plek.

1.3 Midden-Delfland

Het gebied Midden-Delfland bevat natuurlijk de gemeente Midden-Delfland, maar het gebied is groter dan dat; ook het noordelijke buitengebied van Vlaardingen, Maassluis en Schiedam hoort erbij (zie figuur 10.3).

Figuur 10.3 Midden-Delfland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Midden-Delfland is een open en groen, typisch agrarisch cultuurlandschap, met de koe in de wei en kleinschalige recreatie op het land: fietsen en wandelen, vissen en varen. Het meest intensief is de recreatie dicht bij de grote steden, waar de zogenaamde 'recreatieve poorten' een overgang vormen naar het landelijke gebied. Grootschalige recreatievoorzieningen zoals pretparken zijn niet aan de orde.

De boezem is in dit gebied een in het oog springend element in het landschap door de hoge ligging ten opzichte van de laaggelegen polders. Fietsroutes en wegen lopen over dijken die van verre zichtbaar zijn. De verkaveling, met lange smalle kavels, is een cultuurhistorisch karakteristiek kenmerk.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek is laag in dit gebied. Het beleid is gericht op behoud van het typische polderlandschap, onder het motto 'behoud door ontwikkeling'. Dit is ook het uitgangspunt bij het kadeverbeteringsprogramma: aanpassing en versterking van de kades moet de veiligheid op peil houden, met behoud van landschappelijke kwaliteit.

Er zijn plannen voor uitbreiding (100 ha) van natuur- en recreatiegebieden in het kader van het project Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS/A4). De voortgang hiervan is echter afhankelijk van de mogelijke verlenging van de A4 door Midden-Delfland. De Provincie Zuid-Holland voert de regie bij de uitvoering van IODS

Het gebied over 10 jaar

De lintbebouwing langs de kades en de karakteristieke verkaveling zijn zoveel mogelijk gehandhaafd. Water is duidelijk zichtbaar aanwezig in het gebied. De agrarische sector weet zich hier goed te handhaven en te ontwikkelen. Midden-Delfland is een wijds en open gebied met veel natte natuur: natuurvriendelijke oevers, een versterkte Groenblauwe Slinger, een ecologische verbinding van de Akerdijkse Plassen naar de Vlietlanden en moeraszones in de Holierhoekse en de Noord-Kethelpolder. Water biedt recreatie mogelijkheden die passen bij de andere functies van het watersysteem. De 'recreatieve poorten' bij de steden zijn met elkaar verbonden, door een goede structuur van de recreatieve routes. Bewoners voelen zich thuis in het gebied en voelen zich ermee verbonden, doordat er goed naar hen geluisterd is bij het maken en uitvoeren van de plannen. De verspreid liggende glastuinbouw is voor een groot deel gesaneerd.

1.3.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Van de vier grote kades rond de Commandeurspolder moeten er drieëneenhalf op de schop. Vanwege de lintbebouwing aan de dijk, de karakteristieke verkaveling en de bestaande natuurwaarden, is dit een ingrijpend project. De veiligheid staat voorop, en waar dat mogelijk is, worden cultuurhistorische en andere landschappelijke elementen behouden en versterkt. Het definitieve kadeverbeteringsplan is medio 2009 vastgesteld en wordt in de planperiode uitgevoerd.

Verder liggen er nog veel boezemkades in dit gebied. De boezemkades die bij de toetsing (2008/2009) zijn aangemerkt als te verbeteren, zullen voor een deel in de periode 2010-2015 worden aangepast.

Waterkwantiteit

De kwantiteitsopgave is in Midden-Delfland kleiner dan in andere deelgebieden. Dat komt doordat er weinig verhard oppervlak is en veel open water. De bergingsopgave in de polders bedraagt in totaal zo'n 175.000 m³ water, in de planperiode moet hiervan ongeveer 100.000 m³ worden gerealiseerd om tot een niveau van 80% van de totale benodigde berging in alle polders te komen. Het betreft dan vooral de polders: Dorppolder, Kralingerpolder en Oude Campspolder (die deels ook in het Westland liggen), Duifpolder. Commandeurspolder,

Dijkpolder Maasland (die deels ook in Maassluis ligt en een stedelijke ontwikkeling zal kennen). Een groot deel van deze opgave ligt in de polders waar ook glastuinbouw voorkomt. Ruimte voor waterberging is hier schaars en dus duur. Er moet bekeken worden of er goedkopere mogelijkheden zijn om te voldoen aan de waterbergingsopgave. Hierbij mogen andere belangen niet onevenredig belemmerd worden.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteitsambitie voor Midden-Delfland is hoog. Het hele gebied is onderdeel van de Groenblauwe Slinger. De Holierhoekse en Zouteveensepolder en de (West)boezem zijn aangewezen als KRW-waterlichaam. Delfland wil de ruimte en de ruimtelijke dynamiek in Midden-Delfland gebruiken om een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Daarbij wordt het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen zo veel mogelijk gecombineerd met de boezemverbredingen en kadeverbeteringen die in het gebied op stapel staan. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Commandeurspolder; daar worden bij de kadeverbetering meteen natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Midden-Delfland is ook bij uitstek een aantrekkelijk gebied voor vis. Delfland wil hier de mogelijkheden voor vismigratie tussen de boezem en de polder vergroten. In de planperiode pakt Delfland de belangrijkste vismigratiekelpunten aan.

Met de agrariërs in Midden-Delfland zoekt het hoogheemraadschap naar mogelijkheden voor samenwerking in de vorm van groenblauwe diensten.

De uitstoot van nutriënten door de landbouw is een serieus probleem voor de waterkwaliteit. Het is in Midden-Delfland niet mogelijk om, binnen de kaders van het huidige mestbeleid, aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen. Delfland volgt in principe het landelijke mestbeleid, maar zoekt samen met de agrarische sector naar mogelijkheden om de emissie van meststoffen naar het oppervlaktewater op vrijwillige basis verder te reduceren. Dat gebeurt in zogenaamde nutriëntenpilots.

1.3.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De kadeverbeteringsprojecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht uitgewerkt en uitgevoerd. Dat wil zeggen dat zo veel mogelijk samenhangende zaken in één keer met alle betrokken partijen in het gebied worden besproken en ingepast in verschillende plannen. Zo komt het project interactief tot stand, met inbreng van de bewoners, de gemeente en een landschapsarchitect en wordt technisch en financieel maatwerk geleverd. De sociale cohesie en betrokkenheid in het gebied is groot. Dat maakt goede communicatie extra belangrijk.

De waterkwantiteitsopgave in dit gebied kan mogelijk gerealiseerd worden met groen-blauwe diensten. Deze diensten kunnen het economische draagvlak in het gebied verstevigen en voor Delfland is deze methode financieel gunstiger dan het graven van extra open water. Tegelijk kan zo het landschap in stand gehouden worden. Voorwaarden voor blauwe diensten moeten vastgelegd worden in bestemmingsplan en legger. Omdat de ontwikkelingen relatief kleinschalig zijn, zou het inschakelen van een centrale coördinerende 'gebiedsmakelaar' een idee kunnen zijn. In de polders waar glastuinbouw voorkomt, ontstaat een dilemma bij het voldoen aan de wateropgave: wordt berging gecreëerd daar waar die nodig is – 'tussen het

glas' – of waar het het goedkoopst is – 'in het gras'? Delfland heeft een voorkeur voor het zoeken naar innovatieve en betaalbare mogelijkheden 'tussen het glas', zodat de berging verspreid over het gebied kan worden aangelegd.

Zowel bij kadeverbeteringsprojecten als bij projecten die gericht zijn op de verbetering van de waterstructuur wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers meegenomen. Die zorgen onder andere voor verbetering van de waterkwaliteit.

1.4 Oostland

Met Oostland wordt in deze paragraaf bedoeld: het grondgebied van Berkel en Rodenrijs, de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Zie figuur 10.4.

Figuur 10.4 Oostland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Oostland is een gevarieerd gebied dat alles in zich heeft: het is groen, het is stedelijk en er is glastuinbouw. De diverse oude kleine dorpskernen zijn allemaal door de Vinexopgave fors gegroeid.

De groengebieden zijn natuur- en recreatiegebieden en weidegebieden. De meeste natuur- en recreatiegebieden zijn in de afgelopen twintig jaar aangelegd. De komende jaren zullen zij nog groeien, ten koste van de weidegebieden en verspreid liggende glastuinbouw.

De glastuinbouw is te vinden op verschillende plaatsen in Oostland: in Nootdorp (Noukoop), rond Pijnacker en aan de noordzijde van Berkel en Rodenrijs (Kleihoogt en Noordpolder). De samenstelling van het glas is in Oostland zeer divers: van zeer moderne nieuwe vestigingen in de Noordpolder, tot veel oudere kassen.

Ruimtelijke dynamiek

De aanleg van de Groenblauwe Slinger en de Vinexwijken zorgt nog zeker tot 2015 voor een hoge dynamiek in het Oostland. In de glastuinbouw is de vuistregel dat kassen een levensduur hebben van ongeveer twintig jaar. Vernieuwing gaat hier vaak samen met schaalvergroting. Ook de glastuinbouw geeft dus dynamiek in het gebied, zij het op een wat beperktere schaal dan de huidige stedelijke en groene ontwikkeling.

Groenblauwe Slinger

De Groenblauwe Slinger is de S-vormige open ruimte die Midden-Delfland verbindt met het Groene Hart. Dit gebied groeit de komende jaren uit tot een waterrijk natuurgebied van ongeveer 20.000 ha; een gebied met een ecologische en recreatieve invulling voor ruim twee miljoen bewoners. Het nieuwe gebied voorkomt dat Den Haag en Rotterdam samenklonteren tot één verstedelijkt gebied.

In het Oostland komen grote delen van de Groenblauwe Slinger te liggen. Het gaat om de volgende zones:

- de Bergboezem Berkel en de polder Oude Leede,
- de Zuidpolder van Delfgauw,
- de Groenzone,
- Balij-Bieslandse Bos,
- Akkerdijksche polder en
- Polder Schieveen.

In bijna al deze gebieden gaan inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden. De beschikbare ruimte hiervoor is schaars. In Balij-Bieslandsebos zijn onderdelen al ingericht en in de Akkerdijksche polder is al een plassengebied aanwezig (Akkerdijkse Plassen).

Het gebied over 10 jaar

De Groenblauwe Slinger loopt ononderbroken van Maassluis tot aan het Groene Hart. Er is een netwerk van fiets-, ruiters- en wandelpaden. Het grasland is gedeels omgezet in natuur. De nieuwe Vinexlocaties zijn gereed. Het glasgebied wordt geherstructureerd op die plekken waar het verouderd is.

1.4.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Er zijn veel boezem- en polderkades in het gebied. Vanwege de ondergrond zijn veel van deze keringen in de Beleidsregel Veendijken aangemerkt als veenkade. De keringen langs het binnenboezemsysteem van Berkel en Rodenrijs zijn in 2008 onderzocht. De kades die hieruit naar voren komen als 'te verbeteren' en de keringen die bij de algemene toetsronde zijn afgekeurd, zullen voor een deel in de planperiode worden verbeterd.

Waterkwantiteit

Uit de ABC-studies is een grote bergingsopgave naar voren gekomen, in totaal circa 400.000 m³. Dat betekent een ruimtebeslag van ongeveer 130 ha. Voor de periode tot 2015 zal er ca 150.000 m³ moeten worden gerealiseerd om tot het niveau van 80% van de totaal benodigde berging te komen. Dit betreft opgaven in de Zuidpolder van Delfgauw, polder Schieveen (westelijk deel), Polder Berkel en de polder van Biesland.

De meeste polders in dit gebied zijn in het kader van ABC-Delfland al in een vroeg stadium – in 2001-2002 – onderzocht, vanwege de regelmatige overlast die optrad bij hevige regenval. In 2008 is in een groot deel van het gebied een watergebiedsstudie uitgevoerd. Samen met de al bekende resultaten uit de ABC-studies en de KRW-opgave zijn de gegevens omgezet in peilbesluiten en uitvoeringsmaatregelen.

In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een bypass gemaakt voor de Pijnackerse vaart. Met deze bypass wordt het teveel aan water uit de kern van Pijnacker afgevoerd via een alternatief tracé op polderniveau in plaats van het rechtstreeks in de boezem te pompen.

Waterkwaliteit

In het Oostland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Polder Berkel. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt de komende jaren zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de KRW. Voor de Oostboezem en Polder Berkel is dat niet mogelijk. De ruimte ontbreekt daar om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland en gemeenten zetten voor deze waterlichamen in op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek: natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aanleggen als het gebied toch op de schop gaat. Zo realiseert Delfland een deel van de KRW-opgave bij het aanleggen van Bergboezem Berkel, die deel uitmaakt van de Groenzone.

In het Oostland liggen drie waterparels: Akerdijksche Plassen, de Scheg en Polder Schieveen. Delfland stemt het waterbeheer in deze gebieden zo veel mogelijk af op de bestaande en potentiële natuurwaarden.

Waterketen

In de komende jaren zal in het Oostland de hoeveelheid verontreinigingen in het water geleidelijk minder worden. Dit komt doordat inmiddels het hele buitengebied is aangesloten op de riolering (of een IBA) en door de steeds strengere wet- en regelgeving voor de emissie van verontreinigingen vanuit de glastuinbouw.

1.4.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

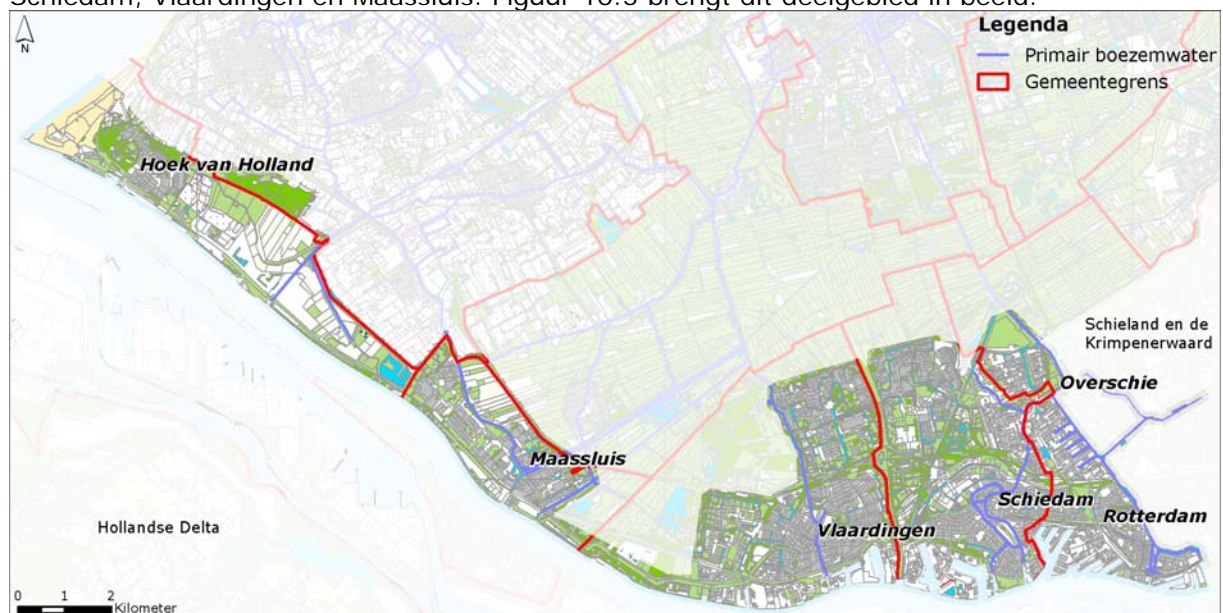
De opgaven in het gebied zijn groot, vooral op het gebied van waterberging. De gemeentelijke waterplannen zijn een belangrijk instrument, omdat daarmee in een vroeg stadium wordt nagedacht over het plaatsen van de opgaven in diverse ontwikkelingen. Juist doordat er veel gebeurt kunnen de grote opgaven hier een plek krijgen en kan een groot deel van de kwantitatieve opgave ingevuld worden in de ontwikkelingen zelf, zonder dat Delfland trekker is.

Bij de ontwikkeling van de groene gebieden heeft Delfland een iets andere rol. Hier zoekt het waterschap meer de participatie in projecten, waarbij onderdelen door Delfland getrokken kunnen worden. Dit gebeurt vooral in die gebieden waar een grote opgave voor Delfland kan worden ingevuld. Denk aan de Bergboezem van zowel de polder Berkel als de Zuidpolder van Delfgauw. In deze groenprojecten kan tegelijk de KRW-opgave gestalte krijgen.

In 2009 zal in Oostland een pilot 'gebiedsgericht werken' gaan lopen. Het is de bedoeling dat de verschillende projecten en processen van Delfland in dit gebied beter op elkaar afgestemd gaan worden. Hiervoor zal een nog nauwere afstemming met de gemeenten worden gezocht.

1.5 Waterweg

De Waterweg omvat het stedelijke gebied van Rotterdam vanaf Delfshaven tot en met Hoek van Holland. Hierin liggen de Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven, Overschie en Hoek van Holland, de bedrijventerreinen Spaanse Polder en Oost-Abtspolder en de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Figuur 10.5 brengt dit deelgebied in beeld.

Figuur 10.5 Waterweg

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

De Waterweggemeenten zijn oud stedelijk gebied dat direct grenst aan de Nieuwe Maas en de Nieuwe Waterweg. De oude kernen liggen vaak hoog, op het niveau van de boezem. Ze zijn in de loop van de twintigste eeuw uitgebreid in alle richtingen en hebben veel verhard oppervlak. De meeste nieuwere wijken zijn in lagergelegen polders gebouwd. Binnen dit stedelijke lint zijn alleen ten oosten en ten westen van Maassluis nog groene gebieden van enige omvang te vinden. Deze gebieden hebben vooral een recreatieve functie, maar deels ook een agrarische.

Er is slechts een relatief kleine hoeveelheid oppervlaktewater in het Waterweggebied. Dat dit niet tot overlast leidt is het gevolg van de overstortbemaling in al deze gemeenten is: bij hevige regenval wordt het water uit de riolering met een grote capaciteit op de Nieuwe Waterweg gepompt. In dit systeem zijn oppervlaktewater en riolering dus nauw met elkaar verweven, zodat er ook wel eens rioolwater in het oppervlaktewater terecht komt, en er anderzijds veel regenwater en oppervlaktewater via de riolering naar de zuivering wordt afgevoerd.

In dit gebied is de primaire waterkering, de Delflandse dijk, belangrijk. Deze deltadijk is in de jaren '70 van de vorige eeuw aangelegd, en beschermt het achterliggende gebied tegen het water van de Nieuwe Waterweg en de Nieuwe Maas. Op veel plaatsen liggen bedrijventerreinen of havens buitendijks, zodat de dijk niet altijd direct aan het water grenst en visueel ook niet overal als zodanig herkenbaar is. De oorspronkelijke primaire kering, de Maasdijk, ligt iets verder landinwaarts en is nu een secundaire kering.

Ruimtelijke dynamiek

De komende jaren gaat er veel gebeuren in het gebied. Veel na-oorlogse wijken en bedrijventerreinen worden geherstructureerd. Omdat de steden ook nieuwe woningen moeten bouwen, is verdere verdichting van de stad aan de orde, met verdere verharding als gevolg. Herstructurering vindt meestal in kleine stapjes plaats. Dat maakt het moeilijk om een logisch, samenhangend watersysteem op te bouwen. Ruimte voor water zal vooral aan de randen van de oude bebouwde gebieden gezocht moeten worden. De problematiek is hier zeer vergelijkbaar met die in Haagland (paragraaf 10.1.1).

Grotere kansen voor 'ruimte voor water' liggen bij de uitbreidingswijken. Rotterdam en Vlaardingen hebben in hun algemene visie voor de toekomst aangegeven dat de wateropgave kan worden ingepast bij het invullen van de stedelijke bouwopgave.

Veel van de buitendijkse oude bedrijventerreinen zullen in de komende decennia omgevormd worden tot woongebieden aan het water. Aandachtspunt hierbij is de veiligheid tegen overstromingen in deze gebieden in relatie tot de functies die er worden ontwikkeld.

Hoek van Holland heeft de ambitie om hét evenementenstrand van Nederland te worden en heeft daarom behoefte aan een betere ontsluiting. Verder wordt het bedrijventerrein er

vernieuwd en worden er nieuwe woningen gebouwd. De bevolking van Hoek van Holland kan daardoor groeien van 9.000 naar 15.000 inwoners.

Het gebied over 10 jaar

Hoek van Holland heeft een tweede ontsluitingsweg, het spoor is doorgetrokken naar het strand en is omgevormd tot lightrail. De glastuinbouw heeft er plaatsgemaakt voor woningbouw en vernieuwing van het bedrijventerrein.

Qua ruimtebeslag zijn de recreatiegebieden niet dominant; wel zijn ze erg belangrijk voor de leefbaarheid van de aangrenzende woongebieden. Uit de Oranjevuitenpolder en gedeeltelijk ook uit de Bonnenpolder is de agrarische activiteit verdwenen om plaats te maken voor recreatie en natuur. Hierdoor wordt de ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland versterkt. Ook in het Maassluise deel van de Dijkpolder (ten zuiden van de A20) hebben woningen de plaats ingenomen van agrarische activiteit.

1.5.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

In de planperiode worden de dijkvakken verbeterd die in de derde toetsronde van de primaire keringen (2008/2009) als onvoldoende zijn beoordeeld. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is de Harwichknoop in Hoek van Holland. Dit is een zeer complexe situatie met veel verschillende verkeersstromen op een klein oppervlak.

Er loopt een zogenoemde compartimenteringsstudie voor het gebied van dijkring 14, waartoe Delfland geheel behoort. Uit deze studie zal moeten blijken welke status de Maasdijk zal krijgen. In afwachting van de resultaten van deze studie behoudt de Maasdijk zijn huidige status. De status van de dijk is bepalend voor de normen waaraan hij moet voldoen.

Het buitendijks bouwen staat in de komende jaren in de belangstelling. De provincie Zuid-Holland is bezig om hiervoor beleid op te stellen. Dat zal onder andere de verdeling van verantwoordelijkheden duidelijk maken. Voor Delfland gaat het hier dan vooral om de buitendijkse gebieden langs de Nieuwe Waterweg; dit zijn voormalige haventerreinen waarvan er veel een woonbestemming krijgen.

Waterkwantiteit

De waterbergingsopgave is voor het Waterweggebied relatief klein, in totaal 150.000m³, hoewel er weinig oppervlaktewater is. Dat komt door de gemeentelijke overstortbemaling die op veel plekken plaatsvindt. Delfland heeft er geen bezwaar tegen dat de gemeenten bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave (maximaal 125 m³ per hectare) in te vullen. Als overstortbemaling in stedelijk gebied om enigerlei reden niet

langer kan worden ingezet blijft de gemeente verantwoordelijk om de stedelijke bergingsopgave van 325 m³ per hectare op een andere manier te realiseren.

Voor het invullen van de wateropgave kijkt Delfland vooral naar de capaciteit van watergangen en gemalen. Door het gescheiden houden van oppervlaktewater en riolering ontstaat er een betere structuur. Bij het verbeteren van de riolering door het realiseren van een gescheiden stelsel komt er meer hemelwater in het oppervlaktewater. Dat leidt tot een extra opgave.

De bergingsopgave tot 2015 bedraagt ca 80.000 m³ water, er vanuit gaande dat er in het systeem geen grote wijzigingen optreden. Met de realisatie van deze 80.000 m³ berging komen we in alle polders tot invulling van ca 80% van de totale berging die nodig is. De opgave tot 2015 is vooral gelegen in de Oost-Abtspolder, Oud-Mathenesse, polder Spangen, polder Schiedam Oost en polder Schiedam West, Sluispolder, Dijkpolder (Maasland), Oranjevouterpolder (in samenhang met de Oranjepolder in het Westland), opspuiting Buien Nieuwland en de Lange Bonnen.

De capaciteit van gemaal Krimssloot in Hoek van Holland is al vergroot. Door de overname van het waterkwantiteitsbeheer in Schiedam en Vlaardingen (2008) zullen de inspanningen van Delfland voor beheer en onderhoud toenemen.

Waterkwaliteit

In het Waterweggebied ligt een klein gedeelte van de waterlichamen Westboezem en Oostboezem. Voor deze waterlichamen als geheel ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. In het stedelijke gebied langs de Nieuwe Waterweg is de ruimte beperkt. De ruimte die er is wordt benut voor natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen en verder wordt er ingezet op het meelopen met ruimtelijke ontwikkelingen om de KRW-inrichtingsopgave te realiseren.

Om de mogelijkheden voor vismigratie tussen de Nieuwe Waterweg en Delflands boezem te vergroten pakt Delfland drie belangrijke vismigratieknelpunten aan: gemaal Zaaijer, gemaal Parksluizen en het Schiegemaal worden vispasseerbaar gemaakt.

De Bonnenpolder en de Oranjevouterpolder krijgen in de toekomst mogelijk de status van waterparel als bij de ontwikkeling van deze gebieden de provinciale ecologische hoofdstructuur wordt ingepast (PEHS).

In het kader van de waterplannen staan diverse maatregelen op stapel om de waterkwaliteit te verbeteren, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het verder ontkoppelen van riolering en watersysteem.

Waterketen

Langs de Nieuwe Waterweg liggen twee awzi's: De Groote Lucht in Vlaardingen en Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland. Voor de awzi De Groote Lucht heeft Delfland samen met de gemeenten een optimalisatiestudie uitgevoerd. De resulterende maatregelen voeren gemeenten en Delfland uit in de planperiode, wat zorgt voor een forse kostenbesparing voor alle partijen.

Ook voor awzi Nieuwe Waterweg staat een optimalisatiestudie op stapel.

1.5.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

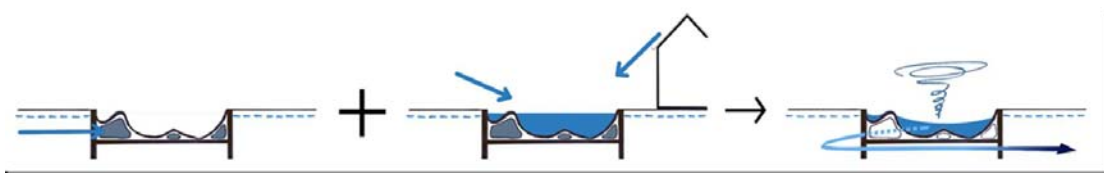
De onduidelijke status van de Maasdijk veroorzaakt een lastige situatie. Voor het lekenoog heeft de dijk geen functie omdat bij hoogwater de Delflandse dijk het water zal tegenhouden. Toch is de Maasdijk van belang. Dit moet Delfland goed duidelijk maken aan derden. Ook vanuit de cultuurhistorie en als landschappelijk element is de Maasdijk waardevol.

Bij het aanleggen en inrichten van water in de ecologische verbingszone bij De Bonnen worden zeker natuurvriendelijke oevers aangelegd. Als dat kan gebeurt dit op meerdere plaatsen.

In de dichtbebouwde stedelijke gebieden kan de wateropgave niet gehaald worden zonder innovatie. In dichtbebouwd stedelijk gebied is het realiseren van waterpleinen een kansrijke innovatie (zie kader). Ook groene daken en waterberging onder wegen of in kelders kunnen een bijdrage leveren. Het uitgangspunt van Delfland is dat het water zoveel mogelijk zichtbaar moet blijven. Want het is met water als met een geliefde: uit het oog, uit het hart. Bij onderhoud en beheer geeft ondergrondse waterkering extra werk en soms ook extra kosten. Zichtbaar water vergroot de belevingswaarde ervan, houdt de 'sense of urgency' bij burgers levend en is in de meeste gevallen onderhoudsvriendelijker. Waar het kan en waar ruimte is, wordt open water aangelegd.

Waterplein

Een aangenaam stadsplein met spelende kinderen verandert door een flinke regenbui tijdelijk in een waterspeelplaats. Het regenwater kan zich er verzamelen, zakt weg in de bodem en verdwijnt in een rustig tempo in het (gescheiden) riool. Bij de inrichting van het plein kan met de natte perioden rekening worden gehouden door waterproof meubilair of speeltoestellen te plaatsen.

Figuur 10.6: schets van een waterplein

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d.

Ons kenmerk : 719828 7

Bijlage(n) : 0

Datum : 16 oktober 2008

Beslissing : Informatief

Onderwerp: Plantengroei en onderhoud boezem

Bespreken van de gevolgen van plantengroei - van bladval bomen tot ecologische oevers - voor het onderhoud van de boezem (in het gebied van de afdeling Westland).

U heeft in uw vorige vergadering gemeld dit onderwerp in aanwezigheid van een ambtelijk deskundige van de sector OWB te willen bespreken.

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de van het **bestuur van de afdeling Westland** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op woensdag 5 november 2008 te Naaldwijk.

Aanwezig: J.G.P. Verbeek, voorzitter;
P. van der Ende, mevr. drs. J. Engels, P.J. Hofman, J. de Jong, mevr. A.J.M. van Luijk-Bouwmeester, W.A.M. van Vliet, leden van het afdelingsbestuur.
mevr. drs. J.J. Lieve, secretaris afdeling Westland, C. Langelaan, accountmanager afdeling Westland;
mevr. S. Kooiman en ir. J. den Dulk (voor agendapunt 4); G. Smit (FEZ, voor agendapunt 5) en M. van der Lugt (voor agendapunt 7).

Afwezig (mkg): mr.dr. P.C. Lagas, en C.E.G. Zuidgeest, leden van het afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent te 9.30 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom.

2. Notulen vorige vergadering (20 mei en 8 juli 2008)Notulen van 20 mei*Naar aanleiding van*

Blz. 2 Mevrouw Engels informeert of er rond De Bonnen nog nieuwe ontwikkelingen te melden zijn. De voorzitter zegt dat de gemeente Rotterdam bereid is op de wensen van Delfland en de medeondertekenaars van de brief in te gaan als dat kostenneutraal kan. Er is een projectleider aangesteld die wordt gefinancierd door de stadsregio. Delfland zou nog benaderd worden, maar hij heeft nog niets gehoord. Als er iets nieuws te melden valt, komt dat in het verslag.¹

Blz. 8 De heer De Jong vraagt hoever het staat met de aanleg van het nieuwe gemaal dat nodig is om tuinders in het Westland op het CAD-systeem aan te sluiten. Hij vermoedt dat het ergens in de buurt van Hoek van Holland moet worden gebouwd. De voorzitter kan het antwoord nu niet geven. Hij zal proberen dat aan het verslag toe te voegen.

Mevrouw Engels kan uit de behandeling van agendapunt 11 niet opmaken of er alleen voorbereidend werk is verricht dan wel of al rioleringen worden aangelegd. De voorzitter weet alleen dat er in de Oranjepolder en in De Poel, vanaf de Zwartedijk richting industrieterrein, hard aan wordt gewerkt. Hij hoopt dat de tuinbouwbedrijven zich snel aansluiten. In principe hebben zij daarvoor nog een paar jaar de tijd. De heer De Jong is het bekend dat de aannemer waar hij wat meerwerk kan doen, door het aansluiten van bedrijven, dat niet zal laten.

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Notulen van 8 juli

Blz. 2 voetnoot De heer De Jong vraagt of de gemeente Rotterdam inmiddels heeft geantwoord. Hij wil de waarborg dat de afvoer van afvalwater uit de door Rotterdam te creëren baggerstort goed wordt onderzocht, ook al wisselt de VV van samenstelling. Hij neemt in dat gebied allerlei activiteiten waar. Er is een rijpingsproces van bagger. Het water dat er valt verdwijnt in het Oranjekanaal. De afvoer moet verantwoord gebeuren. Zijns inziens moet voor de inrichting van het baggerdepot contact worden opgenomen met het hoogheemraadschap. De voorzitter antwoordt dat het tot nu toe ondanks veel inspanningen daartoe niet is gelukt antwoord te krijgen.

¹ Er is inmiddels tweemaal overleg met de zorginstelling geweest en op 13 november jl. heeft er een projectgroepvergadering plaatsgevonden o.l.v. een adviesbureau dat hiervoor opdracht heeft gekregen. Daarin is het plan van aanpak besproken om te komen tot een gedragen uitwerking van het indertijd opgestelde gebiedsontwikkelingsplan. Er vindt afstemming plaats met het Waterplan en de Hof van Delfland.

Er zal geprobeerd blijven worden om duidelijkheid te verkrijgen. Mevrouw Lieve vult aan dat wel met iemand is gesproken die er antwoord op zou kunnen geven, maar dat nog niet heeft gedaan. Er is nog geen brief geschreven. De heer Langelaan kan bij Emissiebeheer navragen welke regeling er voor het betrokken bedrijf is. Eventueel moet Vergunningen en Handhaving erbij worden betrokken. De voorzitter zegt toe dat nagegaan wordt of er een vergunning is gegeven en of er maatregelen moeten worden genomen.²

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

3. Actiepuntenlijst

De heer Van der Ende is tevreden dat er onderzoek is geweest naar de inlaat van water uit de Hoefpolder in de Oude Campspolder (actiepunt 9 20 mei). Hij zou ook graag de resultaten van bemonstering zien, om te weten of er daadwerkelijk iets is veranderd in de kwaliteit van het oppervlaktewater. De voorzitter zal de vraag doorgeven aan OWB/peilbeheer. Het antwoord kan wellicht worden gegeven in de Commissie Waterbeheer.

De actiepuntenlijst wordt vastgesteld.

4. Mededelingen en ingekomen stukken

4a. Voortgang Waterplan Westland

De voorzitter geeft aan dat de raad van Westland het waterplan grotendeels heeft goedgekeurd, met een tweetal amendementen en een drietal moties. Het college van B&W moet onderzoeken of er andere financieringsmogelijkheden zijn voor de financiering van gronden voor waterbergingen. Gesuggereerd is een mediator aan te stellen. Het waterfonds zou daarbij aan de orde moeten komen. Hij hoort er weinig over, maar over zes weken is het al 16 december geweest. Men mag toch verwachten dat ook Delfland er in de commissies en in de VV aan de hand van voldoende gegevens over kan beslissen.

Een tweede amendement had betrekking op de 50%-norm voor innovatieve berging. Het college kan er wel mee leven als de toevoeging wordt gedaan dat bij bestuurlijke goedkeuring kan worden afgeweken van de 50%-norm. Dit is conform het Kaderdocument Vasthouden en Bergen. Bij motie wordt een rijksbijdrage voor de wateropgave van het Westland gevraagd. Andere moties hebben betrekking op een waterfonds en op de verzilting van het Volkerak. Binnen het provinciale apparaat gaan al te veel stemmen op dat die verzilting niet te voorkomen is, maar Delfland zal zich er met hand en tand tegen verzetten. De heer Hofman ziet een bijzondere rol voor provinciale staten. Hij pleit ervoor de statenleden te confronteren met de consequenties voor de landbouw en de zoetwatervoorziening. De heer Van der Ende is niet gerustgesteld door de antwoorden van de minister van LNV op vragen hierover uit de Kamer. Er moet worden geobbyd op alle terreinen waar dat maar mogelijk is. De voorzitter vreest dat de minister twijfelt of zij de stap naar een beleidswijziging -- geen zoute natuur meer -- moet zetten.

De heer Van der Ende heeft een verzendlijst gehad van alle besturen waar zijn motie in de VV heen is gegaan. De heer Hofman is het bekend dat de gemeente Westland een identieke motie heeft aangenomen.

De voorzitter geeft aan dat de watertoets strikt zal worden gehanteerd. Als een bedrijfswoning burgerwoning wordt, wijzigt de bestemming van het desbetreffende gebied, tuinbouwbedrijf en de betreffende bedrijfswoning. Ook dan wordt de watertoets strikt gehandhaafd. Er zijn nog geen gevallen waarin dit concreet aan de orde is. Het hoogheemraadschap moet alle mogelijke maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de watervoorziening voldoende wordt. Hij hoopt overigens nog steeds dat een zodanige ontwikkeling rond het waterplan mogelijk zal zijn dat deze regel niet hoeft te worden toegepast. De heer Van der Ende vindt het terecht dat de bal nu op het veld van Westland ligt. Dat er zes weken na de raadsvergadering nog geen mediator is, geeft hem niet veel moed. Hij wacht vol spanning de raadsvergadering van december af. Westland zou de reeds vastgestelde waterstructuurvisie kunnen gebruiken om onder het regime van de Wet op de ruimtelijke ordening zaken op orde te brengen. Hij vindt dat de gemeente veel te laconiek met de watertoets omspringt. Het verbaast hem dat Delfland daar altijd akkoord mee is gegaan.

² Uit onderzoek van het Meldpunt Toezicht is gebleken dat het inderdaad een nieuw en onvergund baggerdepot betreft. Het team Handhaving pakt deze actie op. Dank aan dhr De Jong voor zijn oplettenheid.

Hij pleit ervoor de opvatting van Delfland duidelijk op papier te zetten.

De heer Hofman vraagt of men al een mediator op het oog heeft en of het advies van de mediator bindend zal zijn. De voorzitter kan de naam nog niet noemen. Delfland gaat ervan uit dat het geen duimbreed meer kan opschuiven, maar wacht af waar de mediator nog mogelijkheden ziet om te schuiven. Hij denkt aan het vooraf beschikbaar stellen van middelen die later terugkomen, diverse oplossingen via een waterbank enz. Delfland wil echter niet meer financieren dan nu is voorzien. Van de kosten van het watersysteem voor Delfland wordt 1% door de glastuinbouw betaald, terwijl het $\pm 14\%$ van de verharding van heel Delfland betreft.

De heer De Jong is benieuwd wat er gebeurt als voor het eind van het jaar geen overeenstemming is bereikt over de financiering. Het waterschap gaat een nieuwe periode in. De gemeente Westland moet op korte termijn komen met een nieuw bestemmingsplan buitengebied. Hoeveel tijd heeft zij daarvoor? De heer Van der Ende geeft aan dat eerst een tussenstap wordt genomen. In een parapluverordening worden de voorschriften in de bestaande bestemmingsplannen geharmoniseerd. Deze harmonisatie zal eind volgend jaar van kracht worden. Als het goed is, is fase 3 van de omzetting woningen buitengebied dan rond. Er zijn meer dan 2000 overtredingen van de bestemmingsplannen geconstateerd in het buitengebied. Daar zijn heel veel kleine dingen bij, maar er zullen ook voor grote zaken oplossingen moeten worden gevonden. Hij verwacht daarom dat het nog een jaar of drie, vier duurt voordat het nieuwe bestemmingsplan buitengebied er zal zijn, tenzij de structuurvisie die er nu ligt niet wordt goedgekeurd door de provincie en door VROM. De voorzitter deelt mee dat het hoogheemraadschap een zienswijze heeft ingediend tegen het parapluplan, door de watertoets in te brengen. De heer De Jong concludeert dat wanneer het waterplan niet kan worden geconcretiseerd het bestemmingsplan buitengebied het vangnet is, waarin onder andere de watertoets geregeld moet worden. Artikel 19 WRO vervalt. Kennelijk is er nog een termijn van een jaar of drie.

De voorzitter wijst erop dat wie nu gaat bouwen de volledige rekening toegezonden krijgt. Dat zou de herstructurering nadelig kunnen beïnvloeden. Het onderdeel financiering van de waterstructuurvisie is nog niet goedgekeurd. Westland moet de waterstructuurvisie verwerken in de eigen structuurvisie. Bij elk bouwplan moet dan een sluitende begroting worden gemaakt voor alle facetten, onder andere waterveiligheid. Als er niet voldoende berging voor het plangebied komt, kan de vergunning niet verleend worden. Mevrouw Engels herinnert zich dat met de waterstructuurvisie opgeschoten moest worden omdat Delfland dan meer instrumenten had. Blijft niet de oude systematiek van kracht als er geen overeenstemming wordt bereikt? De voorzitter antwoordt ontkennend. In het waterplan staat dat de wateropgave per peilgebied wordt opgelost. Hij betreurt achteraf dat de term "grond om niet" is gebruikt. De heer De Jong gaat ervan uit dat wie nieuwbouw pleegt op het eigen bedrijf via graven of door een innovatieve oplossing de waterberging moet creëren. Dat wordt in het buitengebied heel anders beleefd dan het inleveren van grond.

Mevrouw Van Luijk-Bouwmeester dringt erop dan dat over elk plannetje ruim op tijd met de betrokken bewoners wordt gecommuniceerd. De voorzitter vindt ook dat dit moet, maar op dit moment ligt dat even stil. De heer Van der Ende vindt dat de ontwikkelaars hier een fikse taak hebben.

4b. Voortgang Waterplan Hoek van Holland

De voorzitter deelt mee dat de Wet voorkeursrecht gemeenten op bijna het gehele glastuinbouwgebied van Hoek van Holland van toepassing is verklaard. Het zal nog wel tien tot vijftien jaar duren voordat men daar met woningbouw begint. In het waterplan moet met toekomstige wijzigingen daar rekening worden gehouden. Er moeten nu geen grote investeringen meer worden gedaan. Het is overigens niet de bedoeling dat het waterplan op een laag pitje wordt gezet. De heer Van der Ende vindt dat niet met de verbetering van de waterkwaliteit gewacht moet worden tot er woningbouw komt. De voorzitter weet niet of Delfland mogelijkheden heeft om bezwaar te maken tegen de WVG. Het zal de afspraak dat alle bedrijven in 2010 op de riolering moeten zijn aangesloten handhaven. Ontheffing kan hooguit voor een paar maanden gegeven worden.

Daarnaar gevraagd door de heer Hofman zegt de voorzitter dat er nog geen nadere afspraken zijn gemaakt in het bestuurlijk overleg tussen gemeente en waterschap over voorzieningen bij nieuwbouw. Er is een soort stroperigheid in het overleg die er wel toe zal leiden dat die afspraken er dit jaar ook niet meer komen.

Op een vraag van mevrouw Engels zegt de voorzitter dat in september met enkele wethouders en de deelraad een overleg is gehouden over het Waterwegcentrum. De Knoop, een punt in de waterkering bij de spoorbaan, is volgens de nieuwe normering niet voldoende op sterkte, al is er geen acuut gevaar. Er is overeenstemming over de ophoging voor de tweede ontsluitingsweg. Er wordt over gesproken of ProRail of de regio Rotterdam die moet bekostigen. De MER voor het traject voor de verlegging van de zeewering is niet goedgekeurd. De gemeente Rotterdam is daarover aan zet, maar er zal via het hoogheemraadschap inspraak moeten plaatsvinden en een nieuwe MER worden gemaakt. Mevrouw Engels vraagt of er belangrijke wijzigingen nodig zijn om tot goedkeuring te komen. De voorzitter deelt mee dat de MER is afgekeurd vanwege een aantal milieuaspecten. Mogelijk wordt ook de normering aangescherpt, naar aanleiding van het rapport-Veerman. Hij verwacht dat een en ander nog wel wat voeten in aarde zal hebben. Ten slotte heeft Delfland nieuwe ontwikkelingen in het kader van de strandexploitatie buiten de zeewering bij de Rechtestraat tegengehouden.

4c. Oranje(buiten)polder

De voorzitter deelt mee dat de behandeling van de conceptuitvoeringsovereenkomst is uitgesteld. Delfland staat positief tegenover het plan en de financiering van een betere afvoer vanuit de Oranjevouterpolder. Hij weet niet hoe Rotterdam daarover denkt. Er wordt nog nagegaan of in de Oranjevouterpolder een waterberging ten behoeve van de Oranjepolder kan komen. Dat lijkt goedkoper dan een waterberging in de Oranjepolder zelf, want in de Oranjevouterpolder zou 6 ha. nodig zijn en in de Oranjepolder 18 ha. Denkbaar is namelijk dat water door bredere watergangen naar het Oude Spui wordt gebracht. De heer Hofman constateert dat de provincie wensen heeft over de inrichting van het gebied. Welke rol speelt de provincie bij de financiering? Als de realisatie van natuur niet uit de verf komt, geeft dat problemen voor de waterberging. Het zou kapitaalsvernietiging zijn als Delfland dan al investeringen had gedaan. Hij verwijst naar de bergboezem Berkel, waar op dezelfde wijze is geopereerd als men nu voornemens is met de Oranjevouterpolder. Hij acht het van belang dat dit aan de orde komt in het portefeuillioverleg met de provincie. De voorzitter weet niet hoe de provincie de financiering precies regelt. Hij heeft de indruk dat de provincie zich inzet voor de ecologische hoofdstructuur, maar in dit geval is het financiële plaatje nog niet rond. De heer Hofman releveert dat de afvoer van water uit de Oranjepolder cruciaal is. Op een zeker moment moet het waterschap een beslissing nemen. De voorzitter verklaart dat Delfland bereid is om het water dat nu via de Rel wordt afgevoerd via het Oude Spui te gaan afvoeren. Dat zal in ieder geval gebeuren. Voor het invullen van de 2^e fase maatregelen in de Oranjevouterpolder is het beschikbaar stellen van ruimte de verantwoordelijkheid van de gemeente Westland, samen met de tuinbouw, de woonbebouwing en het bedrijventerrein. Als het invullen van waterberging in de Oranjevouterpolder samen met genoemde partijen mogelijk is, wil Delfland de investeringen in waterberging zoveel mogelijk samen uitvoeren in de Oranjevouterpolder en niet investeren in een berging van 18 ha in de Oranjepolder. De heer Hofman vreest een zwartepietenspel, want als er overlast is, gaan de vingers richting Delfland. Hij dringt er daarom op aan de problematiek van de waterberging goed voor te leggen aan de betrokken partijen, de gemeenten Rotterdam en Westland en de provincie. De voorzitter wil het gesprek na 16 december laten plaatsvinden.

De heer Van der Ende is van oordeel dat ook bij ongewijzigde aanneming van het waterplan hier geen oplossing voor was geweest. De voorzitter wijst erop dat dan de verplichting was ontstaan om gronden beschikbaar te stellen. Via een waterfonds was dan een oplossing mogelijk geweest.

De heer De Jong suggereert dat het waterschap de ontwikkeling daar zelf ter hand neemt om die als blauwe dienst aan het bedrijfsleven aan te bieden. De voorzitter houdt die mogelijkheid open.

De heer De Jong heeft de indruk dat in de conceptovereenkomst onder 4.2 de passage over het brakwatermilieu tot stand is gekomen voordat de uitkomsten van de Deltacommissie, de uitkomsten over de Volkeraksluizen en de motie-Van der Ende bekend waren. Hij zou graag zien dat voor ondertekening die drie punten werden toegevoegd. Het hoogheemraadschap wil immers de zoetwatervoorziening veiligstellen. Desnoods moet dit eenzijdig worden aangepast. De voorzitter vindt dit een goede opmerking. Hij wijst er wel op dat alleen nog maar een onderzoek zou worden gedaan naar iets dat Delfland eigenlijk niet nodig vindt.

Mevrouw Van Luijk-Bouwmeester dringt erop aan het woordje "vooralsnog" in het onderstreepte deel te laten vervallen. De voorzitter zal dit meenemen.

Mevrouw Engels dacht dat het slechts om de verbrakking van een beperkt deel ging. De heer De Jong verduidelijkt dat het waterschap alleen een verbrakking van de Oranjeplassen wilde. Die Oranjeplassen zijn bij ontgrondingen zo diep gemaakt, dat er zeewater indringt. Nu moet echter niet de deur worden opengezet om water uit de Oranjeplassen naar de zoetwatervoorziening te laten stromen. Mevrouw Engels herinnert zich dat bij de bespreking van de Waterkansenkaart is gezegd dat de verbrakking klein was en klein gehouden moest worden. Zij vraagt zich af of de bedoeling niet is om die kleine verbrakking natuurlijker in te richten. De voorzitter schetst dat al een jaar of tien geleden er een plan was om het hele gebied van de Oranjebuitenpolder brak in te richten. Het college van Delfland heeft toen laten weten daar geen voorstander van te zijn, maar onderzoek af te wachten. Op dat standpunt staat het nog steeds. Overigens meent hij dat het water in de plassen op natuurlijke wijze weer wat zoeter zou worden. De heer De Jong kan zich wel voorstellen dat zich door activiteiten in de plas op de bodem een laag formeert die de zoute kwel afsluit. In een droge periode zal die kwel echter weer toenemen. Er wordt nu alleen gerefereerd aan een brief van 8 augustus 2000 waarin het waterschap stelde onder nadrukkelijke voorwaarden in te stemmen met een (zwak) brakwatersysteem. Dat mag wel, maar het voorschrijdend inzicht en nieuwe ontwikkelingen moeten ook worden meegenomen. De voorzitter ondersteunt dat van harte. Hij stelt vast dat iedereen achter deze opvatting staat.

4d. Peilbesluit Boschpolder

Mevrouw Kooiman zet uiteen dat het peilbesluit Boschpolder dringend moet worden vervangen. Het nieuwe besluit is inhoudelijk klaar. Nu is nog niet duidelijk op welke manier de afdelingbesturen na de waterschapsverkiezingen terugkomen. Daarom wordt een wat andere procedure voorgesteld, namelijk het schriftelijk voorleggen van een adviesaanvraag aan de leden, waarop zij binnen twee weken bij de secretaris van het afdelingsbestuur kunnen reageren. Ook kunnen zij met haar contact opnemen. De terinzagelegging en de hoorzitting vinden dan namens het college plaats. Als het dit jaar nog zou kunnen, zou het ook door de afdeling kunnen worden gedaan.

Op verzoek van mevrouw Engels geeft mevrouw Kooiman aan dat de belangrijkste verandering het bedrijventerrein De Woerd betreft. Doordat dit het boezempeil heeft is de polder eigenlijk in stukjes geknipt. Het gebiedje met woningen langs de Dijkweg heeft nog wel het polderpeil, maar dat gebiedje is nu volledig afgesloten van de rest van de Boschpolder, dus ook van het gemaal. De poldergrens wordt aangepast. De woningen blijven wel op polderpeil, maar worden onderdeel van het boezempeilbesluit, net als het bedrijventerrein. Om het gebied van de woningen op polderpeil te houden, komt er een onderbemaling.

De heer Van der Ende vraagt hoe het dan zit met de watertoets voor de woningen en het bedrijventerrein. Mevrouw Kooiman zegt dat er nog afspraken moeten worden gemaakt met het bedrijventerrein over de kosten van het gemaaltje. Naar het inzicht van de ambtelijke organisatie zou het bedrijventerrein moeten betalen, omdat vanwege dat bedrijventerrein de woonwijk niet meer aangesloten is op de polder. De voorzitter meent dat voor de watertoets het bedrijventerrein aan dezelfde voorwaarden moet voldoen als de polder. De afscherming van het bedrijventerrein mag niet ten nadele zijn van de huidige polder. Mevrouw Kooiman is niet op de hoogte van het verloop van de watertoets daar. Zij zal ervoor zorgen dat dit bij de adviesaanvraag duidelijk wordt gemaakt.

De heer Hofman heeft de indruk dat er minder compensatie op het bedrijventerrein is dan redelijkerwijs verwacht zou mogen worden. Mevrouw Kooiman bevestigt dat los van de watertoetsprocedure bij de ontwikkeling van het bedrijventerrein waterhuishoudkundig een aantal dingen is misgegaan. Er was geen vergunning voor het op boezempeil brengen. De Afdeling Handhaving heeft aangegeven daar niets aan te kunnen doen. De voorzitter stelt voor om hierover te overleggen met de portefeuillehouders. De heer Van der Ende wil wel wat langer wachten met de inspraak, totdat hierover informatie is. De heer De Jong is van mening dat de bewoners langs de Dijkweg goed geïnformeerd moeten worden over de wijziging van het peilbesluit, zodat zij eventueel bezwaar kunnen aantekenen. Er moet een voldoende grote pomp komen, beheerd door Delfland.

De heer Hofman pleit ervoor, bij een evaluatie eens goed na te gaan hoe de situatie heeft kunnen ontstaan. Hij krijgt de indruk dat gemeente en waterschap naar elkaar wijzen. Hij meent dat de gemeenten zich proberen te onttrekken aan waterstaatkundige zaken, terwijl die een wezenlijk onderdeel zijn van de ruimtelijke conditionering. De heer De Jong constateert dat wijzigingen in de ruimtelijke ordening moeten worden gerepareerd in de peilbesluiten. Die twee dingen

zouden in feite volledig los van elkaar moeten staan. De voorzitter acht het goed dat het college³ zich daar intern eens over buigt.

4e. Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen

De heer Den Dulk licht toe dat de polder Staalduinen niet is meegenomen in de ABC-polderstudies, hoewel daar toch knelpunten zijn. Als er regen wordt voorspeld, gaat er een noodpomp naartoe. Alleen het opmalingsgebied en niet het natuurgebied is onderzocht. Er is een behoorlijk bergingstekort van 7000 m³. De watergang voor de afvoer naar de Maasdijk is aan de krappe kant. Er zouden enkele automatische stuwen moeten worden geplaatst. Een duiker in de Van Oosthujzelaan moet worden vervangen. Voorts is er gesignaleerd dat in het boezemland glastuinbouw afwatert op de watergangen in de opmalingspolder. Delfland is met die bedrijven in gesprek gegaan om de afvoer te wijzigen naar het boezemwater.

De investeringskosten zijn gebaseerd op de laatst bekende cijfers, waarbij ervan wordt uitgegaan dat de grond beschikbaar wordt gesteld. Door verbreding van de watergang wordt de berging vergroot. Die verbreding kan niet alleen op de grond van Delfland (richting teen van de dijk), maar moet op sommige plaatsen ook de andere kant op. Er moet waar nodig tweezijdig worden verbreed.

De heer Hofman waarschuwt dat voorafgaande aan een eventuele onteigening van gronden voor verbreding van de watergang een goed onderzoek moet zijn gedaan of die verbreding eenzijdig of tweezijdig kan zijn. Mevrouw Van Luijk-Bouwmeester vraagt of met de duiker in de Van Oosthujzelaan het systeem daar robuuster wordt. Waarom moet er geknepen worden in het aflatpunt bij de vaste stuw? De heer Den Dulk zegt dat er drie of vier duikers zijn, met een verval van twee millimeter. De berging in het gebied moet ook water kunnen vasthouden. Voor de regeling zal de automatische stuw gebruikt worden en niet de vaste stuw. Er moet nog onderzoek worden gedaan naar de duiker onder de Rijkseverselselaan.

De voorzitter vindt dat Delfland wel een beetje sinterklaas speelt door duikers die ten behoeve van een ander zijn aangelegd te betalen. De heer Den Dulk zegt dat dit als eerstefasemaatregel steeds is gedaan. De heer De Jong vermoedt dat destijds de oude polderbesturen vergunning verleenden voor zo'n duiker. Als die na een groot aantal jaren te klein blijkt te zijn, is het de vraag voor wiens rekening dat moet komen. Men moet dan tien jaar archiefonderzoek doen of de duiker voor eigen rekening nemen, zodat hij zo snel mogelijk klaar is.

De heer De Jong herinnert zich dat in het voorjaar bij de inspraak over het peilbesluit Polder Staalduinen drie ondernemers duidelijk hebben aangegeven wat er moest gebeuren, wilden zij kunnen instemmen met het peilbesluit. Hij vraagt in hoeverre zij nu bij de voorkeursmaatregelen zijn betrokken. De heer Den Dulk zegt dat hun medewerking groot is, want het peilbesluit is hierbij helemaal meegenomen.

Op een vraag van de heer Van der Ende antwoordt de heer Den Dulk dat de maatregelen niet in de begroting zijn opgenomen, maar wel in de meerjarenbegroting en de prioritering worden opgenomen. Zij worden in 2010 in de begroting opgenomen. Een van de stuwen hoort bij het TA-project en kan waarschijnlijk al eerder gerealiseerd worden.

Op vragen van de voorzitter laat de heer Den Dulk weten dat peilverlaging in het gebied, waardoor minder berging nodig zou zijn, niet mogelijk is gebleken. De heren De Jong en Hofman pleiten ervoor de tuinbouwbedrijven die nu vanuit het boezemland op de watergangen in de opmalingspolder lozen van de tweede fase naar de eerste fase te verschuiven. De heer Den Dulk zal dat meenemen.

De heer Hofman vraagt of gelet is op de effecten van de maatregelen aan de randen van het gebied op de verdroging. Er is een forse investering gedaan om de verdroging rond het Staalduinse bos tegen te gaan. De heer Den Dulk zegt dat het reguliere peil zodanig is dat er rekening is gehouden met het natuurgebied. Het natuurgebied wordt gevoed door middel van een voorziening om er water in te brengen. Er wordt verder van uitgegaan dat peilstijgingen kortstondig zijn.

³ Delfland informeert de afdelingsleden Westland met een afzonderlijke brief over de gewijzigde aanpak om tot vaststelling van het nieuwe Peilbesluit Boschpolder te komen.

4f. Waalblok waterbergingsmaatregelen

De voorzitter merkt op dat de laatste weken niet zoveel vorderingen zijn gemaakt. Er komt in het gebied waarschijnlijk een kelder voor oppervlaktewater, hoewel het gebied die graag voor regenwater zou hebben bestemd. Een kelder voor oppervlaktewater is subsidiabel. Er komt een peilstijging van 50 cm. in plaats van 25 cm., waardoor de problemen van de eerste fase zijn opgelost. Voor de tweede fase komt er dan de bergingskelder. Er waren telers die bestaande watergangen wilden dempen en de hoofdwatgang vergraven, in de mening dat nu maar de helft teruggegraven hoefde te worden. Daarmee wordt de problematiek van de waterberging echter niet voldoende opgelost. Men moet zoveel vierkante meters teruggraven als men dempt. De discussie over het 4B-concept is nog niet afgerond. De mogelijkheden tot subsidie worden onderzocht, zodat de tuinders geen risico lopen. Voorts moeten met eigenaren en pachters afspraken worden gemaakt over onderhoud en toekomstige vervanging van de kelder. De heer Den Dulk voegt hieraan toe dat binnenkort met het ontwerp van de kelder wordt begonnen. Wat betreft de peilverhoging zijn er nog problemen met enkele laag gelegen percelen met twee woningen en enkele dwarssloten met een laag peil. De kelder wordt een betonnen constructie voor 5000 m³ water, ± 1,3 meter hoog. De kelder komt waarschijnlijk onder een kas. De heer Langelaan zegt dat de verschillende systemen die op de markt komen uitgebreid zijn getest op hun veiligheid.

De heer Hofman vraagt aandacht voor de mandeligheid, de gemeenschappelijke eigendom, die vaak oorzaak is dat de innovatieve berging van water onder kassen niet slaagt. Wordt die vorm gekozen, dan zou men bij de notaris een stichting of vereniging van eigenaren in het leven moeten roepen. De voorzitter zegt dat er ook een erfdiensbaarheid in het kadaster moet worden beschreven.

5. Begroting 2009

De heer Smit noemt een aantal projecten door die voor de periode 2008-2013 belangrijk zijn voor Westland.

Zwakke schakels: Op 7 november wordt gestart met het project Delflandse kust.

Boezem- en polderkaden: In voorbereiding is een kade op de grens met Midden-Delfland en Waterweg, langs de Zweth.

ABC-polders: Scala van kleinere projecten, waarvan een groot aantal al is gerealiseerd. De rest is in uitvoering of voorbereiding.

ABC-boezem: In december komt er een voortgangsrapportage.

AHR-project: De zuiveringsinstallaties Houtrust en Harnaschpolder zijn inmiddels gereed. Er moeten nog wat projecten in het programma Leidingen en gemalen worden uitgevoerd. In december komt er nog een voortgangsrapportage over het AHR-project.

6. Ontwerp-waterbeheerplan

De heer Hofman leest op blz. 6 dat de inpassing van water in de tweede helft van de twintigste eeuw weinig aandacht kreeg. In zijn perceptie hadden echter in de ruimtelijke ordening de bestemmingen stedenbouw en glas de overhand ten opzichte van de bestemming water. De voorzitter is dat met de heer Hofman eens. In elk dorp is wel boezemwater gedempt voor wegeaanleg. Daarvoor is wel waterberging teruggekomen, maar de structuur heeft minder aandacht gekregen. In de volgende versie kan dit beter geformuleerd worden.

De heer Hofman meent dat in bestaande glastuinbouwgebieden niet alleen bij herstructurering moet worden gekeken naar mogelijkheden. Hij verwacht dat de teelt in grond op termijn verdwijnt. Het zal meer substraatteelt worden, met andere eisen ten aanzien van waterbeheer. Hij zou in de paragraaf over het gebied over 10 jaar tot uitdrukking willen brengen dat er in de glastuinbouw heel moderne bedrijven zullen zijn, waar innovatie en schaalvergroting aan de orde zijn. Dat vereist een ander waterbeheer. Het hoogheemraadschap moet veel meer anticiperen op de eigen dynamiek van de glastuinbouw. De voorzitter vindt dat dit bij herschrijving van het stuk kan worden meegenomen.

De heer Van der Ende gaat ervan uit dat het plan in grote lijnen overeenkomt met het Waterplan Westland. Hij erkent dat vispaaiplaatsen belangrijk zijn om de natuur te verbeteren, maar het aanleggen ervan mag geen doel op zichzelf worden. Als snoek en baars zich met minder hectares paaiplaats ook goed ontwikkelen, heeft dat zijn voorkeur.

De heer Hofman wijst er nog op dat in het kader van het Urgentieprogramma Randstad de Parkstad is geïntroduceerd. De aanleg daarvan zou nogal wat consequenties hebben voor Midden-Delfland.

7. Plantengroei en onderhoud boezem

De heer Van Vliet is benieuwd hoe bij de aanleg van ecologische oevers, met bomen die over watergangen hangen en harde beschoeiingen, meer ecologisch water kan worden gecreëerd. Wat voor onderhoud wordt daarvoor gepleegd? Wordt daarvoor blad weggehaald? Hij is op deze vraag gekomen door de situatie in Hoek van Holland, waar parken en planten op termijn tot veel bagger in het water leiden. De heer Van der Lugt zegt dat hoofdwatergangen twee keer per jaar worden gekroosd en gezuiverd en dat duikers worden vrijgemaakt van blad. Er wordt echter niets gedaan aan bladvissen. Alles is drie of vier jaar geleden gebaggerd en dus op diepte. Er is echter veel stilstaand water. Voor ecologisch water is het dan verstandig om blad te vissen, maar dat is heel kostbaar, omdat het handmatig werk is. In Den Haag wordt het op dit moment toch veel gedaan. Het waterschap doet dat daar voor de hoofdstructuur.

De heer Hofman suggereert een proef waarbij de gemeenten een net over de bodem leggen. Als dat wordt opgetrokken, is al het blad opgehaald. Of het nu een gemeentelijke of een waterschapstaak is, met een zekere regelmaat blad vissen is noodzakelijk. Nagegaan zou kunnen worden, bijvoorbeeld via de Unie van Waterschappen, hoe op verschillende plaatsen in den lande hier wat aan wordt gedaan. De voorzitter gaat ervan uit dat het blad tijdig uit het water gehaald moet worden om te voorkomen dat meer bagger ontstaat. De heer Van der Ende vraagt zich af of het wel echt een probleem is, want op die plaatsen komt geen zonlicht in het water. Wat wordt er gewonnen als er ook geen doorstroming is? De heer Van der Lugt schetst hoe dat water in het najaar een grauwe kleur krijgt en er een rottingsproces ontstaat. Daardoor verdwijnt veel zuurstof uit het water. Na verloop van tijd is er voornamelijk bagger. Door algvorming ontstaat een rotte-eierenlucht. De voorzitter meent dat er dan ook stikstof en fosfaten vrijkomen.

De heer Van Vliet accepteert de belevingswaarde van bomen enz. wel, maar als het streven is om ecologisch water te creëren, moet daar iets voor worden gedaan. Als er bomen worden geplant en het water op diepte is, is het niet echt mogelijk een ecologische oever te maken, want er is te weinig licht. In het Waterplan Hoek van Holland wordt veel over ecologie geschreven. Als baggeren niet kan, moet voor een andere inrichting worden gekozen. Er moet bij de inrichting rekening worden gehouden met onderhoud. De heer Van der Lugt herhaalt dat blad scheppen veel geld kost. De heer Van der Ende vindt dat dit dan ook moet worden opgeschreven.

De heer Van der Lugt geeft aan dat in Rijnland in februari een bladschouw wordt gehouden. De voorzitter vraagt zich af wie het onderhoud daar uitvoert. Dat zou eigenlijk moeten worden uitgevoerd door de eigenaren. Hij geeft de heer Van der Lugt mee dat in de ambtelijke organisatie zou kunnen worden nagegaan welke oplossingen denkbaar zijn, waarbij ook de suggesties van vanmorgen kunnen worden meegenomen. Hij zou er graag een korte notitie over krijgen, die in het college kan worden vastgesteld.

De heer Langelaan meent dat bij de meeste nieuwe plannen de collega's in de ambtelijke organisatie al worden geconsulteerd over de vraag of die plannen ook goed onderhoud mogelijk maken. De heer Van Vliet heeft toch geconstateerd dat in het Waterplan Hoek van Holland heel sterk de nadruk is gelegd op een ecologische inrichting en tegelijkertijd een plan met veel bomen en bladval is gemaakt.

De heer De Jong heeft in Hoek van Holland gezien dat het water onder bomen vaak ontzettend helder is. Dat heeft echter niets te maken met de kwaliteit. Een sloot waarin het barst van het leven is vaak grijs en grijs, maar de kwaliteit van het water is vele malen beter.

8. Rondvraag

De heer Hofman staat er even bij stil dat het afdelingsbestuur waarschijnlijk voor de laatste keer als gebiedscommissie bijeen is. Hij hoopt dat in de toekomst aandacht voor gebiedsgericht werken en bekendheid met de regio mogelijk blijven. Hij vindt het zeer waardevol dat de relatie met particulieren in de streek daardoor vergemakkelijkt wordt. Mevrouw Van Lujik-Bouwmeester hoopt dat ook de informatieavonden dan blijven bestaan. De voorzitter stelt vast dat de algemene mening is dat ook in de komende periode territoriale commissies moeten worden samengesteld. Over de vorm waarin die werken kan verder worden nagedacht.

Mevrouw Engels is verbaasd dat mensen in de Grote Geest langs de Vlotwatering van Delfland vergunning voor aanlegsteigers en een vaarvergunning krijgen, terwijl wordt gesteld dat het water daar geen vaarwater is en er een brug komt waar de boten niet onderdoor kunnen. Waar de Monsterschevaart de Monsterseweg kruist, is er een kleine losplaats voor boten. Deze losplaats komt waarschijnlijk niet terug.. De voorzitter zegt dat gemeente eventueel in overleg met het waterschap daar moeten zoeken naar de beste oplossingen. Bij het verlenen van een vaarvergunning wordt niet gekeken naar waar men woont of waar men wil varen. Een vaarvergunning is om met een motorboot te mogen varen op de wateren in Delfland. Hij kan zich echter heel goed voorstellen dat men het gebied voor bootjes bereikbaar wil houden. Delfland vereist voor de doorvaart ten behoeve van onderhoud altijd een meter doorvaarthoogte onder bruggen. Hij kan zich niet voorstellen dat er in dat gebied geen onderhoud gepleegd moet worden. Als die meter niet voldoende is, moet men zich tot de gemeenteraad wenden. De heer Van der Ende weet dat de wethouder ermee bezig is. Hij vraagt zich af of de status van vaarwater kan worden voorgeschreven, met de voorzieningen die daarbij horen. De voorzitter zegt dat vaarsloten provinciaal zijn vastgelegd. Het waterschap zou in samenspraak met de gemeente meer vaarsloten kunnen vaststellen, maar dan moet wel gelet worden op de ecologisch inrichting van de watergangen. Ook de handhaving bij het overtreden van de maximumsnelheid kan tot problemen leiden. De heer Hofman geeft aan dat de nieuwe Waterwet vereist dat dit soort zaken wordt geregeld, ook de openbaarheid. Er zijn ook nog *privaatrechtelijke vaarrechten in het bezit van particulieren* waar bij aanleg van duikers of bruggen rekening mee moet worden gehouden.

Mevrouw Engels dankt de heer Verbeek voor de wijze waarop hij de vergaderingen en het afdelingsbestuur altijd heeft geleid. Zij dankt allen die bij de afdeling Westland betrokken zijn geweest voor hun inzet en hun immer vrolijke gezichten.

De heer De Jong is een van de weinigen die nu al zeker zouden kunnen zijn van een plaats in de nieuwe Verenigde Vergadering. Hij ziet het als een schone taak voor zichzelf en ook anderen om straks in de nieuwe formatie het opheffen van de afdelingsbesturen en de daaraan gekoppelde informatie te voorkomen. Hij ziet de afdeling als het eerste aanspreekpunt voor de burger, ook al functioneert dat misschien voor Westland beter dan voor Den Haag.

De voorzitter dankt de leden hartelijk voor hun positieve en kritische inzet in de voorbije jaren. Hij wenst de kandidaten voor de nieuwe VV toe dat zij op een goede plek terugkomen. Hij wenst een ieder, ook de medewerkers, de komende tijd succes. Zelf keert hij niet terug in het nieuwe bestuur, maar hij zal dat met veel belangstelling blijven volgen. Ook is hij eventueel voor de nieuwe bestuurders nog beschikbaar. Zij kunnen gebruik maken van zijn ervaring.

Vervolgens sluit de voorzitter te 11.50 uur de vergadering.

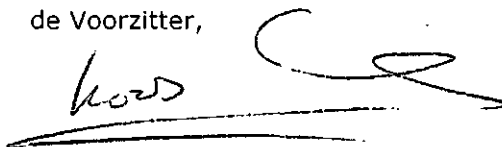
Aldus vastgesteld op 3 december 2008.

de Secretaris,

mevrouw J.J. Lieve

de Voorzitter,

J.G.P. Verbeek

Bewaren

719085

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Westland** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op dinsdag 20 mei 2008 te Naaldwijk.

Aanwezig: J.G.P. Verbeek, voorzitter;
P. van der Ende, mevrouw drs. J. Engels, P.J. Hofman, J. de Jong, mr.dr.P.C Lagas en mevrouw A.J.M. van Luijk-Bouwmeester, leden van het afdelingsbestuur;
mevrouw drs. J.J. Lieve, secretaris afdeling Westland;
C. Langelaan, accountmanager afdeling Westland;
T. Spaan (schouwmanager, voor agendapunt 5), E. Meijboom (team Watersysteemkwaliteit (WSK), voor agendapunt 6), R. Bakkum en J. Willems (WSK, voor agendapunt 9) en R. Petter (WSK, voor agendapunt 11) en H.F. Jansen (projectleider bij de gemeente Westland, voor agendapunt 11).

Afwezig met kennisgeving:

W.A.M. van Vliet en C.E.G. Zuidgeest, leden van het afdelingsbestuur.
Portefeuillehouder T. Fransen en wethouder M. van der Zwan voor agendapunt 11

1. Opening

De voorzitter opent om 09.30 uur de bijeenkomst. Hij spreekt uit verheugd te zijn over de grote opkomst en heet de aanwezigen, in bijzonder de heer Lagas die sinds kort lid is van dit bestuur, welkom.

Van de leden Van Vliet en Zuidgeest is bericht van verhindering ontvangen. Ook de voor agendapunt 11 uitgenodigde bestuurders laten zich verontschuldigen.

De voorzitter stelt de nieuwe medewerkers bij Delfland voor. Jeannette Lieve is aangesteld als secretaris van het afdelingsbestuur en Carlo Langelaan is de nieuwe accountmanager voor het gebied, de gemeente Westland en Hoek van Holland.

Er zijn geen nieuwe onderwerpen voor de volle agenda en de voorzitter stelt voor snel door te gaan.

2. Notulen vergadering 27 oktober 2007

De notulen worden gewijzigd vastgesteld: op pagina 4 onder het kopje 'AHR-project en Afvalwater' staat twee keer Delfland waar Delfluent moet staan.

Naar aanleiding van pagina 1, de notulen van 5 juni 2007:

- De informatieavond voor de Oranjobuurt in de Lier is uiteindelijk door Delfland georganiseerd. De bijeenkomst is vanavond, 20 mei 2008, en de gemeente Westland heeft zich alsnog aangesloten bij de organisatie. De voorzitter biedt zijn verontschuldiging aan de afdeling aan. In de hectiek van de voorbereidingen is verzuimd om in overeenstemming met de richtlijnen VV-uitnodigingen de leden en schouwmeesters te informeren.
- Met betrekking tot de extra waterberging Oranjepolder bij Maasdijk gaat het college er vanuit dat in de herfst het financieringsvoorstel bij de Verenigde Vergadering voorligt. In de notulen zal de laatste stand van zaken over de realisatie van de waterberging worden opgenomen.¹

¹ Zie voor beantwoording bijlage 1 van dit verslag

Naar aanleiding van pagina 2, mededeling vaarbeleid boezemwateren: Binnenkort gaat er een notitie over nautisch beheer/verkeer Delfland van het college ter informatie naar de Verenigde Vergadering.

Naar aanleiding van pagina 4, Begroting 2008, AHR-project en Afvalwater: Of Delfluent in aanmerking komt voor een bonus wordt later dit jaar bekend. De VV zal dan worden geïnformeerd over dit aspect van de oplevering.

Naar aanleiding van pagina's 5 en 7, Waterplan Westland, cultuurhistorisch water: De heren De Jong en Hofman vragen om meer aandacht van de Delflandse organisatie voor de 'oude' bedijkingen binnen het gebied en andere cultuurhistorische eigendommen. Verwezen wordt naar de kaartrapportage "Cultuurhistorische hoofdstructuren Zuid-Holland, regio Delfland en Schieland" van de provincie Zuid-Holland uit circa 2000.

Naar aanleiding van pagina 7, Waterplan Westland CD/ROM: In de notulen wordt opgenomen dat de CD/ROM, zodra deze er is, aan de leden en schouwmeesters zal worden toegezonden.

Mevrouw Engels betreurt dat de afdelingsvergadering van begin 2008 is afgezegd en informeert bij de voorzitter naar de reden. Geen van de afdelingen heeft in februari vergaderd.

De voorzitter benadrukt dat ook voor de afdeling Westland op dat moment gold dat geen notities waren of dringende onderwerpen.

Er word kort gesproken over de totstandkoming van de waterplannen, in bijzonder die van Rotterdam en Westland. Die van de gemeente Westland is momenteel volop in ontwikkeling. Het bevreemdt de heer Van der Ende dat er een versie van het Waterplan Westland ter inspraak wordt gelegd waarin wezenlijke informatie nog ontbreekt. De voorzitter beaamt dat het 'Het waterplan Westland' op hoofdlijnen betreft. Hij stelt voor dit onderwerp verder bij de punten 7 en 8 van deze agenda te behandelen.

3. Actiepuntenlijst

Alle actiepunten op de lijst worden afgevoerd, met dien verstande dat als nieuwe actiepoint bij 'Oranjepolder bij Maasdijk' wordt opgevoerd: informeren naar de stand van zaken realisatie waterberging Oranjepolder.

4. Mededelingen en ingekomen stukken

A. UPR "Mooi en vitaal Poelzone"

Het project Poelzone Westland is de verantwoordelijkheid van de gemeente. De voorzitter meldt dat het hoogheemraadschap van Delfland wat het water betreft aansluit en het project desgevraagd steunt. Dit project heeft echter voor Delfland geen prioriteit. In antwoord op de vraag van mevrouw Engels legt de voorzitter uit dat dit niet te maken heeft met de financiering van het project, maar met de beschikbaarheid van mensen.

De heer Van der Ende meldt dat het project vorige week uitgebreid is besproken in de raad van de gemeente Westland. Hij vraagt of het mogelijk is voor een volgende vergadering van de afdeling een presentatie te krijgen met daarin de gevolgen en risico's van het project voor het hoogheemraadschap.

In aansluiting hierop noemt de heer Hofman het belang van het Boezemkanaal voor de waterhuishouding. Hij vult aan dat innovatief bouwen in het Westland van belang is in de beeldvorming en informeert of het college zijn vraag in de laatste Verenigde Vergadering over de combinatie water-wonen al heeft beantwoord. Dit blijkt niet het geval.

B. De Bonnen

De voorzitter deelt mee juist gisteren een brief aan het college van Rotterdam mede te hebben ondertekend namens het hoogheemraadschap van Delfland. De andere ondertekenaars waren de deelgemeente Hoek van Holland, de Stichting Het Zuid-Hollands Landschap, de Stichting De Bonnen, de Parnassia Bavo groep en het Hoogheemraadschap van Delfland. Doordat de financiële risico's voor de gemeente Rotterdam nihil zijn kan het gebiedsontwikkelingsplan worden gerealiseerd.

C. Herstructurering glastuinbouw

De herstructurering verloopt niet zo vlot als gehoopt. De voorzitter meldt dat over het project Waalblok gesprekken worden gevoerd. Een keer in de zes weken komt de Stuurgroep Waalblok bijeen. En er vindt nog nader onderzoek plaats, zoals naar het 4 B concept. Hij is er niet gerust op dat het op korte termijn gaat lukken.

In antwoord op de vraag van mevrouw Engels legt hij uit dat de vertraging niet te maken heeft met de parkeerplaats.

De heer Hofman informeert of zijn eerdere suggestie om voor kwetsbare gebieden een specifieke keur² in het leven te roepen is onderzocht. De voorzitter zegt toe dit na te vragen. De uitkomst hiervan zal in de notulen worden opgenomen.

D. Oranjebuitenpolder

De polder kent een groenblauwe dooradering en is betrokken bij de natuurontwikkeling van de gemeente Rotterdam. De Berging boezemland Oude Spui is onderdeel van de herinrichting en wordt momenteel bekeken en besproken. De voorzitter stelt dat het uitgangspunt van het hoogheemraadschap van Delfland is dat een waterprobleem in het gebied zelf moet worden opgelost. Met de ondernemers worden hierover verkennende gesprekken gestart. De heer Hofman vraagt aandacht voor de cultuurhistorie van het gebied, het Oude Spui gemaal wordt genoemd.

Voor een volgende vergadering zal de Oranjebuitenpolder ter bespreking worden geagendeerd.

E. Rapportage najaarschouw 2007

De heer Hofman is blij met de heldere rapportage. Hij meent dat de aangeland in principe de eigenaar van de sloot is. Het lijkt hem verstandig de afspraken over onderhoud en beheer door derden in een legger vast te leggen. Hij pleit vervolgens voor een afspraak met het kadaster dat wijziging van kadastrale gegevens zo snel mogelijk aan Delfland worden verstrekt. Hij adviseert om de Spoorwegwet goed na te kijken op het beheer van de spoorloten. Hij heeft de indruk dat de NS verantwoordelijk is. Ten slotte geeft hij in overweging in verband met het broedseizoen een bijzondere schouw uit te schrijven. Het is hem bekend dat bij de Unie van Waterschappen informatie beschikbaar is, maar die geldt vooral het oosten van het land. De heer Van der Ende suggereert om de rapportage naar alle schouwmeesters te sturen, zodat zij ook kunnen zien hoe het in andere polders gaat. Hij vraagt aandacht voor het ophalen van zwerfvuil dat uit watergangen is gehaald en op de kant blijft liggen. De heer Spaan bevestigt dat GEOWEB noodzakelijk is om te weten welke aangelanden verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van sloten. Er wordt volop gewerkt aan leggerkaarten voor de ecologische zones, waarop ook alle informatie over het onderhoud te vinden zou moeten zijn. Pas na het gereedkomen van nieuwe projecten worden de eigendomsgegevens kadastraal verwerkt, hetgeen voor het waterschap een probleem is. Onderzocht wordt wat de consequenties van de Flora- en faunawet zijn voor de schouw en het onderhoud in bepaalde periodes. Het probleem van het afval dat op de kanten blijft liggen zal worden aangekaart bij de Sector Onderhoud waterkeringen en watergangen.

² Delfland heeft één keur die sinds 1 januari 2008 van kracht is geworden.

Vorig jaar is een uitgebreide procedure doorlopen om te komen tot de vaststelling van de nieuwe Keur van Delfland. De heer Hofman heeft gevraagd naar speciale regels, over wat niet mag, in specifieke kwetsbare gebieden. Delfland heeft voor het opstellen van de nieuwe keur gebruik gemaakt van het model van de Unie van Waterschappen. In dit model zijn alle werkzaamheden door kapstokartikelen verboden. In beleidsregels wordt dan vervolgens in detail aangegeven wat waar en wanneer is toegestaan. Momenteel worden beleidsregels op basis van bestaand handelingskader vastgesteld. Het aanwijzen van kwetsbare gebieden is beleidsmatig een nieuw onderwerp wat door WHH en WSK opgepakt dient te worden, waarschijnlijk in combinatie met de implementatie van de KRW. Wanneer deze beleidsnota door de VV is vastgesteld, kan het beleid worden vertaald naar beleidsregels. Wanneer deze gereed zijn, kan het (door V&H) in de vergunningverlening worden geïmplementeerd.

5. Aanpak werving & selectie schouwmeesters 2008 *

De heer Hofman lijkt het beter dat de afdeling eerder gekend wordt in een voordracht van de selectiecommissie, zodat zij nog de mogelijkheid heeft om aanmerkingen te maken. De voorzitter zegt dat formeel de dijkgraaf beslist over de voordracht, maar dat geprobeerd wordt het afdelingsbestuur tijdig in te lichten. Dat moet er echter niet toe leiden dat een aparte afdelingsvergadering moet worden gehouden. De heer Van der Ende zou de afdelingen niet te veel inspraak in personele aangelegenheden willen geven. Mevrouw Engels meent dat juist is getracht, in tegenstelling tot de vroegere situatie de afdeling nu wat meer afstand te laten nemen.

6. Waternatuurkansenkaart

De heer Meijboom zet uiteen dat de Waternatuurkansenkaart een uitwerking is van de nota Water als drager van de natuur.

- Het doel is de balans tussen natuur en cultuur terug te brengen. In de Kaderrichtlijn water worden eisen gesteld aan de waterkwaliteit. Belangrijk voor de ecologie zijn de verbindingen. Op de kaart wordt getracht samenhangen in het watersysteem aan te geven. Om aan de taak op het gebied van de ecologische waterkwaliteit in de toekomst te kunnen voldoen, is een robuust, veerkrachtig ecologisch netwerk van belang.
- Tweeduizend jaar geleden was Delfland een getijdengebied, met duinen, strandwallen, strandvlakten en kreken. Nu is het hele gebied in cultuur gebracht, maar zijn nog wel natuurwaarden aanwezig. Waternatuur is alle ecologie die bij het watersysteem hoort: waterplanten, de begroeiing van de oevers, het duingebied, de natuur van dijken en kaden enz. Op de kaart worden de beste kansen voor natuurlocaties aangegeven.
- Op de kaart zijn, ook voor Westland, kansen, ambities en maatregelen aangegeven, vooralsnog op een abstract niveau. Zo is het creëren van een natte duinstrook een ambitie voor de lange termijn, die aansluit bij de Greenportvisie. Die duinstrook moet zo robuust mogelijk worden. Een volgende stap is opnemingsplannen en ruimtelijke plannen waarin watergebieden zijn verwerkt.
- Voor het kassengebied zijn er drie ambities. De eerste is aansluiten bij de aanwezige waterstructuur, waarin veelal nog oude getijddebeken zijn terug te kennen, zodat nog cultuurhistorische kenmerken gehandhaafd kunnen worden, en versterking van de basiskwaliteit van het water. Een tweede ambitie is een netwerk van waterbergingen, die vaak unieke ecologische kwaliteiten hebben. De derde ambitie is het bevorderen van korte, doodlopende watergangen, die ideaal zijn voor de visstand. Er is ruimte voor de vis in de boezem, maar de vis verblijft ook graag in snel opwarmende kleine slootjes in de polder. Nagegaan wordt welke aanpassingen daarvoor nodig zijn.
- Voor de aal, een soort die steeds verder teruggedrongen wordt, wordt gezocht naar mogelijkheden voor zoet-zout-migratie, met name bij het gemaal Westland. In de Oranjevouterpolder is er een uniek stuk brakwatermilieu, dat zou kunnen worden uitgebreid.

De heer De Jong heeft er de grootste moeite mee dat steeds kleine stukjes gebied planologisch worden gebruikt in waterplannen, bestemmingsplannen en nu weer de Waternatuurkansenkaart. Er staan maar heel weinig kassen in de Oranjevouterpolder en er is weinig verharding. Hij vindt het zot dat op die plek, belangrijk voor de zoetwatervoorziening, een brakwatermilieu te creëren. Als er een brakwatermilieu moet komen. Zijns inziens zou dan het gemaal Westland moeten worden verplaatst naar de Oranjesluis, de zoetwaterleiding worden verlengd en de Deltadijk over de Oranjedijk en de Maasdiijk worden gelegd. Dan is het zoet water veiliggesteld. De voorzitter meent dat voor brak water wordt gedoeld op de Oranjeplassen. De gemeente Rotterdam wil de Oranjevouterpolder zoet houden. Voor de aal zouden vistrapjes moeten worden gemaakt bij gemaal Westland en gemaal De Zaaijer. De heer De Jong vreest dat niet alleen de Oranjeplassen, maar de complete Bonnenpolder en de complete Oranjevouterpolder een brakwatermilieu worden. Zijns inziens is dat verborgen in de

* In het afdelingsbestuur Oostland d.d. 21 mei 2008 is verzocht om een minder ambtelijk geformuleerde profielschets. Naar aanleiding van dit verzoek is de profielschets aangepast (zie bijlage).

waterplannen en structuurplannen van Rotterdam. De zoetwatervoorziening is de Achilleshiel van de glastuinbouw, waar absoluut niet mee kan worden gestunt. Mevrouw Van Luijk-Bouwmeester vindt ook dat het niet op de weg van het hoogheemraadschap ligt om hier een brakwatermilieu te bepleiten. De heer Meijboom brengt in dat natuurlijk water volgens de Kaderrichtlijn water een taak voor het waterschap is. De Oranjeplassen zou niet op de kaart zijn gekomen als zij nu al niet bepaalde kwaliteiten had. Dat een binnendijks gebied in een zekere mate brak is, is uniek voor Nederland. De kaart zegt verder niets over het standpunt dat Delfland in de toekomst zal innemen. Zijns inziens komt de zoetwatervoorziening niet in gevaar. De heer De Jong zegt dat dan alleen de Oranjeplassen aangegeven moeten worden op de kaart en de rest van het gebied moet blijven zoals het is. Ook moet niet aangegeven worden dat op drie plaatsen de aal over de dijk kan gaan. De heer Meijboom constateert dat nog eens goed moet worden gekeken naar de waterkwaliteit van het gebied volgens het masterplan. Met de kaart wordt geen uitspraak gedaan voor de korte termijn.

- Verbetering van de waterkwaliteit kan heel goed worden verbonden met het recreatieve aspect van het Westland, het zichtbaar maken van het water in het gebied. Overigens blijkt uit onderzoek dat de Westlanders zelf zeer tevreden zijn over het groen en de recreatieve aspecten van hun gebied. Bij herstructureringen kunnen milieuvriendelijke oevers worden aangelegd enz. Er is een aantal gebieden benoemd als voorbeeldgebieden, al is het geen beperkende opsomming.
- Delfland kan de Waternatuurkansenkaart gebruiken om de opgave die het heeft op het gebied van waterkwaliteit te sturen en om prioriteiten te stellen. De KRW staat natuurlijk voorop, maar er kunnen ook allerlei andere kansen worden verwerkt in bijvoorbeeld waterplannen. De kaart geldt als een onderlegger voor ruimtelijke plannen waarbij Delfland betrokken is. Er kan ook worden gedacht aan peilbesluiten, grondaankopen, enz. De kaart heeft geen juridische status.

De heer Lagas vraagt of de ambitie inzake verbindingen tussen waterbergingen leidt tot een krachtig medium voor waterkwantiteitbeheer. De heer Meijboom verwacht dat daarvoor aangesloten moet worden bij het uitvoeren van de wateropgave. De ambities weergegeven met de kaart zullen niet leiden tot aparte initiatieven, maar bijvoorbeeld een rol spelen bij de keuze van locaties voor waterberging. Er zijn veel oude watergangen in het gebied, vaak oude krekken, waarvan heel goed gebruik kan worden gemaakt.

De heer Van der Ende heeft vertrouwen in de veerkracht van de natuur. Hij beklemtoont dat de kaart een kansenkaart moet zijn en geen opgavenkaart. Hij ziet al veel positiefs gebeuren bij herstructureringen, met natuurvriendelijke oevers en waterbergingen. Hij sluit zich aan bij de opmerking van de heer De Jong over het brakwatergebied bij Maassluis.

De heer Hofman steunt het zoeken naar de juiste balans. Het waterschap wordt steeds meer een omgevingschap. De kaart kan een katalysator zijn voor gemeenten en provincies in hun denken over watersystemen. Voorkomen moet echter worden dat kapitaalvernietiging plaatsvindt doordat in het verleden gedane investeringen teniet worden gedaan. Hij zou zich erin kunnen vinden als het brakwatergebied werd beperkt tot de Oranjeplassen en de verbindingzones. Het valt hem op dat de Banken niet wordt genoemd als brakwatergebied. Als het algemeen bestuur de kaart vaststelt, worden daarmee zijns inziens toch wel zekere verwachtingen gewekt.

Mevrouw Engels is heel blij met het plan. Al heeft het geen juridische status, het is een instrument waarmee intern gewerkt kan worden en ook naar buiten kan worden getreden om aan te geven waar het hoogheemraadschap voor staat. De kaart moet niet als opgavenkaart gezien worden, maar geeft wel aan waar opgaven die er toch al zijn, vanwege de KRW, goed vorm kunnen worden gegeven. De Zandmotor is heel dicht bij Hoek van Holland ingetekend, terwijl zij dacht dat die ter hoogte van Ter Heijde moest komen. Zij herinnert eraan dat enkele jaren geleden in het kader van het IOPW is afgesproken dat bij de realisering van nieuwe kassen of nieuwe woningen de afstand tussen het water en de bebouwing een minimum aantal meters zou worden. Zij vraagt of daarop kan worden teruggevallen of dat het bij ieder nieuw plannetje weer aan de orde moet komen. De heer Meijboom weet niet precies waar de Zandmotor komt te liggen. De voorzitter meent dat op de kaart de verkeerde plaats is ingetekend. De heer Meijboom is niet bekend met de afspraken van het IOPW. Zij zijn in ieder geval geen uitgangspunt geweest bij het opstellen van de kaart. De voorzitter zegt dat die verlaten zijn, omdat het niet te betalen was. Wel wordt getracht bij de herstructurering van de glastuinbouw bepaalde stroken aan te kopen om het boezemwater te verbreden.

De heer De Jong stoot zich eraan dat nergens het belang van de zoetwatervoorziening is aangegeven. Op alle andere kaarten van Delfland is dat wel vermeld. Het zoete water is voor het Westland van levensbelang. In het Oranjekanaal is de kwaliteit prima, hetgeen heeft geleid tot een unieke fauna. Waar sprake is van kansen, zijn er ook bedreigingen. Een daarvan is dat de klok 150 jaar wordt teruggedraaid met de zoetwatervoorziening, die zijns inziens in strijd is met de kerntaak van Delfland. Zoute kwel en verzilting worden juist met allerlei kunstgrepen tegengegaan. De voorzitter stelt vast dat het afdelingsbestuur wenst dat het grootste deel van de Oranjebuitenpolder zoet water blijft behouden. Dat zou op de kaart moeten blijken. In discussies met Rotterdam is afstand genomen van een groter brakwatergebied. Voor de natuur is een constante zoet-zout-verhouding belangrijk. Die verhouding wordt al verstoord als het veel regent. De heer Meijboom ziet niet goed hoe zoet water op een kaart die ingaat op ecologie en kansen een plek kan krijgen. De heer De Jong draait het om: als de bedreigingen groot zijn, is de zoetwatervoorziening een kans voor de natuur. De bedreiging van zoute kwel is permanent aanwezig. De heer Meijboom concludeert dat het afdelingsbestuur de transportleiding vanuit het Brielse meer op de kaart zou willen zien. De heer Hofman merkt nog op dat er nog te weinig inzicht is in de inbreuk op aquamilieus ten gevolge van wisselingen in de balans tussen zoet en zout water. Dat is een reden om terughoudend te zijn.

De voorzitter sluit het onderwerp Waternatuurkansenkaart af. Hij stelt thans eerst agendapunt 9 aan de orde. Daarna komt agendapunt 11, ook een presentatie.

9. Waterkwaliteit Oude Campspolder

De heer Bakkum presenteert de resultaten van een onderzoek in het deel van de Oude Campspolder waar grasland is vervangen door circa twintig glastuinbouwbedrijven. De voorzichtige verwachting was dat het water wat schoner zou worden, maar het tegendeel bleek het geval. Daarna is de onderzoeksvraag toegevoegd hoe die verslechtering kon worden verklaard. Sorteerd de investeringen door de overheid en de ondernemers, in aansluiting op de riolering wel effect?

Een van de parameters was stikstof. De stikstofconcentratie op een meetpunt middenin het nieuwe glastuinbouwgebied is vergeleken met de stikstofconcentratie in het buitenwater, de boezem van waaruit water wordt ingelaten. Het buitenwater is beter dan het binnenwater. Een andere parameter, fosfor, leverde een identiek beeld op. Daarbij moet worden aangetekend dat in de loop van de tijd enkele fysieke ingrepen in het gebied zijn gedaan. In 1999 is een duikerverbinding gemaakt tussen het oude en het nieuwe glastuinbouwgebied en is een stuw die de afwatering verzorgt tussen de Oude Campspolder en de Kralingerpolder geautomatiseerd. Er is meer water afgemalen via het gemaal van de Oude Campspolder voor het peilbeheer. In verschillende jaren zijn er verschillende meteorologische condities, hetgeen tot verschillende meetresultaten leidt, maar de tendens is dat in de loop van de tijd een groter aandeel naar het gemaal van de Kralingerpolder is afgemalen.

In 2005 zijn onvolkomenheden in het glastuinbouwgebied geconstateerd, die zijn gesaneerd. Dat heeft tot een verbetering geleid, maar vergeleken met de periode voor 1999 is er nog steeds een verslechtering voor beide parameters. Met de peilbeheerder is gesproken over de instelling van de gemalen in de loop der jaren. Die is niet tot in details aan te geven. De kwaliteit van het water dat wordt ingelaten vanuit de boezem is beter dan de kwaliteit in de polder zelf. In de zomer wordt vooral water uit het oude glastuinbouwgebied en de Hoefpolder ingelaten ter verversing van die gebieden. Delfland beheert dat water niet en zou daar meer van moeten weten. De heer Hofman meent dat Delfland wel moet toezien op alle werken binnen zijn gebied, ook particuliere duikers, en eventueel sancties moet kunnen toepassen. De voorzitter meent dat dit moet worden nagegaan. Waarom beoordeelt Delfland het water dat wordt ingelaten vanuit de Hoefpolder niet?³ Wat kan worden gedaan om dat voortaan wel te doen?

³ Over het beheer van de inlaten wordt opgemerkt dat er vijf particuliere inlaten vanuit de Hoefpolder naar de Oude Campspolder zijn. Deze zijn nodig voor hoogwatervoorziening. Ook Delfland heeft een inlaat in beheer en bediening. Deze stond bijna altijd open en was de boosdoener voor de slechte waterkwaliteit. Het noordelijke deel van de Oude Campspolder staat in verbinding met het zuidelijke deel door een afsluitbare duiker. Die duiker staat sinds mei 2008 dicht, waardoor het water uit de Hoefpolder niet langer in het zuidelijke gedeelte komt. Het is niet het beleid van Delfland om particuliere inlaten over te nemen. Bij een inlaat met meer dan drie belanghebbenden is Delfland in het algemeen bereid het beheer over te nemen.

De heer Bakkum zet uiteen dat in de periode 2000-2006 zich eigenlijk elk jaar hetzelfde patroon voordoet. In de winter komt het water uit het gebied zelf; in de zomer is het van een gemengde herkomst. De fosforconcentratie is hoog in de zomer en laag in de winter. Het is normaal dat de fosforconcentratie hoger is als het warm is. Ook de stikstofconcentratie is hoog in de zomer en laag in de winter, maar dat is niet natuurlijk. De enige mogelijke conclusie is dat er een relatie is met de andere herkomst, sinds de wijzigingen in duikers, stuwen en gemalen.

De voorzitter concludeert dat aansluiting van glastuinbouwbedrijven op de riolering wel degelijk leidt tot een gedeeltelijke oplossing van de schoonwaterproblematiek.

De heer De Jong heeft gehoord dat het gemaakt is dat het water uit de bedrijven dat op het riool geloosd wordt naar de persleiding naar de AWZI af en toe flink gehaperd heeft, omdat de capaciteit onvoldoende was. Kan dat de oorzaak zijn geweest van de verstoring die uit de grafieken blijkt of is er een tuinder aan het knoeien geweest? De heer Petter zegt dat dit gemaal een flinke capaciteit heeft. Wel is er bij hevige regen een hoge druk in de persleiding. In de nieuwe situatie zal dat probleem opgelost zijn. De voorzitter denkt dat er niet is geknoeid, maar de oorzaak moet wel gezocht worden bij lozingen door bedrijven. De heer Willems deelt mee dat er een aantal bedrijven is bezocht en dat de oorzaak aan het licht is gekomen. Het is dus goed dat er handhaving plaatsvindt. Er zijn twee oorzaken: het inlaten van water uit het noordelijke deel van het tuinbouwgebied en de laatste jaren verkeerde lozingen door bedrijven.

De heer Hofman zegt dat dit eigenlijk een innovatief tuinbouwproject was, dat een voorbeeldfunctie zou hebben voor andere saneringen van tuinbouwgebieden. Helaas kunnen de verbeteringen niet goed worden gemeten. De les moet zijn dat bij herstructureringen ook andere wijzigingen in de infrastructuur goed in beschouwing moeten worden genomen. Hij vermoedt dat er een beter beeld zou zijn geweest als er meer meetpunten waren geweest. De heer Bakkum zegt dat dieper in het gebied de invloed vanuit het noordelijk gebied en de Hoefpolder kleiner was. De heer Willems meent dat als de meetresultaten goed worden geanalyseerd wel degelijk blijkt dat de herstructurering succes heeft gehad. Er waren bijvoorbeeld geen gewasbestrijdingsmiddelen te vinden. De heer Van der Ende is benieuwd naar het effect als de Hoefpolder ook op de riolering wordt aangesloten.

11. Rioleren van de glastuinbouw, stand van zaken

De heer Jansen betoogt dat het doel van het op de riolering aansluiten van ongerioleerde panden vanzelfsprekend het verbeteren van de waterkwaliteit is. In 2005 zijn vijf gemeenten samengevoegd tot de gemeente Westland. In 2004 was er een definitief technisch aansluitplan, dat echter € 70,5 mln. kostte. Daarvoor zijn partners gezocht. Projectpartners werden de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap Delfland. In 2005 is de basis gelegd voor een bestuurlijke overeenkomst, waarbij werd afgesproken dat voor 1 januari 2008 het werk zoveel mogelijk aanbesteed moest zijn. De uitvoering zou gereed moeten zijn voor 1 januari 2010.

- Uiteindelijk draagt Delfland in de werkelijke kosten 11% bij (5,9 mln.), de provincie 2,95 mln. en de gemeente Westland 43,3 mln. In de loop van het proces kunnen de plannen naar aanleiding van het voortschrijdend inzicht worden bijgesteld. Eind vorig jaar is er een overeenkomst over het Centraal Afvoer Drainagesysteem (CAD) voor het Westland ondertekend. Dat blijft een particulier stelsel, dat ten dele gebruikt kan worden voor huishoudelijk afvalwater, maar vooral voor bedrijfsafvalwater uit de tuinbouw. De gemeente betaalt een vergoeding en de Vereniging die het stelsel in bezit heeft onderhoudt het stelsel. Het stelsel is zodanig groot dat de tuinders geen buffers op het eigen terrein behoeven aan te leggen.

- De volgende mijlpaal was de "starthandeling Oranjepolder". Vervolgens kwam de ondertekening van het afvalwaterakkoord "OAS de Groot Lucht". De gemeente heeft de gebiedsgrenzen van de polders van Delfland gevolgd, 33 stuks. Voor 14 polders zijn al rioolplannen gemaakt en inloopbijeenkomsten gehouden. Er worden 600 woningen en 1600 glastuinbouwbedrijven aangesloten, er wordt 80 km. persleiding aangelegd, een vergroting van het bestaande areaal met 40%. Er worden 1730 pompputten en 2100 elektrakastjes geplaatst. Er moeten vijftien bestekken uitgevoerd worden. Inmiddels zijn er negen gerealiseerd.

- De aanvankelijke kosten van 70,5 mln. konden worden teruggebracht tot 52 mln. Door uitname van zuiveringstechnische werken door Delfland kon 7,2 mln. worden bespaard. Door Europees te besteden kan naar schatting 9,4 worden bespaard. Verder wordt gerekend met een synergievoordeel van 1.75 mln. De gemeente Westland heeft inmiddels 30 mln. exclusief btw beschikbaar gesteld. Er is voor 18 mln. aan verplichtingen aangegaan.
- Vier gebieden waren al gerioleerd. De aanleg van riolering is in dertien polders in voorbereiding. De riolering in negen polders is al aanbesteed. In zes polders, de CAD-gebieden, is de aanleg nog afhankelijk van de realisatie van het nieuwe gemaal. In enkele polders vindt een reconstructie plaats die wordt gefinancierd met FES-gelden, die voor 2011 uitgegeven moeten zijn.
- Er is een aantal clusteroverschrijdende werkzaamheden, vooral aan verbindende persleidingen en kleine gemalen. Dat moet snel gebeuren, om het water uit de aan te sluiten polders ook kwijt te kunnen. De uitvoeringen en aanbestedingen zijn op schema.
- De aannemers hebben kennelijk volop werk. Als tien of twaalf aannemers het bestek kopen, schrijven er maar een stuk of zes in. Bij de laatste inschrijving was het aantal nog kleiner. Er komen nu vooral kleinere aannemers uit het midden van het land.
- In de zomer en het najaar worden de plannen voor de resterende polders afgerond. De plannen komen ter inzage en er worden inloopbijeenkomsten gehouden, waarna aanbesteding kan plaatsvinden. Het ziet er naar uit dat 90% van de planning in 2009 wordt gehaald en dat de financiën binnen het budget blijven.

De heer Hofman constateert dat er een zeer omvangrijk project wordt uitgevoerd. Hij vraagt zich af in hoeverre het CAD-systeem afschrijvingstechnisch gunstig is. Ook vraagt hij zich af of de rioolrechten die aan de tuinders worden opgelegd voldoende zijn om de investeringen terug te verdienen. Het gemaal Nieuwland is voor hem een nieuw gegeven, want hij wist niet dat een extra gemaal nodig was. De heer Jansen wijst erop dat er al een persleiding vanaf Staelduinen naar het gemaal Nieuwland ligt. Dat gemaal moet nog worden gerealiseerd. De heer Petter vult aan dat daar nog problemen zijn met de grondverwerving. De heer Jansen deelt mee dat de financiering van het CAD-systeem financieel-technisch buiten het onderhavige plan valt. Dat systeem is nog vrij jong en moet nog een flink aantal jaren meekunnen. Voorts is uitgegaan van 1000 nieuwe aansluitingen, die 4 mln. zouden bijdragen. De rest van de 43 mln. die de gemeente opbrengt komt uit de algemene middelen en de rioolheffing. Voor bestaande aansluitingen die omgebouwd moeten worden wordt geen eigen bijdrage betaald.

Mevrouw Van Luijk-Bouwmeester vraagt of er nog veel woningen en bedrijven zijn die niet aangesloten worden. De heer Jansen verwacht dat dit er enkele tientallen zullen zijn. Daarvoor moet ontheffing worden aangevraagd bij de provincie. De lozers zijn zelf verantwoordelijk voor hun afvalwater. Dat kan betekenen dat zij uiteindelijk weer bij Delfland terecht komen.

De heer Van der Ende vindt het een felicitatie waard als het hele project echt in 2010 klaar is. De heer Jansen geeft toe dat de planning wel wat naar achter is verschoven, maar vooralsnog wordt de eindtermijn gehaald. Er kunnen altijd onvoorziene omstandigheden zijn.

De heer De Jong memoreert dat in vele afdelingsvergaderingen is gehamerd op de aansluiting van de CAD-systemen. Nu komt als een donderslag bij heldere hemel de mededeling dat een nieuw gemaal moet worden gebouwd. Het kon dus niet eerder. Hij vraagt zich af waarom hij dat niet eerder heeft gehoord. De heer Petter zegt dat de voorbereiding door allerlei omstandigheden lang heeft geduurd. De voorzitter heeft dat eigenlijk ook nooit gehoord.

Mevrouw Engels vraagt of tijdens de inloopavonden nog belangrijke punten naar voren zijn gekomen. Hebben zij tot belangrijke wijzigingen in de plannen geleid? De heer Jansen antwoordt dat er wel enkele struikelblokken waren. Er waren veel vragen over de eigen bijdrage. Dat is een zaak van de gemeenteraad van Westland. Ook hebben toen het op uitvoering aankwam af en toe mensen de hakken in het zand gezet. Sommige mensen waren het principiële niet eens met de bijdrage die werd gevraagd voor de rioolaansluiting of met de geboden grondprijs. De mensen in het buitengebied hebben elkaar ook wel aangesproken op hun solidariteit. De toezichthouder gaat als het werk begint bij de mensen langs om te vragen of de dingen die zij zelf moeten doen door de uitvoerder meegenomen moeten worden. Het Westland is een dynamisch gebied. Bedrijven worden samengevoegd of gherstructureerd, waardoor plotseling andere aansluitingen nodig zijn.

De voorzitter sluit het agendapunt af.

Hij stelt zich voor de agendapunten 7 en 8 eind juni, begin juli alsnog een aparte bijeenkomst te beleggen. Hij constateert dat het afdelingsbestuur daarmee akkoord gaat. De heer Van der Ende acht het zinvol de Waterplannen Westland en Hoek van Holland te bespreken als de inspraakreacties er zijn. De voorzitter heeft daar begrip voor. Hij deelt nog mee dat met het bedrijfsleven in Westland inmiddels is gesproken over de wens om locaties voor waterbergingen te vinden. Daar is men nog niet uit gekomen. De gemeente zal het volgende jaar in het nieuwe bestemmingsplan daarvoor ruimte moeten vinden. De heer Van der Ende wijst erop dat in de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening artikel 19 wordt afgeschaft. De heer Hofman heeft de indruk dat het vinden van locaties vooral een zaak voor de gemeente wordt. De financiering zal door de tuinbouw gedragen moeten worden. De 100% opslag voor de tuinbouw kan daarbij een rol spelen. De voorzitter zegt dat over allerlei constructies wordt nagedacht. Het dagelijks bestuur ziet geen heil in een opslag voor de tuinbouw, want die levert veel te weinig op. Hij verwacht meer van het bedrijfsleven door middel van het beschikbaar stellen van grond. Er moet dan nog creatief worden nagedacht over de verdeling van de kosten. Dat wordt nog een moeilijke discussie.

10. Afkoppelen (meetcijfers)

Voor kennisgeving aangenomen.

12. Excursie bestuursafdeling Westland 2008

Vooralsnog wordt gekozen voor de datum van 20 september, met 27 september als reservedatum.

13. Rondvraag

De heer De Jong viel toen hij naar de vergadering kwam de nieuwbouw voor scholen tegenover het politiebureau in het Hoogeland op. Voor zover hij weet is dat boezemgebied. Hij vraagt of aan de wateropgave die daarbij hoort kan worden voldaan. De voorzitter zal laten nagaan hoe het zit.⁴

Sluiting: 12.20 uur

Aldus vastgesteld in de vergadering van 5 november 2008,

de Secretaris,

mevrouw J.J. Lieve

de Voorzitter,

J.G.P. Verbeek

⁴ Het woningbouwproject Hoogeland ligt deels in het boezemland, deels in de Vlietpolder en deels in de polder Olieblok. In het boezemland is - na het realiseren van de ABC-Delfland projecten - geen bergingsopgave meer. Bij het project wordt voldoende waterberging gerealiseerd in de polders om aan de bergingsnorm te voldoen. In de Vlietpolder wordt zelfs meer water gegraven dan volgens de norm zou moeten. Daarmee wordt het bergingstekort voor de Vlietpolder minder groot.

Bijlage 1 bij verslag vergadering Afdeling Westland d.d. 20 mei 2008*Voetnoot 1 op pagina 1 opgesteld 1 augustus 2008*Realisatie waterberging Oranjepolder

Het boezemland Oude Spui, gelegen binnen de herinrichtingsplannen van de Oranjebuitenpolder, biedt kansen voor de aanleg van waterberging ten behoeve van de 2^e fase wateropgave van de Oranjepolder, gelegen binnen de gemeentegrenzen van Westland.

Hydrologisch onderzoek heeft uitgewezen dat waterberging in het boezemland Oude Spui, in combinatie met een aantal technische oplossingen (verbreden van watergangen) in de Oranjepolder, een goede en maatschappelijk gezien goedkopere oplossing biedt voor de wateroverlast in de Oranjepolder.

De gemeente Rotterdam heeft een concept Masterplan opgesteld voor de herinrichting en wil met alle betrokken partijen in oktober 2008 een uitvoeringsconvenant sluiten. Daarin worden met Delfland de volgende afspraken gemaakt:

- Delfland zal een financiële bijdrage doen voor het afkoppelen van de Oranjepolder van de Oranjebuitenpolder ten behoeve van verbetering van de waterkwaliteit. De financiën hiervoor vallen binnen het ABC-programma;
- Delfland zal in overleg met de gemeente Westland onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de eventuele waterberging te realiseren en te financieren;
- Er zal in overleg met Delfland een onderzoek plaatsvinden naar de effecten van een mogelijk, op lange termijn te realiseren brakwatersysteem.

Het concept Masterplan inclusief de uitvoeringsconvenant en een startnotitie voor het onderzoek naar de financiering van de waterberging zal in september 2008 aan D&H worden voorgelegd.

Profiel schets van een schouwmeester (hij/zij)

Omschrijving taken van een schouwmeester

Op gezette tijden vindt controle plaats op de uitvoering van de onderhoudsverplichtingen van derden en andere overheden. Deze controles worden uitgevoerd in de vorm van visuele inspecties, breedte- en dieptemetingen. Dit is de primaire taak van de schouwmeester, in jargon ook wel de schouw genaamd.

In de perioden dat de controles plaats vinden rapporteren de schouwmeesters zaken die in strijd (kunnen) zijn met Keur Delfland 2008 aan het Meldpunt Toezicht Delfland. Door deze geïntegreerde aanpak, waarbij de schouw wordt opgevolgd door het handhavingproces, is de schouwmeester van begin tot einde betrokken. Om de schouwcontroles slagvaardig uit te kunnen voeren is goede kennis van het gebied een must. Een schouwmeester moet dus grote affiniteit met "zijn/haar" gebied hebben en bekend zijn met de lokale knelpunten.

Om gebiedskennis en betrokkenheid op peil te houden wordt de schouwmeester regelmatig door Delfland geïnformeerd over plannen en uitvoering van waterstaatswerken. Deze recente ontwikkeling wordt door de schouwmeesters gewaardeerd en zorgt binnen Delfland voor meer betrokkenheid en veldexpertise.

Schouwmeesters vervullen ook een functie binnen de calamiteitenorganisatie als het gaat om de waterhuishouding. Er is een aparte procedure beschreven waarbij zij in de rol van veldinformanten bij (water)overlast situaties worden ingeschakeld.

Het korps schouwmeesters vormt een belangrijke schakel tussen de (particulieren en andere overheden) onderhoudsplichtigen van de wateren en de organisatie van Delfland.

Werkzaamheden van een schouwmeester

Schouwmeesters controleren in teamverband of het onderhoud van watergangen in overeenstemming is uitgevoerd met de bepalingen van Delflands Reglement en Keur Delfland 2008. De controles worden uitgevoerd door visuele inspectie, tijdens de zomerschouw, najaarschouw en de periodieke diepteschouw.

De schouwmeester voert bij vastgestelde nalatigheid een aantal opeenvolgende stappen uit:

- ✓ zoekt de eigendomssituatie uit bij vastgestelde nalatigheid;
- ✓ uitreiken van de eerste fase bestuursdwang;
- ✓ uitvoeren 1^e herschouw;
- ✓ doormelden aan het meldpunt van niet uitgevoerd onderhoud;
- ✓ assisteren van de medewerker handhaving bij de herschouw;
- ✓ hercontroles tijdens het proces bestuursdwang;
- ✓ rapporteren per schouwperiode aan de schouwmanager.

Kennis en vaardigheden van een schouwmeester

- ✓ Schouwmeesters wonen en werken in het schouwgebied of de directe omgeving.
- ✓ Schouwmeesters beschikken over goede communicatieve vaardigheden.
- ✓ Kennis van het watersysteem en het waterbeheer in het betreffende gebied is essentieel.
- ✓ Bekendheid met de taak van het hoogheemraadschap vormt een pré.
- ✓ De omvang van de tijdsbesteding bedraagt ten minste een aantal dagdelen vooral in de maanden juli en november.
- ✓ Periodiek vindt in de maand februari een arbeidsintensieve diepteschouw plaats.
- ✓ Het schouwen is gebonden aan deze vastgestelde schouwperiodes. Niet alleen de omvang van de tijdsbesteding is daarom relevant, ook het 'verplichte karakter' van de maanden waarin het schouwen plaats vindt en de vervolgpcedures in kader van bestuursdwang zijn belangrijk.
- ✓ Behalve in het 'eigen' gebied kan een schouwmeester gevraagd worden te ondersteunen in het gebied van een collegaschouwmeesters elders binnen Delfland.

- ✓ De werkzaamheden vereisen een goede fysieke gesteldheid.
- ✓ De schouwmeester dient te beschikken over een rijbewijs.
- ✓ Computervaardigheden en het kunnen omgaan met Internet zijn belangrijk voor de schouwmeester.

Het korps schouwmeesters wordt gecoördineerd door de schouwmanager. De schouwmanager is dan ook het aanspreekpunt voor schouwmeesters binnen Delfland.

Van de schouwmeester wordt verder verwacht dat:

- ✓ onduidelijke wijzigingen in het gebied worden door gegeven aan de schouwmanager;
- ✓ schouwrelevante zaken die "niet door de beugel" van de Keur Delfland 2008 en het Reglement kunnen, worden door gegeven aan het Meldpunt Toezicht Delfland;
- ✓ in tijden van wateroverlast als informatiebron voor het actieteam van de sector Operationeel Waterbeheer (OWB) fungeert. (Hiervoor is een organisatie van coördinerende schouwmeesters in het leven geroepen);
- ✓ de nodige bijeenkomsten worden bezocht om aan de hand van gebiedsgerichte informatie zijn taken goed uit te kunnen voeren.

De schouwmeester heeft geen controlerende functies aangaande de Keur Delfland 2008 anders dan het voeren van schouw.

Relevante secundaire aspecten

- ✓ De schouwmeester wordt aangesteld als onbezoldigd ambtenaar en moet bereid zijn de eed of belofte af te leggen.
- ✓ De vergoeding van de tijdsbesteding vindt naar een vastgesteld uurtarief plaats op basis van declaratie. Daarnaast kunnen kosten, zoals kilometers, telefoon en administratieve handelingen, gedeclareerd worden.
- ✓ Verschillende faciliteiten als laarzen en veiligheidshesje, en tas worden ter beschikking gesteld.
- ✓ De schouwmeester krijgt toegang tot GEOWEB waarin naast gedetailleerde kaarten ook kadastrale informatie beschikbaar is.
- ✓ Door Delfland wordt een ongevalverzekering afgesloten.

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de voortgezette vergadering van 20 mei 2008 van het **bestuur van de afdeling Westland** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op dinsdag 8 juli 2008 te Delft.

Aanwezig: J.G.P. Verbeek, voorzitter;
P. van der Ende, mevr. drs. J. Engels, P.J. Hofman, J. de Jong, mr.dr. P.C. Lagas, mevr. A.J.M. van Luijk-Bouwmeester, W.A.M. van Vliet en C.E.G. Zuidgeest, leden van het afdelingsbestuur;
J.J.J.M. van der Burg, hoogheemraad;
mevr. drs. J.J. Lieve, secretaris afdeling Westland, C. Langelaan, accountmanager afdeling Westland;
mevr. T.A. Van Heijst (Afd. Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 7), H. Leenen (Afd. Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 8).

1. Opening

De voorzitter opent te 15.30 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom. Hij stelt vast dat het afdelingsbestuur ermee instemt om eerst agendapunt 8. te behandelen.

8. Waterplan Hoek van Holland

De heer Leenen licht de nota kort toe.

- De visienota is niet het volledige waterplan, maar een nota waarin knelpunten zijn verwoord en wordt aangegeven hoe verder kan worden gegaan. De volgende stap zal zijn het uitwerken van een maatregelenprogramma.
- Het belangrijkste zijn de hoofdstukken over waterkwantiteit en bergingsopgaven voor de twee polders, Nieuwland en Noordland en de polder Hoek van Holland. De getallen die uit de wateranalyse studie zijn gekomen verschillen marginaal van de resultaten van de eerdere ABC-studie. Het voornaamste verschil is dat er intensiever is gerekend met de dynamische modellering. De bergingsopgave in het glastuinbouwgebied is geen gemakkelijke. Andere knelpunten zijn duikers die niet goed functioneren en een hier en daar te geringe gemaalcapaciteit.
- De waterkwaliteit is op een aantal punten voor verbetering vatbaar. De doorstroming moet worden verbeterd, de oevers moeten aantrekkelijker worden gemaakt en duikers moeten worden vervangen door bruggen.
- De samenwerking met Rotterdam wat betreft watertoetsen verloopt wat stroef. Er zijn nog verschillen tussen de gemeente en het waterschap over begrippen als historische wateropgave, de interpretatie van het kostenveroorzakingsbeginsel en verantwoordelijkheden.
- Volgende week zal bestuurlijk overleg met Rotterdam en Hoek van Holland plaatsvinden. De watervisie zal daarna door het college als leidraad voor de opstelling van het waterplan worden vastgesteld.

De heer Zuidgeest vraagt zich af waarom de polder Nieuwland en Noordland voor de wateropgave van het hele gebied moet zorgen. De heer Leenen ontkent dat dit het geval is. Per peilvak is de bergingsopgave geanalyseerd. De voorzitter licht toe dat in het streekplan staat dat in de polder in de toekomst woningbouw moet plaatsvinden. Het is de vraag of daarop gewacht kan worden met investeringen in het watersysteem.

De heer Zuidgeest ziet bij het vasthouden van meer rioolwater door een flexibel waterpeil het risico van wateroverlast ontstaan. Ook is hij wat verbaasd over de doelstelling om kwelwater van goede kwaliteit verder te benutten. De voorzitter zegt dat in hoge gedeelten zoete kwel voorkomt die goed kan worden benut. De heer Zuidgeest leest aan de ene kant dat het afsterven van blad verontreiniging veroorzaakt en aan de andere kant dat de waterbodems tot 25% met plantengroei bedekt zouden gaan worden. De voorzitter zegt dat blad dat op ecologische oevers wordt afgemaaid direct moet worden verwijderd, omdat anders de kwaliteit van het water wordt aangetast. Er ontstaan namelijk rottingsprocessen en gebrek aan zuurstof. De heer Zuidgeest zegt dat dit effect zich net zo goed kan voordoen bij onderwaterplanten. De heer Hofman is het bekend dat de gemeente Den Haag het zogenaamde bladvissen binnen de gemeente voor haar

rekening neemt. Met Hoek van Holland zou een dergelijke afspraak kunnen worden gemaakt. De heer De Jong wijst erop dat er in Hoek van Holland veel stilstaand water is, dat op dit punt kwetsbaar is. De heer Leenen voert aan dat er plannen zijn om meer doorstroming te creëren. De heer Van Vliet merkt nog op dat er veel harde beschoeiingen zijn met bomengroei, dus geen ecologische oevers. Dat vergt nog meer onderhoud. De voorzitter constateert dat dit onderwerp niet zozeer thuishoort bij het waterplan, maar in een volgende vergadering apart besproken kan worden, in aanwezigheid van iemand van Operationeel Waterbeheer. Als dat de volgende keer nog niet lukt, zal duidelijk aangegeven worden waarom dat nog niet kan.

De heer Hofman pleit voor een goede regeling van onderhoud en beheer. Wat doet de gemeente en wat doet het hoogheemraadschap aan het onderhoud van kunstwerken, enz.? Hoe wordt de legger voor het onderhoud van hoofdwatertangen ingericht? De heer Van der Burg zegt dat getracht wordt met alle gemeenten of soms ook eigenaren tot een standaardafpraak te komen.

De heer Zuidgeest vraagt of de zoetwaterleiding uit het Brielse Meer voor dit deel van Delfland niet een belangrijke rol moet spelen. In het verleden was dit een zoutekwelgebied. De voorzitter antwoordt dat aanvoer vanuit het Brielse Meer naar Hoek van Holland bijzonder moeilijk is, want het water zou via een aantal polders naar Hoek van Holland opgemalen moeten worden.

De heer De Jong mist in de index een verwijzing naar pag. 6, de gebiedsaanpak Hoek van Holland. Er wordt gesuggereerd dat in Hoek van Holland hemelwater kan worden geïnfiltreerd, maar dat is in deze paragraaf niet te vinden. Hij vraagt zich af of dat kan op die plaats. Zoiets is hij nog nooit in een waterplan tegengekomen. Voorts wijst hij op het kaartje in bijlage II, waar een baggerstort is aangegeven die Rotterdam creëert. Hij vraagt welke regeling er is voor het afvalwater uit de stort tijdens het rijpingsproces. De voorzitter zegt toe dat het antwoord op de vraag over de afvoer van water van de baggerlocatie in het verslag komt¹. De heer Leenen merkt op dat de techniek voor het creëren van infiltratie in de bodem, wadi's, in het stedelijk waterbeheer steeds meer wordt toegepast. De heer De Jong vermoedt dat wat anders wordt bedoeld, want Hoek van Holland ligt tamelijk hoog. Daar zal niet zo gauw open water ontstaan. Waarschijnlijk wordt geduid op infiltratie in de duinen. Delfland heeft daar totaal geen ervaring mee. Dat zou een pilot kunnen worden, in het kader van het waterplan. De heer Leenen betoogt dat het stuk nog niet meer is dan een visie, waarin geen gedetailleerde maatregelen worden vermeld. De voorzitter zegt toe dat informatie als die er is wordt vermeld in het verslag of anders bij het maatregelenpakket dat in de volgende fase komt.

De heer Van der Ende hoopt dat met het aansluiten van buitengebieden op de riolering en het oplossen van knelpunten in relatie tot de waterkwantiteit niet wordt gewacht tot het vaststellen van het waterplan. Hij vraagt of met het uitvoeren van de wateropgave voor de polder Nieuwland en Noordland wordt gewacht tot de plannen voor woningbouw er zijn of dat vooruitlopend daarop alvast aan de normen zal worden voldaan. De voorzitter deelt mee dat het college gaat nadenken of er al investeringen in Nieuwland en Noordland moeten worden gedaan. Als er al over vijf jaar woningbouw plaatsvindt, gaat Delfland daar natuurlijk niet investeren. Waar in de voorzienbare toekomst ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden, vinden zulke investeringen niet plaats. De aansluitingen op het riool moeten in 2010 gerealiseerd zijn. Hij zal daarop wijzen in het bestuurlijk overleg. De heer Leenen merkt op dat maatregelen om bijvoorbeeld duikers te verbeteren in het waterplan worden opgenomen. Sommige duikers geven opstuwing, die in extreme situaties tot problemen leidt. De heer Van der Burg verzekert dat flinke knelpunten die sinds 1998/1999 zijn gebleken zijn verholpen. Daarnaast zijn door de studies nieuwe knelpunten gebleken. Daar moet nog aan worden gewerkt. De heer Van der Ende is van mening dat niet overal mee gewacht hoeft te worden tot het waterplan.

¹ Op moment van verzending van de conceptnotulen was er nog geen antwoord van de contactpersoon bij de gemeente Rotterdam en bij DCMR ontvangen op de vraag van de heer De Jong over de regeling geldend voor afvalwater tijdens het rijpingsproces. Dit naar aanleiding van de afvoer van water van de Rotterdamse baggerlocatie op het kaartje in Bijlage II van de visie nota Waterplan Hoek van Holland.

De heer Hofman is van opvatting dat bij de herpoldering kritisch moet worden beschouwd of de gemeente haar verantwoordelijkheden nakomt. Het systeem is niet door Delfland aangelegd en beheerd. In welke staat zijn stuwen en duikers opgeleverd? Wat is de afschrijvingstermijn? Hij vindt dat voor nieuwbouwplannen concreter moet worden aangegeven wat voor rekening van de gemeente is en wat voor rekening van Delfland. Ook de capaciteit van de waterberging moet meer worden uitgewerkt. De voorzitter vindt dat deze punten aan de orde moeten komen in het bestuurlijk overleg.

De heer Van Vliet is het eens met de opmerking van de heer Van der Ende over achterstallig onderhoud aan duikers en stuwen. Daar moet zo snel mogelijk wat aan worden gedaan. Als men het daarnaast niet eens is over de historische wateropgave, is er nog wel wat te doen. Hij vraagt hoe men dit verschil van opvatting denkt op te lossen. Zijns inziens moet in de visie hier melding van worden gemaakt. De heer Leenen merkt op dat Delfland eigenlijk het enige waterschap is dat het begrip "historische wateropgave" hanteert. Het is moeilijk dit begrip en het beleid dat daarbij hoort bij de gemeenten te laten doordringen. Delfland probeert dat door middel van notities goed aan de gemeenten uit te leggen. De voorzitter wil dit punt in het bestuurlijk overleg aan de orde stellen.

Mevrouw Engels vraagt of het verschil van inzicht met Rotterdam vooral betrekking heeft op financiële consequenties of ook op inhoud en analyse van de wateropgave. De heer Leenen antwoordt dat het geen technisch verschil van mening is. Het is een verschil in definities en in benadering van kostenaspecten. Delfland heeft een ander beleid dan Schieland of Rijnland. Dat leidt tot problemen met gemeenten die met meer dan een waterschap te maken hebben.

Mevrouw Engels vraagt vervolgens of de studie voor het waterplan leidt tot nieuwe inzichten wat betreft het CAD-systeem en de MER voor het Waterwegcentrum. De heer Leenen zegt dat hij de informatie erover van anderen krijgt en daar zelf geen invloed op heeft. Wanneer het CAD-systeem² zal worden aangesloten is hem niet bekend. De voorzitter zal ook hierop de aandacht vestigen in het bestuurlijk overleg. Informatie hierover wordt zo mogelijk in het verslag vermeld.

7. Waterplan Westland

Mevrouw Van Heijst verzorgt een inleiding over de stand van zaken.

- Vanwege de klimaatverandering moet het gebied voorbereid zijn op natte en droge periodes. In de natte periodes moet het water verwerkt kunnen worden. In droge periodes moet er toch voldoende water van goede kwaliteit zijn. Landelijk heeft een commissie Waterbeheer 21ste eeuw de aanbeveling gedaan het water eerst vast te houden, dan te bergen en dan pas af te voeren. Om anders te kunnen omgaan met water moet er meer ruimte voor het water komen. In 2003 zijn daarover afspraken gemaakt in het Nationaal Bestuursakkoord Water. In waterplannen spreken gemeenten en waterschappen samen af hoe zij die uitvoeren.
- Het Waterplan Westland bestaat uit een beleidsplan met een visie, waarin doelstellingen zijn verwoord. De maatregelen zijn ruimtelijk vertaald in de waterstructuurvisie, met kaarten en omschrijvingen van de polders. Vervolgens zijn maatregelen omschreven in een uitvoeringskader, met de organisatie, de nodige middelen en de werkwijze.
- In het *beleidsdeel* wordt vooruitgekeken tot 2030. De drie thema's die worden behandeld zijn "droge voeten of droge tijden", "levend water" en "zichtbaar water". Er wordt een ruime, groene en robuuste boezem gewenst, met duidelijk zichtbare watergangen en een veilige woonomgeving. Waterketen en watersysteem zouden moeten worden ontvlecht. Er mag geen schoon water meer naar de afvalwaterzuivering. Regenwater moet worden opgevangen door het oppervlaktewatersysteem. Dat vraagt eigen oplossingen voor boezemland en polders.
- Voor het thema "droge voeten" zijn doelstellingen geformuleerd voor de veiligheid. De waterkering moet daartoe op orde zijn. Er is een nieuwe normering voor regionale waterkeringen, waaraan in 2008 alle waterkeringen worden getoetst. De ervaringen in Wilnis hebben geleid tot het aanwijzen van enkele kades voor onderzoek, ook in Westland. Ter bescherming tegen waterover-

² CAD Staelduinen is nu reeds aangesloten op de zuivering. CAD systeem Noordland Nieuwland (Hoek van Holland) zal per 1 januari 2010 aangesloten zijn op de zuivering (voor meer informatie sector Zuiveringsbeheer, Jan de Korte) CAD Waalblok/Lange Stucken en Raaphorst Tiend maakt deel uit van proeftuin Waalblok (4B). Dit wordt niet aangesloten op de zuivering vanwege realisatie gietwaterfabriek, gereed 1 januari 2011.

last moet er meer ruimte komen voor water, door waterberging en het verbreden van afvoergangen. In het Westland is weinig ruimte. In de waterstructuurvisie is aangegeven waar de waterberging het best een plaats kan vinden. Er zijn ook doelstellingen geformuleerd voor de watervoorziening in droge tijden. De aanvoer vanuit het Brielse Meer is daarvoor belangrijk.

- De wetgeving inzake grondwater verandert. De gemeenten en Delfland krijgen meer taken. Delfland gaat watergebiedstudies doen, waarbij enerzijds wordt gekeken naar oppervlaktewater en anderzijds naar grondwater. De kennis over grondwater is nu versnipperd of zelfs niet aanwezig.

- Het thema "levend water" heeft betrekking op de waterkwaliteit, die in het Westland niet zo goed is. De chemische kwaliteit moet worden verbeterd door verontreinigingen terug te dringen. De aansluiting van het buitengebied op de riolering en het verwijderen van overstorten in het stedelijk gebied zijn daarbij belangrijk. Daarnaast zijn er ecologische doelstellingen. Beheer en onderhoud moeten worden aangepast aan nieuwe ecosystemen. Ideaal zou zijn om een watergang te verbreden en daarlangs een natuurvriendelijke oever aan te leggen.

- "Zichtbaar water" levert een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Het moet een meerwaarde hebben voor ecologie en recreatie. Watergangen moeten meer recreatieve waarde krijgen. De cultuurhistorie moet worden gerespecteerd. Het zwemwater moet een goede waterkwaliteit krijgen en behouden. Voor recreatievaart zijn duidelijkheid over regels en status van vaarwegen en het vaarwateren netwerk van belang. Men moet kunnen verpozen langs de waterkant. In het waterplan is op kaarten aangegeven welke functies aan watergangen worden toegekend. Dat heeft op zichzelf geen status.

- Voor de *waterstructuurvisie* is uitgegaan van de huidige situatie. Daarnaast is uitgegaan van opgaven op het gebied van waterkwantiteit en -kwaliteit. Vervolgens is gekeken naar duurzame structuren en ruimteclaims. Versnipperd groen langs hoofdwatertgangen en wegen zou een doorgaande verbinding moeten worden. Ook een duidelijke verbinding tussen de watergangen is gewenst. Er worden waterbergingen langs de hoofdwatertgangen voorzien, eventueel in combinatie met woningbouw.

- Alle oplossingen zijn verzameld en in het *uitvoeringsprogramma* opgenomen. Aan de boezems is al zoveel gedaan, dat er geen kwantiteitsopgave meer is als de maatregelen in het kader van ABC Delfland zijn uitgevoerd. Wel moeten voor smallere watergangen duidelijke afvoerstructuren worden gecreëerd.

- Voor de polders is er een duidelijk gebrek aan waterberging, 525.000 m³. Zou alles in een open waterberging moeten, dan kost dat 160 ha. Er wordt gezocht naar een combinatie met andere functies, zodat minder ruimte nodig is.

- Voor de Kaderrichtlijn water is ook ruimte nodig, voor natuurvriendelijke oevers. Langs de boezem is ruimte nodig om de paai- en opgroeiwateren voor vis te verbeteren.

- Er wordt gezocht naar mogelijkheden om alle ruimteclaims optimaal in de beschikbare ruimte uit te voeren en mee te liften met ruimtelijke ontwikkelingen. Alleen waar er kansen zijn worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

- De mate van wateroverlast en de kansen voor herstructurering verschillen per polder. De zeven polders die de meeste wateroverlast hebben worden het eerst onder handen genomen.

- Er zijn gesprekken gaande met het Westlandse bedrijfsleven. De ruimte is een belangrijk knelpunt. Ook over de kosten wordt gesproken.

- Al met al zijn 300 maatregelen voorzien, die nog niet alle even concreet zijn. Sommige worden al uitgevoerd. Per jaar wordt een operationeel programma van maatregelen voor het volgende jaar gemaakt.

- Bijna de helft van de ruimtelijke behoefte voor waterberging in Delfland is nodig in het Westland. Standaardafspraken uit het nationaal bestuursakkoord kunnen daarom niet een op een voor Delfland worden vertaald. In de huidige situatie betalen de burgers erg veel en dragen de bedrijven minder bij. Voorgesteld is dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de kosten voor rekening van de initiatiefnemer komen als de functie verandert, bijvoorbeeld van glas naar woningbouw of van weide naar glas. Het belangrijkste discussiepunt is de verdeling van kosten bij herstructurering, van een glastuinbouwgebied of een woongebied. Delfland stelt voor dat de initiatiefnemer de gronden om niet beschikbaar stelt. Die gronden mogen dan door Delfland gebruikt worden voor waterberging. Voorts dienen initiatiefnemers zorg te dragen voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

- De kosten van het Waterplan Westland bedragen ongeveer 360 mln: 250 mln. voor waterberging in de polders, 50 mln. voor ABC boezem (al opgenomen op de begroting van Delfland) en voor de Kaderrichtlijn Water 60 mln. Een volledige financiering door de overheden is niet haal-

baar. De tariefstijging zou enorm zijn. Het principe dat de veroorzaker betaalt moet worden gehanteerd. Wie profijt heeft van een maatregel draagt bij aan de financiering ervan. De jaarlijkse inkomsten die te verwachten zijn van een herinvoering van de glasheffing, € 350.000, zouden in het niet vallen bij de uitgaven.

- Wellicht kunnen kosten worden bespaard door mee te liften met andere ontwikkelingen, door werk met werk te maken. In de praktijk blijkt dat er veel ongebruikte hoekjes terrein zijn die geschikt zijn voor waterberging. Er wordt voorts gezocht naar inventieve vormen van berging.
- Delfland gebruikt het instrument van de watertoets. Bij wijziging van een bestemmingsplan geeft Delfland wateradvies. De beoordeling vindt nu plaats per plangebied, maar kan met goede afspraken met de gemeente op een grotere schaal, per polder, plaatsvinden. Afsproken is dat na vaststelling van het waterplan de waterstructuurvisie ruimtelijk wordt vertaald in de gemeentelijke structuurvisie, het kader voor bestemmingsplannen.
- Gedacht wordt aan de oprichting van een waterbank. Iemand die niet op het eigen perceel aan de behoefte aan waterberging kan voldoen, kan dat afkopen, waardoor een fonds ontstaat om op geschikte plekken in de polder een waterberging voor een aantal percelen aan te leggen.
- Hopelijk doen de colleges in juli een uitspraak over het waterplan, zodat het in september kan worden voorgelegd aan verenigde vergadering en gemeenteraad.

De heer Van Vliet vraagt zich af of de ondernemer die bij een herstructurering grond inlevert voor waterberging precies de ruimte moet bieden die voor zijn eigen perceel nodig is dan wel voor een groter gebied. Het valt hem op dat ecologische oevers langs watergangen op de grens van Midden-Delfland vooral zijn ingetekend aan de kant die niet van Westland is.³ Hij kan zich voorstellen dat boezemwateren die onder het maaiveld liggen worden verbreed als daar ruimte voor is, maar hij vraagt zich af of verbreding ook moet plaatsvinden als daarvoor een dijk moet worden verlegd. Vanwege het stopzetten van onttrekking door DSM wordt op sommige plekken rekening gehouden met grondwaterstijging. Hij meent te weten dat DSM niet onttrekt uit freatische lagen, dus stijging van het grondwater ligt niet zonder meer voor de hand. Een aantal punten in de reactie van LTO Glaskracht verdient zijns inziens een antwoord.

De heer Van der Ende kan meegaan met een aantal beleidsmatige thema's. De visie heeft een hoog ABC-gehalte. Het is goed om op vroeger onderzoek voort te borduren. De vele activiteiten in het Westland maken het noodzakelijk dat het Westland verzekerd blijft van doorspoeling. Hij zou meer willen weten over het grondwaterbeleid, bijvoorbeeld welke taken gemeente, waterschap en provincie hebben. Het aanpakken van overstorten staat hoog op zijn lijstje, maar hij weet niet altijd hoe dat moet. De Kaderrichtlijn Water heeft wat hem betreft vooral betrekking op het boezemsysteem. Hij meent dat de 19 ha. paaiplaatsen een getal voor heel Delfland is en niet alleen voor Westland.

De beantwoording van de inbreng van LTO Glaskracht valt hem tegen. Er wordt heel krampachtig geprobeerd de berekeningen van LTO te weerleggen. Hij is blij dat onder de nieuwe wethouder de wateropgave is gereduceerd tot 525.000 m³. De gemeentelijke bijdrage is 60.000 m³, dus die kan van de 160 ha. worden afgetrokken. De Verenigde Vergadering heeft het besluit genomen dat 50% alternatieve berging mag zijn. Daar moet ook wat mee worden gedaan. Hij wil een beter antwoord op de mening van LTO dat 112 mln. kosten voor de aanleg van waterbergingen zwaar overdreven is. De bergingen waarmee vergeleken wordt, zijn "onder architectuur" tot stand gekomen. Hij wenst een reële benadering. Hij vreest dat voor de overhoeken bij bedrijven wel veel functies worden bedacht. Ideeën over een waterbank moeten duidelijker worden gemaakt, wil men een draagvlak kweken bij de sector, die zijns inziens zeer bereid is om aan oplossingen mee te werken.

De heer Hofman vindt de rol van de gemeente cruciaal. Bij een goede ruimtelijke ordening horen een waterareaal en een wateropgave. Gemeenten trekken zich soms te gemakkelijk terug. Hij vraagt zich af of 10% van 160.000 m³ een reële optie is. De herstructurering is een mooi middel om extra waterberging te creëren. Hij dringt erop aan ook te kijken naar de mogelijkheden van een waterverbeteringsplan. Als het waterschap een sterke positie heeft, kan het bepalen wat de beste plek voor een waterberging is.

Hij vindt het principe van het individueel belang, het waterareaal dat elke kavel moet opbrengen versus het areaal dat algemeen moet worden opgebracht, te weinig uitgewerkt. Hij heeft ooit de suggestie gedaan een bijzondere keur in het leven te roepen, maar hij heeft daar

³ Het is bij Delfland bekend dat betrokken gemeenten onderling contact hebben. Er zijn inmiddels met buurgemeente(n) verkennende gesprekken gevoerd. Bij het opstellen van deze voetnoot (augustus 2008) waren er nog geen concrete afspraken gemaakt."

nog steeds geen antwoord op gekregen. Met zo'n keur zou bij herbouw op bestaande kassen-grond met voorwaarden gestuurd worden op extra waterberging of alternatieven. Uiteraard moet het instrument alleen in bijzondere situaties worden toegepast.

De kosten van de differentiatie lijken gering, maar het zijn kapitaalslasten. Het begrotingsstelsel van het hoogheemraadschap is anders opgezet dan dat van gemeenten en provincies. Hij ziet meer ruimte voor investeringen. Hij is het eens met de heer Van der Ende dat de waterbank uitwerking behoeft. Hij trekt een parallel met de groundbank voor het Westland. Het lijkt hem de verantwoordelijkheid van de gemeente. Ook voor stedelijk gebied zou een dergelijk stelsel kunnen worden gehanteerd.

De heer Zuidgeest beschouwt als een hoofddoelstelling de greenportvisie, maar in de legenda vindt hij helemaal niets ingevuld over verdere ontwikkelingsstructuren voor de glastuinbouw. Hij vraagt zich af of het Westland zal worden ingericht als natuurgebied of voor de greenport. Hij wijst op allerlei kostenstijgingen, bijvoorbeeld van energie. Het waterplan vergt de opoffering van flink wat hectares van de glastuinbouw. Het dient daarom zijns inziens te worden bijgesteld. Hij noemt de termijnen waarvan wordt uitgegaan, de vele verschillende bestemmingen die worden genoemd voor overhoeken, enz. De Dijkpolder is in het Structuurplan Haaglanden helemaal ingetekend voor de toekomstige inrichting van de Westlandse zoom, met luxe woningbouw enz. Er wordt echter ook een wateropgave ingevuld. Zijns inziens moeten ambities naar beneden worden bijgesteld. Grond om niet beschikbaar stellen past niet in de aard van het gebied, dat altijd collectief sterk is geweest. Delfland is ook het enige waterschap dat kiest voor de aanpak door middel van overhoeken.

Van de bassins zou zo'n 20% bestemd moeten worden voor waterberging. Zij staan nu lang niet allemaal vol bij veel neerslag. Samen met LTO zouden de mogelijkheden moeten worden nagegaan. Een kritische beschouwing van de inrichting, zoals al aanbevolen door de heer Van der Ende, en een optimale benutting van nieuwe technieken kunnen ertoe leiden dat op veel minder hectares beslag moet worden gelegd. Het Westland is niet een gebied dat met een beroep op de Europese kaderrichtlijn tot in details moet worden ingevuld, want dan wordt een productiesector behoorlijk veel schade toegebracht. Men is best bereid collectief oplossingen te zoeken. Dat moet niet worden afgewenteld op het individu.

Mevrouw Van Luijk vraagt wanneer de kaarten zijn gemaakt waarvan gebruik is gemaakt. Zij vraagt zich af of alle plannen achter een bureau zijn gemaakt of dat het gebied ook is bezocht. Op de kaarten wordt een watering dwars door een heel nieuwe kas doorgetrokken. De voorzitter wijst erop dat zulke ingrepen nog in discussie zijn. Mevrouw Van Luijk zegt dat er wel twee miljoen voor is uitgetrokken. Zij pleit voor een pilot voor paaiplaatsen. Die moeten niet meteen al allemaal worden ingericht. Bij herstructurering moet haars inziens naar het peilgebied worden gekeken en niet alleen naar het gebied van een plan zelf. Zij vindt het instellen van een waterbank een goed plan, maar is mordicus tegen het inleveren van grond om niet. Een omslag per gebied zou een veel betere oplossing zijn dan individuele ondernemers voor de kosten laten opdraaien.

De heer De Jong zag bij de waterbank vermeld: de veroorzaker betaalt. Dan kan de oplosser zijns inziens geld vangen. Bij het begrip innovatie denkt hij niet alleen aan kelders, maar ook aan met uiterwaarden vergelijkbare situaties op een bedrijf, bijvoorbeeld door verlaging van het erf. In 2006 is het Regionaal Bestuursakkoord Waterkader aan de orde geweest, waarin stond dat de tweede fase zou worden opgelost binnen het waterplan. Het staat hem niet bij dat er in de VV zou zijn gediscussieerd over het kader en het bijbehorende instrumentarium.

Het spreekt mevrouw Engels wel aan dat plannen ontwikkeld zouden moeten worden op polder-niveau, maar zij zou dan meer toelichting willen. Zij weet niet hoe groot de noodzaak is om de vele voorstellen uit te voeren. Zij gaat ervan uit dat met de voorgestelde maatregelen de greenport kan overleven. Zij zou voorzichtig willen zijn met het bijstellen van ambities. Zij heeft de indruk dat er hier en daar innovatieproefprojecten worden uitgevoerd, maar dat het nog niet zover is dat op korte termijn 50% van de noodzakelijke maatregelen kan worden uitgevoerd.

Uit de berekeningen die zijn gemaakt, maakt zij op dat een collectieve aanpak onvoldoende is om de wateropgave uit te voeren. Zij gaat ermee akkoord dat dan ook wordt bekeken in hoeverre individuele oplossingen soelaas bieden. Die ziet zij wel als aanvulling op collectieve oplossingen. Het is haar niet duidelijk of nu echt wordt gekozen voor het om niet overdragen van grond en waarom. Ook is niet duidelijk wat met de eigendom gebeurt of dat erfpachtconstructies noodzakelijk zijn. Ten slotte vraagt zij of behalve de zienswijze van de LTO er nog andere zienswijzen zijn die een ander licht op het plan kunnen werpen.

De voorzitter voert aan dat de Kaderrichtlijn Water op de boezems is gericht en niet op de polders. Het plan heeft vooral betrekking op de polders. Voor de waterberging zijn dat twee gescheiden trajecten. De boezems en de oevers ervan worden via het water onderhouden. Een van de hoofdpunten van de greenportvisie is de groen-blauwe dooradering, om een sterk glastuinbouwgebied te behouden, maar ook een groene dooradering. In het boezemgebied moet daarvoor een stukje tussen de Poelzone en Wateringen nog ingevuld worden.

Bij wijze van voorbeeld zet hij uiteen dat als een bedrijf een hogere kas wil bouwen dan in het bestemmingsplan staat of een tuincentrum van een glastuinbouwbedrijf maakt, het perceel waarop dat gebeurt wordt bekeken. Op dat perceel moet 325 m³ per hectare worden gecreëerd. Is dat er al, dan hoeft er niets te worden gedaan. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de eerste-fasemaatregel (historisch bergingstekort) is uitgevoerd. Als bij een collectieve aanpak restgronden beschikbaar komen, kan er over het hele peilgebied worden gerekend. Als er een waterbank is, kan dan onderling worden geschoven. Wie een tekort heeft, stort bij en wie een overschot heeft, ontvangt. In principe draagt iedereen op de langere termijn naar verhouding bij. Zou het via de watertoets gaan, dan moet iedereen zijn problemen zelf oplossen. In het bestemmingsplan moet worden uitgewerkt hoeveel kubieke meter voor elk perceel nog moet worden gecreëerd. De heer Hofman bepleit dat vooraf planmatig een beeld wordt geschetst van wat nodig is. Gemeente en waterschap moeten dat gezamenlijk doen. De voorzitter zegt dat het nog niet zover is. De heer Van der Burg zegt dat in een waterstructuurvisie kan worden aangegeven in welke hoek van een polder ruimte wordt gezocht. De heer Hofman constateert dat de structuurvisie dan moet worden geïmplementeerd in de bestemmingsplannen. De voorzitter zegt dat dit de bedoeling is.

De ene gemeente moet natuurlijk niet proberen haar problemen in een andere gemeente te laten oplossen. Alleen als men samen tot een goede oplossing kan komen is dat mogelijk. De heer Van Vliet vindt dat dan in het waterplan op de desbetreffende punten moet worden aangegeven dat er overleg is geweest, anders wordt een oplossing gepresenteerd die er uiteindelijk niet komt. De voorzitter zegt dat dan even moet worden nagegaan of dat wel zo concreet gebeurt.

De heer Van der Burg verzekert dat DSM geen grondwater onttrekt aan de freatische laag. Kwantitatieve effecten van de stopzetting zullen zeer beperkt zijn, maar er kunnen wel effecten van kwalitatieve aard zijn. Er zijn cirkels rond de DSM getrokken die als risicogebieden zijn aangeduid. De heer Van Vliet zegt dat het niet zo eenvoudig is. Hij veronderstelt dat gebieden zijn aangeduid op grond van grondsoort, bodemgesteldheid enz. Het is vaak een ovaal vlak, dat niets met de put te maken heeft. De voorzitter zegt dat er overleg over wordt gevoerd met DSM.

Getracht wordt de vragen van LTO Glaskracht zo goed mogelijk te beantwoorden. De opmerkingen van LTO zijn kritischer dan die van de meeste andere inzenders van zienswijzen. In woongebieden is het vaak wat eenvoudiger om ruimte voor de wateropgave beschikbaar te krijgen dan in het glastuinbouwgebied. De opgave in Westland is heel groot. De kosten ervan kunnen niet alleen door de 100.000 bewoners en de bedrijven daar gedragen worden. De heer Van der Ende suggereert om de afschrijving van de kapitaalslasten van 15 naar 25 jaar te brengen, omdat de investeringen voor een langere termijn dan 15 jaar plaatsvinden. Hij vraagt om een onderbouwing van de termijn. Hij voegt daaraan toe dat het probleem van de wateroverlast in stedelijk gebied en dat van de boezem door financiering van heel Delfland zijn opgelost. De financiering kan nu niet uitsluitend van de polders verlangd worden. Hij beseft dat de oplossing niet vandaag aangedragen kan worden.

De voorzitter zet uiteen dat de post van 105 mln. voor grondaankopen is gebaseerd op een prijs van € 85 per m². Worden de waterbergingen aangelegd op de manier waarop Delfland dat altijd heeft gedaan, dan kosten de graafwerkzaamheden € 110 mln. Hij vermoedt dat door samenwerking en creatieve oplossingen die kosten aanzienlijk gedrukt kunnen worden. Onder een collectieve oplossing verstaat hij dat een regeling wordt gemaakt waarbij ieder zijn deel inbrengt om gronden die daarvoor geschikt zijn te benutten voor waterberging. De heer Zuidgeest meent dat de opgave die de gemeenten hebben collectief wordt betaald. De voorzitter zegt dat dit niet zonder meer het geval is. De heer Hofman ondersteunt het idee van de gezamenlijkheid, maar vindt het cruciaal dat de gemeente dan ook zijn deel inbrengt.

De heer Van der Burg wijst erop dat in de VV nog niet een waterplan is gepasseerd waarbij Delfland zelf alle kosten heeft gedragen. In alle plannen is het usance geweest dat de betrokken gemeente(n) en eventueel de tuinbouw bijdragen. Het hoogheemraadschap voert de watertoets uit. Eigenlijk moet de gemeente zorgen dat de wateropgave dan verdeeld wordt. De gemeente Westland heeft op de meeste punten geen eigen grond, maar voert wel wat projecten uit met projectontwikkelaars. Dat levert 60.000 m³ op. Binnen de gemeente bevindt zich 2500 ha. glastuinbouw, bedrijventerreinen, die geen cent oplevert, want er wordt geen OZB op kassen

geheven. De gemeente doet wat zij kan, bijvoorbeeld aan de riolering, maar haar mogelijkheden zijn beperkt. Als straks de Binckhorst in Den Haag of de Plaspoelpolder in Rijswijk wordt herstructureerd, betaalt Delfland daar geen cent aan. Waarom moet de tuinbouw in Westland dan niet bijdragen, als Delfland bereid is er 100 mln. in te stoppen? Omdat Westland in een lastig parket zit, was Delfland bereid de gesprekken met de sector mede te voeren. Als nu een slag met de herstructurering kan worden gemaakt, is het Westland een stuk veiliger en is men er voor 30 jaar vanaf. Als de gemeente de waterstructuurvisie onderschrijft, kan Delfland de water-toetsen evenwichtiger uitvoeren en hoeft dat niet voor kleine gebiedjes te gebeuren.

Er zijn aanzienlijke verschillen tussen de tuinbouwbedrijven. Sommige bedrijven in Westland willen dat de herstructurering snel plaatsvindt. In Oostland zijn nieuwe tuinbouwgebieden, waar de tuinders alles betaald hebben, die niet willen meebetalen aan een hogere tuinbouwheffing. Delfland blijft weg van die disputen. Het Waterplan Westland kost 300 mln., waarvan Delfland meer dan de helft zal betalen. Dat is een zeer onevenwichtig plaatje ten opzichte van de rest van Delfland. De heer Van der Ende zal ook zeker niet bepleiten dat Delfland meer bijdraagt. Hij vraagt zich vooral af of de kosten reëel zijn. Als hij over de collectiviteit spreekt, denkt hij aan de tuinbouwsector en niet direct aan Delfland. De gemeente zal misschien meer moeten regisseren. De heer Van der Burg hoort nog niet veel over de collectiviteit van de tuinbouwsector zelf. Er moet een evenwichtig lastenverdeling komen. Dat is in handen van de gemeente.

De voorzitter is zich ervan bewust dat met de zoetwaterleiding vanuit het Brielse Meer heel voorzichtig moet worden omgegaan. De verdeling van verantwoordelijkheden voor het grondwater is nog onderwerp van discussie. Voor de riooloverstorten moet samen met de gemeente tot een oplossing worden gekomen. Kelders onder kassen zijn twee tot drie keer duurder dan open waterbergingen. Hij betwijfelt of ondernemers bereid zijn die te bouwen. De heer De Jong bespeurt bij Delfland weinig bereidheid om mee te denken over innovatieve ideeën. Hij noemt verschillende ideeën waarnaar zijns inziens eens goed gekeken zou moeten worden. Zijns inziens valt daarmee heel veel te winnen. De voorzitter staat hier helemaal niet afwijzend tegenover, maar dergelijke ideeën zijn nog nooit aan het bestuur voorgelegd. De heer Van Vliet is bang dat hierover geen goede communicatie aanwezig is tussen uitvoerende dienst en bestuur. De heer Van der Burg memoreert dat na het halfjaarlijks overleg met LTO is afgesproken dat er een groepje van LTO en Delfland met innovatieve ideeën aan de slag zou gaan. De sector is toen gevraagd om met ideeën te komen, zodat het hoogheemraadschap kan vaststellen wat wel of niet toelaatbaar is en hoe ideeën gewaardeerd moeten worden. De voorzitter verwacht niet veel van een bijzondere keur, maar is bereid daar nog eens naar te kijken. Waar binnen vijf à tien jaar woningbouw komt gaat Delfland niet investeren in waterberging. Ondernemers zullen daar ook niet bereid zijn grond voor waterberging beschikbaar te stellen. Het Waterkader Haaglanden en het Regionaal Bestuursakkoord Water zijn in de Verenigde Vergadering behandeld. De heer Van der Burg vult aan dat de gemeente zich daarin verplicht zich maximaal in te spannen om gronden in te brengen of vrij te spelen.

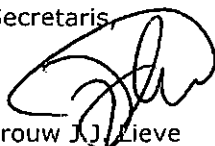
De voorzitter merkt vervolgens op dat met het om niet inbrengen van grond voor waterberging de eigendom van de grond niet wordt overgedragen. Kadastraal gaat er geen meter van de eigendom af. Het waterplan zal in september of oktober aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd. Het college is altijd bereid om tussentijds te antwoorden op vragen en opmerkingen.

Sluiting: 17.40 uur

Aldus vastgesteld in de vergadering van 5 november 2008

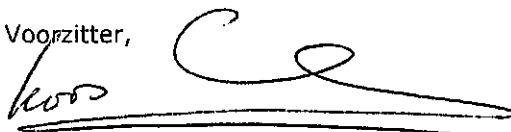
de Secretaris,

mevrouw J.J. Kieve

de Voorzitter,

J.G.P. Verbeek

Profielschets van een schouwmeester (hij/zij)

Omschrijving taken van een schouwmeester

Op gezette tijden vindt controle plaats op de uitvoering van de onderhoudsverplichtingen van derden en andere overheden. Deze controles worden uitgevoerd in de vorm van visuele inspecties, breedte- en dieptemetingen. Dit is de primaire taak van de schouwmeester, in jargon ook wel de schouw genaamd.

In de perioden dat de controles plaats vinden rapporteren de schouwmeesters zaken die in strijd (kunnen) zijn met Keur Delfland 2008 aan het Meldpunt Toezicht Delfland. Door deze geïntegreerde aanpak, waarbij de schouw wordt opgevolgd door het handhavingproces, is de schouwmeester van begin tot einde betrokken. Om de schouwcontroles slagvaardig uit te kunnen voeren is goede kennis van het gebied een must. Een schouwmeester moet dus grote affiniteit met "zijn/haar" gebied hebben en bekend zijn met de lokale knelpunten.

Om gebiedskennis en betrokkenheid op peil te houden wordt de schouwmeester regelmatig door Delfland geïnformeerd over plannen en uitvoering van waterstaatswerken. Deze recente ontwikkeling wordt door de schouwmeesters gewaardeerd en zorgt binnen Delfland voor meer betrokkenheid en veldexpertise.

Schouwmeesters vervullen ook een functie binnen de calamiteitenorganisatie als het gaat om de waterhuishouding. Er is een aparte procedure beschreven waarbij zij in de rol van veldinformanten bij (water)overlast situaties worden ingeschakeld.

Het korps schouwmeesters vormt een belangrijke schakel tussen de (particulieren en andere overheden) onderhoudsplichtigen van de wateren en de organisatie van Delfland.

Werkzaamheden van een schouwmeester

Schouwmeesters controleren in teamverband of het onderhoud van watergangen in overeenstemming is uitgevoerd met de bepalingen van Delflands Reglement en Keur Delfland 2008. De controles worden uitgevoerd door visuele inspectie, tijdens de zomerschouw, najaarschouw en de periodieke diepteschouw.

De schouwmeester voert bij vastgestelde nalatigheid een aantal opeenvolgende stappen uit:

- ✓ zoekt de eigendomssituatie uit bij vastgestelde nalatigheid;
- ✓ uitreiken van de eerste fase bestuursdwang;
- ✓ uitvoeren 1^e herschouw;
- ✓ doormelden aan het meldpunt van niet uitgevoerd onderhoud;
- ✓ assisteren van de medewerker handhaving bij de herschouw;
- ✓ hercontroles tijdens het proces bestuursdwang;
- ✓ rapporteren per schouwperiode aan de schouwmanager.

Kennis en vaardigheden van een schouwmeester

- ✓ Schouwmeesters wonen en werken in het schouwgebied of de directe omgeving.
- ✓ Schouwmeesters beschikken over goede communicatieve vaardigheden.
- ✓ Kennis van het watersysteem en het waterbeheer in het betreffende gebied is essentieel.
- ✓ Bekendheid met de taak van het hoogheemraadschap vormt een pré.
- ✓ De omvang van de tijdsbesteding bedraagt ten minste een aantal dagdelen vooral in de maanden juli en november.
- ✓ Periodiek vindt in de maand februari een arbeidsintensieve diepteschouw plaats.
- ✓ Het schouwen is gebonden aan deze vastgestelde schouwperiodes. Niet alleen de omvang van de tijdsbesteding is daarom relevant, ook het 'verplichte karakter' van de maanden waarin het schouwen plaats vindt en de vervolgprocedures in kader van bestuursdwang zijn belangrijk.
- ✓ Behalve in het 'eigen' gebied kan een schouwmeester gevraagd worden te ondersteunen in het gebied van een collegaschouwmeesters elders binnen Delfland.

- ✓ De werkzaamheden vereisen een goede fysieke gesteldheid.
- ✓ De schouwmeester dient te beschikken over een rijbewijs.
- ✓ Computervaardigheden en het kunnen omgaan met Internet zijn belangrijk voor de schouwmeester.

Het korps schouwmeesters wordt gecoördineerd door de schouwmanager. De schouwmanager is dan ook het aanspreekpunt voor schouwmeesters binnen Delfland.

Van de schouwmeester wordt verder verwacht dat:

- ✓ onduidelijke wijzigingen in het gebied worden doorgegeven aan de schouwmanager;
- ✓ schouwrelevante zaken die "niet door de beugel" van de Keur Delfland 2008 en het Reglement kunnen, worden doorgegeven aan het Meldpunt Toezicht Delfland;
- ✓ in tijden van wateroverlast als informatiebron voor het actieteam van de sector Operationeel Waterbeheer (OWB) fungeert. (Hiervoor is een organisatie van coördinerende schouwmeesters in het leven geroepen);
- ✓ de nodige bijeenkomsten worden bezocht om aan de hand van gebiedsgerichte informatie zijn taken goed uit te kunnen voeren.

De schouwmeester heeft geen controlerende functies aangaande de Keur Delfland 2008 anders dan het voeren van schouw.

Relevante secundaire aspecten

- ✓ De schouwmeester wordt aangesteld als onbezoldigd ambtenaar en moet bereid zijn de eed of belofte af te leggen.
- ✓ De vergoeding van de tijdsbesteding vindt naar een vastgesteld uurtarief plaats op basis van declaratie. Daarnaast kunnen kosten, zoals kilometers, telefoon en administratieve handelingen, gedeclareerd worden.
- ✓ Verschillende faciliteiten als laarzen en veiligheidshesje, en tas worden ter beschikking gesteld.
- ✓ De schouwmeester krijgt toegang tot GEOWEB waarin naast gedetailleerde kaarten ook kadastrale informatie beschikbaar is.
- ✓ Door Delfland wordt een ongevallenverzekering afgesloten.

ACTIEPUNTENLIJST AFDELING WESTLAND

ter behandeling in vergadering van 5 november 2008

	AFSPRAAK	ACTIE	GEREED
Pt.	Vergadering 23 oktober 2007 en Vergadering 20 mei 2008		
2.	<i>CD/ROM Waterplan Westland</i> Zodra de CD/ROM beschikbaar is deze - zoals oktober 2007 is toegezegd - toesturen aan de leden van de afdeling Westland en de schouwmeesters in het gebied.	(B&O/WRO)	De CD/ROM wordt na vaststelling waterplan Westland verstuurd. ✓
2.	<i>Waterberging Oranjepolder bij Maasdijk</i> In notulen van 20 mei 2008 de stand van zaken realisatie (extra) waterberging in de Oranjepolder opnemen.	(B&O/WRO)	Zie voetnoot 1 in concept-notulen 20 mei 2008. ✓
Pt.	Vergadering 20 mei 2008		
4.c.	<i>Specifieke keur voor kwetsbare gebieden?</i> Resultaten onderzoek naar de eerdere suggestie van VV-lid Hofman opnemen in de notulen van de afdeling Westland d.d. 20 mei 2008.	(V&H/Keurbeheer)	Zie voetnoot 2 in concept-notulen 20 mei 2008. ✓
4.d.	<i>Oranjebuitenpolder</i> Onderwerp agenderen voor behandeling in een volgende vergadering van de afdeling Westland.	(B&O/WRO)	Zie agendapunt 3 van de vergadering van 5 november 2008. ✓
4.e.	<i>Rapportage najaarschouw 2007</i> Ter informatie aan schouwmeesters sturen.	(V&H/schouw)	Verzending mei 2008. ✓
6.	<i>Waternatuurkansenkaart Delfland 2008</i> Naar aanleiding van de reactie van de afdeling Westland op de Waternatuurkansenkaart het college adviseren over het voorstel aan de Verenigde Vergadering.	(B&O/WSK)	Zie agendering voor VV van 3 juli 2008. ✓
7	<i>Voortgang Waterplan Westland</i> Voor de zomervakantie 2008 ter behandeling agenderen in een extra/ingelaste vergadering van de afdeling Westland over de waterplannen. Het onderwerp is 20 mei jl. aangehouden.	(B&O/WRO)	Afgedaan met de vergadering van 8 juli 2008. ✓
8	<i>Voortgang Waterplan Hoek van Holland</i> Voor de zomervakantie 2008 ter behandeling agenderen in een extra/ingelaste vergadering van de afdeling Westland over de waterplannen. Het onderwerp is 20 mei jl. aangehouden.	(B&O/WRO)	Afgedaan met de vergadering van 8 juli 2008. ✓
9	<i>Oude Campspolder, beheer inlaat uit Hoefpolder</i> Uitzoeken wie waarom gaat over de inlaat. En de uitkomst hiervan in de notulen van de afdeling Westland d.d. 20 mei 2008 opnemen.	(OWB/peilbeheer)	Zie voetnoot 3 in concept-notulen 20 mei 2008. ✓

	AFSPRAAK	ACTIE	GEREED
12	<i>Fietsexcursie afdeling Westland</i> Organiseren van de excursie van de afdeling door Hoek van Holland op 20 (of 27) september 2008 (en uitnodigen deelraad).	(B&O/afd.Westland)	Wegens gebrek aan deelnemers is excursie vervallen. ✓
13	<i>Rondvraag van de heer De Jong over de wateropgave in Hoogeland</i> Via notulen beantwoorden van de vraag of aan de wateropgave die bij het boezemgebied Hoogeland hoort kan worden voldaan. Dit gelet de nieuwbouw voor scholen tegenover het politiebureau in het Hoogeland.	(B&O/WRO)	Zie voetnoot 4 in concept-notulen 20 mei 2008 ✓
Pt.	Voorzetting vergadering 20 mei op 8 juli 2008		
8.	<i>Gevolgen plantengroei (bladval bomen en ecologische oevers) voor waterkwaliteit en onderhoud boezem</i> Agenderen voor de volgende afdelingsvergadering: de bespreking in aanwezigheid van iemand van Operationeel Waterbeheer.	(BO & OWB)	Zie agendapunt 7 van de vergadering van 5 november 2008. ✓
8.	<i>Regeling afvalwater uit de stort tijdens het rijpingsproces?</i> Via notulen beantwoorden van de vraag die de heer De Jong heeft gesteld naar aanleiding van de afvoer van water van de baggerlocatie op het kaartje in bijlage II (visie nota Waterplan Hoek van Holland).	(B&O/WRO ism V&H/EB)	nog niet gereed medio oktober 2008, zie voetnoot 1 in concept-notulen 8 juli 2008, ter vergadering aanvullen.
8.	<i>Verwijzing naar 'infiltratie' in gebiedsaanpak Hoek van Holland</i> Via notulen informeren over de (on)mogelijkheden van infiltratie in het gebied van Hoek van Holland, of anders deze in de volgende fase bij het maatregelenpakket Waterplan Hoek van Holland opnemen.	(BO/WRO)	Wordt betrokken bij maatregelenpakket.
8.	<i>CAD-systeem Hoek van Holland</i> Zo mogelijk via notulen beantwoorden van de vraag van mevrouw Engels over het moment van complete aansluiting op het CAD-systeem.	(BO/WSK)	Zie voetnoot 2 in concept-notulen 8 juli 2008 ✓
7.	<i>Burgemeente(n) in relatie tot Waterplan Westland</i> Ter beantwoording van de vraag van de heer Van Vliet zal worden nagegaan of er overleg met de burgemeente(n) overleg is geweest over de in het Waterplan Westland aangedragen oplossingen (vanuit hun gebied).	(BO/WRO)	Zie voetnoot 3 in concept-notulen 8 juli 2008 ✓

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d.

Ons kenmerk : 720089

Bijlage(n) : 3

Datum : 17 oktober 2008

Beslissing : Informatief

Onderwerp: Mededelingen en ingekomen stukken

4.a. Voortgang Waterplan Westland
(mondeling)

4.b. Voortgang Waterplan Hoek van Holland
(mondeling)

4.c. Oranje(buiten)polder

4.d. Peilbesluit Boschpolder

4.e. Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen

4.f. Waalblok waterbergingsmaatregelen
(mondeling)

- Informatieavond "verbreden Vlotwatering", 3 november 2008 in Monster.
- Informatieavond afdeling Westland, 5 november 2008 in Monster.
- CDROM Waterplan Westland (separaat voor bestuursleden bijgevoegd)

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d.

Ons kenmerk : 719808

Bijlage(n) : 0

Datum : 9 oktober 2008

Beslissing : informatief

Onderwerp: Stand van zaken herinrichting Oranjevlietpolder

Hierbij ontvangt een toelichting op de plannen voor de herinrichting van de Oranjevlietpolder, de kansen en aandachtspunten die zich voor Delfland binnen deze ontwikkelingen voordoen en de afspraken die Delfland daarover met de gemeente Rotterdam maakt.

Hoogachtend,

Marleen de Jong

1. Inleiding

De Oranjevlietpolder in de gemeente Rotterdam, deelgemeente Hoek van Holland, wordt heringericht tot natuur- en recreatiegebied. Voor deze herinrichting heeft de gemeente een concept-Masterplan opgesteld. Delfland is betrokken bij het opstellen van dit concept-Masterplan en verantwoordelijk voor een aantal maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit.

Het boezemland Oude Spui (dat onderdeel uitmaakt van de herinrichtingsplannen voor de Oranjevlietpolder) biedt kansen voor de aanleg van waterberging ten behoeve van de 2^e fase wateropgave van de Oranjevlietpolder, gelegen binnen de gemeentegrenzen van Westland. Delfland heeft aangegeven in overleg met de gemeente Westland te onderzoeken of en hoe de daarvoor benodigde gronden aangekocht kunnen worden.

De afspraken over de herinrichting wil de gemeente Rotterdam vastleggen in een uitvoeringsovereenkomst, waarin Delfland één van de partijen is. In voorliggende notitie wordt een toelichting gegeven op het concept-Masterplan alsmede de afspraken in de uitvoeringsovereenkomst en het vervolgproces.

2. Concept-Masterplan

Het concept-masterplan voor de Oranjevlietpolder bevat het volgende programma:

- natuurontwikkelingszone (EHS 88 ha met natuurdoeltypen uit Natuurgebiedsplan Delf- en Haaglanden);
- recreatie en bos (173 ha inclusief de Oranjeplassen), waarbinnen:
 - een ruimte reservering voor een grootschalige recreatieve voorziening, inclusief parkeren (circa 40 ha);
 - ruimte voor wonen in het groen (max. 6 ha en 30 woningen).

Enkele belangrijke aandachtspunten in het plan zijn:

- In het gebied wordt gestreefd naar een (zwak)brakwatermilieu. Op dit moment zijn er een aantal redenen om het gebied nog niet als een brakwatersysteem in te richten:
 - Het ontbreken van voldoende financiële middelen
 - Nog niet alle gronden zijn verworven, er zijn nog meerdere functies in het gebied aanwezig
 - Er nog onduidelijkheid over de mogelijke effecten van brakwater op de omgeving.Het gebied wordt nu zodanig ingericht dat brakwater op termijn mogelijk blijft.
- Er wordt een waterplan opgesteld voor de Oranjevlietpolder, naast een MER, bestemmingsplan en inrichtingsplan. Hierin zullen de mogelijke effecten van brakwater op de omgeving worden meegenomen.
- Delfland zal financieel bijdragen aan het afkoppelen van de Oranjepolder van de Oranjevlietpolder en onderzoeken of het boezemland Oude Spui gedeeltelijk kan worden gebruikt als waterbergingslocatie voor de Oranjepolder.
- Het toekomstige beheer wordt gedaan door de gemeente Rotterdam, Delfland, de deelgemeente Hoek van Holland en de Stichting Zuid-Hollands Landschap. Hiervoor wordt een beheersvisie en een samenwerkingsovereenkomst opgesteld.

3. Beoogde afspraken

De afspraken die de gemeente Rotterdam met Delfland wil maken betreffen:

- Financiering door Delfland van het afkoppelen van de Oranjevlietpolder van de Oranjepolder. Hierdoor wordt het mogelijk om de gewenste waterkwaliteit in het natuurgebied (onderdeel van de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur) te realiseren;
- Onderzoek naar de effecten op de omgeving van een mogelijk op termijn te realiseren brakwatermilieu;
- Onderzoeken van de mogelijkheid van de aanleg van waterberging in het boezemland Oude Spui ten behoeve van de 2e fase wateropgave van de Oranjepolder, in overleg met de gemeente Westland.

Het beoogde effect van deze afspraken is:

- Het verbeteren van de waterkwaliteit in de Oranjevouterpolder door afkoppelen van het watersysteem van de Oranjepolder. O.a. hierdoor kan 88 ha Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur worden gerealiseerd;
- Het voorkomen van negatieve effecten op de omgeving van een eventueel in de toekomst te realiseren brakwatermilieu in de Oranjevouterpolder;
- Het maken van afspraken voor de aanleg van waterberging ten behoeve van de 2e fase wateropgave van de Oranjepolder, tegen lagere maatschappelijke kosten en op kortere termijn dan in de Oranjepolder zelf.

4. Uitvoeringsovereenkomst

De afspraken over de herinrichting wil de gemeente Rotterdam vastleggen in een uitvoeringsovereenkomst, waarin Delfland belang heeft bij de volgende afspraken.

1. Voor het realiseren van de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur in de Oranjevouterpolder is het nodig om de huidige interactie tussen het water van de Oranjepolder en de Oranjevouterpolder stop te zetten. Hierdoor zal de waterkwaliteit in de Oranjevouterpolder niet meer negatief beïnvloed worden door water uit de Oranjepolder. Loskoppelen van de Oranjepolder van de Oranjevouterpolder kan door het realiseren van een nieuwe afvoerroute van de Oranjepolder.

De gemeente Rotterdam heeft Delfland gevraagd om de kosten voor de maatregelen te financieren. Het definitieve bedrag is nog onderwerp van discussie. Zodra dit bekend is, zal het college en indien noodzakelijk de VV worden gevraagd het beoogde bedrag vrij te maken. Er worden afspraken over het ontwerp en de uitvoering van de maatregelen gemaakt tussen de gemeente en Delfland.

2. De beoogde natuurdoelstelling is op lange termijn een brakwatermilieu. Delfland heeft in haar brief van 8 augustus 2000 aan de provincie meegedeeld dat wij onder nadrukkelijke voorwaarden instemmen met de voorkeur van de Provincie Zuid-Holland om binnen de Oranjevouterpolder een (zwak)brakwatersysteem te ontwikkelen. De voorwaarden hebben betrekking op het tegengaan van extra verzilting van het omliggende oppervlaktewater, rekening houdende met de bergingscapaciteit ten behoeve van de gehele Oranjepolder en de garanties ten aanzien van de veiligheid van het beheersgebied. Er dient daarom eerst onderzoek te worden uitgevoerd naar de effecten van een brakwatermilieu op de omgeving. Bij vaststelling van Waterplan 2 Rotterdam in september 2007 is met de VV afgesproken dat een plan van aanpak naar dit onderzoek aan de afdelingsbesturen van Westland en Midden-Delfland zal worden voorgelegd.

In de uitvoeringsovereenkomst is opgenomen dat de partijen een onderzoek hiernaar uitvoeren. Delfland zal vooralsnog geen financiële bijdrage doen in maatregelen ter verbraking van het watersysteem.

3. Het boezemland Oude Spui maakt onderdeel uit van de plannen rondom de herinrichting van de Oranjevouterpolder. Binnen het boezemland Oude Spui bestaat de mogelijkheid voor de aanleg van waterberging ten behoeve van de 2^e fase wateropgave van de Oranjepolder, gelegen binnen de grenzen van de gemeente Westland. De gemeente Rotterdam heeft Delfland gevraagd om aan te geven of zij gronden aan wil kopen in het boezemland Oude Spui ten behoeve van waterberging. Onderzoek heeft uitgewezen dat dit waterhuishoudkundig gezien mogelijk is en gelijkwaardig aan waterberging in de Oranjepolder. Voordelen van waterberging in het boezemland Oude Spui zijn:
 - a. Waterhuishoudkundig gezien zijn er minder ingrepen nodig in de dichtbebouwde Oranjepolder.
 - b. De maatschappelijke kosten zijn naar verwachting lager dan bij het realiseren van de totale bergingsopgave in de Oranjepolder zelf.
 - c. De benodigde bergingsopgave kan sneller worden gerealiseerd.

De afspraak dat Delfland onderzoekt of het boezemland Oude Spui gebruikt kan worden als waterbergingslocatie voor de Oranjepolder is opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst. De gemeente en de provincie zullen in de definitieve overeenkomst opnemen dat Delfland medio 2009 een beslissing heeft genomen over het al dan niet gebruiken van het boezemland Oude Spui als waterbergingslocatie.

5. Vervolgproces

Het vervolgproces bestaat uit het tekenen van de uitvoeringsovereenkomst in oktober/november 2008. Daarnaast wordt een verkenning uitgevoerd naar het afsprakenkader voor de aankoop en financiering van de aanleg van waterberging ten behoeve van de 2^e fase wateropgave van de Oranjepolder. Dit tegen lagere maatschappelijke kosten en op kortere termijn dan in de Oranjepolder zelf. Hiermee wordt eveneens invulling gegeven aan de FES Proeftuin Oranjepolder in het kader van Waterkader Haaglanden.

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d.

Ons kenmerk : 719790

Bijlage(n) : 1

Datum : 16 oktober 2008

Beslissing : Informatief

Onderwerp: Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen

Hierbij ontvangt u ter informatie het VV-voorstel voor het vaststellen van de maatregelen voor de polder Staalduinen. Dit voorstel staat ter besluitvorming geagendeerd voor de VV-vergadering van 18 december 2008.

Dit voorstel wordt tevens voor advies voorgelegd aan de commissies Financiën en Waterbeheer.

In de bijlage van het voorstel staan de resultaten van het onderzoek en de voorgestelde voorkeursmaatregelen.

Hoogachtend,

Jaap den Dulk

Hoogheemraadschap van Delfland

Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen

Beleidsveld: *Inrichting en onderhoud watersystemen (ABC Delfland)*

Aard voorstel: Besluitvormend

Vergaderdatum: 18 december 2008

Agendapunt:

Kenmerk VV: 709938

Aantal bijlagen: 1

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

- De voorgestelde voorkeursmaatregelen voor polder Staalduinen vast te stellen;
- De investering ten laste te laten komen van het ABC Delflandprogramma, investeringsnummer 78000 ABC-Polders voor 1ste fase maatregelen en 78999 stelpost 2de fase maatregelen ABC-Polders.

Probleemstelling:

De polder Staalduinen is getoetst volgens de NBW-normen voor wateroverlast. Uit deze toetsing zijn knelpunten naar voren gekomen met betrekking tot de bergings- en afvoercapaciteit. Voor deze knelpunten is een pakket van maatregelen opgesteld.

Beoogd effect:

Het effect van de voorgestelde maatregelen is om het watersysteem op orde te brengen en te houden, volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid in de 21ste eeuw (WB21). Dit houdt onder meer in het realiseren van robuuste en beheersbare watersystemen die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten.

Inleiding

In de studie 'ABC-Polders' wordt vanaf 2001 voor elke polder binnen het beheersgebied van het Hoogheemraadschap van Delfland een watersysteemanalyse uitgevoerd om te onderzoeken of de watersystemen voldoen aan de normen voor wateroverlast. Dit resulteert in een overzicht van geconstateerde knelpunten, waarvoor binnen de watersysteemanalyses maatregelen worden opgesteld.

De polder Staalduinen heeft geen onderdeel uitgemaakt van de ABC-polderstudie en is daardoor niet eerder getoetst aan de normen voor wateroverlast. De primaire aanleiding om deze toetsing nu uit te voeren was het actualiseren van het peilbesluit van de polder waarbij knelpunten in het functioneren van het watersysteem naar voren zijn gekomen. In het peilbesluit is de voorliggende studie als onderzoeksmaatregel opgenomen. Na uitvoeren van de voorkeursmaatregelen kunnen de polderpeilen worden ingesteld volgens het peilbesluit.

In deze VV-notitie worden de resultaten van het wateroverlast-onderzoek gepresenteerd. Er is een watersysteemanalyse uitgevoerd en er is een concrete set van voorkeursmaatregelen opgesteld. De maatregellentabellen zijn opgenomen in de bijlage.

Kader

De watersysteemanalyse voor de polder Staalduinen is gebaseerd op landelijk beleid en akkoorden (WB21 en NBW) en de uitgangspunten die gelden bij de ABC-polderstudies. Voor Staalduinen is de aandacht gericht op de toetsing van het watersysteem voor wateroverlastsituaties in het glastuinbouwgebied in de polder. In dit deel van de polder was

bij het opstellen van het peilbesluit naar voren gekomen dat in polder regelmatig wateroverlast optreedt. Waterkwaliteit en ecologie zijn bij de systeemanalyse daarom buiten beschouwing gelaten. Bij de volgende toetsingsronde in het kader van de watergebiedsstudies die naar verwachting in 2010 zal plaatsvinden zal het functioneren van het watersysteem meer integraal worden beoordeeld.

Binnen de ABC-polderstudies moeten verschillende typen grondgebruik (gaan) voldoen aan verschillende beschermingsniveaus. Delfland hanteert in overeenstemming met het voorstel van de Unie van Waterschappen de onderstaande gedifferentieerde beschermingsniveaus (en faalcriteria).

Functie	Beschermingsniveau	Faalcriterium
Grasland	1 x per 10 jaar	5%
Akkerbouw	1 x per 25 jaar	1%
Glastuinbouw	1 x per 50 jaar	1%
Stedelijk gebied	1 x per 100 jaar	0%

Het faalcriterium geeft aan bij welke waterstand sprake is van overlast.

Binnen het onderzoek is uitgegaan van het Landelijk Grondgebruikbestand Nederland (LGN5).

Toelichting

De resultaten van het onderzoek staat in bijlage I. De voorkeursmaatregelen bestaan uit verschillende soorten maatregelen. Concrete maatregelen, zoals het vervangen van een duiker, worden uitvoeringsmaatregelen genoemd. Daarnaast resulteert de studie in een waterbergingsopgave. Ieder type grondgebruik heeft een minimaal beschermingsniveau tegen wateroverlast en getoetst wordt of aan dit beschermingsniveau daadwerkelijk wordt voldaan. Daarbij wordt geanticipeerd op de gevolgen van klimaatverandering voor extreme neerslagsituaties.

In paragraaf D van de bijlag zijn de voorkeursmaatregelen weergegeven. De belangrijkste conclusies is een bergingstekort van 7.300 m³ in de polder. Daarnaast zijn er enkele knelpunten met betrekking tot de afvoercapaciteit en bedrijfszekerheid van afvoerconstructies.

Financiën

Bedrag : 3,4 miljoen euro (kostenindicatie)
Nummer : 78238, (dekking uit investeringsnummer 78000 ABC-Polders voor 1ste fase maatregelen en 78999 stelpost 2de fase maatregelen ABC-Polders)

Op basis van eenheidsprijzen bedraagt de kostenindicatie voor de uitvoering van de 1ste fase van de voorkeursmaatregelen ca. € 2,2 miljoen. De kostenindicatie van de 2de fase maatregelen bedraagt voor cluster ca. € 1,2 miljoen. In paragraaf C van de bijlage is een toelichting opgenomen over 1ste fase en 2de fase maatregelen.

Risico's en beheersmaatregelen

Onzekerheid van kostenindicatie

De kostenindicatie is gebaseerd op eenheidsprijzen van het jaar 2008. Deze eenheidsprijzen zijn gebaseerd op ervaringscijfers binnen Delfland en op ervaringscijfers van adviesbureaus. Indien daar redenen toe zijn, wordt er afgeweken van deze eenheidsprijs. Er blijft onzekerheid over de uiteindelijke kosten, omdat deze sterk zullen afhangen van de gekozen inrichtingsvariant, grondverwerving, mogelijke bodemverontreinigingen, aanwezigheid van kabels/leidingen e.d. Opgemerkt wordt dat de onzekerheidsmarge van de kostenindicatie van de 2de fase groter is dan voor de 1ste fase maatregelen. In voorgaande onderzoeksclusters is uitgegaan van een onzekerheid van 50% voor zowel 1ste als 2de fase.

Voor realisatie is rol van RO-partners zeer belangrijk

Het is van belang het totale maatregelenpakket in samenhang uit te voeren. Het uitvoeren van alleen de 1ste fase is niet genoeg om de problemen met betrekking tot wateroverlast in de polders op te lossen. Het verbeteren van de afvoer en het opheffen van het historische bergingstekort alleen is namelijk niet genoeg om ook de extreme buien op te kunnen vangen. Om het complete pakket aan voorkeursmaatregelen ook daadwerkelijk te kunnen realiseren zoekt Delfland samenwerking met RO-partners en andere externe partners. Daarvoor is een goed gecoördineerd vervolgtraject nodig. Dit wordt in het waterplan van gemeente Westland geborgd.

Personele en organisatorische consequenties

Niet van toepassing.

Overige consequenties

Niet van toepassing.

Vervolgtraject en communicatie

Uitvoering, vervolgonderzoek en planvorming

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Alle voorkeursmaatregelen dienen dan dus uitgevoerd te zijn. De realisatie van de voorkeursmaatregelen vindt op verschillende termijnen plaats. Uitvoeringsmaatregelen kunnen op een termijn van ongeveer 2 tot 5 jaar uitgevoerd worden. De maatregelen zullen voor 2010 worden opgenomen in de prioriteitenlijst en als zodanig in de meerjarenbegroting. Een gedetailleerde uitvoeringsplanning zal uitgewerkt worden in voortgangsrapportages.

Voorkeursmaatregelen waarbij afstemming met derden (planvorming) nodig is zullen een langere uitvoeringstermijn hebben. Over de invulling van verantwoordelijkheden en kostenverdeling van de waterbergingsopgave zullen nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland en gemeenten. Waterplannen zijn hiervoor een geschikt kader.

Communicatie

- De voorkeursmaatregelen worden na vaststelling teruggekoppeld naar zowel de interne als externe (ambtelijke) betrokkenen bij het ABC-Polders onderzoek.
- De opgestelde plannen worden op bestuurlijk niveau met de betrokken gemeenten besproken.
- Bij de uitvoering van de maatregelen wordt een afzonderlijk communicatietraject opgesteld voor communicatie met betrokken partijen in het gebied.
- De maatregelen worden integraal met andere projecten in het gebied aan de ingelanden gepresenteerd op een informatieavond.
- De voorkeursmaatregelen met stand van zaken wat betreft de uitvoering worden opgenomen in het projectenboek van Delfland.

Waterplannen en watertoets

De opgestelde voorkeursmaatregelen voor waterkwantiteit dienen als input en vertrekpunt voor Waterplannen en de watertoets. Voor deze clusters gaat het om het waterplan van gemeente Westland. In het kader van Waterplannen maken gemeenten en Delfland nader afspraken over de realisatie van de waterbergingsopgave.

Bijlage(n)

Bijlage I: Resultaten studie polder Staalduinen

Advies

Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissie Waterbeheer en de afdeling Westland

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris,

de Dijkgraaf,

mevr. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen

Kenmerk VV: 709938
Beleidsveld: *Inrichting en onderhoud
watersystemen (ABCDelfland)*

Vergaderdatum: 18 december 2008
Agendapunt:

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d. 30 september 2008,
kenmerk 709940

gelezen het advies van de commissie(s): Commissie Financiën, Commissie Waterbeheer

BESLUIT

- De voorgestelde voorkeursmaatregelen voor polder Staalduinen vast te stellen;
- De investering ten laste te laten komen van het ABCDelflandprogramma, investeringsnummer 78000 ABC-Polders voor 1ste fase maatregelen en 78999 stelpost 2de fase maatregelen ABC-Polders;

Aldus besloten in de openbare vergadering van 18 december 2008

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris,

de Voorzitter,

mevr. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen

Kenmerk VV: 709938
Beleidsveld: *Inrichting en onderhoud
watersystemen (ABCDelfland)*

Vergaderdatum: 18 december 2008

Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

Bij het vaststellen van het peilbesluit van de polder Staalduinen in 2007 is voorgesteld een onderzoek te verrichten naar het functioneren van het watersysteem. Bij extreme neerslag is er sprake van wateroverlast en bij in werking treden van het neerslagprotocol wordt een mobiele pomp geplaatst bij het aflatpunt naar de boezem. Met dit VV voorstel zijn de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. Met het vaststellen van het maatregelenpakket door de VV kan na 2010 worden gestart met het uitvoeren van de maatregelen om de het tekort aan berging op te lossen en de afvoer van het overtollige water te verbeteren. Hiermee is een investering gemoeid van circa 3,4mln euro.

Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen

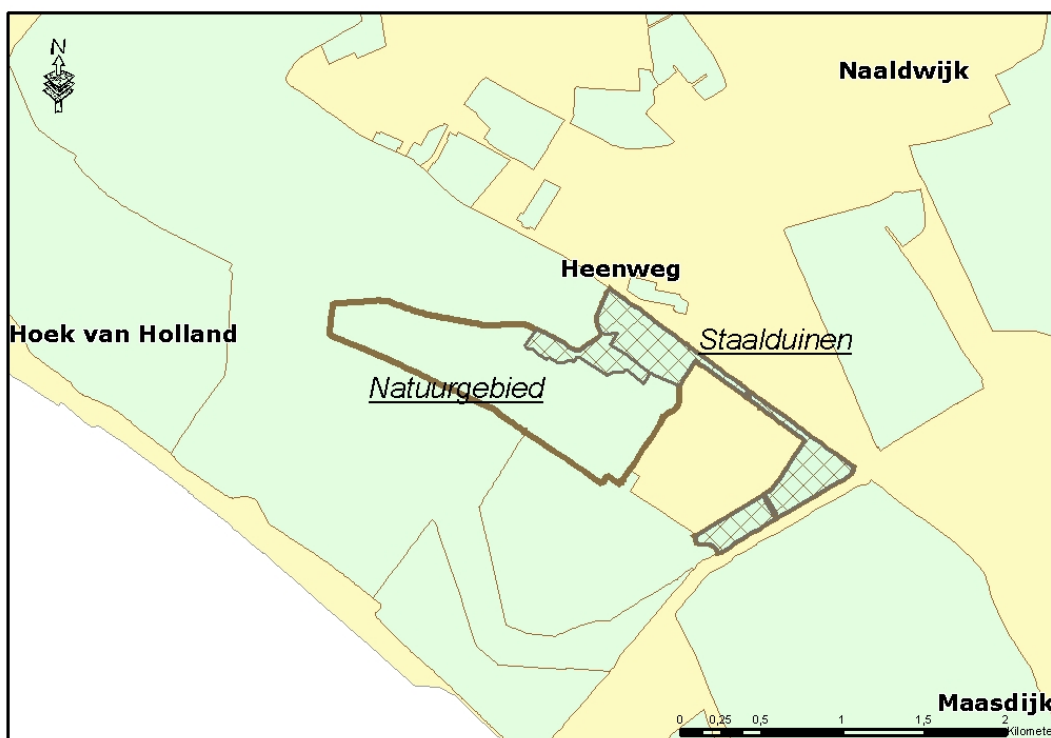
Kenmerk VV: 709938
Beleidsveld: *Inrichting en onderhoud watersystemen (ABCDelfland)*

Vergaderdatum: 18 december 2008
Agendapunt:

Bijlage I: Resultaten polder Staalduinen

A. Onderzoeksgebied

De polder Staalduinen heeft geen onderdeel uitgemaakt van de ABC-clusteronderzoeken en is dus nooit getoetst aan de normen voor wateroverlast. Voor de polder is daarom een afzonderlijke wateroverlasttoetsing uitgevoerd. De polder Staalduinen is een opmalingspolder met polderpeilen die variëren van NAP+0,03m tot NAP+0,38m. De polder bevindt zich in de gemeente Westland. De polder bestaat deels uit natuurgebied en deels uit glastuinbouwgebied. De toetsing heeft alleen plaatsgevonden voor het glastuinbouwgebied. In figuur 1 is de polder Staalduinen op kaart weergegeven.

Figuur 1: Onderzoeksgebied Staalduinen

In tabel 1 is een overzicht weergegeven van het grondgebruik binnen de polder, uitgedrukt in hectares.

Tabel 1: Verdeling van het grondgebruik, huidige situatie

Stedelijk gebied [ha]	Glastuinbouw [ha]	Grasland, recreatie en bos/natuur [ha]	Totaal [ha]	Aandeel open water [ha]
9	29	9	47	1

* Het aandeel open water is onderdeel van de verschillende functies (dus niet bij het totaal op te tellen)

B. Berging- en afvoercapaciteit

In het onderzoek naar de wateroverlast is een analyse uitgevoerd van het watersysteem van de polders waarbij de het functioneren van het watersysteem met een model is gesimuleerd. Met het rekenmodel zijn reeksen van extreme neerslag doorgerekend waaruit knelpunten in de berging- en afvoercapaciteit zijn gesignaleerd.

Bergingscapaciteit

Voor het bepalen van de benodigde bergingscapaciteit is gebruik gemaakt van de NBW-systematiek. Omdat sprake is van een opmalingspolder zonder gemaal is bij het bepalen van het bergingstekort de afvoercapaciteit van de polder beperkt tot de geldende bemalingsnorm. De belasting van het boezemsysteem is daardoor niet groter dan voor polders die het water met een gemaal op de boezem lozen.

De bergingsopgaven voor de polder Staalduinen bedraagt in totaal 7300 m³ waarvan een historisch tekort van 800 m³.

Afvoercapaciteit

De afvoercapaciteit van watergangen en kunstwerken zijn getoetst aan de normen van Delfland. Dit resulteert in maatregelen voor watergangen en kunstwerken, die in paragraaf d zijn beschreven.

De polder Staalduinen is een opmalingspolder die via twee stuwen afwatert naar de boezem. De afvoercapaciteit van de beide stuwen is groter dan de afvoernorm voorschrijft waardoor de boezem plaatselijk relatief zwaarder wordt belast dan bij polders met een gemaal. In de beschrijving van het maatregelenpakket wordt dit verder toegelicht.

C. Toelichting op de voorkeursmaatregelentabellen

In het onderzoek is een voorkeursmaatregelenpakket opgesteld. De maatregelen zijn in overeenstemming met de strategie van WB21 gericht op het vasthouden, bergen en afvoeren van het water. De uiteindelijke maatregelen vormen een selectie van de onderzochte oplossingsrichtingen die zijn beoordeeld op basis van robuustheid, effectiviteit, verwachte realisatietermijn en kosten. Hieronder worden de belangrijkste knelpunten, de afweging van de oplossingen en de selectie van maatregelen beschreven.

De voorkeursmaatregelen die uit dit ABC-Polders onderzoek naar voren gekomen zijn worden in paragraaf D toegelicht in tabellen weergegeven. Deze paragraaf geeft een toelichting op die tabellen.

Vervolgactiviteiten

De voorkeursmaatregelen zijn onderverdeeld naar activiteiten die voor het vervolgtraject nodig zijn. Hierbij is onderscheid gemaakt in uitvoeringsmaatregelen, onderzoeksmaatregelen en planvormingsmaatregelen, zie tabel 6.

Tabel 6: Vervolgtraject van maatregelen

	Omschrijving	Indicatieve uitvoeringstermijn
Uitvoeringsmaatregelen	Deze maatregelen zijn in principe gereed om uitgevoerd te worden. Na voorbereiding van de uitvoering kan op relatief korte termijn daadwerkelijk met de realisatie begonnen worden. Bijvoorbeeld het vervangen van een duiker.	2 tot 5 jaar (na aanvang) (gedetailleerde planning in voortgangsrapportage)
Planvormingsmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is verdere planvorming nodig. Een belangrijk onderdeel wordt hierbij gevormd door het overleg met de RO-partners. Hierbij moet gedacht worden aan het realiseren van de 2 ^{de} fase bergingscapaciteit.	1 ^{ste} fase maatregelen: 5 jaar, met een hoge prioriteit voor historische bergingsopgave en 2 ^{de} fase maatregelen: 2015

1ste en 2de fase voorkeursmaatregelen

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Dit heeft betrekking op de uitvoering van de 1ste en 2de fase voorkeursmaatregelen met betrekking tot waterkwantiteit. De realisatie van de 1ste fase voorkeursmaatregelen zal grotendeels door Delfland bekostigd worden.

Uitvoeringsmaatregelen zijn meestal 1ste fase maatregelen. De 2de fase maatregelen zijn planvormingsmaatregelen, waarvoor samen met partners in het gebied gezocht moet worden naar een concrete invulling van de waterbergingsopgave. Daarnaast valt hier ook het verbeteren/aanpassen van de waterhuishouding in nieuw te ontwikkelen gebieden onder. Dit komt niet voor rekening van Delfland, maar voor de planontwikkelaar. Over de invulling van verantwoordelijkheden en de daarbij behorende kostenverdeling voor de uitvoering van de 2de fase voorkeursmaatregelen zullen mede in het kader van artikel 10 van het Nationaal Bestuursakkoord Water nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland en de gemeente Westland.

Daarmee samenhangend geeft de 1ste of 2de fase een indicatieve uitvoeringstermijn aan. Wanneer overleg en afstemming met derden nodig is, zal de uitvoeringstermijn lang zijn. Aan de andere kant zullen uitvoeringsmaatregelen op kortere termijn uitgevoerd kunnen worden.

Taakverdeling (borging)

De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de borging van de voorkeursmaatregelen in het vervolgtraject en zet deze uit bij verschillende sectoren of teams binnen Delfland. Deze worden de nieuwe opdrachtnemers, in de tabel aangeduid met ON. Zo worden de meeste uitvoeringsmaatregelen over het algemeen uitgezet bij het Project-Ingenieursbureau (PIB). De (vervolg)onderzoeken worden veelal binnen team Waterhuishouding van de sector Beleid en Onderzoek uitgevoerd. Planvormingsmaatregelen worden bij het team Water en Ruimtelijke Ontwikkelingen (B&O/WRO) uitgezet.

D. Voorkeursmaatregelen Staalduinen

Knelpunten watersysteem

De belangrijkste knelpunten zijn:

- Er is een bergingstekort van in totaal 7.300 m³;
- De afvoerconstructie van peilvak I is niet bedrijfszeker.
- De watergang in peilvak I evenwijdig aan de Maasdijk heeft een te geringe afvoercapaciteit
- De afvoercapaciteit van het afvoerpunt in peilvak III is groter dan de afvoernorm
- Er is een te krappe duiker onder de Van Oosthijzelaan
- In peilvak I en III watert glastuinbouw dat in boezemgebied ligt af op de polderwatergang hetgeen ongewenste peilstijgingen veroorzaakt.
- De constructie voor wateraanvoer van peilvak I naar III is niet bedrijfszeker.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

Het grootste knelpunt in de polder is het bergingstekort met als gevolg dat de kans op wateroverlast als gevolg van hoge oppervlaktewaterstanden te groot is. In peilvak I en III ligt de oorzaak deels ook in de glastuinbouw in boezemgebied die op de polderwatergang loost. Daarnaast wordt bij hevige neerslag vanuit de polder gemiddeld meer dan de afvoernorm op de boezem geloosd.

De afvoerconstructie vanuit peilvak I naar de boezem is niet bedrijfszeker. De afvoer verloopt via duikers met een verticaal geplaatste instroomopening die handmatig moet worden ingesteld om het stuwniveau in te stellen. De beide duikers hebben een te geringe afvoercapaciteit zodat bij hevige neerslag sprake zal zijn van ongewenste opstuwing.

Om het watersysteem op orde te krijgen volgens de NBW-normen dient de bergingscapaciteit van het watersysteem te worden vergroot. De afvoercapaciteit van het watersysteem is te gering om de snelle afvoer vanaf de glastuinbouw voldoende snel te verwerken. Bovendien is een te snelle afvoer niet gewenst met het oog op de afvoercapaciteit van de boezem.

De glastuinbouw in het boezemgebied dat afwatert naar de peilvakken I en III wordt door middel van leidingen afgekoppeld van de polderwatergang. De snellere afvoer van overtollige neerslag veroorzaakt in deze peilvakken grote peilstijging doordat het water lokaal tussen duikers instroomt en zich niet voldoende snel over het watersysteem kan verdelen. Omdat de glastuinbouw zich in boezemland bevindt hoeft geen aanvullende berging in de boezem te worden gerealiseerd.

De wateraanvoer van peilvak III wordt verbeterd zodat de huidige, niet-bedrijfszekere niveauregeling in peilvak III kan komen te vervallen. Het waterpeil van peilvak I hoeft met de nieuwe aanvoerconstructie ook niet meer boven streefpeil te worden ingesteld.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen polder Staalduinen				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
Uitvoeringsmaatregelen				
1 ^{ste}	1	Verbreden en/of verdiepen watergang peilvak I langs Maasdijk	Lengte circa 1000m 4 meter breed of 50 cm diep	PIB
1 ^{ste}	2	Automatische stuw peilvak I met aansluitende duiker vervangen	stuwbreedte 1 m duiker Ø 800 mm, 7m	PIB
1 ^{ste}	3	Automatische stuw peilvak III	stuwbreedte 1 m	PIB
1 ^{ste}	4	Verdeelwerk wateraanvoer peilvak III realiseren en stuw met vlotterton peilvak III verwijderen	0,86 m ³ /min	PIB
1 ^{ste}	5	Vervangen duiker Van Oosthijzelaan	Ø 600 mm, 17m	PIB
1 ^{ste}	6	Vaste stuw aflatpunt zuidoosten peilvak III knippen om afvoer te beperken na realiseren automatische stuw peilvak III (maatregel 3)	0,10 m	PIB
Planvormingsmaatregelen				
1 ^{ste}	7	Realiseren van 1 ^{ste} fase berging peilvak I	800 m ³ (0,28 ha)	OWB
2 ^{de}	8	Zoekgebied berging peilvak I	3.700 m ³ (1,27 ha)	B&O/ WRO
2 ^{de}	9	Zoekgebied berging peilvak II	1.100 m ³ (0,22 ha)	B&O/ WRO
2 ^{de}	10	Zoekgebied berging peilvak III	1.700 m ³ (0,33 ha)	B&O/ WRO
2 ^{de}	11	Afkoppelen glastuinbouw boezemland peilvak I en III.	2,9 ha peilvak I 4,5 ha peilvak III	OWB

E. Financiën

In het onderzoek voor Staalduinen is een kostenindicatie gemaakt voor de verschillende maatregelen in de polder. Op basis van standaard eenheidsprijzen bedraagt de kostenindicatie van de investeringskosten voor de 1ste fase van de voorkeursmaatregelen ca. €2,2 miljoen. De kostenindicatie voor de 2de fase voorkeursmaatregelen bedraagt ca. €1.2 miljoen.

Hierbij wordt opgemerkt dat de uiteindelijke kosten sterk afhankelijk zijn van de gekozen inrichtingsvariant, de eventuele grondverwerving, de bodemverontreinigingen, aanwezigheid van kabels/leidingen e.d. Voor dit stadium van het project (initiatiefase) is in voorgaande clusters uitgegaan van een onzekerheid van 50%. De kostenindicaties zijn gebaseerd op standaard eenheidsprijzen van voorjaar 2008. Uit de evaluatie van de eenheidsprijzen met behulp van ervaringscijfers zal moeten blijken of de marge van 50% onzekerheid juist is.

De opbouw van de kostenindicatie is volgens het handboek Projectmatig Werken: bouwkosten, bijkomende kosten en grondverwervingskosten. De bijkomende kosten bestaan uit kosten voor:

- ARBO/Milieu;
- Leges, vergunning, verzekering (o.a. CAR);

- Kosten onvoorzien om aan het bestek te voldoen (meerwerk);
- Advieskosten;
- BTW;
- Kosten beheerder;
- Risico.

De grondverwervingskosten zijn inclusief verkennend bodemonderzoek en taxatie e.d. De eenheidsprijs voor het realiseren van waterbergingen is inclusief een ecologische inrichting hiervan.

De kostenindicatie is exclusief PM-posten.

De kostenindicatie voor Staalduinen als volgt uit:

Kostenindicatie 1ste fase basismaatregelen	Kostenindicatie 2de fase basismaatregelen
€ 2.200.000	€ 1.200.000

Hoogheemraadschap van Delfland

Beleidsbegroting 2009

Begroting 2009

Colofon

Delft, oktober 2008

Begroting 2009

Samenstelling

Hoogheemraadschap van Delfland

Foto omslag

Den Haag Ypenburg

Manon Eekhout

www.hhdelfland.nl

Hoogheemraadschap van Delfland

Phoenixstraat 32

Postbus 3061

2601 DB DELFT

tel: 015-2608108

VOORWOORD

Delfland verandert

Dat uit zich op vele manieren. Na jaren van plannen maken, zijn veel projecten in de uitvoeringsfase terechtgekomen of gerealiseerd. Er is veel werk verzet om Delfland ook in de komende jaren droog, veilig en schoon te houden. Dat is hard nodig, gezien de dalende bodem, het veranderende klimaat en het dichtbevolkte en dichtbebouwde gebied. Bovendien moeten we voldoen aan wettelijke normen en kaders. En die zijn er niet voor niets!

De meerjarenbegroting is een eerste succesvolle stap in de ontwikkeling naar een systeem van concrete, tijdige planning en beheersbaarheid. Door de nieuwe Waterschapswet die vanaf 1 januari 2009 in werking treedt, wijzigt de planning & controlcyclus. De voorbereidingen daarvoor zijn in volle gang.

Ook het meerjarenperspectief verandert. Delfland ontwikkelt zich van een eeuwenoude beheerorganisatie naar een jonge investeringsonderneming. Intern portfoliomanagement en externe samenwerking met heel veel partners zijn daarbij noodzakelijk. Deze groei dient beheersbaar te zijn en te blijven. Dat is een hele opgave. Alle projecten moeten per jaarschijf helder in beeld worden gebracht. Dit jaar is hard gewerkt om dat voor 2009 tot op detailniveau uit te werken. Daar gaat Delfland op sturen.

Veel meer dan in het verleden moet Delfland prioriteiten stellen. Bijvoorbeeld in het Waterbeheerplan 2010 – 2015. Tot en met 2015 zijn op hoofdlijnen prioriteiten gesteld en wordt het jaarlijks investeringsvolume op een maximum van 95 miljoen euro vastgesteld. Aan de hand van het Waterbeheerplan 2010 - 2015 worden de jaarschijven 2010 en volgende jaren verder in detail uitgewerkt.

Ten slotte moet de bedrijfsvoering veranderen om te voldoen aan de eisen die bij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid horen. Delfland realiseert zich dat de hoge en stijgende kosten die het beheer van ons watersysteem en de zuivering van afvalwater met zich meebrengen, uitstekend moeten worden beheerd. Zodat de lasten op een open en transparante wijze kunnen worden verantwoord.

De dijkgraaf,

Michiel van Haersma Buma

De belangrijkste kengetallen van deze begroting zijn:

	Rekening 2007	Begroting 2008 (oorspr.)	Begroting 2009
Exploitatiekosten (mln. euro's)	175,7	185,6	231,8
<i>Watersysteembeheer</i>			81,8
<i>Zuiveringsbeheer</i>			150,0
Exploitatieopbrengsten	179,6	178,5	194,0
<i>Watersysteembeheer</i>			76,8
<i>Zuiveringsbeheer</i>			117,2
Exploitatiesaldo	3,9	- 7,1	- 37,8
<i>Watersysteembeheer</i>			- 5,0
<i>Zuiveringsbeheer</i>			- 32,8
Personeelsformatie (fte)	522,5	530,5	558,6
Investeringsuitgaven (mln. euro's)	169,2	89,9	94,1

INHOUDSOPGAVE

Leeswijzer	7
1. Programmaplan	9
A: Planvorming	11
B: Aanleg en onderhoud waterkeringen	14
C: Inrichting en onderhoud watersystemen	16
D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	18
E: Vergunningverlening en handhaving keur	22
F: Beheersing van lozingen	26
G: Heffing en invordering	30
H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	31
I: Bedrijfsvoering	33
J: Belastingopbrengsten	35
2. Paragrafen	37
2.1 Ontwikkelingen en afwijkingen	39
2.2 Uitgangspunten en normen	40
2.3 Incidentele baten en lasten	43
2.4 Kostentoerekening	44
2.5 Bestemmingsreserves en voorzieningen	45
2.6 Waterschapsbelastingen	46
2.7 Weerstandsvermogen	50
2.8 Financiering	52
2.9 Verbonden partijen	54
2.10 Bedrijfsvoering	56
2.11 EMU-saldo	61
3. Begroting naar programma's en kostendragers (voor doorbel. bedrijfsvoering)	63
4. Begroting naar programma's en kostendragers (na doorbel. bedrijfsvoering)	67
5. Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten	71
6. Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten	75
7. Berekening tarieven 2009	79

LEESWIJZER

Als gevolg van de nieuwe Waterschapswet is de begroting onderverdeeld in twee delen:

- Het programmaplan en de paragrafen bij de begroting;
- De exploitatiebegrotingen naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstesoorten.

In hoofdstuk 1 worden alle programma's beschreven. Hier worden de doelstellingen voor 2009 beschreven en de maatregelen die worden genomen om deze doelstellingen te bereiken. Daarnaast worden de risico's per programma beschreven. Als gevolg van de invoering van het Waterschapsbesluit dient de meerjarenraming en de begroting vanaf 2009 te bestaan uit programmaplannen. De indeling van deze begroting is daarop aangepast. Deze indeling is vrijwel gelijk aan de indeling van de beleidsvelden.

In de paragrafen in hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten, de hoofdlijnen van het beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede financiële gevolgen van dat beleid beschreven.

In de eerste paragraaf komen de ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar aan de orde. Hier wordt voornamelijk ingegaan op de internationale en nationale ontwikkelingen, beleidsvoornemens en actualiteiten die van belang zijn voor de besluitvorming over het beleid dat in de begroting is verantwoord.

De tweede paragraaf besteedt aandacht aan het gehanteerde salarisspeil, autonome loonkostenontwikkeling en overige uitgangspunten en normen.

Omdat incidentele baten en lasten kunnen leiden tot minder inzicht in het reguliere, meerjarige beeld van baten en lasten en dus van de netto kosten, worden deze apart in de derde paragraaf vermeld.

In het kader van transparantie wordt de gehanteerde kostentoe rekeningssystematiek in paragraaf vier beschreven.

De toevoegingen en onttrekkingen in het komende begrotingsjaar van de overige vermogensbestanddelen, zoals de overige bestemmingsreserves en de voorzieningen, worden behandeld in paragraaf vijf.

In de paragrafen zes en zeven wordt aandacht besteed aan de waterschapsbelastingen en het weerstandsvermogen.

Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn de waterschappen verplicht een financieringsparagraaf in de begroting op te nemen. Deze is opgenomen in paragraaf acht.

Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij wordt in paragraaf negen beschreven wat het financiële en het bestuurlijke belang is voor het waterschap.

In paragraaf tien komt de bedrijfsvoering aan de orde. Hier wordt met name ingegaan op de ondersteunende taken van het waterschap en de benodigde formatie-omvang voor het komende begrotingsjaar.

Tenslotte is in de laatste paragraaf een overzicht van het EMU-saldo opgenomen.

1. Programmaplan

1. PROGRAMMAPLAN

A: Planvorming

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de planvorming, zoals Waterbeheerplan, Beheerplan waterkeringen, Thema- en gebiedsgerichte plannen en Plannen van derden. Het programma wordt in vier onderdelen verdeeld, te weten kennisontwikkeling en innovatie, beleidsontwikkeling, instrumenten en cyclische processen.

1. Kennisontwikkeling en innovatie

Doelstelling:

In 2009 staat het op orde brengen en houden van de kennisbasis over het watersysteem van Delfland ten behoeve van beleid, beheer en advisering derden centraal. Ten behoeve van advisering en calamiteiten wordt de kennis van het boezemsysteem vergroot.

Maatregelen:

In een aantal 'proeftuinen' worden in Haaglanden effectievere vormen van waterberging onderzocht. Deze onderzoeken leveren kennis op over het proces en de inhoud om dergelijke waterbergingen te kunnen realiseren. De bergingen zullen uiteindelijk ook daadwerkelijk worden gerealiseerd door subsidies uit bijvoorbeeld het onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat. Voor alternatieve en innoverende waterbergingstechnieken zal een adviesloket worden geopend alsmede een systematiek voor de afweging van innovatieve technieken en de juridische borging ervan.

In het gebied van Delfland zijn een aantal kaden gevoelig voor droogte. Deze kaden worden vaak "veenkaden" genoemd. Voor een goed beheer en onderhoud van deze droogtegevoelige kaden is meer kennis nodig over hoe deze waterkeringen reageren op langdurige droogte. In het kader van de klimaatadaptatie wordt door Delfland aan dergelijke onderzoeken naar droogtegevoelige kaden meegewerkt. Om dijken te versterken worden ze vaak verbreed. Er zijn technieken in ontwikkeling om zonder dijkverbreding dijken te versterken. Onderzocht wordt of een pilot met één van deze technieken mogelijk is.

Delfland start in 2009 het onderzoeksprogramma Kaderrichtlijn Water (KRW) en neemt, in het kader van het Innovatie- en Synergieprogramma KRW, deel aan twee onderzoeksprojecten. In watergebiedstudies start Delfland met de uitwerking van ecologische doelen voor niet-KRW-wateren.

Risico's:

In verband met de onzekere situatie rond besluitvorming van proeftuinen waterkader Haaglanden over en het toekennen van subsidies, wordt het programma wellicht minder ambitieus en krijgt het een andere scope.

2. Beleidsontwikkeling

Doelstelling:

Het krijgen en houden van een actueel beoordelingskader van de beheerstaken van Delfland.

Maatregelen:

Ten behoeve van het voorkomen van wateroverlast, watertekort en grondwater zal Delfland zijn beleid op orde brengen en houden. Daartoe zal Delfland in 2009 onder meer de beleidsnota normering wateroverlast evalueren en zonodig bijstellen en een implementatieplan voor Klimaatadaptatie opstellen. De visie zoetwatervoorziening zal een vervolg krijgen onder andere in de vorm van een beleidsnota voor doorspoelen. Om haar invloed op de ontwikkelingen rond het Volkerak-Zoommeer te houden zal Delfland kiezen voor een actieve participatie.

De provincie draagt dit jaar een deel van haar taken voor wat betreft grondwater over aan Delfland. Ook een deel van het vaarwegbeheer taken wil de provincie overdragen. Ten aanzien van het vaarwegbeheer zal Delfland de consequenties van de overdracht in kaart brengen. Voor wat betreft de grondwatertaken zal Delfland grondwaterbeleid en een grondwaterverordening vaststellen en zullen afspraken worden gemaakt met de provincie en de gemeenten. De invulling van de Keur zal in 2009 vorm krijgen door naar verwachting twee beleidsnota's met bijbehorende beleidsregels. Deze vormen onderdeel van nota Integrale Inrichtingscriteria Wateren.

Met het uitwerken van financieel beleid voor keringen en waterkwaliteit zal het voorlopige bestuurlijke standpunt over de financiering van de kwantitatieve wateropgave worden omgezet in een definitief en integraal beleid. De Beleidsvisie Waterplannen uit 2004 wordt geëvalueerd en herzien om een beter kader te vormen voor de planprocessen met de gemeenten. Het aspect monitoring en evaluatie zullen een steviger plek krijgen.

In 2009 wordt een integrale visie omgaan met en beheren van waterkeringen opgesteld. Deze visie komt in de plaats van het beheerplan primaire waterkeringen. Het huidige beheerplan primaire waterkeringen 2005 – 2009 zal als gevolg van nieuwe wetgeving geen opvolger krijgen. Delfland acht een integrale visie noodzakelijk. Het gebied van Delfland is druk en vol. Het omgaan en het beheer van waterkeringen in dit gebied vraagt daarom veel zorgvuldigheid.

Volgend op deze visie zullen een aantal beleidsnota's worden opgesteld; deze beleidsnota's waren grotendeels reeds geprogrammeerd in het Waterbeheersplan (WBP) 3.

Delfland stelt in 2009 een emissiebeheersplan op en zet een beleidsmonitoringsstructuur op ten behoeve van de KRW. Delfland vertaalt de KRW-opgave in gebiedsplannen en stelt een beleidslijn op voor niet KRW-wateren.

Risico's:

Grondwater. Overdracht van taken kent vele risico's waar de komende twee jaar pas goed zicht op komt. Dit heeft te maken met inzicht in exacte omvang van de werkzaamheden die op ons afkomt, inzicht in huidige situatie ten aanzien van grondwateroverlast en de kwaliteit van het vergunningenbestand dat wordt overgedragen vanuit de provincie.

3. Instrumenten

Doelstelling:

Met het ontwikkelen en actualiseren van zijn instrumentarium kan Delfland relevante planvorming op effectieve manier toetsen en selecteren op bruikbaarheid.

Maatregelen:

De werking van een 'waterbank' of 'waterfonds' als alternatieve en effectieve financieringsvorm voor de wateropgave wordt onderzocht. Dit onderzoek is gericht op het in beeld brengen van randvoorwaarden en mogelijke organisatievormen, inclusief een reëel experimenteergebied.

Om te bepalen wat voor inzet Delfland op plannen van derden levert, afhankelijk van urgentie en noodzaak van de opgaven, wordt in 2009 een instrumentarium ontwikkeld.

Op basis van de landelijke Handreiking Watertoets zal de Handreiking Watertoets Delfland uit 2008 worden voorzien van een paragraaf 'maatschappelijke kostenanalyse'. Met uitvoering van deze paragraaf zal bij advisering en beoordeling van initiatieven óók de kosteneffectiviteit van maatregelen betrokken worden. De watertoets wordt KRW-proof gemaakt.

Risico's:

Geen.

4. Cyclische processen

Doelstelling:

Met het uitvoeren van cyclische processen houdt Delfland haar beheerstaken op orde.

Maatregelen:

Naast de hiervoor beschreven ontwikkelingen kent de sector een aantal acties, die als cyclisch bestempeld kunnen worden. Deze zijn overigens wat betreft capaciteitsbeslag en druk op de financiën niet minderwaardig aan deze nieuwe ontwikkelingen. Hierbij kan gedacht worden aan het onderhouden en actualiseren van waterplannen, het uitvoeren van accountmanagement, het doen van watergebiedstudies, opstellen van peilbesluiten, participeren in of stimuleren van plannen van derden, actualiseren van leggers, uitvoeren van veiligheidstoetsen, bewaken en onderhouden van rioleringsplannen en het uitvoeren van eerder ingestelde subsidieregelingen.

Risico's:

Geen.

B: Aanleg en onderhoud waterkeringen

Omschrijving:

Al vele eeuwen onderhoudt Delfland de kades in het gebied. Daartoe worden visuele inspecties uitgevoerd, grasbekledingen op kades gemaaid, kleine herstelwerkzaamheden uitgevoerd en wordt buitengewoon onderhoud (aanpassing profiel) uitgevoerd om de waterkeringen op vereiste leggerafmetingen te houden en te laten voldoen aan gestelde veiligheidseisen. Primaire waterkeringen en genormeerde regionale waterkeringen worden regelmatig getoetst en waar nodig worden verbeteringswerken uitgevoerd.

Doelstellingen:

1. Met het ontwikkelen en actualiseren van zijn instrumentarium kan Delfland zijn veiligheidsbeleid realiseren;
2. Het in 2009 volgens planning uitvoeren van een deel van de versterking van de zwakke schakels Delflandse kust (gereed 2013);
3. Het volgens planning uitvoeren van versterking regionale waterkeringen;
4. Inspecties, onderhoud en buitengewoon onderhoud worden volgens planning uitgevoerd om er voor zorg te dragen dat kades blijven voldoen aan de veiligheidseisen. Het onderhoud voldoet aan de gedragscode in de Flora- en faunawet.

Maatregelen:

Beheersinstrumenten waterkeringen

Op basis van de uitkomsten van de veiligheidstoetsing regionale waterkeringen uit 2008 wordt in 2009 een nieuw kadeverbeteringsprogramma regionale waterkeringen opgesteld. Het programma regelt een op systematische wijze op orde brengen van de Delflandse waterkeringen. Voor 2015 moeten de meest risicovolle regionale waterkeringen op orde zijn. In 2009 moet worden gerapporteerd over de veiligheid van de primaire waterkeringen. Primaire waterkeringen worden na elke toetsronde op orde gebracht, conform de prioritering van het rijk.

Versterking zwakke schakels kust

De werkzaamheden aan de Delflandse kust starten najaar 2008 en zijn volgens planning eind 2011 gereed.

De versterking van de zwakke schakel bij Scheveningen start naar verwachting eind 2009 en duurt tot 2013.

Versterking regionale keringen

Eind 2008 wordt het eerste deel (globale toetsing) van de regionale keringen afgerond. Hieruit volgen een aantal verbeteringswerken, die worden geprioriteerd. Start van nieuwe werken is niet eerder dan 2010. In 2009 worden de in juli 2008 al lopende projecten voortgezet. Bij de planvorming wordt naast veiligheid zoveel mogelijk rekening gehouden met andere belangen. Afronding van de werkzaamheden vindt zoveel mogelijk plaats voor 2015, met in overleg met de provincie een uitloop naar 2020.

Inspecties, onderhoud en buitengewoon onderhoud

Jaarlijks worden de waterkeringen geïnspecteerd. Resultaten hiervan vormen een basis voor de onderhoudsprogrammering. Het dagelijks onderhoud (maaïen) vindt twee maal per jaar plaats, waarbij gewerkt wordt binnen de randvoorwaarden uit de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen.

Het programma voor buitengewoon onderhoud aan de kaden wordt jaarlijks vastgesteld en op de markt gezet. De werkzaamheden worden afgestemd met het verbeteringsprogramma.

Risico's:

Algemeen

Door middel van prioritering zijn de investeringsvolumes voor 2009 gemaximaliseerd en zijn maatregelen in tijd gezet. Nadere prioritering in het kader van het WBP dient plaats te vinden. Uit de toetsing van kadeverbeteringen en de watergebiedstudies volgen aanvullende maatregelen, die vervolgens steeds nadere prioritering vereisen om het investeringsvolume niet te groot te laten worden.

Zwakke schakels

Projecten zijn in de uitvoeringsfase 100 % subsidiabel. De voorbereidingskosten mogen voor maximaal 15 % van de uitvoeringskosten worden gedeclareerd. Deze moeten wel door Delfland worden voorgesloten. Het beschikbare krediet van twee miljoen euro (en de toezegging dat, als het nodig is, er nog eens twee miljoen euro beschikbaar is) lijkt vooralsnog voldoende.

Met de opdrachtnemer, de gemeente Den Haag, zijn wat betreft Scheveningen nog geen afspraken gemaakt over betalingen van Delfland aan de gemeente. Delfland loopt hier het risico de laatste 20 % van de uitvoeringskosten te moeten voorschieten.

De kosten in de voorbereiding voor het project Scheveningen lopen flink op. Er wordt op gestuurd dat de voorbereidingskosten niet 15 % van de uitvoeringskosten overschrijden, maar overschrijding is niet in geheel uit te sluiten. In dat geval moet Delfland hiervan mogelijk een deel dragen.

C: Inrichting en onderhoud watersystemen

Omschrijving:

Al vele eeuwen onderhoudt Delfland watergangen en kades, voert baggerwerkzaamheden uit, onderhoudt kunstwerken om de afvoer van water te waarborgen. De normale cyclische onderhoudsprocessen zoals baggeren, krozen en zuiveren, maaien van grasbekledingen op de kades, het onderhoud van natuurvriendelijke oevers, het onderhoud van gemalen en muskusrattenbestrijding, worden ook de komende jaren uitgevoerd.

Doelstellingen:

1. Het uitvoeren van Watersysteemonderzoek met de focus op waterkwaliteitsmonitoring;
2. Door middel van het uitvoeren van een goed beheer van peilen en onderhoud van watergangen en gemalen wordt er voor zorg gedragen dat de watersystemen op de juiste wijze blijven functioneren;
3. Met het ontwikkelen en actualiseren van haar instrumentarium kan Delfland zijn beleid ter voorkoming van wateroverlast of watertekort en op het gebied van grondwater op effectieve manier realiseren.

Meer specifiek geldt:

- De maatregelen uit het programma ABCDelfland worden volgens planning uitgevoerd;
- Het benodigde onderhoud aan de watergangen en waterbergingen (baggeren en krozen en zuiveren) en gemalen en monitoring wordt uitgevoerd volgens planning. Het onderhoud aan watergangen en waterbergingen voldoet aan de gedragscode in de Flora- en faunawet;
- Het project Technische Automatisering wordt conform planning uitgevoerd;
- In 2009 wordt een meetplan vastgesteld voor de monitoring van de waterkwantiteit.
- Grondwater pm.

Maatregelen:

Beheersinstrumenten watersystemen

Hiertoe zal in 2009 onder meer de legger waterlopen definitief worden vastgesteld en geïmplementeerd en zal het beheerplan voor het beheerregister worden afgerond en zal de uitvoering van start gaan.

Het instrument "waterbergingsbalans" zal als instrument om de realisatie van de waterbergingsopgave te monitoren worden ontwikkeld. De watergebiedstudies in Berkel en Delft worden afgerond terwijl de 3e watergebiedstudie van start zal gaan en de 4e wordt voorbereid.

Minimaal één waterakkoord zal worden herzien om ook deze als instrument actueel te houden. Voorts zullen vervolgonderzoeken in het kader van ABCDelfland en de waterplannen worden uitgevoerd.

Programma ABCDelfland

Het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) bepaalt doelen en normen voor het tegengaan van wateroverlast vanuit het oppervlaktewater. Hierover zijn met gemeenten afspraken gemaakt in de gemeentelijke waterplannen. De werkzaamheden om het systeem aan de landelijke normen te laten voldoen vinden plaats in het kader van het programma ABCDelfland.

In het kader van integrale watergebiedstudies wordt gekeken naar het meest gewenste grond- en oppervlaktewaterregiem. In dit kader vindt ook een herijking plaats van de wateropgaven in relatie tot nieuwe klimaatgegevens. Dit kan in de

periode leiden tot aanvullende maatregelen en deze moeten worden geprioriteerd ten opzichte van de reeds bekende maatregelen.

Bekeken wordt welke maatregelen uit de KRW meegenomen kunnen worden bij de uitvoering van het programma ABCDelfland.

Onderhoud watergangen, waterbergingen en kunstwerken

In relatie tot maatregelen in verband met de KRW wordt verder vormgegeven aan ecologisch onderhoud en de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers. Daarbij wordt bekeken hoe verdergaande samenwerking met gemeenten en derden (onder andere agrariërs) hieraan kan bijdragen. Ook wordt bekeken hoe middels onderhoud de visstand kan worden beïnvloed en in de gewenste richting kan ontwikkelen.

De Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen vraagt om een andere benadering van onderhoud als het gaat om termijnen en wijze van uitvoeren. In 2008 zijn belangrijke stappen gemaakt met het implementeren van de gedragscode. In 2009 wordt de implementatie afgerond en wordt een visie opgesteld van de betekenis van de gedragscode voor het onderhouden van het secundaire onderhoudssysteem door aangelanden.

Het nieuwe besluit Bodemkwaliteit heeft effect op de baggerwerkzaamheden. In dit kader is het nodig om met gemeenten afspraken te maken over meer afzetmogelijkheden van baggeren.

Monitoring waterkwantiteit

Voor de monitoring van oppervlaktewater wordt in 2009 een meetprogramma opgesteld dat het uitgangspunt is voor het inrichten en exploiteren van een meetnet in de periode 2009 - 2013.

Voortvloeiend uit het meetprogramma is eerder gestart met het project Technische Automatisering van de waterbeheersing. Dit behelst het uitbreiden van het digitale meetnet en het inrichten van een nieuwe meet- en regelkamer in Vlaardingen.

Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing: gemalen

Vanaf januari 2009 is het correctief onderhoudsplan vervangen door het preventieve onderhoudsplan. Dit houdt in dat de gemalen per cyclus worden gerenoveerd of vervangen. De kans dat gemalen in korte tijd tegelijk onverwacht ingrijpend onderhoud nodig hebben, wordt zo verkleind. Met het preventief onderhoudsplan worden de kosten beter financieel beheersbaar en het voorkomt fluctuerende kosten.

Risico's:

Financiële risico's worden de eerste jaren binnen het product monitoring waterkwantiteit niet verwacht. De beheer- en onderhoudskosten van de monitoringsystemen nemen in de komende jaren af, terwijl de verbindingskosten significant toe gaan nemen. Op het gebied van de dagelijkse operationele monitoringaspecten worden bij de implementatie van het project Technische Automatisering geen noemenswaardige problemen verwacht. Een risico dat onderkend wordt is hoe tijdens waterbezwaarsituaties en andersoortige incidenten of calamiteiten, de twee naast elkaar functionerende systemen zich gaan gedragen en hoe Delfland hier organisatorisch gesteld staat.

Via prioritering zijn de investeringsvolumes voor 2009 gemaximaliseerd en zijn maatregelen in tijd gezet. Nadere prioritering in het kader van het WBP dient plaats te vinden.

D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken

Omschrijving:

De sector Zuiveringsbeheer is namens Delfland dé partner voor de belanghebbenden, betrokkenen in de afvalwaterketen én partner in de Publiek-Private Samenwerking (PPS) met Delfluent. Samenwerken met de partners in de afvalwaterketen, doelmatigheid en transparantie zijn centrale thema's. De ambities en strategie zijn verwoord in de visie op de afvalwaterketen 2010 - 2015. Deze visie vormt input voor het WBP. De periode 2009 - 2013 staat in het teken van het voorbereiden en realiseren van de volgende operationele doelen en activiteiten (gerubriceerd naar beleidsproducten) en vormen de basis voor de begroting.

Doelstellingen:

1. Er wordt voldaan aan de afnameverplichting die gezamenlijk wordt vastgesteld door Delfland en de gemeente. Voorts dient te worden voldaan aan de verplichtingen die voortvloeien uit het DBFO-contract;
2. Alle zuiveringstechnische werken voldoen aan de wettelijke verplichtingen en bestuurlijke afspraken;
3. De namens Delfland geplaatste en beheerde Individuele Afvalzuiveringsinstallatie (IBA) -inrichtingen presteren volgens de gestelde eisen en naar tevredenheid van belanghebbende;
4. De afname en verwerking van slib en reststoffen is geborgd tegen de geldende milieu- en kwaliteitseisen.

Maatregelen:

1. Getransporteerd afvalwater

Bouw en verwerving

In de periode 2009 – 2011 wordt het AHR leidingen en gemalen programma afgerond conform het investeringsprogramma. Deze werkzaamheden, in het kader van de wettelijke afvalwaterzuiveringstaak van Delfland, zullen na voltooiing bedrijfsklaar worden opgeleverd en, met toepassing van de voorwaarden van het tussen Delfland en Delfluent geldende DBFO contract, aan Delfluent ter beschikking worden gesteld. De verwijdering van vervallen leidingen zal in overleg met de gemeente Den Haag nader worden geprioriteerd. Er zal worden gezocht naar alternatieven en innovatieve toepassingen.

Voor de afvoer van het afvalwater uit de regio Berkel en Rodenrijs naar de nieuwe AWZI Harnaschpolder is in deze gemeente een nieuw rioleindgemaal gebouwd en een nieuwe persleiding aangelegd. Het collecteurriool Delft, dat onderdeel vormt van dit project, moet worden verbeterd. Naar aanleiding van de OAS Delft is (bestuurlijk) afgesproken dat onderzocht wordt of in plaats hiervan het aanleggen van een tweede collecteurriool wellicht meer voordelen voor alle partijen op kan leveren. Voor 2009 is een raming voor deze extra investering opgenomen.

Onderhoud

Dagelijks onderhoud geschiedt in Regio Noord conform het DBFO contract met Delfluent en in regio Zuid conform het eigen onderhoud managementsysteem. Het onderhoud van rioolgemalen van de gemeente Maassluis wordt conform de pilot samenwerkingsovereenkomst Maassluis gecontinueerd tegen vergoeding van de gemeente Maassluis. De pilot kent in 2008 een tussenevaluatie en zal in 2010 leiden tot een eindconclusie.

Beheer

In samenwerking met gemeenten worden de jaarlijkse afnameverplichting en de prognose van toekomstige afvalwaterhoeveelheden schriftelijk vastgesteld.

In het Leidingen Informatie Systeem (LIS) worden de actuele basisgegevens (locaties, afmetingen, materialen, capaciteiten, etc.) van de afvalwatertransportleidingen en rioolgemalen van Delfland bijgehouden. Het instrumentarium voor en de registratie en aantoonbaarheid van de afnameverplichtingen zullen in aanloop naar de Benchmark Zuiveringsbeheer (over het jaar 2009) worden verbeterd.

2. Gezuiverd afvalwater

Bouw en verwerving

Lopende investeringsprojecten op de AWZI's De Groote Lucht en Nieuwe Waterweg, worden afgerond en gerealiseerd volgens plan.

In 2009 wordt een project opgestart voor de aanpassing van het toegangscontrolesysteem op AWZI De Groote Lucht. Dit systeem moet resulteren in een adequate toegangscontrole en registratiesysteem.

Onderhoud

In Regio Noord wordt het dagelijks onderhoud volgens het DBFO-contract door Delfluent uitgevoerd. In Regio Zuid geschiedt dit conform het eigen onderhoudsmanagementsysteem.

In samenwerking met Delfluent is een Asset Management Systeem ontwikkeld en ingevoerd. In het kader van doelmatigheid en transparantie wordt in 2009 geëvalueerd en gepland in welke mate een vergelijkbaar systeem wordt ingevoerd ten behoeve van een efficiënter bedrijfsvoering.

Beheer

De zuiveringsprestaties worden door procesoptimalisatie verder verbeterd. De optimalisaties zijn gericht op minder energieverbruik en uitstoot van broeikasgassen, beperking van chemicaliëngebruik en hergebruik van effluent, zuiverings-slib en reststoffen.

De zuiveringsprestaties worden jaarlijks gerapporteerd in het milieujaarverslag en eenmaal per drie jaar vergeleken met andere zuiveringsbedrijven/waterschappen in de landelijke Benchmark Zuiveringsbeheer. In 2010 wordt deze Benchmark uitgevoerd over het jaar 2009. Er wordt in 2009 extra inspanning geleverd voor de rapportage ten behoeve van de Benchmark.

Door participatie in landelijke gremia wordt in een vroegtijdig stadium geanticipeerd op mogelijke nieuwe ontwikkelingen in de Europese en landelijke wet- en regelgeving.

In 2008 is een aanvang gemaakt met het opzetten van een procesdatamanagementsysteem voor de zuiveringsregio Zuid. Dit datamanagementsysteem heeft betrekking op het verkrijgen, verwerken, beheren en valideren van alle procesgegevens van de zuiveringstechnische werken. In 2009 zal dit datamanagementsysteem worden geïmplementeerd waardoor het gehele proces om te komen tot diverse interne en externe rapportages volledig inzichtelijk en auditeerbaar is.

Wvo-heffing effluent

In 2009 worden het tarief en de methode voor het berekenen van de heffing gewijzigd. Deze wijzigingen hebben marginale gevolgen voor de meerjarenbegroting. Door de in gebruik name van de omgebouwde en in capaciteit verlaagde AWZI Houtrust, wordt de Wvo-heffing vanaf 2009 aanzienlijk lager.

Samenwerking en innovatie

De samenwerking met Delfluent wordt verder verbeterd en vormgegeven binnen het programma 'Samenwerking Delfluent'. Op bestuurlijk niveau zijn hieromtrent afspraken gemaakt.

De zuiveringsprestaties worden door een innovatieprogramma en procesoptimalisatie verder verbeterd. Ze zijn gericht op minder energieverbruik en uitstoot van broeikasgassen, beperking van chemicaliëngebruik en hergebruik van effluent, zuiverings-slib en reststoffen.

De prestaties in het beheer en onderhoud van de gehele afvalwaterketen worden in samenwerking met gemeenten verbeterd door optimalisatiestudies van het afvalwatersysteem (OAS), gericht op vergroting van de transparantie en doelmatigheid in de afvalwaterketen. De afspraken worden vastgelegd in afvalwaterakkoorden.

Aan de wettelijke mogelijkheden om advies te geven op Waterbodembeschikkingen die door de gemeenten en provincie worden verleend, zal actief invulling worden gegeven. De adviezen richten zich op de bescherming en doelmatige werking van de AWZI's en de kwaliteit van het effluent.

In 2008 is het convenant Meerjarenafspraak energie-efficiency 2001-2020 (MJA-3) namens de waterschappen ondertekend door de Unie van Waterschappen. Doelstelling van het convenant is 2% energiereductie gedurende 15 jaar. In het kader hiervan zal Delfland in samenwerking met Delfluent in 2009 een energie besparingsplan opstellen.

IBA inrichtingen

Delfland houdt toezicht op het beheer en onderhoud van IBA's en monitoren en evalueren in 2009 de klanttevredenheid van betrokken gemeenten. In 2008 en 2009 worden ca. 300 IBA's opgeleverd en in onderhoud en beheer genomen door Delfland.

3. Slibverwerking door derden

Delfland levert een pro-actieve bijdrage als aandeelhouder van DRSH door participatie binnen het platform slibketen. Binnen dit platform levert Delfland ook een actieve bijdrage aan de uitvoering van optimalisatiestudies van de slibketen (bijvoorbeeld de studie naar mogelijkheden van terugwinning van fosfaat).

In 2008 is samen met DRSH een systeem getest voor de digitale registratie en verwerking van data met betrekking tot de slibhoeveelheden en slibtransporten. In 2009 zal Delfland in samenwerking met Delfluent dit systeem invoeren bij alle zuiveringen.

Op dit moment zijn er gesprekken gaande over verdere samenwerking tussen DRSH en andere (slib)verwerkers.

Risico's:

Persleiding tussen gemaal Morsestraat en AWZI Houtrust

De leiding tussen gemaal Morsestraat en de AWZI Houtrust is meer dan 100 jaar oud. De leiding is momenteel minder belast dan in het contract is opgenomen. Er bestaat onzekerheid in hoeverre de leiding belastbaar is bij verhoging van de capaciteit. Risico op schade tot de contractuele capaciteit ligt bij Delfluent. Indien de leiding schade oploopt bij belasting op de verhoogde capaciteit die naar aanleiding van de OAS Houtrust in gemaal Morsestraat is gerealiseerd, dan ligt het risico bij Delfland. In overleg met Delfluent worden in 2009 afspraken gemaakt over beheers- en/of preventieve maatregelen.

Indexering dienstverleningsvergoeding

De ontwikkeling van de dienstverleningsvergoeding is overeenkomstig het DBFO contract en verwerkt in de meerjarenbegroting. De vergoeding bestaat uit een vast en een variabel deel. Het variabele deel wordt beïnvloed door een aantal kengetallen, gebaseerd op het gezuiverde volume en de zuiveringsprestaties. Over de volledige dienstverleningsvergoeding vindt indexering plaats op basis van een zestal CBS/CROW indexcijfers. Voor de begroting 2008 is gekeken naar de trendontwikkeling van de afgelopen jaren, waarbij blijkt dat de werkelijke indexen voor 2008 hoger waren dan de trendontwikkeling van de afgelopen jaren. Derhalve is voor de meerjarenraming 2009 tot en met 2013 gerekend met het hogere indexcijfer uit 2008. De indexontwikkeling voor de komende jaren is moeilijk in te schatten.

Vervallen leidingen in de Haagse regio

De vervallen leidingen vanuit het AHR transportstelsel dienen volgens afspraak met de gemeente Den Haag door Delfland te worden verwijderd. De eerste ramingen voor dit uit de ondergrond verwijderen van de leidingen bedragen circa 31 miljoen euro. Samen met de gemeente Den Haag wordt onderzoek gedaan naar de hergebruik mogelijkheden van deze vervallen leidingen. De overtuiging is dat maatschappelijke kosten te besparen zijn door tot hergebruik voor deze leidingen te komen.

E: Vergunningverlening en handhaving keur

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten met betrekking tot vergunningverlening en handhaving van de keur verantwoord. Het gaat hierbij om het reguleren van activiteiten die de waterstaatkundige infrastructuur van het gebied beïnvloeden. Dit zowel op het gebied van waterkeringen als waterhuishouding. Verder vindt er toezicht plaats door middel van (geplande) controles op afgegeven vergunningen maar ook door middel van surveillance of naar aanleiding van binnenkomende meldingen van collega's, schouwmeesters en externen.

Een belangrijk toezichtinstrument in dit kader is de schouw waarmee periodiek wordt gecontroleerd of onderhoudsverplichtingen door de ingelanden worden nageleefd. Naast de 'harde' instrumenten van vergunningverlening en handhaving wordt ook binnen dit programma gebruik gemaakt van de communicatie en beïnvloedingsinstrumenten om onder andere regels en verplichtingen onder de aandacht te brengen.

Doelstellingen:

De prioriteiten binnen dit programma zijn voor een deel afhankelijk van de prioriteiten die worden gesteld in andere taakvelden. Dit wordt nader uitgewerkt in het komende WBP en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Zeker in het jaar 2009 kan dit, in combinatie met de gevolgen van de komende wetsontwikkelingen (De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Waterwet), invloed hebben op de realisatie van de doelstellingen en/of leiden tot tussentijdse aanpassing van deze doelstellingen.

1. Binnen wettelijke en afgesproken termijnen afhandelen van aanvragen om een vergunning in het kader van de Keur Delfland 2008, de Wet op de waterhuishouding en de vigerende Peilbesluiten. Naar verwachting zijn dit circa 1400 besluiten;
2. Het houden van toezicht op verleende vergunningen op basis van een in 2009 door het college vast te stellen probleemanalyse en prioritering. Het huidige toezichtniveau heeft in 2008 erg onder druk gestaan van het grote aantal vacatures. De verwachting is dat in 2009 circa 1200 controles kunnen worden uitgevoerd;
3. Het organiseren en afhandelen van de schouw voor zowel polder als boezemwateren en waterkeringen voor zover derden onderhoudsplichtig zijn voor deze objecten;
4. Het adequaat implementeren van een nieuwe en aangepaste wet- en regelgeving binnen de werkprocessen;
5. Het professionaliseren van de handhaving van de Keur. Dat wil zeggen dat de keurhandhaving op 1 juli 2009 aan dezelfde criteria voldoet als de milieuhandhaving. Een en ander zoals door het college is besloten;
6. Het per 1 januari 2009 realiseren van de overdracht van de afgifte van 'vaarvergunningen' van belastingen naar Vergunningen & Handhaving (V&H). Dit in combinatie met de afgesproken verbeterlagen op het gebied van communicatie en digitale dienstverlening;
7. Het vóór het vaarseizoen implementeren van de door het college vastgestelde maatregelen op het gebied van nautisch beheer zoals het vaststellen van beleidsregels, het nemen van verkeersbesluiten en het realiseren van vaarwegbebording;
8. Het verder implementeren van het strandbeleid wat inhoudt dat met ingang van het strandseizoen 2009 alle exploitanten beschikken over individuele vergunningen en dat, indien kustversterking heeft plaatsgevonden, de exploitanten voldoen aan het gestelde beleid in de strandnota.

Maatregelen:

Regulering

In 2009 en volgende jaren wordt een stabiel aantal Keurvergunningaanvragen verwacht. De raming is gebaseerd op de gemiddelde aantallen van de afgelopen twee jaar: 1200 stuks per jaar. Ter vergelijking, vijf jaar geleden werden 750 aanvragen ingediend. In het proces van vergunningverlening heeft (voor)overleg met de aanvrager in veel gevallen meer betekenis gekregen. Zeker in gevallen waarin waterstaatkundige belangen in het geding zijn, kan een dergelijk overleg vaak bijdragen aan het bereiken van een oplossing die (beter) vergunbaar is.

Naast het continu verbeteren van het werkproces en de verdere implementatie van het informatie- en workflowsysteem Intwis/VHIS, wordt in 2009 ook verder gewerkt aan het opstellen van algemene regels voor kleine objecten (bijvoorbeeld kleine steigers en 'straatmeubilair'). Hiermee wordt de administratieve last, zowel voor Delfland als voor de aanvragen, verminderd. Het invoeren van algemene regels gebeurt stapsgewijs om ervaring op te kunnen doen en tussentijds te kunnen evalueren. In 2009 wordt de eerste 'set' algemene regels vastgesteld. Door het effectief inzetten van nieuwe algemene regels en beleidsregels kan met behulp van prioritering de vergunningdruk worden gereguleerd.

In de afgelopen jaren is Delfland gestart met het actief informeren over bestaande en nieuwe regelgeving. Dit wordt voortgezet en uitgebreid waarbij ook wordt aangesloten bij ambities rondom digitale dienstverlening.

Wet- en regelgeving

Met ingang van 1 januari 2008 werkt Delfland met de nieuwe Keur. De komst van de nieuwe Waterwet (medio 2009) kan overigens wel weer gevolgen hebben voor de inhoud van de Keur.

Het bevoegd gezag ten aanzien van beheer van grondwater gaat over van provincie naar waterschappen. Deze taakverschuiving leidt tot (wijziging van) regelgeving. De keuze daarbij is het vaststellen van een specifiek op grondwater gerichte verordening of het opnemen in de Keur.

In 2009 wordt zorggedragen dat nieuwe wet- en regelgeving adequaat wordt geïmplementeerd en dan tijdig wordt geanticipeerd op de ontwikkelingen in de komende jaren.

Toezicht, Handhaving Keur

- Uitvoering

Bij grote werken neemt begeleiding en toezicht tijdens en na de uitvoering van de werken een belangrijke plaats in. Bij dat soort werken is minimaal één controlebezoek tijdens de uitvoering nodig. Bij oplevering van het werk vindt eindcontrole plaats. In de praktijk van grote werken neemt de uitvoering een langere tijdsperiode in beslag en zijn meerdere controlebezoeken per vergunning nodig. Verder wordt door middel van surveillance in het gebied en het verder uitbouwen van de oog- en oorfunctie van interne en externe collega's en schouwmeesters toezicht gehouden op het voorkomen van ongewenste situaties.

- Professionalisering

Zoals vastgelegd in het WBP3 en conform de met de directie en het college gemaakte afspraken in het kader van de doorontwikkeling van de organisatie, is in 2008 een plan van aanpak gemaakt om de handhaving van de Keur verder te professionaliseren en te laten voldoen aan dezelfde eisen en criteria als waaraan de milieuhandhaving dient te voldoen.

In 2008 is een zogenaamde 'nulmeting' uitgevoerd en is een verbeterplan opgesteld. Dit plan is in het najaar van 2008 door het college vastgesteld.

Aangezien er de afgelopen jaren al veel verbeteringen zijn doorgevoerd, blijven de verbeteracties beperkt en wordt het grootste deel in 2008 geïmplementeerd. In 2009 vindt verdere uitwerking plaats. Vooral de verdergaande functiescheiding tussen

vergunningverlening en handhaving en de kennisoverdracht zijn zaken die nog doorlopen naar 2009.

De belangrijkste acties vanuit dit traject zijn:

- Het opstellen van een probleemanalyse voor de keurhandhaving;
- Het opstellen van een meerjarenuitvoeringsprogramma handhaving. Dit in samenhang met milieuhandhaving en handhaving 'nautisch beheer';
- Het aanpassen van de handhavingsstrategie;
- Het opstellen en aanpassen van protocollen;
- Het aanbrengen van een organisatorische scheiding tussen het vergunningverlenings- en het handhavingsproces.

Vooraf dit laatste punt vergt een zorgvuldige implementatie om het verlies aan kennis te voorkomen en de continuïteit van de werkzaamheden niet in gevaar te brengen.

Waterkeringen

De ontwikkelingen binnen het taakveld Waterkeringen hebben ook de komende jaren consequenties voor de werkzaamheden op het terrein van reguleren en houden van toezicht.

Aanleidingen om op dit taakveld de regulering- en toezichtactiviteiten te intensiveren zijn:

- Delfland blijft geconfronteerd met een toenemend aantal vergunningaanvragen binnen dit taakveld;
- Aantasting van profiel en stabiliteit van een waterkering door derden betekent een risico voor de belangen die beschermd worden door die waterkering;
- Er is grote druk om de ruimte die nodig is voor waterkeringen te benutten voor andere doeleinden (bijvoorbeeld woningbouw, leidingtracés);
- Als gevolg van de huidige normering en ontwerpisen is het niet altijd mogelijk om in gebiedsspecifieke situaties tot adequate oplossingen te komen;
- Het nieuwe beleid met betrekking tot bouwen op veenkaden vraagt om intensief toezicht om monitoring en evaluatie mogelijk te maken.

De noodzaak om de vergunningverlening en de preventieve én repressieve handhaving te intensiveren is om bovenstaande redenen groot.

Schouw

Een belangrijke activiteit in het kader van de kerntaak 'Regulering en Toezicht' vormt de schouw.

In 2005 is de volgende definitie van het begrip 'schouw' door het college vastgesteld: 'Schouw is het aangekondigde toezicht op de in de Reglementen van Delfland, Algemene Keur van het Hoogheemraadschap van Delfland, Leggers en Vergunningen vastgelegde onderhoudsplicht aan wateren en waterkeringen binnen het beheersgebied van het Hoogheemraadschap.'

Om deze vorm van toezicht gecoördineerd uit te voeren en te professionaliseren is de aansturing van alle schouwprocessen (bestuurlijke en ambtelijke schouw) ondergebracht bij het schouwcoördinatiepunt. De professionalisering van de schouw heeft ook de komende jaren nog het effect dat het aantal geconstateerde overtredingen toeneemt. De verwerking van die constatering vormt een grote belasting voor de sector V&H. De afgelopen periode zijn al veel verbeteringen in het proces doorgevoerd die hebben geleid tot een sneller en slagvaardiger optreden. Keerzijde daarvan is dat de belasting voor het team Handhaving hiermee aanzienlijk is toegenomen. Eind 2008 vindt een evaluatie plaats. Eventuele verbeterpunten worden zo mogelijk in 2009 geïmplementeerd.

Nautisch beheer en vaarwegbeheer

In 2008 is een aantal beleidsdocumenten vastgesteld om Delflands taak als Nautisch beheerder nader invulling te geven. De implementatie van de beleidsregels en de verkeersbesluiten vindt plaats in 2009. Ook het afgeven van de zogenaamde 'motorvaartvergunningen' is per 1 januari 2009 overgedragen van belastingen naar V&H.

Eind 2009:

- is de afgifte van motorvaartvergunningen geheel geïmplementeerd in de werkprocessen van V&H waarbij de aanvraag door de burger via internet kan plaatsvinden;
- zijn de, eind 2008 door het college genomen, verkeersbesluiten geïmplementeerd;
- is de samenwerking met de gemeenten en de provincie verder uitgebouwd, zowel beleidsmatig als uitvoerend. Verder wordt regelgeving nader op elkaar afgestemd en worden overbodige en tegenstrijdige regels aangepast of opgeheven;
- heeft het toezicht plaatsgevonden conform het door het college vastgestelde beleid;
- is alle regelgeving en voorlichting, in samenwerking met gemeente en provincie rondom nautisch beheer intensief gecommuniceerd, zowel digitaal als via foldermateriaal.

In 2009 worden met de provincie de gesprekken voortgezet en geïntensiveerd om te komen tot een overdracht/aanwijzing van de beheerstaak voor de vaarwegen in het gebied van Delfland. Dit is het zogenaamde 'vaarwegbeheer'. Deze taak wordt in eerste instantie opgepakt vanuit het taakveld 'planvorming' met intensieve ondersteuning vanuit dit taakveld.

Risico's:

Personele bezetting

Dit is een risico dat voor een groot gedeelte van de organisatie geldt. Binnen dit taakveld is er echter sprake van chronische onderbezetting die slechts beperkt door inhuur kan worden gecompenseerd. Naast de kwantitatieve onderbezetting, is er ook sprake van kennisverlies door het vertrek (zowel intern als extern) van ervaren/deskundige medewerkers. Er wordt enerzijds gezocht naar creatieve wervingsmogelijkheden. Anderzijds wordt in 2009 gezien of het door bijvoorbeeld verdere functiedifferentiatie mogelijk is kundige medewerkers langer vast te houden

Ontwikkelingen wet- en regelgeving

Ten tijde van het opstellen van dit document zijn de gevolgen van de wijzigingen op het gebied van wet- en regelgeving nog niet duidelijk. Hierbij moet gedacht worden aan de Waterwet (grondwater, watervergunningen, algemene regels, samenloop van bevoegdheden), maar ook aan de Wabo (één loketgedachte enzovoort). De ontwikkelingen worden intensief gevolgd om zoveel mogelijk te anticiperen.

Organisatieontwikkeling

De verdere ontwikkeling van de organisatie kan leiden tot aanpassing van werkprocessen en/of taakverdeling. De benodigde tijd om veranderingen te realiseren kan invloed hebben op de realisatie van de doestellingen.

F: Beheersing van lozingen

Omschrijving:

Het beheersen van lozingen richt zich op iedereen (burgers, bedrijven en overheden) die loost op het oppervlaktewater en iedereen die invloed heeft op het lozingsgedrag van lozers op het oppervlaktewater. Onder dit programma vallen alle activiteiten die betrekking hebben op het beheersen en reguleren en handhaven van directe en indirecte emissies naar oppervlaktewater. Het gaat hierbij niet alleen om puntbronnen vanuit de industriële en agrarische sector, maar ook om diffuse bronnen en emissies uit rioolstelsels. Naast instrumenten als beleidsontwikkeling, vergunningverlening en handhaving gaat het hierbij ook om communicatie, beïnvloeding en stimulering van doelgroepen. De kernactiviteiten van het beheersen van lozingen zijn:

- i) Reguleren van emissies vanuit wet- en regelgeving;
 - (1) voorbereiden van besluiten op aanvragen voor vergunningen;
 - (2) in behandeling nemen en beoordelen van meldingen.
- ii) Handhaven van wet- en regelgeving;
 - (1) toezicht houden op gereguleerde lozingen;
 - (2) opsporen van illegale en/of ongereguleerde lozingen;
 - (3) repressief optreden tegen ongewenste situaties;
 - (4) behandelen van meldingen en klachten over onder andere verontreinigingen.
- iii) Beïnvloeden van lozers en aanverwante partijen;
 - (1) voorlichting;
 - (2) uitleg van regels;
 - (3) stimuleringsmaatregelen.
- iv) Maken en beïnvloeden van beleid met betrekking tot emissies;
 - (1) adviseren van het bestuur over het uitoefenen van de 'bevoegd-gezag-rol';
 - (2) actief lobbyen om kwaliteit van het oppervlaktewater op de agenda te zetten en te houden;
 - (3) adviseren (direct of indirect, bijvoorbeeld via UvW) van wetgevers over het opstellen en wijzigen van wet- en regelgeving.
- v) Adviseren over heffingen;
 - (1) adviseren van de afdeling belastingen van Delfland over de op te leggen verontreinigingsheffing (in dit kader worden tevens meet- en bemonsteringsbeschikkingen opgesteld om de verontreinigingsheffing van bedrijven te bepalen).

Naast deze kernactiviteiten wordt er ook verkennend onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de mogelijkheden tot terugdringen van emissies.

De belangrijkste ontwikkelingen voor de komende jaren binnen dit programma zijn:

Nieuwe wet- en regelgeving

De komst van de nieuwe Waterwet (medio 2009) en de Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) leiden tot een verandering en verschuiving van verantwoordelijkheden en taken tussen overheden. Vooral over de indirecte lozingen wordt vergaand samengewerkt met gemeenten, milieudiensten en provincie. Daarbij komt onder meer aan de orde:

1. de overdracht van grondwatertaken (van de provincie);
2. de overdracht van (het bevoegde gezag van) de indirecte lozingen aan de gemeente en de provincie;
3. advisering over de directe lozingen (aan de gemeente en de provincie);
4. aansluiting op het gemeenteloket.

In 2008 is gewerkt aan een AMvB voor Lozingen buiten Inrichtingen en een AMvB Landbouw. Het Besluit Landbouw wordt later van kracht. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd. De consequenties daarvan worden in beeld gebracht (zoals het aanpassen van sjablonen, werkmethoden en registratiesystemen).

Van regulering naar emissiebeheer breed

Er zijn minder mogelijkheden om met vergunningen emissies (lozingen) terug te dringen. De landelijke ontwikkeling is het opstellen van veel meer algemene regels. Wel heeft Delfland de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften vast te stellen zodat de huidige waterkwaliteit gelijk blijft. Voor een verdere terugdringing van emissies naar het oppervlaktewater worden andere instrumenten ontwikkeld, bijvoorbeeld communicatie, voorlichting, stimulering (subsidie, deelname aan projecten) en beïnvloeding van ander overheden. Ook zet Delfland in op beïnvloeding van landelijk en lokaal beleid en regelgeving, onder meer door deelname aan landelijke project- en klankbordgroepen. Verder wordt de aandacht gericht op diffuse emissies. Omdat deze niet of moeilijk te beïnvloeden zijn via regulering, ontwikkelt Delfland alternatieve instrumenten zoals voorlichting - om het bewustzijn van waterkwaliteit te vergroten - en subsidies. Ook verschuift een deel van de activiteiten van vergunningverlening naar handhaving.

Glastuinbouw

Delfland heeft landelijk gezien de meeste glastuinbouw (33 % van Nederland) in zijn beheersgebied, zowel qua oppervlakte als hoeveelheid bedrijven. Vanwege het grote belang participeert Delfland in Unieverband actief in beleidsontwikkeling met de departementen V&W, VROM en LNV. Het waterschap werkt samen met de Glami-partijen aan het opstellen van emissienormen. Deze normen zijn in 2010 van kracht. Dit traject loopt gelijk met het opstellen van de maatregelpakketten voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Deregulering en terugdringing administratieve lasten

In het kader van het terugdringen van administratieve lasten voor burger en bedrijfsleven, is er een ontwikkeling die leidt tot minder individuele vergunningen en meer algemene regels. Hoewel het in een aantal gevallen mogelijk is om door middel van maatwerk nadere voorschriften te stellen, is er over de gehele linie sprake van deregulering. Het bovenstaande leidt tot:

- per saldo minder reguleringsmogelijkheden voor een aantal lozingen waardoor, zoals hierboven aangegeven, ook gebruik gemaakt moet (gaan) worden van andere instrumenten (voorlichting, beïnvloeding);
- een gedeeltelijke verschuiving van vergunningverlening naar handhaving. Door het wegvallen van vooroverleg en de korte proceduretijden wordt het bevoegd gezag in een later stadium geconfronteerd met ongewenste situaties die dan in het toezicht- en handhavingproces moeten worden gecorrigeerd.

Doelstellingen:

1. Het binnen de gestelde termijnen afhandelen van lozingsvergunningen en -meldingen en het stellen van maatwerkvoorschriften Activiteitenbesluit;
2. Het adequaat, binnen de wettelijke termijnen, behandelen van aanvragen voor Vwo-vergunningen;
3. Het tot en met 2010 actualiseren van bestaande vergunningen vanuit onder andere het Activiteitenbesluit;
4. Werkafspraken met gemeenten en provincie over verantwoordelijkheden en taken en adviesrol in het kader van onder andere indirecte lozingen en het activiteitenbesluit;
5. Het toetsen van gemeentelijke rioleringsplannen;
6. Het uitvoeren van de subsidieregelingen voor waterkwaliteitsspoor en het emissiespoor buitengebied;
7. Het uitvoeren van de in het meerjarenprogramma vastgelegde controle inspanningen;
8. Adequaet en conform de handhavingstrategie optreden tegen ongewenste situaties;
9. Het verder uitbouwen van de handhavingssamenwerking met onder andere de provincie, de in liggende gemeenten en de buurwaterschappen.

Maatregelen:

Emissiebeheerplan

Delfland stelt in 2009 het Emissiebeheerplan op dat visie en kader geeft aan het emissiebeheer. Dit plan bevat de maatregelen en instrumenten om naast regulering verder te kunnen gaan in het terugdringen van emissies naar het watersysteem. Nagegaan wordt waar in de planvorming en de waterketen emissiebeheer verbeterd kan worden en wie welke rollen daarbij hebben. Trekker van dit plan is het team Emissiebeheer waarbij intensief wordt samengewerkt met onder andere WSK, Handhaving en WRO.

Regulering van emissies

Het aantal vergunningen vanuit de Wvo neemt steeds verder af. Evenals 2008 is voor 2009 de prognose 35 vergunningen. In verband met de actualisatie worden naar verwachting 70 vergunningen gewijzigd en 40 ingetrokken. Het aantal meldingen vanuit het Activiteitenbesluit neemt naar verwachting toe tot circa 100 in 2009. In 90 gevallen wordt naar verwachting maatwerk gesteld. Het aantal meldingen glastuinbouw blijft naar verwachting gelijk op circa 100. In 2009 wordt het Besluit Bodemkwaliteit geïmplementeerd.

Emissiebeheer breed

Vanuit haar voorlichtende taak verschijnt vier keer per jaar het informatiebulletin Water & Glas. Dit wordt conform de bestuurlijke afspraken en door de positieve resultaten gecontinueerd. Verder wordt de rol van het Informatiepunt Glastuinbouw verder uitgebreid. Er loopt een voorlichtingsproject voor volkstuinders. Gemeenten die onkruidbestrijdingsmiddelen toepassen, worden samen met WUR bezocht waarbij wordt gezocht naar mogelijkheden om de emissie te beperken.

Delfland participeert in het project Telen met Toekomst, waarin in de Woudse Droogmakerij wordt gemonitord. In het project gericht meten in het glastuinbouwgebied is het doel het achterhalen van emissies die een (te) hoge overschrijding geven van de norm. Delfland is voorzitter van de stuurgroep Glami (Glastuinbouw en Milieu) om landelijk invloed uit te oefenen op het tot stand komen van nieuwe normen. Ook participeert Delfland in het bestuur van de Uitvoeringsorganisatie Integrale Milieutaakstelling (UO-IMT).

Toetsen Rioleringsplannen

Gemeenten moeten voor 2013 een verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan vaststellen. De samenhang tussen riolering, grondwater en oppervlaktewater, en de opgaven die daar liggen wordt in samenwerking tussen gemeente en waterschap aangepakt. Naar verwachting leidt dit tot een intensievere samenwerking, met een grotere rol van het waterschap aan de voorkant van het proces.

Subsidies lozingen

Vanaf 2010 is de bijdrageregeling emissies buitengebied voor de gemeente Westland afgelopen. Ook de subsidie waterkwaliteitsspoor is in 2009 afgelopen. Riolering buitengebied en afkoppelen blijven nog bestaan, maar naar verwachting veranderen deze regelingen. Mogelijk leidt intensievere en meer integrale samenwerking met gemeenten tot andere bijdrageregelingen.

Handhaving

De handhavingsinspanningen worden verder gecontinueerd waarbij conform het meerjarenplan, de probleemanalyse en de handhavingsstrategie de inspanningen zoveel mogelijk gericht worden op de achterblijvende 'lozers'. Het gaat hierbij zowel om gedrag (niet-nalevers), als om de lozers met een (potentieel) grote emissie.

Op het gebied van de indirecte lozingen wordt ingezet op het verder uitbouwen van de samenwerking met provincie en gemeenten om de noodzakelijke bescherming van de zuiveringstechnische werken en de kwaliteit van het in- en effluent te kunnen verzorgen.

De samenwerking met de gemeenten op het gebied van het toezicht op de glastuinbouwsector wordt, waar mogelijk, geïntensiveerd.

In 2008 heeft Delfland, bij wijze van pilot, de glastuinbouwcontroles in het beheersgebied van waterschap Hollandse Delta uitgevoerd. De 100 uitgevoerde controles en het proces worden eind 2008 geëvalueerd. Gezien de positieve resultaten tot nu toe, wordt verwacht dat de samenwerking wordt voortgezet.

Risico's:

Personele bezetting

Dit is een risico dat voor een groot gedeelte van de organisatie geldt. Binnen dit taakveld is er echter sprake van chronische onderbezetting die slechts beperkt door inhuur kan worden gecompenseerd. Naast de kwantitatieve onderbezetting, is er ook sprake van kennisverlies door het vertrek (zowel intern als extern) van ervaren/deskundige medewerkers. In 2009 wordt er enerzijds gezocht naar creatieve wervingsmogelijkheden, en anderzijds bezien of, door bijvoorbeeld verdere functiedifferentiatie, mogelijk is kundige medewerkers langer vast te houden

Ontwikkelingen wet- en regelgeving

Ten tijde van het opstellen van dit document zijn de gevolgen van de wijzigingen op het gebied van wet- en regelgeving nog niet duidelijk. Hierbij moet worden gedacht aan de Waterwet (grondwater, watervergunningen, algemene regels, samenloop van bevoegdheden), maar ook aan de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) (één loketgedachte enzovoort). De ontwikkelingen worden intensief gevolgd om zoveel mogelijk te anticiperen.

Organisatie-ontwikkeling

De verdere ontwikkeling van de organisatie kan leiden tot aanpassing van werkprocessen en/of taakverdeling. De benodigde tijd om veranderingen te realiseren kan invloed hebben op de realisatie van de doelstellingen.

G: Heffingen en invordering

Omschrijving:

Op dit beleidsveld worden de kosten en opbrengsten verantwoord die verband houden met het heffen en invorderen van de waterschapsbelastingen, het verwerken van verzoek-, bezwaar- en beroepschriften met betrekking tot die aanslagen, de betalingsverwerking, kwijtschelding en (dwang)invorderingsmaatregelen.

Doelstelling:

Het doel is om belastingen van Delfland juist en tijdig op te leggen, (kwijtscheldings) verzoek-, bezwaar- en beroepsschriften binnen de daarvoor gestelde termijnen juist af te doen, zorg te dragen voor het juist en tijdig verwerken van (terug)betalingen en het door middel van (dwang)invorderingsmaatregelen volgens de wet invorderen van te late betalingen. Het streven is te komen tot een belastingafdeling met een excellente dienstverlening aan de burger.

Maatregelen:

Samenwerking

Komende jaren staan in het teken van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking op belastinggebied met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en overige partijen.

Gecombineerde aanslagoplegging

Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht om vanaf 2009 de aanslagoplegging van de zuiveringsheffing voor de woningen en de ingezetenenomslag (gebruikersbelasting) te combineren met de watersysteemheffing (eigenarenbelasting). De verwachting is dat ongeveer 200.000 aanslagen hiervoor in aanmerking komen. Dit levert in eerste instantie een kostenbesparing op van 80.000 euro aan portokosten. Dit leidt tevens tot een besparing van de drukwerkkosten. Deze besparing wordt aangewend om het drukwerk in verband met de invoering van de nieuwe Waterschapswet te financieren.

Waterschapshuis

In 2009 wordt nog gewerkt met het huidige belastingsysteem. Afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking, wordt op zijn vroegst in 2010 overgestapt naar het systeem van het Waterschapshuis. Vanaf 2009 worden wel al bedragen in rekening gebracht door het Waterschapshuis.

Callcenter

Per 1 juli 2009 loopt het contract met het huidige callcenter af. Ook hier geldt, dat afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking, wordt beslist of, en zo ja, op welke manier met een callcenter wordt doorgegaan. De nieuwe tarieven zijn hoger.

Dwanginvordering

Bij de dwanginvordering zijn in het kader van het project 'financiële schoonmaak' een aantal dwanginvorderingsacties in gang gezet. De verwachting is dat deze acties ook de komende jaren plaatsvinden. De kosten voor 2009 bedragen 565.000 euro. De opbrengst van dwanginvordering wordt geraamd op 1.500.000 euro per heffingsjaar.

Invorderingsrente

Vanaf 2009 wordt een start gemaakt met het in rekening brengen van invorderingsrente. Voorzichtige schattingen laten zien dat hiermee een extra opbrengst van 70.000 euro wordt behaald.

Risico's:

Vooralsnog worden er geen materiële financiële risico's binnen dit programma verwacht.

H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitszorg

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de activiteiten van het bestuur, het bureau Bestuur & Communicatie en het team Calamiteitszorg.

Doelstellingen:

1. Zorgdragen voor communicatie en ondersteuning van het bestuur die bijdraagt aan de realisatie van de geformuleerde beleidsdoelstellingen;
2. Onderhouden en verder uitbouwen van het calamiteitszorgsysteem van Delfland en het verstevigen van het fundament onder de crisisbeheersing van Delfland met een hechte verankering in de veiligheidsregio's.

Maatregelen:

Bestuur & Communicatie:

De meerjarenbegroting van bureau Bestuur & Communicatie (B&C) laat een stijgende tendens zien door ontwikkelingen op vijf gebieden.

Doorontwikkeling B&C

De doorontwikkeling van B&C is in volle gang. Door onder andere de wens om meer van buiten naar binnen te werken, een efficiëntere inrichting van de stukkenstroom en de politisering van het bestuur worden andere eisen gesteld aan B&C. Om daarop in te kunnen spelen, wordt de bezetting van B&C op enkele punten aangevuld, wat financiële consequenties heeft.

Politisering bestuur

Op dit moment is nog niet uitgekristalliseerd hoe de politisering van het bestuur uitwerkt. Het kan zijn dat de nieuwe manier van werken in de komende jaren aanpassingen vergt op het gebied van bijvoorbeeld ondersteunende capaciteit en processen of faciliteiten in fysieke of financiële zin (bijvoorbeeld fractiekamers inclusief inventaris, fractievergoedingen, bemensing receptie tijdens avondvergaderingen et cetera). Ook moeten de fracties in de VV de mogelijkheid worden geboden om over standpunten en besluiten te kunnen communiceren met hun achterban en inwoners van het gebied.

Representatie

Delfland denkt steeds meer van buiten naar binnen. Om invulling te kunnen geven aan deze manier van werken wordt het (pro-)actief in contact komen met alle voor Delfland relevante betrokkenen steeds belangrijker. Om deze contacten te kunnen faciliteren, bijvoorbeeld het zelf organiseren van werkbezoeken of het bijwonen van bijeenkomsten van netwerkpartners, dient het representatiebudget structureel opgehoogd te worden. Ook dient in het budget ruimte te zijn voor momenten voor reflectie en vooruitkijken.

Educatie

De in 2006 ingezette intensivering van de educatieactiviteiten begint vruchten af te werpen. Op AWZI Harnaspolder en AWZI De Groote Lucht zijn bezoekersroutes aangelegd, in samenwerking met docenten is een lespakket ontwikkeld en het aantal rondleidingen neemt daar sterk toe. Op dit moment worden veel van de educatieactiviteiten verzorgd door medewerkers van Delfland. Het moment nadert dat er extra capaciteit nodig is om aan de toenemende vraag naar lessen en rondleidingen te kunnen voldoen. Daarnaast wordt met de partners Rijkswaterstaat en de provincie Zuid-Holland nagedacht over een nieuwe, meer belevingsgerichte, invulling van de informatieruimte in het Keringhuis bij de Maeslantkering.

Internet

Digitale communicatie is belangrijk en wint de komende jaren verder aan belang. Voorzienbaar zijn bijvoorbeeld een verregaande elektronische dienstverlening aan burgers, meer interactiviteit en meer visualisaties. Deze ontwikkelingen kunnen kosten met zich meebrengen op het gebied van hardware, software en capaciteit.

Calamiteitenzorg:

Om de doelstelling te bereiken worden alle schakels van de veiligheidsketen in beeld gebracht. Op de kortere termijn (2009 - 2010) wordt ingezoomd op de preparatie met behulp van risico- en scenariodenken. Na 2010 worden ook de pro-actie en nazorg toegevoegd en worden preventie en repressie opnieuw tegen het licht gehouden. De preparatie richt zich ook op de uitval van vitale infrastructuur, gevolgen van een griep пандemie en terrorisme. Met betrekking tot het functioneren van de eigen calamiteitenorganisatie blijft Delfland investeren in de ontwikkeling van simulatietechnieken en waar mogelijk gebruik maken van nieuwe technologie op het gebied van de inrichting en beheer van crisiscentra, informatievergaring en informatiedeling. Om deze doelstellingen te kunnen realiseren heeft team Calamiteitenzorg extra menskracht nodig. Dit wordt gerealiseerd door het werven van vaste medewerkers.

Risico's:

Samenwerking

Het onvoldoende adequaat kunnen reageren en samenwerken met andere partijen in de veiligheidsregio's bij een calamiteit, waardoor bovenmatige maatschappelijke en economische schade ontstaat.

I: Bedrijfsvoering

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de ondersteunende activiteiten.

Doelstelling:

Zorgdragen voor die ondersteuning die noodzakelijk is voor het realiseren van alle geformuleerde beleidsdoelstellingen.

Maatregelen:

Op basis van het plan 'Sterk Werk, Stromend Water en Sturen met Samenhang' heeft de directie begin 2008 doelen en acties geformuleerd voor de gehele organisatie. Dit plan is vertaald in een prestatiecontract met het bestuur op basis van de principes van een Balance Score Card. Daarin zijn strategische doelen geformuleerd, kritische succesfactoren, prestatie-indicatoren en een tijdsplanning. Het Waterbeheerplan 2010 – 2015 vormt de rode draad.

Structurele aandacht wordt besteed aan de besturing van de gehele organisatie. Een expliciet geformuleerd besturingsmodel vormt de ruggengraat voor een implementatietraject, gericht op prestatie management en gestoeld op de principes van integraal management. Daarin wordt het besturingsinstrumentarium herijkt en aangepast aan de collectief gestelde eisen op het gebied van efficiency en effectiviteit van de bedrijfsvoering. Managementrapportages, persoonlijk contact en structurele samenwerking tussen leidinggevendenden vormen de basis voor planning en verantwoording van de prestaties. Strategische advisering ten behoeve van het bestuur wordt versterkt.

Competentiemanagement neemt een prominente plaats in en wordt vorm gegeven door een management development programma met specifieke aandacht voor leiderschap. Competentiemanagement wordt voorts ondersteund door een opleidingsprogramma voor medewerkers en een regelmatige cyclus van gesprekken over werkplanning en geleverde prestaties, gebaseerd op geformuleerde competenties, gekoppeld aan iedere functie. Collectief en individueel leren staat centraal.

Herkende kernwaarden worden dominant voor de cultuur van de organisatie waarbij continu aandacht wordt gegeven aan effectieve interne en externe communicatie. Zo wordt de wens om te komen tot het handelen van 'buiten naar binnen' stapsgewijs gerealiseerd als een permanent leertraject. Langs alle voornoemde lijnen vindt de doorontwikkeling van de organisatie plaats als een continu proces van adaptatie aan omstandigheden en bijsturing aan feitelijkheden.

De komende periode richt het team P&O zich op het vervullen van de vele vacatures door onder andere de tijdelijke inhuur van een extra recruiter en het opzetten van een arbeidsmarktcampagne. Andere belangrijke activiteiten zijn: monitoren van inhuur externen, digitalisering van personeelsdossiers, gegevensbeheer en effectieve ondersteuning van werkprocessen met behulp van workflow, ontwikkelen van een management development plan en aanpassing van de beoordelings- en beloningssystematiek conform de afspraken uit het Sectoraal Arbeidsvoorwaardenoverleg.

Het team ICT heeft een automatiseringsplan voor de periode 2009 - 2013 opgesteld. Het vertrekpunt voor dit plan is dat de technische infrastructuur minimaal op hetzelfde niveau moet blijven en waar nodig moet worden aangepast aan nieuwe ontwikkelingen.

Het team Documentaire Informatievoorziening (DIV) zorgt de komende periode voor het optimaliseren van documentbeheer en stimuleert het gebruik van het Documentair Management Systeem.

Het team Juridische ondersteuning & Vastgoed (JOVG) heeft professionalisering en procesverbetering als belangrijkste doelen voor de komende periode. Belangrijke maatregelen zijn: afstemmingsafspraken met andere organisatieonderdelen effectueren, verdere vergaring van kennis en ervaring op het gebied van onteigeningsprocedures, focus op wetwijziging ten behoeve van adequate implementatie door sectoren en het actueel houden van het ERGO (eigendommen-registratiesysteem).

Het team Ondersteuning Bedrijfsvoering besteedt voor het uitbreiden van zijn functie de komende periode extra aandacht aan Risico Inventarisaties en Evaluaties (RI&E). Hiervoor wordt een risicomodel ontwikkeld. Ook wordt er tweejaarlijks een medewerkerstevredenheidsonderzoek gehouden en wordt er in 2009 gestart met het certificeren van organisatie onderdelen.

Het team Planning en Control besteedt, na de in gebruik name van het nieuwe financiële pakket GIDS, de komende jaren extra aandacht aan de uitbreiding en verbetering van managementrapportages. Ook vragen wijzigingen in de Waterschapswet extra inspanning voor het implementeren en verankeren van het rechtmatig handelen in de organisatie.

De ambitie van Delfland is het bieden van een goede informatievoorziening tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Een belangrijke ontwikkeling hierin is E-overheid, het landelijke programma waarin de één-loket-gedachte en het gebruik van authentieke basisregistratie de hoofdlijnen vormen. Dit stelt hoge eisen aan de architectuur en gegevensbeheer.

Innovatieprogramma Delfland

In 2009 komt het eerste Delflandbrede innovatieprogramma gereed. De regiegroep Effectief Innoveren is in 2009 operationeel en heeft tot taak innovatie binnen Delfland te stimuleren en te faciliteren. Innovatie is de komende jaren (2010 - 2013) een van de middelen ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van Delfland. Delfland brengt ieder jaar een innovatieprogramma uit met een doorkijk naar de jaren er na. De verwachting is dat de regiegroep de komende jaren haar faciliterende en stimulerende rol verder invult en dat Delfland naar buiten toe gericht haar innovatieve activiteiten uitdraagt.

J: Belastingopbrengsten

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle belastingopbrengsten verantwoord.

Doelstelling:

Het tijdig, juist en volledig verantwoorden van de belastingopbrengsten.

Maatregelen:

In 2009 treedt de nieuwe Waterschapswet in werking. Dit heeft een aantal gevolgen voor belastingen van Delfland. De bestaande belastingen worden vervangen door een zuiveringsheffing en een watersysteemheffing. Door de nieuwe financieringsstructuur vinden kostenverschuivingen plaats.

Zuiveringsheffing woningen en watersysteemheffing voor niet eigenaren

Uit gegevens van het CBS over de laatste jaren blijkt dat het aantal huishoudens gemiddeld met 0,33 % groeit. Voorzichtigheidshalve wordt de komende jaren van dit percentage uitgegaan.

Kwijtschelding

Voor 2009 wordt verwacht dat 31.000 huishoudens voor kwijtschelding in aanmerking komen. Dit is gebaseerd op het aantal verzoekschriften in 2007. Door een actiever werkgelegenheidsbeleid van de gemeenten worden meer mensen aan werk geholpen waardoor het aantal kwijtscheldingsverzoeken voor deze groep naar verwachting daalt. Deze daling wordt in de meerjarenraming teniet gedaan door de verwachte stijging in kwijtscheldingsverzoeken als gevolg van een grotere bekendheid met het kwijtscheldingsbeleid van Delfland.

Oninbaar zuiveringsheffing woningen en omslag.

Het oninbare bedrag betreft 1,8 % van de begrote opbrengst en is gebaseerd op de gegevens uit de jaarrekening 2007.

Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing bedrijven

Het aantal vervuilingseenheden daalt naar verwachting met 11.000. Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door procesveranderingen binnen bedrijven, anderzijds door het staken van de bedrijfsactiviteiten van een aantal grote vervuilende bedrijven in het gebied van Delfland.

Voor DSM wordt vanaf 2007 een lagere vervuilingswaarde van het bedrijfsafvalwater geconstateerd door een beter zuiveringsrendement. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt de vervuilingswaarde voor 2009 en 2010 begroot op 29.300 vervuilingseenheden. Vanaf 2011 wordt de vervuilingswaarde geraamd op 20.000 vervuilingseenheden in verband met het reduceren van de grondwateronttrekking.

Watersysteemheffing gebouwd

Uit gegevens van de gemeenten blijkt dat rekening moet worden gehouden met een jaarlijkse stijging van de WOZ-waardes van 2 %.

Watersysteemheffing ongebouwd

Door de komst van de nieuwe Waterschapswet wordt het ongebouwde eigendom vanaf 2009 onderverdeeld in natuur, wegen en overig ongebouwd. Het totale aantal hectares blijft nagenoeg gelijk.

2. Paragrafen

2. PARAGRAFEN

2.1 Ontwikkelingen en afwijkingen

Ontwikkelingen

De belangrijkste ontwikkeling is de nieuwe Waterschapswet.

Per 1 januari 2008 is de nieuwe Waterschapswet in werking getreden, echter een aantal bepalingen gaan pas vanaf 2009 gelden. De doelstellingen van de nieuwe waterschapswet zijn democratische legitimatie, vereenvoudiging en transparantie.

De invoering van de nieuwe waterschapswet zal vanaf begrotingsjaar 2009 gaan zorgen voor een aantal beleidswijzigingen binnen het Hoogheemraadschap van Delfland. De belangrijkste wijzigingen als gevolg van de nieuwe Waterschapswet zijn:

Verkiezingen

De waterschapsverkiezingen worden in het najaar 2008 in alle 26 waterschappen tegelijkertijd gehouden. De verwachting is dat de verkiezingen meer bekendheid en publiciteit zullen genereren doordat er nu landelijke aanpak is. Daarnaast wordt het huidige personenstelsel vervangen door een lijstenstelsel.

Bestuursamenstelling

De samenstelling van het waterschapsbestuur verandert. Het bestuur mag uit hoogstens dertig leden bestaan, waarbij zeven tot negen zetels gereserveerd zijn voor personen uit specifieke categorieën, zoals bedrijven, landbouw en natuurbeheerders.

Een aantal leden van het bestuur wordt benoemd (op voordracht van hun organisaties, de Kamers van Koophandel, Bosschap en landbouwkring) en een aantal leden wordt door de ingezetenen van het waterschap rechtstreeks gekozen via het lijstenstelsel.

Beleids- en verantwoordingsfunctie

Waterschappen moeten laten zien voor welke doelen zij middelen vragen van burgers en bedrijven omdat waterschappen hun taken uitvoeren met publieke middelen. Door middel van een goede uitvoering en interne organisatie hierbij zal het waterschap moeten zorgen dat de beleidsdoelen daadwerkelijk worden bereikt (doeltreffendheidsvraag), dat dit met zo min mogelijk middelen inzet gebeurt (doelmatigheidsvraag) en dat de middelen worden ingezet zoals is toegestaan (rechtmatigheidsvraag). Over de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van de beleidsuitvoering zal het waterschap rekenschap moeten afleggen aan de samenleving. Deze wetwijziging gaat in op 1 januari 2009.

Programma's

Een belangrijke wijziging betreft de verplichting om met ingang van 2009 onder andere de meerjarenraming en de begroting in te richten naar programma's. Een programma is daarbij als volgt gedefinieerd: 'Een samenhangend geheel van activiteiten op basis waarvan het algemeen bestuur het beleid van het waterschap vaststelt.' In de VV van 24 april 2008 is besloten om de beleidsvelden om te zetten naar programma's, aangevuld met enkele nieuwe programma's.

Nieuw belastingstelsel

Als gevolg van de invoering van de Waterschapswet ontstaat er per 1 januari 2009 een nieuw belastingstelsel bestaande uit een watersysteemheffing en een zuiveringsheffing. De watersysteemheffing is bedoeld voor alle waterschapstaken die te maken hebben met het beheer en onderhoud van de watersystemen (de waterkwantiteit en -keringen én de passieve waterkwaliteitstaak). Uit de zuiveringsheffing worden alle zuiveringstaken én de actieve waterkwaliteitstaken gefinancierd.

Afwijkingen

Er zijn geen materiele afwijkingen ten aanzien van de gehanteerde uitgangspunten en normen én in de cijfers ten opzichte van de vorige begroting en meerjarenraming.

2.2 Uitgangspunten en normen

Voor het opstellen van de begroting 2009 zijn de volgende uitgangspunten en normen gehanteerd. De basis van deze uitgangspunten en normen zijn de verslaggevingsvoorschriften uit het Waterschapsbesluit en de voorbereidende teksten van het nieuwe 'Besluit Begroting en Verantwoording' (BBVW).

Inflatie

De kosten zijn centraal en decentraal opgenomen op basis van werkelijk ingeschatte kosten voor het jaar 2009.

Loonkosten

Voor de personeelslasten is uitgegaan van het laatst afgesloten CAO-akkoord met een looptijd tot 1 oktober 2009 en met de diverse premieheffingen op het niveau van 2008. Voor 2009 en de volgende jaren is uitgegaan van een loonkostenstijging van 3 % (nieuwe CAO, premieheffingen etc.).

Onvoorzien

In de meerjarenraming is een centrale post van 0,5 miljoen euro voor onvoorzien kosten opgenomen. Daarnaast is er centraal een post opgenomen van 1 miljoen euro voor onvoorzien personeelskosten als gevolg van wijzingen in de budgetteringsprocedures. Beide posten zijn gebaseerd op ervaringscijfers.

Exploitatietekort

De exploitatietekorten worden gefinancierd door middel van langlopende leningen. De onderbouwing hiervan is opgenomen in de financieringsparagraaf.

Bruto investeringen

In het kader van het voorzichtigheidsprincipe zijn de bruto investeringsuitgaven geraamd in plaats van de netto investeringsuitgaven. Dat wil zeggen dat er geen rekening is gehouden met mogelijke ontvangen subsidies en/of bijdragen.

Activeren van baggerkosten

De baggerkosten worden geactiveerd en afgeschreven in 8 jaar. Er volgt nog een nader onderzoek welk deel van deze kosten, binnen de huidige wet- en regelgeving, mogen worden geactiveerd.

Exploitatie of investering

Alle uitgaven groter dan 50.000 euro en een levensduur van meer dan één jaar worden als investering aangemerkt.

Alle andere uitgaven komen rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Uitzondering hierop zijn bedrijfsauto's: deze worden altijd als investering opgevoerd.

Activeren van bouwrente

De bouwrente wordt gedurende de projectperiode toegerekend aan de projecten en afgeschreven conform de systematiek beschreven bij de afschrijvingen.

Activeren van manuren

Alle directe uren van het Project en Ingenieursbureau (PIB) worden door middel van tijdschrijven toegerekend aan de projecten en afgeschreven conform de systematiek beschreven bij de afschrijvingen.

Investerings en afschrijvingen¹

Er wordt afgeschreven vanaf het eerste boekjaar na het afsluiten van de nazorgfase. Investerings worden lineair afgeschreven. Hieronder een overzicht van de belangrijkste gehanteerde afschrijvingstermijnen:

Categorie	Afschrijvingstermijn in jaren
Waterkeringstaak	
Zee- en rivierenwaterkering	35
Reconstructie boezemkaden	25
Waterbeheersingstaak	
Bouwkundig	40
Elektrisch/ mechanisch	15
Stuwen en duikers	8
Waterkwaliteitstaak	
Bouwkundig	30
Mechanisch/elektrisch	15
AHR-project (bouwkundig, elektrisch, mechanisch)	25
Rioolpersleidingen	30
Grond	
Grond voor boezemkaden	50
Grond voor waterbergingen	40
Overige grond	0
Overig	
Bouwkundig	40
Elektrisch/ mechanisch	15
Kantoorautomatisering	5
Dienstauto's	5

Onttrekkingen voorzieningen

Voor de volgende voorzieningen wordt in 2009 een onttrekking verwacht:

Nr	Omschrijving	2009
1.	Voorziening pensioen	€ 69.748
2.	Voorziening wachtgeld	€ 728.799
3.	Voorziening claims en disputen	€ 2.056.471

Tabel: geraamde onttrekkingen aan voorzieningen

In het kader van voorzichtigheid worden de onttrekkingen aan de voorzieningen toegekende subsidies niet geraamd.

De volgende uitgangspunten zijn er gehanteerd voor de berekening van de geraamde onttrekkingen:

Ad 1. Voorziening pensioen

Voor de onttrekkingen aan de pensioenvoorziening voor oud bestuurders is de sterftetabel van het CBS gehanteerd. Voor de rekenrente is uitgegaan van 3 %.

Ad 2. Voorziening wachtgeld

De huidige wachtgelders zijn geraamd voor de maximale aanspraak, toekomstige wachtgelders (ambtenaren) zijn niet geraamd. Deze worden in eerste instantie gedekt uit

¹ In 2009 wordt het activabeleid opnieuw aan de orde gesteld.

wachtgelders die niet gebruik maken van hun maximale aanspraak. Voor de rekenrente is uitgegaan van 3 %. De jaarlijkse onttrekkingen bestaan deels uit een vrijval.

Ad 3. Voorziening claims en disputen

Voor de onttrekking aan de voorziening claims en geschillen is uitgegaan van alle gegevens die beschikbaar zijn op het moment van samenstellen van deze begroting.

Belastingen

Voor de berekening van de belastingtarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Huishoudens

Uit gegevens van het CBS over de laatste jaren blijkt dat het aantal huishoudens gemiddeld met 0,33 % groeit. Voorzichtigheidshalve wordt de komende jaren van dit percentage uitgegaan.

WOZ-waarde

Uit gegevens van de gemeenten blijkt dat rekening moet worden gehouden met een jaarlijkse stijging van de WOZ-waarden van 2 %.

Kwijtschelding

Op basis van de verzoekschriften in 2007 is de verwachting dat in 2009 31.000 huishoudens voor kwijtschelding in aanmerking zullen komen. Door een actiever werkgelegenheidsbeleid van de gemeenten worden meer mensen aan het werk geholpen waardoor het aantal kwijtscheldingsverzoeken voor deze groep naar verwachting zal dalen. Deze daling wordt in de meerjarenraming teniet gedaan door de verwachte stijging in kwijtscheldingsverzoeken als gevolg van een grotere bekendheid met het kwijtscheldingsbeleid van Delfland.

Oninbaar zuiveringsheffing woningen en omslag.

Het oninbare bedrag betreft 1,8 % van de begrote opbrengst en is gebaseerd op de gegevens uit de jaarrekening 2007.

Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing bedrijven

Het aantal vervuilingseenheden zal naar verwachting dalen met 11.000. Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door procesveranderingen binnen bedrijven en anderzijds door het staken van de bedrijfsactiviteiten van een aantal grote vervuilende bedrijven in Delflands gebied.

Voor DSM wordt vanaf 2007 een lagere vervuilingswaarde van het bedrijfsafvalwater geconstateerd door een beter zuiveringsrendement. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt de vervuilingswaarde voor 2009 en 2010 begroot op 29.300 vervuilingseenheden. Vanaf 2011 wordt de vervuilingswaarde geraamd op 20.000 vervuilingseenheden in verband met het reduceren van de grondwateronttrekking.

2.3 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten kunnen het reguliere beleid van het waterschap verstoren. Onder dit begrip wordt verstaan de baten en lasten van materiële betekenis die eenmalig in maximaal drie begrotingsjaren voorkomen.

Delfland verwacht voor het begrotingsjaar geen incidentele baten en lasten conform bovengenoemde definitie.

2.4 Kostentoe rekening ²

Kosten en opbrengsten worden zoveel mogelijk direct ten laste of ten gunste gebracht van een product. Een belangrijke uitzondering zijn de personeelskosten: deze kosten worden via een verdeelsleutel van uren doorbelast aan de producten.

De volgende stap is de verdeling van de ondersteunende producten (bijvoorbeeld: management, huisvesting, automatisering) via specifieke verdeelsleutels (bijv. uren, kosten, werkplekken) naar de primaire producten.

Uiteindelijk worden de primaire producten verdeeld over de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer op basis van de volgende verdeelsleutel:

Programma	Producten	Watersysteemheffing	Zuiveringsheffing
<i>A Planvorming</i>	Beheersplan waterkeringen	100%	0%
	Waterbeheersplan	90%	10%
	Thema- en gebiedsgerichte plannen	85%	15%
	Plannen van derden	90%	10%
<i>B Aanleg en onderhoud waterkeringen</i>	Beheersinstrumenten waterkeringen	100%	0%
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	100%	0%
<i>C Inrichting en onderhoud watersystemen</i>	Beheersinstrumenten watersystemen	100%	0%
	Aanleg en onderhoud watersystemen	100%	0%
	Baggeren waterlopen en saneren bodems	100%	0%
	Beheer hoeveelheid water	100%	0%
	Monitoring watersystemen	100%	0%
<i>D Bouw en exploitatie zuiveringstechn. werken</i>	Getransporteerd afvalwater	0%	100%
	Gezuiverd afvalwater	0%	100%
	Verwerkt slib	0%	100%
	Afvalwaterbehandeling door derden	0%	100%
<i>E Vergunningverlening en handhaving keur</i>	Keur	100%	0%
	Vergunningen en keurontheffingen	100%	0%
	Handhaving keur	100%	0%
<i>F Beheersing van lozingen</i>	Wvo-vergunningen en meldingen	50%	50%
	Handhaving Wvo	50%	50%
	Rioleringsplannen en subsidie lozingen	50%	50%
	Aanpak diffuse emissies	50%	50%
<i>G Heffingen en invordering</i>	Kostentoedeling en belast.verordeningen	55%	45%
	Aanslagen huishoudens en forf. bedrijven	55%	45%
	Aanslagen Wvo overige bedrijven	10%	90%
	Aanslagen omslag gebouwd, leges e.d.	100%	0%
	Verzoek-, bezwaarschr. huish./forf.bedr.	55%	45%
	Bezwaarschriften Wvo overige bedrijven	10%	90%
	Bezwaarschr. omslag gebouwd, leges ed.	100%	0%
	Invordering	55%	45%
<i>H Bestuur, communicatie en calamiteitenzorg</i>	Bestuur en externe communicatie	75%	25%
	Calamiteitenzorg	85%	15%
<i>J Opbrengsten beheersproducten</i>	Financ.opbrengsten watersysteemheffing	100%	0%
	Financ.opbrengsten zuiveringsheffing	0%	100%
	Mutaties reserves watersysteemheffing	100%	0%
	Mutaties reserves zuiveringsheffing	0%	100%
	Belastingopbrengsten watersysteemheffing	100%	0%
	Belastingopbrengsten zuiveringsheffing	0%	100%

² De kostentoe rekening is mede gebaseerd op het advies van de Unie van Waterschappen.

2.5 Bestemmingsreserves en voorzieningen

In deze paragraaf zal een overzicht worden opgenomen van de vermogensbestanddelen die niet behoren tot het weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserve

De volgende aanpassingen zijn er gedaan in de bestemmingsreserves ten opzicht van begrotingsjaar 2007 in overeenstemming met het besluit van de verenigde vergadering van Delfland d.d. 9 oktober 2008:

- De afkoopreserve waterbeheersingstaak is vrijgevallen ten gunste van de nieuwe algemene reserve watersysteembeheer;
- De reserve slibverwerkingskosten is als overlopend passief verantwoord;
- De vereveningsreserve investeringen waterkwaliteit is in zijn geheel toegevoegd aan de nieuwe bestemmingsreserve tariefseglisatie zuiveringsbeheer.

De huidige bestemmingsreserve voor tariefseglisatie dient om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven.

Waterzuivering

In mln euro's	2009
Beginstand 1/1	122,2
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	32,8
Eindstand 31/12	89,4

Voorzieningen

	Voorziening pensioenen	Voorziening wachtgeld	Voorziening claims en disputen	Totaal
Beginstand 1/1/2009	477.698	1.927.430	2.056.471	4.461.599
Toevoegingen	14.331	470.400	0	484.731
Onttrekkingen	69.748	728.799	2.056.471	2.855.018
Eindstand 31/12/2009	422.281	1.669.031	0	2.091.312

Voorziening pensioenen

Uit de voorziening pensioenen worden de pensioenuitkeringen aan oud-bestuursleden of hun nabestaanden gedaan.

Voorziening wachtgeld

Deze voorziening dekt de toekomstige wachtgeldaanspraken van ex-medewerkers en collegeleden af.

Voorziening claims en disputen

Deze voorziening is getroffen naar aanleiding van de nog lopende procedure van DSM tegen Delfland aangaande de grondwaterkering.

Voorziening toegekende subsidies exploitatie en investeringsprojecten

In het kader van voorzichtigheid worden de voorzieningen toegekende subsidies niet geraamd.

2.6 Waterschapsbelastingen

Belastingeenheden

Belastingsoort	Eenheid	2009	2010	2011	2012	2013
Watersysteemheffing:						
- ingezetenen	huishoudens	462.000	463.500	465.100	466.600	468.200
- gebouwd	WOZ (mln)	135.600	138.300	141.100	143.900	146.800
- ongebouwd (agrarisch)	hectare	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
- ongebouwd (wegen)	hectare	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
- natuur	hectare	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200
Zuiveringsheffing	verv.eenheid	1.347.900	1.358.200	1.352.400	1.356.800	1.360.300
Verontreinigingsheffing	verv.eenheid	8.400	1.500	1.500	500	500

De vermelde aantallen huishoudens en vervuilingseenheden zijn vóór aftrek van kwijtschelding en oninbaar. Voor kwijtschelding is jaarlijks rekening gehouden met 31.000 huishoudens en 64.560 vervuilingseenheden. Het kwijtscheldingsbeleid is gebaseerd op de 100%-norm.

Opbrengsten en reserves voor tariefsegalisatie

Onderstaande tabel geeft voor zowel het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer een overzicht van de ontwikkeling van de waterschapsbelastingen in de komende jaren en de stand en het verloop van de bij die taak behorende bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie. Voor de watersysteemheffing is gerekend met een jaarlijkse opbrengststijging van 8,5 % en voor de zuiveringsheffing van 10 %.

Belastingopbrengsten / reserves voor egalisatie (x € 1.000)	2009	2010	2011	2012	2013
a. Watersysteembeheer					
Watersysteemheffing:					
- ingezetenen (netto)	38.525	41.948	45.674	49.731	54.161
- gebouwd	23.323	25.256	27.394	29.736	32.327
- ongebouwd	3.094	3.339	3.623	3.931	4.265
- natuur	6	7	7	8	9
Verontreinigingsheffing	547	106	118	43	47
Totaal belastingen	65.495	70.656	76.816	83.449	90.809
Verloop reserves (cum.)	29.327	23.424	18.152	13.109	8.499
b. Zuiveringsbeheer					
Zuiveringsheffing (netto)	82.140	90.350	99.390	109.380	120.370
Verloop reserves (cum.)	89.356	61.525	35.581	12.501	276

Op grond van de nieuwe wet- en regelgeving dient het laatste jaar van de meerjarenraming structureel sluitend te zijn met positieve reserves.

Het watersysteembeheer vertoont bij een jaarlijkse tariefstijging van 8,5 % in 2013 een negatief exploitatieresultaat van 4,6 miljoen euro en een algemene reserve van 8,5 miljoen. Een verdere doorkijk tot 2018 laat zien dat bij een jaarlijkse tariefstijging van 4 % vanaf 2014 de begroting structureel sluitend zal zijn met een algemene reserve van circa 3 miljoen. Bij het zuiveringsbeheer zal de in het verleden opgebouwde vereveningsreservering de

komende jaren volledig worden ingezet ter dekking van de exploitatietekorten. Daarbij is tot 2013 een tariefstijging noodzakelijk van jaarlijks 10 %. Het omslagpunt komt aan het eind van de meerjarenperiode met een sterk afvallende kostenontwikkeling en bij een gematigde tariefstijging van 3 % in de jaren naar 2018 tot een weer oplopende reserve.

Voor beide taken geldt dat de stijging van de kosten en de daarmee verbandhoudende opbrengsten een gevolg zijn van de activiteiten zoals die zijn beschreven bij de verschillende programma's.

Tot slot is in de meerjarenraming gerekend met jaarlijkse belastingopbrengsten voor leges (350.000 euro) en precario (250.000 euro).

Tarieven

Wettelijke wijzigingen in het heffingenstelsel en besluitvorming daarover in het algemeen bestuur leiden tot grote verschuivingen in de tarieven van 2008 naar 2009.

Tarieven in euro's	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Watersysteemheffing:						
- ingezetenen	43,96	91,14	98,89	107,29	116,41	126,31
- gebouwd	0,49	0,43	0,46	0,49	0,52	0,55
- ongebouwd (agrarisch)	74,11	137,51	148,40	161,01	174,70	189,55
- ongebouwd (wegen)	74,11	275,02	296,80	322,02	349,40	379,10
- natuur	74,11	2,87	3,11	3,38	3,67	3,98
Zuiveringsheffing	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44
Verontreinigingsheffing	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44

Deze tariefsberekening is gebaseerd op de kostentoedelingsverordening (vanaf 2009 ingrijpend gewijzigd), de ontwikkeling van de belastingeenheden (zie hiervoor) en de voorgestelde procentuele opbrengststijgingen als gevolg van de verwachte kosten- en opbrengstontwikkelingen in de komende jaren.

Ontwikkeling kosten, opbrengsten en tarieven

Op de volgende bladzijden is de meerjarenraming naar kosten en opbrengsten weergegeven. De opbrengsten daarin zijn gebaseerd op de daarna vermelde tariefontwikkeling 2008-2013. Ook zijn de consequenties voor de verschillende categorieën uitgewerkt aan de hand van enige voorbeelden.

Ontwikkeling kosten en opbrengsten 2008 - 2013 (x € 1 miljoen)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Watersysteembeheer</i> ¹						
Totale kosten	56,1	81,8	88,7	94,4	101,4	109,3
Waterschapsomslag en ingezetenenomslag	45,5	64,9	70,5	76,7	83,4	90,8
Verontreinigingsheffing		0,6	0,1	0,1	0,1	0,0
Overige inkomsten	8,7	11,3	12,2	12,3	12,9	13,9
Exploitatiesaldo	-1,9	-5,0	-5,9	-5,3	-5,0	-4,6
Saldireserve ²	34,3	29,3	23,4	18,1	13,1	8,5
<i>Zuiveringsbeheer</i> ¹						
Totale kosten	126,2	150,0	154,6	162,1	170,3	171,7
Zuiveringsheffing	91,8	82,2	90,3	99,4	109,3	120,4
Overige inkomsten	29,2	35,0	36,5	36,8	37,9	39,1
Exploitatiesaldo	-5,2	-32,8	-27,8	-25,9	-23,1	-12,2
Vereveningsreservering ^{2 3}	122,2	89,4	61,6	35,7	12,6	0,4
Saldireserve ^{2 3}	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9

¹ Bedragen 2008 zijn sterk afwijkend van 2009 e.v. als gevolg van met name de invoering van de nieuwe Waterschapswet.

² Cumulatief en na toevoeging verwachte resultaten over 2008 (t/m Voorjaarsnota).

³ Bij de vorming van de vereveningsreservering waterkwaliteit is besloten de saldireserve constant te houden.

Enkele jaren na het gereedkomen van de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust zal de reservering worden opgeheven en opgaan in de saldireserve. Tot die tijd heeft de vereveningsreservering de functie van een saldireserve, ook voor de niet aan het AHR-project gerelateerde kosten.

Ontwikkeling tarieven 2008 - 2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Watersysteembeheer</i>						
Stijging opbrengst		8,5% ¹	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Tarief ingezetenen per huishouden	43,96	91,14	98,89	107,29	116,41	126,31
Tarief gebouwd per € 2.500 econ.waarde ²	0,49	0,43	0,46	0,49	0,52	0,55
Tarief ongebouwd per ha.	74,11	137,51	148,40	161,01	174,70	189,55
Tarief natuur per ha.	74,11	2,87	3,11	3,38	3,67	3,98
Tarief verontreinigingsheffing per v.e. ³	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44
<i>Zuiveringsbeheer</i>						
Stijging opbrengst		10% ¹	10,0%	10,0%	10,0%	10,0%
Tarief woningen en bedrijven per v.e.	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44

Voorbeelden te betalen bedragen 2008 - 2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2009
(in euro's)							% stijging
Alleenwond, geen eigenaar	114,14	156,20	169,88	185,75	202,45	220,75	37%
Meer personen, geen eigenaar	254,50	286,32	311,86	342,67	374,53	409,63	13%
Alleenwond, woning WOZ-waarde € 250.000	163,14	199,20	215,88	234,75	254,45	275,75	22%
Meer personen, woning WOZ-waarde € 250.000	303,50	329,32	357,86	391,67	426,53	464,63	9%
Bedrijfspan, WOZ-waarde € 5 mln, 100 v.e.	7.998,00	7.366,00	8.019,00	8.826,00	9.644,00	10.544,00	-8%
Veeteeltbedrijf, 25 ha	1.852,75	3.437,75	3.710,00	4.025,25	4.367,50	4.738,75	86%
Openbare landweg, 25 ha	1.852,75	6.875,50	7.420,00	8.050,50	8.735,00	9.477,50	271%
Natuurterrein, 25 ha	1.852,75	71,75	77,75	84,50	91,75	99,50	-96%

¹ Betreft de procentuele opbrengststijging ná verwerking van de nieuwe kostentoedeling vanaf 2009.

Deze nieuwe kostentoedeling (VV-besluit van 9 oktober 2008) heeft grote gevolgen voor de tarieven 2009.

De werkelijke ontwikkeling van het *tarief* bij de elke categorie hangt ook af van de ontwikkeling van de heffingsgrondslag.

² Het tarief voor gebouwd zal vanaf 2009 worden berekend als een percentage van de totale WOZ-waarde (2009: 0,0173%).

³ Het tarief verontreinigingsheffing is gelijk aan het tarief zuiveringsheffing.

2.7 Weerstandvermogen

Algemeen

Op grond van het nieuwe Waterschapsbesluit zijn waterschappen verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en een beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken.

Onder weerstandvermogen wordt verstaan 'de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten dan wel risico's af te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie'.

Regulier risico's worden afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde verzekeringen. Het gaat bij weerstandvermogen om die risico's die niet via verzekeringen of gevormde voorzieningen kunnen worden ondervangen.

Risico's

Het inventariseren van deze risico's en het kwantificeren hiervan moet nog worden uitgevoerd. Het ontwikkelen van een systematiek om risico's te kwantificeren is een werkzaamheid die uiterst zorgvuldig moet worden uitgevoerd. Gezien de korte tijd die hiervoor beschikbaar is, zal dit in de volgende Meerjarenraming worden opgenomen.

In onderstaand overzicht staan de financiële risico's per programma welke nader zijn toegelicht in hoofdstuk 1: de programma's.

Risico's van relatief geringe omvang, algemene bedrijfsrisico's en projecten waarvan niet is uit te sluiten dat in de begroting en meerjarenraming onvoldoende gelden zijn, zijn niet opgenomen. Een aantal eerder vermelde risico's in begroting of jaarrekening is afgewikkeld of om andere redenen vervallen. Deze worden daarom niet meer vermeld.

Programma	Omschrijving van het risico
A: Planvorming	Subsidies proeftuinen waterkader Haaglanden
	Overdracht grondwater
B: Aanleg onderhoud Waterkeringen	Investeringsvolume
	Project Zwakke schakels
C: Inrichting en onderhoud waterkeringen	Investeringsvolume
D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	Persleiding gemaal Morsestraat – AWZI Houtrust
	Indexering Dienstverleningsvergoeding
	Vervallen leidingen Haagse regio
E: Vergunningverlening en handhaving keur	Personele bezetting
	Ontwikkelen wet- en regelgeving
	Organisatie-ontwikkeling
F: Beheersing van lozingen	Personele bezetting
	Ontwikkelen wet- en regelgeving
	Organisatie-ontwikkeling
G: Heffing en invordering	-
H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	Samenwerking bij calamiteit
I: Bedrijfsvoering	-
J: Belastingopbrengsten	-

Algemene reserves

De traditionele taken waterkering, waterbeheersing en waterkwaliteit komen met ingang van 2009 te vervallen. De bij deze taken behorende algemene reserves worden opgeheven en overgeheveld naar het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer. Bij de waterkwaliteitstaak gaat uitsluitend het onderdeel passief waterkwaliteitsbeheer over naar het watersysteembeheer. De afvalwaterketen wordt ondergebracht bij het zuiveringsbeheer.

De omzetting van de algemene reserves van de oude situatie naar de nieuwe situatie is besloten in de verenigde vergadering van Delfland van 9 oktober 2008. Hieronder een overzicht van het verwachte verloop van de algemene reserves in 2009:

Watersysteem

In mln euro's	2009
Beginstand 1/1	34,3
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	5,0
Eindstand 31/12	29,3

Waterzuivering

In mln euro's	2009
Beginstand 1/1	1,9
Toevoegingen	0
Onttrekkingen	0
Eindstand 31/12	1,9

Bestemmingsreserves

De volgende aanpassingen zijn er gedaan in de bestemmingsreserves ten opzicht van begrotingsjaar 2007 in overeenstemming met het besluit van de verenigde vergadering van Delfland d.d. 9 oktober 2008:

- De afkoopreserve waterbeheersingstaak is vrijgevallen ten gunste van de nieuwe algemene reserve watersysteembeheer;
- De reserve slibverwerkingskosten is als overlopend passief verantwoord;
- De vereveningsreserve investeringen waterkwaliteit is in zijn geheel toegevoegd aan de nieuwe bestemmingsreserve tariefsegalisatie zuiveringsbeheer.

De huidige bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie dient om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven.

Waterzuivering

In mln euro's	2009
Beginstand 1/1	122,2
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	32,8
Eindstand 31/12	89,4

2.8 Financiering

Inleiding

De kaders voor het treasurybeleid van het Hoogheemraadschap van Delfland zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido), de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (ex artikel 108 Waterschapswet) artikel 20, het waterschapsbesluit artikel 4.18, het treasurystatuut en het treasuryprotocol. In deze paragraaf wordt de financiering van Delfland en de consequenties ervan weergegeven in het licht van deze kaders. De verdere ontwikkeling van beleid op het gebied van treasury staat gepland voor het aankomende jaar.

Ontwikkelingen

In 2009 zal waarschijnlijk een aantal wijzigingen van de wet Fido worden doorgevoerd, onder andere ten aanzien van de renterisiconorm (het voorstel in deze is dat de renterisiconorm niet meer berekend wordt op basis van de langlopende schuld (20 %), maar op basis van het begrotingstotaal (30 %)). Voor deze paragraaf wordt echter de huidige regelgeving aangehouden. Overigens zal de implementatie van de gewijzigde regelgeving geen effect hebben op de financieringsmogelijkheden voor Delfland.

Op dit moment (augustus 2008) lijkt de lange termijn rente voor 30 jaar laag te zijn in verhouding met voorgaande jaren en de verwachting is dat deze ook omhoog gaat. Het vermijden van risico's door het vastzetten van de rente voor een lange termijn is op dit moment naar verwachting relatief goedkoop. Overigens streeft Delfland ook naar een situatie waarin zo weinig mogelijk risico wordt gelopen. Als gevolg hiervan zal het hoogheemraadschap bijvoorbeeld ook niet werken met derivaten.

Op dit moment (augustus 2008) is de korte termijn rente (3 maands Euribor) nog hoog, zelfs hoger dan 30 jaar rente; dit is mede het gevolg van de kredietcrisis. Deze rente zal naar verwachting echter gaan dalen.

Meerjarenraming 2009-2013

Er zijn geen ontwikkelingen of nieuwe inzichten in de begroting 2009 ten opzichte van de meerjarenraming 2009-2013.

Liquiditeitsprognose

Op grond van de vermogensbehoefteplanning, zoals opgenomen in de meerjarenraming, wordt voor het begrotingsjaar 2009 verwacht dat als liquiditeit een bedrag van 111 miljoen euro benodigd is. Hiervan is 95 miljoen euro bestemd voor de financiering van de investeringen. De overige 16 miljoen euro is nodig voor de financiering van de exploitatie.

Visie op de renteontwikkeling

Op grond van de huidige rentestanden wordt verwacht dat op de kapitaalmarkt de vergoeding voor de nog aan te trekken langlopende leningen geleidelijk zal stijgen. Delfland heeft hier op ingespeeld door een groep leningen te herfinancieren tegen meer gunstige tarieven. Op grond van deze verwachting past ook het streven van Delfland om de vermogensbehoefte op langere termijn te financieren tegen de huidige vastrentende tarieven. Het streven is dit voor het einde van 2008 te effectueren.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

In de wet Fido is vastgelegd dat de kortlopende financiering wordt beperkt door middel van de kasgeldlimiet. Voor waterschappen is deze limiet vastgesteld op 23 % van het begrotingstotaal op 1 januari van het betreffende jaar.

Overigens heeft Delfland niet de intentie de kasgeldlimiet maximaal te benutten. Er wordt continu gestreefd naar een saldo tussen de 5 miljoen euro negatief en 15 miljoen euro negatief, omdat er sprake is van een structurele behoefte aan vreemd vermogen, waardoor het renterisico op kortlopende financiering groter wordt, zeker bij de huidige markttrente (kortlopende rente is relatief duurder dan langlopende rente).

Renterisico

De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door middel van de renterisiconorm. Het uitgangspunt voor het invoeren van de renterisiconorm is het streven naar een spreiding van de looptijden van langlopende leningen met als doel een beperking van renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het leningbedrag, dat in aanmerking komt voor renteherziening mag in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. Deze norm wordt berekend als 20 % van de vaste schuld per 1 januari van het begrotingsjaar.

De langlopende schuld per 1 januari 2009 wordt geschat op 460 miljoen euro. De renterisiconorm bedraagt derhalve 92 miljoen euro.

Derivaten

Delfland maakt geen gebruik van derivaten in de zin dat posities worden ingenomen op grond waarvan risico's gelopen worden.

2.9 Verbonden partijen

Het aangaan van banden met verbonden derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

De definitie van een verbonden partij conform de Waterschapswet is als volgt: 'een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft'.

financieel belang: 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt'.

bestuurlijk belang: 'zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht'.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de visie op de met Delfland verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting én de beleidsvoornemens omtrent deze verbonden partijen.

Naam verbonden partij	Relatie tot geformuleerde doelstellingen	Beleidsvoornemens omtrent verbonden partij
Nederlandse waterschapsbank NV	De Nederlandse waterschapsbank is de 'huisbankier' van Delfland en zorgt mede voor de financiering van de huidige geformuleerde doelstellingen als de in het verleden geformuleerde doelstellingen.	Continueren
DRSH Zuiveringsslib NV	Het Hoogheemraadschap van Delfland is samen met vier andere waterschappen, aandeelhouder van DRSH Zuiveringsslib NV. Deze vennootschap verzorgt het transport en de verwerking van slib uit de afvalzuiveringsinstallaties.	Continueren
Holding IOPW NV en Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' CV	Dit betreft een PPS constructie die in 2002 is gesloten met drie overheidspartijen (waaronder Delfland) en een private partij. Delfland neemt hieraan vooral deel om vanuit dit samenwerkingsverband in de planvorming een aantal ABCDelfland maatregelen in het Westland zeker te stellen (en werk met werk te maken).	Continueren

Naam verbonden partij	Relatie tot geformuleerde doelstellingen	Beleidsvoornemens omtrent verbonden partij
Aquanet BV	Aquanet voert projecten uit op het terrein van drink- en afvalwater in ontwikkelingslanden en in Centraal en Midden-Europa. De opdrachtgevers van Aquanet zijn onder meer de Wereldbank, de Oost-Europa Bank, de Europese Unie, Nederlandse overheden en waterleidingbedrijven.	Verkopen (past niet binnen de doelstellingen)
Delta Waterlab	Gemeenschappelijke regeling met de waterschappen Hollandse Delta en Brabantse Delta. De regeling heeft tot doel het verrichten van laboratoriumonderzoek t.b.v. de deelnemers en hierbij te komen tot vergroting van efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging, kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht	Continueren
Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)	Doel van de vereniging is het behartigen van de belangen van de waterschappen in het bijzonder, die in Zuid-Holland zijn gelegen. De vereniging houdt zicht onder meer bezig met de bestrijding van muskusratten.	Continueren
Vereniging Regionaal Samenwerkingsverband Water-Stad-Land	Vereniging opgericht door gemeenten Delft, Leidschendam - Voorburg en Schiedam. Delfland is lid. Doel is het optimaal benutten van het economische potentieel van het Rijn-Schiekanaal en het vormen van een kennisnetwerk.	Continueren

2.10 Bedrijfsvoering

Algemene ontwikkelingen

In het Waterbeheersplan³ (2006-2009) zijn de maatregelen opgenomen die voortkwamen uit de veelheid van plannen die waren ontwikkeld in de voorgaande jaren. Deze intensivering in realisatie heeft geleid tot een vergroting van het aantal projecten en alle uit te voeren activiteiten in de primaire processen. De betreffende organisatieonderdelen zijn daartoe in de loop van de tijd gegroeid. Deze uitbreidingen leiden echter ook tot een noodzaak om de ondersteunende bedrijfsvoering uit te breiden. Die versterking is de afgelopen jaren echter achterwege gebleven. De doorontwikkeling van de organisatie vanaf 1 januari 2008 en de gebleken noodzaak tot versterking van de bedrijfsvoering, zowel kwalitatief als kwantitatief, heeft voor de begroting 2009 geleid tot een verzoek voor uitbreiding van de formatie.

Bij de analyses voor het Waterbeheersplan⁴ (2010-2015) is vastgesteld dat er zoveel projecten uitgevoerd moeten worden, dat dat genoeg zou zijn om een tweede 'productielijn' van primaire processen in te richten. Dat zou betekenen dat die over een paar jaar weer zou moeten worden ontbonden hetgeen maatschappelijk en bedrijfsmatig onverstandig is. Besloten is dan ook om het volume van uit te voeren investeringsprojecten te maximeren en voor de uitvoering ervan te prioriteren. Het alternatief zou zijn een uitbreiding van de primaire productiecapaciteit en een nog intensievere versterking van de bedrijfsvoering dan wordt voorgesteld.

Analyse huidige situatie primaire processen

Een analyse van de formatie binnen de primaire processen in de volle breedte is het afgelopen jaar nog niet mogelijk geweest, enerzijds omdat de sectoren alle in een doorontwikkelingsproces zitten, anderzijds omdat de capaciteit daartoe ontbreekt (ten gevolge van het nog niet op orde zijn van de bedrijfsvoering). Bij de sector zuiveringsbeheer heeft deze analyse bij de doorontwikkeling begin 2008 wél plaatsgevonden (samenvoeging van de sectoren Contractmanagement Noord en Regio Zuid), waarbij is gestuurd op een budgettaire neutrale oplossing (de formatie is bij collegebesluit in april/mei 2008 vastgesteld).

Analyse huidige situatie bedrijfsvoering

Verbetering van de bedrijfsvoering is in alle opzichten een noodzaak ('het been moet worden bijgetrokken'). Het beheer is onvoldoende op orde, er is een fors probleem op het gebied van financiële beheersing en controle en de bedrijfsvoering is zwaar onderbezet op alle fronten, zowel kwalitatief als kwantitatief. Een implementatieplan is opgesteld om het been bij te trekken voor de financiële taken binnen de organisatie alsook voor een aanvulling op onderdelen bij Middelven.

Doel

Uiteraard is het inrichten van een effectieve en een efficiënte organisatie voor het behalen van de doelstellingen van het WBP onderdeel van de plannen om te komen tot een organisatie die gesteld staat voor 1 januari 2010. Eventuele bijstelling van de bestuurlijke keuzes binnen het WBP kan leiden tot wijziging van de formatie. Als er een investeringsafname plaatsvindt, wordt de formatie daaraan aangepast. Dat is echter momenteel op de langjarige termijn niet voorzien, integendeel. De rol van de sector Beleid en Onderzoek verandert: het accent zal verschuiven van een planontwikkeling naar een meer nadrukkelijke rol ten aanzien van onderzoek en monitoring. Bij de uitwerking van deze implementatie zullen keuzes moeten worden gemaakt waarvan nu niet te voorzien is wat de kwantitatieve effecten zullen zijn.

Vervolgstappen

Met het ontwerp WBP 2010 - 2015 komt zicht op de concrete ambities van het huidige bestuur. Aan de hand van deze ambities wordt de bestaande personele formatie van de Watersectoren tegen het licht gehouden. In het kader van de samenhang tussen en de sturing op de watersectoren zal dit onderzoek naar de formatie uiteraard gericht zijn op het zo budgettaire neutraal mogelijk houden, zoals destijds ook bij zuiveringsbeheer is gebeurd. Uiteraard zal in de tussentijd telkens de vraag worden gesteld of voorkomende vacatures moeten worden vervuld, of extra formatie noodzakelijk is, dan wel of er binnen de bestaande

formatie anders kan worden geprioriteerd. Bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2010 – 2015 in het voorjaar van 2009, zal concreet worden aangegeven of, en zo ja waar, en ten koste van welke taak of kwaliteit, eventueel de formatie kan worden bijgesteld. Tevens zal worden overgegaan op het primair sturen op personeelsbudgetten in plaats van op formatie.

Formatie 2009: Ontwikkeling formatie

Op basis van bovenstaande uiteenzetting wordt voor de begroting van 2009 een vergroting van de formatie voorgesteld met netto 16,8 fte op vaste structurele basis en 2 fte op tijdelijke basis. Van de 16,8 fte op vaste basis zijn 14,8 fte voor de bedrijfsvoering en bestuursondersteuning en 2 fte voor de primaire processen op het taakveld waterkeringen. Een nadere toelichting wordt onderstaand gegeven. De gevraagde formatie zal niet direct vanaf 1 januari daadwerkelijk op de begroting drukken, de vacatures zullen geleidelijk worden ingevuld.

Uitgangspunt voor de formatie voor de begroting 2009 is 558,6 fte. Dit is inclusief tijdelijke formatie. Van de 26,8 fte's worden 8 fte's uit het bestaand budget gedekt.

	Formatie	Nieuw	Totaal nieuw	Dekking uit bestaand budget	Geen dekking uit bestaand budget
Stand begroting 2008	530,5				
Doorontwikkeling	- 1,0				
Reorganisatie ZB	- 0,5				
Tijdelijke formatie ZB	+ 2,0 (5 jaar)				
Tijdelijke formatie P+O	+ 0,8 (2 jaar)				
Stand per 1 januari 2009	<u>531,8</u>		531,8		
Calamiteitenzorg		1,4		-	1,4
EFZ/KAM		2,0		-	2,0
EFZ/Rechtmatigheid		3,0		-	3,0
EFZ/Inkoop		1,0		-	1,0
EFZ/Verzekering		0,2		-	0,2
EFZ/Concerncontrol		1,0		-	1,0
Middelen		5,2		-	5,2
Bestuursondersteuning		2,0		-	2,0
Communicatie		9,0		8,0	1,0
PIB		1,0		-	1,0
OWB		1,0		-	1,0
			26,8	8,0	18,8
Begroting 2009			558,6		

Algemeen

De effecten van het feit dat Delfland een jonge investeringsorganisatie is, betekent dat de financiële sturing en control een uitdrukkelijke plek in de organisatie moeten krijgen. Eind 2008 zal de financiële concern sturing/organisatie worden verbeterd aan de hand van een nieuwe planning & control cyclus, geënt op de nieuwe wetgeving. Hiervoor is versterking van de centrale planning & control-organisatie nodig en dient de concerncontroller duidelijker en zwaarder te worden gepositioneerd. Ook dient de sectorale control zo vormgegeven te worden dat deze een optimale bijdrage kan leveren aan het totale P&C-systeem. De organisatie zal extra inzet organiseren om deze processturing en koppeling te realiseren. De voor- en najaarsnota zullen met ingang van 2009 niet meer bestaan en worden vervangen door bestuursrapportages. Hierbij dient het management te voorkomen dat er verrassingen moeten worden gemeld die voorkomen hadden kunnen worden. Indien er onverwachte calamiteiten voorkomen dienen deze vooraf te worden gemeld. Oplossingen worden in bestaande budgetten gezocht. De Meerjarenraming 2010 – 2015 zal tijdig worden ontwikkeld, zodat behandeling in de VV voor het zomerreces kan plaatsvinden.

Calamiteitenzorg

Crisisbeheersing en de voorbereiding op rampenbestrijding is anno 2008 geen vrijblijvendheid meer. Voor Delfland geldt dit, gelet op de ligging, bevolkingsdichtheid én de risico-gevoeligheid van het gebied, in versterkte mate. In het kader van de crisisbeheersing beschikt Delfland over een calamiteitenzorgsysteem, dat bestaat uit diverse calamiteiten(bestrijdings)plannen, een opleidings- en oefentraject voor de calamiteitenorganisatie, een goed geoutilleerd informatiemanagementsysteem en een uitgebreid netwerk binnen de rampenbestrijding. Uitbreiding van het bureau calamiteitenzorg met 1,4 fte is nodig gezien het toegenomen risicoprofiel van Delfland.

EFZ

Behoudens de inzet van alle leidinggevenden van Delfland is het hoogst noodzakelijk de centrale planning- en control functie kwantitatief te versterken. Momenteel is daarvoor 7,2 fte extra geraamd, waarvan 5 fte al uitsluitend op basis van de nieuwe wetgeving. Een ander aspect dat dringend bijstelling behoeft is de gehele informatisering en automatisering. Een nieuw informatiseringsplan is c.q. wordt opgesteld. Om dit te kunnen implementeren dient eerst gekeken te worden naar de mogelijkheden van een betere benutting van de beschikbare instrumenten. Het gegevensbeheer dient in samenhang te worden gebracht en het kennismanagement moet worden verbeterd. Ook de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van informatisering en automatisering (onder meer Nora 3.0.) worden daarbij meegenomen worden evenals de E-vaardigheden van medewerkers en leidinggevenden. Met een betere stroomlijning en benutting zullen ook de bedrijfsprocessen naar verwachting makkelijker kunnen verlopen.

Middelen

De ontwikkeling van de sector Middelen is bij de groei van de organisatie de afgelopen jaren achtergebleven. Ook bij deze sector is het noodzakelijk om het been in kwaliteit van de interne dienstverlening, maar ook in omvang bij te trekken. Momenteel worden vaste teamleiders geworven, die daarin een nadrukkelijke taak krijgen. De komende periode zullen nadere keuzes worden gemaakt welke taken centraal bij de sector Middelen moeten liggen en welke decentraal kunnen worden uitgevoerd. In eerste instantie dient echter binnen de sector zelf geïnvesteerd te worden.

De sector Middelen is verantwoordelijk voor een groot aantal concernbrede informatiesystemen (bijvoorbeeld: Persmaster (P&O beheerpakket), Document Management Systeem, Ergo (vastgoed registratiesysteem)). Om deze systemen te kunnen beheren en functioneel te laten (blijven) zijn, is uitbreiding voor functioneel(applicatie)beheer met 1 fte noodzakelijk (slechts beschikbaar 0,6 fte voor de hele sector).

Ten aanzien van een aantal taakvelden binnen de sector is te weinig ondersteuning beschikbaar (bijvoorbeeld: dagelijks beheer om de onlangs op orde gebrachte vastgoedregistratie op orde te houden en mutaties goed te verwerken is niet aanwezig); daartoe wordt voor de gehele sector (vijf teams) uitbreiding met 2,2 fte aan ondersteunende medewerkers voorgesteld.

Er is een toenemende vraag naar digitaliseren, betere ontsluiting van documenten en professionalisering van informatie- en gegevensbeheer. Documentaire Informatie Voorziening (DIV) is aanjager, participant, ondersteuner en uitvoerder bij tal van projecten op dit terrein. De huidige omvang en kwaliteit van DIV is niet toereikend voor deze gevraagde extra inzet en inhuur van externe adviseurs is kostbaar. Voorgesteld wordt om de formatie van DIV tijdelijk (3 jaar) met 2 fte uit te breiden.

Bestuursondersteuning

Het college is voornemens t.b.v. de nieuwe VV de ambtelijke ondersteuning anders te organiseren door het creëren van een 'griffier' functie. De griffier zal verantwoordelijk worden voor de ondersteuning van de VV en de Commissies en vraagbaak worden voor de VV-leden.

Vanwege de behoefte aan strategische en kwaliteitsondersteuning van D&H en directie zal binnen de sector Bestuur, Communicatie en Calamiteitenzorg (BC&C) hiervoor een voorziening getroffen worden. Het vorenstaande leidt tot uitbreiding met 2 fte voor strategische beleidsadvisering waarbij 1 vacante fte van de sector B&O wordt overgeheveld naar sector BC&C. Tevens wordt een directiesecretaris/teamleider toegevoegd aan team bestuursondersteuning. De directiesecretaris ondersteunt de secretaris-directeur en de dijkgraaf.

Communicatie

Bij de communicatie activiteiten worden vele activiteiten in de begroting van de projecten bij PIB en B&O opgenomen. Dit betreft tijdelijke financiering die met zich meebrengt dat na afloop van een project telkenmale opnieuw geworven moet worden. Zo ontstaat een grote werkdruk om telkens nieuwe medewerkers te werven en discontinuïteit. Dit heeft geen budgettaire gevolgen, maar leidt wel tot een formele formatie uitbreiding bij de sector BC&C omdat de capaciteit nu vanuit de exploitatie wordt gefinancierd in plaats van geactiveerd via de projecten. Tot slot is aanvulling van capaciteit met 1 fte nodig ter ondersteuning van organisatie van en deelname aan evenementen. Het aantal aan te sturen medewerkers binnen de sector BC&C wordt te groot voor het bureauhoofd. Daarom wordt een teamleider communicatie toegevoegd aan de formatie.

PIB en OWB

Voor het taakveld waterkeringen is in de VV van 12 juli 2007 goedkeuring verleend voor de uitbreiding van de formatie voor 2007 en 2008. De gevraagde uitbreiding van de formatie per 1 januari 2009 is destijds aangehouden en diende in een later stadium formeel opnieuw te worden aangevraagd en onderbouwd. Het betrof een uitbreiding van 6 fte: 2 fte bij OWB, 2 bij B&O, 1 bij PIB en 1 bij V&H. Een heranalyse heeft opgeleverd dat volledige uitbreiding zoals weergegeven op dit moment niet nodig is. Voorlopig kan worden volstaan met een uitbreiding van 2 fte in de uitvoering (1 bij OWB coördinator opdrachtgever en 1 fte bij PIB (toezichthouder werken)). In 2009 zal bij de evaluatie van de organisatie in relatie tot WBP4 worden vastgesteld of er ook nog een beroep moet worden gedaan op het restant van de eerder gewenste formatie.

De toekomstige grondwaterbeheertaak van Delfland wordt nader geconcretiseerd binnen de randvoorwaarden van de Waterwet. In 2009 worden hiertoe een beleidsnota, nieuwe regelgeving en concrete afspraken met provincie en gemeenten gemaakt. De initiële werkzaamheden, die reeds eind 2008 aanvangen, worden voor 2009 vanuit de bestaande vacatureruimte uitgevoerd. In 2009 zal worden vastgesteld wat de structurele personele consequenties zijn voor de sectoren B&O en V&H voor deze nieuwe taak in relatie met de realisatie van het WBP4 2010-2015. Datzelfde geldt ook voor de toekomstige overdracht van de taak vaarwegbeheer door de provincie aan Delfland.

Subsidie en de toekomst

Op dit moment is voor Delfland een aantal subsidieregelingen beschikbaar op het gebied van innovatie, waterkwaliteit en ICT. De huidige mogelijkheden blijven bestaan tot 2013. De verwachting is dat in de periode erna de kansen om van subsidies ten behoeve van alleen waterprojecten gebruik te maken kleiner zullen worden. Door de regeling KRW worden veel werkzaamheden gezien als wettelijk taak en wettelijke taken worden veelal niet als subsidiemogelijkheid aangemerkt. Daarnaast blijkt dat meer integraal opgepakte projecten worden gefinancierd dan op zichzelf staande waterprojecten.

Ook op Europees niveau zijn de ontwikkelingen op dit moment zo dat subsidieregelingen als Interreg IVB de ruimte voor watergerelateerde projecten steeds meer wordt ingeperkt. De reden van deze bevinding is dat landen als Groot Brittannië hebben aangegeven dat zij geen waterprojecten meer willen honoreren. Dit heeft bij de overige lidstaten grote verbazing opgeroepen. Juist Groot Brittannië heeft de afgelopen jaren te maken gehad met hevige regenval en wateroverlast.

Een andere ontwikkeling is dat de te subsidiëren projecten steeds meer op een hoog abstractie niveau bevinden, terwijl het veelal juist gaat om werk in het veld. Echter de kosten voor de uitvoerende werkzaamheden voor de KRW en de voorzorgsmaatregelen als gevolg van klimaatverandering blijven hoog. In de praktijk lijken deze kosten hoofdzakelijk voor rekening te komen van de lokale en regionale overheden.

Dergelijke ontwikkelingen impliceren dat door lidstaten en waterschappen op politiek niveau gelobbyd moet worden om er voor te zorgen dat de regelingen ook blijven bestaan voor watergerelateerde projecten. Als alternatieve vorm van inkomsten zou een samenwerkingsvorm kunnen zijn met het bedrijfsleven, waarbij het bedrijfsleven zelf een deel van de kosten voor zijn rekening gaat nemen. De proef met het blauwfonds in het FES project bedrijventerrein Plaspoelpolder kan hiervoor als input dienen. Daarnaast verwacht het rijk van dit FES project ook een Spin off voor andere gebieden.

De komende periode zal de alternatieve financieringsvormen door derden moeten worden onderzocht om zo een start te maken richting 2020 ten einde de waterschapsbelastingen zo laag mogelijk te houden.

Op dit moment lopen de volgende subsidieregelingen tot 2013:

Betreft:	Omvang:	Afgerond voor:
Nationaal bestuursakkoord water	3,3 miljoen euro	Juli 2010
Synergiegelden kaderrichtlijn water	2,1 miljoen euro	2013
Interreg IVB Noordzee SAWA	0,4 miljoen euro	2012
Brim	0,3 miljoen euro	2011

Inhuur externen, huisvesting en automatisering:

	Begroting 2008	Begroting 2009
Kosten inhuur externen	3,4 miljoen euro	3,4 miljoen euro
Huisvestingskosten	4,5 miljoen euro	4,9 miljoen euro
Automatiseringskosten	3,5 miljoen euro	3,7 miljoen euro

De kosten voor inhuur externen voor 2009 ligt in lijn met 2008. De toename van de huisvestingskosten in 2009 wordt veroorzaakt door hogere kosten voor beveiliging (+ € 0,2 mln) en een hogere doorbelasting van de kapitaallasten. De toename van de automatiseringskosten wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere doorbelasting van de kapitaallasten.

2.11 EMU-saldo

	Saldo
1 EMU/exploitatiesaldo:	-37.777.021
2 Invloed investeringen:	
Bruto-investeringsuitgaven	79.114.352 -/-
Investeringssubsidies	0 +
Verkoop materiële en immateriële activa	0 +
Afschrijvingen	39.976.390 +
3 Invloed voorzieningen:	
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	484.731 +
Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	2.485.895 -/-
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	0 -/-
Externe vermeerderingen van voorzieningen	0 +
4 Invloed reserves:	
Betalingen rechtstreeks uit reserves	0 -/-
Externe vermeerderingen van reserves	0 -/-
5 Deelnemingen en aandelen:	
Boekwinst	0 -/-
Boekverlies	0 +
EMU-saldo volgens Begroting 2009	-78.916.147

3. Begroting naar programma's en kostendragers

(vóór doorbelasting bedrijfsvoering)

Overzicht Programma's (voor doorbelasting bedrijfsvoering)

Progr. Beleidsproduct	Begroting 2009		Totaal
	Watersyst.	Zuiv.beheer	
A Planvorming			
Eigenplannen	6.724.239	1.026.838	7.751.078
Plannen van derden	324.288	36.032	360.320
Totaal Planvorming	7.048.527	1.062.870	8.111.398
B Aanleg en onderhoud waterkeringen			
Aanleg en onderhoud waterkeringen	6.342.234	0	6.342.234
Beheersinstrumenten waterkering	641.791	0	641.791
Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen	6.984.025	0	6.984.025
C Inrichting en onderhoud watersystemen			
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	10.052.536	0	10.052.536
Baggeren v. waterlopen en saneren van waterbodems	2.166.566	0	2.166.566
Beheer hoeveelheid water	10.838.256	0	10.838.256
Beheersinstrumenten watersystemen	648.511	0	648.511
Monitoring watersystemen	1.862.125	0	1.862.125
Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen	25.567.994	0	25.567.994
D Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken			
Afvalwaterbehandeling voor derden	0	87.255.208	87.255.208
Getransporteerde afvalwater	0	4.671.065	4.671.065
Gezuiverd afvalwater	0	11.642.113	11.642.113
Verwerkt slib	0	7.424.698	7.424.698
Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	0	110.993.082	110.993.082
E Vergunningverlening en handhaving keur			
Handhaving keur	815.099	0	815.099
Keur	123.050	0	123.050
Vergunningen en keurontheffingen	1.614.315	0	1.614.315
Totaal Vergunningverlening en handhaving keur	2.552.464	0	2.552.464
F Beheersing van lozingen			
Aanpak diffuse emissies derden	23.212	23.212	46.424
Handhaving WVO	883.270	883.270	1.766.541
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.031.614	1.031.614	2.063.228
WVO-vergunningen en meldingen	597.880	597.880	1.195.760
Totaal Beheersing van lozingen	2.535.977	2.535.977	5.071.953
G Heffingen en invordering			
Belastingheffing	3.089.837	1.668.145	4.757.983
Invordering	438.262	358.578	796.840
Totaal Heffingen en invordering	3.528.100	2.026.723	5.554.823
H Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg			
Bestuur	2.152.671	702.330	2.855.002
Calamiteitenzorg	1.085.299	191.523	1.276.823
Externe communicatie	2.079.006	678.296	2.757.302
Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	5.316.976	1.572.150	6.889.126

Progr. Beleidsproduct	Begroting 2009		Totaal
	Watersyst.	Zuiv.beheer	
I Bedrijfsvoering			
Ondersteunende afd. diensten	1.842.884	223.855	2.066.739
Ondersteunende afd. facilitair	9.118.079	3.481.574	12.599.653
Ondersteunende afd. financieel	415.473	917.268	1.332.740
Ondersteunende afd. organisatie	5.714.806	4.183.417	9.898.223
Totaal Bedrijfsvoering	17.091.241	8.806.114	25.897.355
J Opbrengsten beheerproducten			
Opbrengsten belastingen	-65.495.000	-93.995.300	-159.490.300
Opbrengsten financieel	-173.900	-181.000	-354.900
Totaal Opbrengsten beheerproducten	-65.668.900	-94.176.300	-159.845.200
K Doorbelastingen beheerproducten			
Correctie bruto rentelasten	0	0	0
Ondersteunende afd. algemeen	0	0	0
Totaal Doorbelastingen beheerproducten	0	0	0
Exploitatieresultaat (- = voordeel)	4.956.404	32.820.616	37.777.021

4. Begroting naar programma's en kostendragers

(ná doorbelasting bedrijfsvoering)

Overzicht Programma's (na doorbelasting bedrijfsvoering)

Progr. Beleidsproduct	Begroting 2009		Totaal
	Watersyst.	Zuiv.beheer	
A Planvorming			
Eigenplannen	9.641.973	1.495.136	11.137.109
Plannen van derden	610.647	67.850	678.496
Totaal Planvorming	10.252.620	1.562.986	11.815.606
B Aanleg en onderhoud waterkeringen			
Aanleg en onderhoud waterkeringen	7.077.027	0	7.077.027
Beheersinstrumenten waterkering	1.100.533	0	1.100.533
Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen	8.177.560	0	8.177.560
C Inrichting en onderhoud watersystemen			
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	11.020.894	0	11.020.894
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	2.997.017	0	2.997.017
Beheer hoeveelheid water	13.258.277	0	13.258.277
Beheersinstrumenten watersystemen	1.192.932	0	1.192.932
Monitoring watersystemen	3.259.104	0	3.259.104
Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen	31.728.224	0	31.728.224
D Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken			
Afvalwaterbehandeling voor derden	0	90.225.932	90.225.932
Getransporteerde afvalwater	0	5.160.175	5.160.175
Gezuiverd afvalwater	0	13.331.693	13.331.693
Verwerkt slib	0	7.771.128	7.771.128
Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	0	116.488.929	116.488.929
E Vergunningverlening en handhaving keur			
Handhaving keur	1.561.008	0	1.561.008
Keur	260.655	0	260.655
Vergunningen en keurontheffingen	2.775.870	0	2.775.870
Totaal Vergunningverlening en handhaving keur	4.597.532	0	4.597.532
F Beheersing van lozingen			
Aanpak diffuse emissies derden	64.964	64.964	129.928
Handhaving WVO	1.562.264	1.562.264	3.124.529
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.180.570	1.180.570	2.361.139
WVO-vergunningen en meldingen	1.028.896	1.028.896	2.057.792
Totaal Beheersing van lozingen	3.836.694	3.836.694	7.673.389
G Heffingen en invordering			
Belastingheffing	4.021.622	2.261.499	6.283.120
Invordering	923.771	755.812	1.679.583
Totaal Heffingen en invordering	4.945.392	3.017.311	7.962.703
H Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg			
Bestuur	2.976.663	971.166	3.947.829
Calamiteitenzorg	1.477.406	260.719	1.738.125
Externe communicatie	2.633.213	859.112	3.492.325
Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	7.087.282	2.090.997	9.178.278

Progr. Beleidsproduct	Begroting 2009		Totaal
	Watersyst.	Zuiv.beheer	
I Bedrijfsvoering			
Ondersteunende afd. diensten	0	0	0
Ondersteunende afd. facilitair	0	0	0
Ondersteunende afd. financieel	0	0	0
Ondersteunende afd. organisatie	0	0	0
Totaal Bedrijfsvoering	0	0	0
J Opbrengsten beheerproducten			
Opbrengsten belastingen	-65.495.000	-93.995.300	-159.490.300
Opbrengsten financieel	-173.900	-181.000	-354.900
Totaal Opbrengsten beheerproducten	-65.668.900	-94.176.300	-159.845.200
K Doorbelastingen beheerproducten			
Correctie bruto rentelasten	0	0	0
Ondersteunende afd. algemeen	0	0	0
Totaal Doorbelastingen beheerproducten	0	0	0
Exploitatieresultaat (- = voordeel)	4.956.404	32.820.616	37.777.021

5. Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

Overzicht van kosten en opbrengsten* (x € 1.000)

EMU-2	EMU omschrijving	Begroting 2009
4101	Externe rentelasten	26.733
4103	Afschrijvingen van activa	39.976
4201	Salarissen huidig personeel en bestuurders	32.142
4202	Sociale premies	5.027
4203	Rechtstr. uitkeringen huidig personeel / bestuur	0
4204	Overige personeelslasten	3.022
4205	Personeel van derden	3.394
4206	Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders	0
4301	Duurzame gebruiksgoederen	1.493
4302	Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	2.297
4303	Energie	2.856
4304	Huren en rechten	1.180
4305	Leasebetalingen operational lease	64.509
4306	Pachten en erfpachten	0
4307	Verzekeringen	279
4308	Belastingen	2.411
4309	Onderhoud door derden	14.069
4310	Overige diensten door derden	30.649
4401	Bijdragen aan bedrijven	0
4402	Bijdragen aan overheden	671
4403	Bijdragen aan overigen	125
4501	Toevoegingen aan voorzieningen en reserves	14
4601	Onvoorzien	1.000
4901	Lasten voorgaande jaren	0
5000	Doorbelastingen kostensoorten	0
	Totaal kosten	231.847
8101	Externe rentebaten	0
8102	Interne rentebaten	0
8103	Dividenden en bonusuitkeringen	-550
8201	Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	0
8301	Verkoop van grond	-100
8302	Verkoop van duurzame goederen	0
8303	Verkoop van overige goederen	-220
8304	Opbrengst uit grond en water	-472
8305	Huuropbrengst uit overige eigendommen	-179
8306	Diensten voor derden	-13.267
8401	Bijdragen van overheden	-1.343
8402	Bijdragen van overigen	-969
8501	Waterschapsbelastingen totaal	-156.770
8502	Kwijtscheldingen	7.021
8503	Oninbaarverklaringen	2.416
8504	Schuldsaneringen	0
8601	Onttrekkingen aan voorzieningen	-369
8602	Onttrekkingen aan reserves	0
8603	Geactiveerde lasten	-22.956
8604	Afloop leaseverplichtingen PPS	-6.313
8901	Baten voorgaande jaren	0
	Totaal opbrengsten	-194.070
	Exploitatieresultaat (- = voordeel)	37.777

* door afrondingsverschillen kunnen er afwijkingen van een enkele euro optreden in alle financiële staten

6. Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten

Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten

Programma	Beleidsproducten	Begroting 2009
A	Planvorming	
	1. Eigen plannen	177.500
	2. Plannen van derden	125.000
	Totaal Planvorming	302.500
B	Aanleg en onderhoud waterkeringen	
	3. Beheersinstrumenten waterkeringen	950.000
	4. Aanleg en onderhoud waterkeringen	3.821.757
	Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen	4.771.757
C	Inrichting en onderhoud watersystemen	
	7. Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	18.824.980
	8. Baggeren v waterlopen en saneren v waterbodems	8.300.000
	9. Beheer hoeveelheid water	20.272.202
	Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen	47.397.182
D	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	
	12. Getransporteerd afvalwater	6.237.698
	13. Gezuiverd afvalwater	5.386.316
	15. Afvalwaterbeh. derden	26.067.444
	Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	37.691.458
H	Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	
	31. Bestuur	70.000
	33. Calamiteitenzorg	
	Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	70.000
I	Bedrijfsvoering	
	Ondersteunend diensten	481.000
	Ondersteunend facilitair	2.841.000
	Ondersteunend financieel	
	Ondersteunend organisatie	515.000
	Totaal Bedrijfsvoering	3.837.000
	Totaal generaal	94.069.897

7. Berekening tarieven 2009

Berekening tarieven 2009

Watersysteemheffing

	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd	Natuur
1. Basis is de verwachte opbrengst 2008 t/m VJN en een opbrengststijging van 8,5% (in euro's)				
a. Taakkosten (volgens kostentoedelingsverordening)	37.844.400	22.132.667	3.090.626	6.307
b. Specifieke kosten categorie (kosten verkiezingen en WOZ-kosten gemeenten)	600.000	1.600.000		
c. Egalisatiereserves categorie (resultaten jaarrekening 2007)	81.680	-305.897	3.327	
Totaal ten laste van belangencategorieën	38.526.080	23.426.769	3.093.953	6.307
2. Aantal netto belastingeenheden	422.700	54.240.000	22.500	2.200
	(huishoudens)	(per 2.500 WOZ-waarde)	(hectares)	(hectares)
N.b. Het aantal ha bij ongebouwd bestaat voor 4.500 ha uit wegen (100% opslag tarief)				
3. Tarieven				
a. Taakkosten	89.530	0,408	137,361	2,867
b. Specifieke kosten categorie	1,419	0,029		
c. Egalisatiereserves categorie	0,193	-0,006	0,148	
	91,143	0,432 ¹⁾	137,509	2,867

Zuiveringsheffing

	Woningen en bedrijven
1. Basis is de verwachte opbrengst 2008 t/m VJN en een opbrengststijging van 10% Taakkosten (in euro's)	82.137.000
2. Aantal netto vervuilingseenheden	1.262.440
3. Tarief	65,06

Verontreinigingsheffing

	Woningen en bedrijven
1. Het tarief van de verontreinigingsheffing is wettelijk gekoppeld aan het zuiveringstarief Taakkosten (in euro's)	546.000
2. Aantal netto vervuilingseenheden	8.400
3. Tarief	65,06

¹⁾ M.i.v. 2009 wordt het tarief gebouwd uitgedrukt in een percentage van de totale WOZ-waarde. Voor Delfland bedraagt het tarief dan 0,0173% van de WOZ-waarde (i.p.v. € 0,43 per € 2.500 WOZ-waarde). Het betreft hier een wettelijke regeling en geldt voor zowel de ozb als de waterschapsomslag gebouwd.

NOTAAan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d. 30 oktober 2008
Haagland: d.d. 27 oktober 2008
Westland : d.d. **5 november 2008**
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 714799

Bijlage(n) : 1

Datum : 17 oktober 2008

Beslissing : Advisering

Onderwerp: Begroting 2009

De stukken voor de Begroting van 2009 zijn los bijgevoegd. Ze worden slechts éénmaal verstrekt en zijn tevens bedoeld voor de commissievergaderingen op 4 november 2008 en de bijeenkomst van de verenigde vergadering van 20 november 2008. De inhoudelijke behandeling van de Begroting vindt plaats in de commissies en in de verenigde vergadering.

Aan de hand van (investerings)projecten wordt de begroting in de betreffende afdeling behandeld. Zie de gebiedskaart van de afdeling Westland hierna.

¹NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d. 30 oktober 2008
Haagland: d.d. 27 oktober 2008
Westland : **d.d. 5 november 2008**
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 719750

Bijlage(n) : 2

Datum : 15 oktober 2008

Beslissing : Adviseren

Onderwerp: Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015

Delfland dient wettelijk iedere 6 jaar een waterbeheerplan vast te stellen. Het huidige waterbeheerplan loopt tot eind 2009. Voor de periode 2010-2015 dient een nieuw, vierde waterbeheerplan te worden vastgesteld. Uitgangspunt is dat Delfland in het waterbeheerplan 2010-2015 haar ambities beschrijft, deze uitwerkt in een uitvoeringsprogramma en de financiële consequenties hiervan inzichtelijk maakt. Ten behoeve van het Waterbeheerplan 2010-2015 moeten keuzes worden gemaakt. Ter ondersteuning van het maken van die keuzes heeft uw vergadering op 3 juli 2008 de Strategienota 'Keuzes maken, kansen benutten' vastgesteld. Deze Strategienota heeft de basis gelegd van de gemaakte keuzes in, en de verdere uitwerking van het waterbeheerplan 2010-2015.

In de Verenigde Vergadering van 20 november 2008 staat het ontwerp-waterbeheerplan geagendeerd met als gevraagd besluit het ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015 vast te stellen ten behoeve van de inspraakprocedure. Het ontwerp-waterbeheerplan ontvangt u op korte termijn met de reguliere zending voor de VV van 20 november 2008 en in ieder geval nog vóór uw afdelingsvergadering.

Het ontwerp-waterbeheerplan staat geagendeerd voor uw afdelingsvergadering. Ten behoeve van deze vergadering ontvangt u hiertoe alvast de inhoudsopgave en hoofdstuk 10 van het plan. In hoofdstuk 10 is het beheergebied van Delfland onderverdeeld in 5 deelgebieden; Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg. Per deelgebied wordt nader ingegaan op de karakteristiek en de ruimtelijke dynamiek, wordt de wateropgave beschreven en wordt ingegaan op synergiemogelijkheden en instrumenten. In de afdelingsvergadering zal u worden gevraagd zonodig een advies te geven aan de commissies over de regionale aspecten van het ontwerp-waterbeheerplan. Voor uw afdelingsvergadering is met name paragraaf 10.2 van belang.

Bijlagen:

1. Inhoudsopgave ontwerp-waterbeheerplan Keuzes maken, kansen benutten.
2. Hoofdstuk 10 van het ontwerp-waterbeheerplan.

¹ De vergadering van het afdelingsbestuur Westland vindt plaats na de commissiebijeenkomsten. De bijeenkomst van de VV vindt plaats op 20 november 2008. Het advies van de afdeling Westland zal worden betrokken bij de VV van 20 november 2008.

INHOUD

SAMENVATTING	1
INHOUD	7
INLEIDING	9
1.1 Waarom een nieuw Waterbeheerplan	9
1.2 Relatie met het vorige Waterbeheerplan	9
1.3 Voor wie is dit plan bedoeld	9
1.4 Relatie met andere plannen	10
1.5 Procedure en status	10
1.6 Leeswijzer	11
2 WAAR STAAT DELFLAND VOOR	12
2.1 Taakstelling	12
2.2 Missie	12
2.3 Beheergebied	12
2.4 Watersysteem	13
3 WAT KOMT ER OP DELFLAND AF	16
3.1 Het klimaat verandert	16
3.2 Zoetwatervoorziening	17
3.3 Het beheergebied verandert	18
3.4 Ontwikkelingen in wet- en regelgeving	19
3.5 Wat betekenen de ontwikkelingen voor Delfland	21
4 AMBITIES EN AANPAK OP HOOFDLIJNEN	22
4.1 Ambities	22
4.2 Aanpak	23
4.3 Uitwerking in concrete resultaten en maatregelen	27
5 SCHOON WATER	28
5.1 Taakstelling	29
5.2 Ontwikkelingen en trends	29
5.3 Waterkwaliteitsdoelen	32
5.4 Actuele situatie	35
5.5 Ambitie en strategie	37
5.6 Resultaat	42
6 VOLDOENDE WATER	45
6.1 Taakstelling	46
6.2 Ontwikkelingen en trends	46
6.3 Doelstellingen	47
6.4 Actuele situatie	48
6.5 Voldoende water: ambitie en strategie	51
6.6 Resultaat	58
7 STEVIGE DIJKEN	62
7.1 Taakstelling	63
7.2 Ontwikkelingen en trends	63
7.3 Doelstellingen	65
7.4 Actuele situatie	66
7.5 Ambitie en strategie	69
7.6 Resultaat	72
8 GEZUIVERD AFVALWATER	74
8.1 Taakstelling	75
8.2 Ontwikkelingen en trends	75
8.3 Doelstellingen	78
8.4 Actuele situatie	78
8.5 Ambitie en strategie	81
8.6 Resultaat	85
9 OVERIGE TAKEN	87
9.1 Grondwaterbeheer	87
9.2 Nautisch beheer	90
9.3 Muskusrattenbestrijding	91
9.4 Crisisbeheersing	92

9.5	Recreatief medegebruik.....	94
9.6	Cultuurhistorie	94
10	GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN	96
10.1	Haagland	96
10.2	Westland.....	100
10.3	Midden-Delfland	104
10.4	Oostland	108
10.5	Waterweg.....	111
11	DE INZET VAN INSTRUMENTEN.....	117
11.1	Gebiedsgericht werken	117
11.2	Communicatie.....	121
11.3	Realisatie van projecten	122
11.4	Regulering en toezicht.....	123
11.5	Kennisontwikkeling en innovatie	126
12	MONITOREN, RAPPORTEREN EN ACTUALISEREN.....	128
12.1	Monitoren van concreet geformuleerde doelen	128
12.2	Rapporteren en actualiseren	128
13	FINANCIËN	129
13.1	Introductie	129
13.2	Ontwikkeling: een nieuw belastingstelsel	129
13.3	Exploitatiekosten.....	129
13.4	Investeringen	130
13.5	Lastenontwikkeling	130
14	ORGANISATIE	133
14.1	Ontwikkeling van Delfland	133
14.2	Waar gaat Delfland naartoe	133

GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN

Gebiedsgericht kijken betekent: kijken naar een streek met al zijn eigenschappen, eventuele knelpunten en kansen. Vervolgens zaken integraal aanpakken, samen met gemeenten en andere partners. In de Randstad is het fysiek, maatschappelijk en bestuurlijk 'druk'. Vooruitzien en samenwerken is belangrijk om ruimte te vinden voor water. Er zijn veel partijen om mee samen te werken: buurwaterschappen, provincie en gemeenten, bedrijven, LTO, terreinbeheerders, onderzoeksinstellingen, maatschappelijke organisaties en particuliere grondeigenaren.

In dit hoofdstuk wordt vanuit het ruimtegebruik en de ruimtelijke ontwikkelingen naar de wateropgaven gekeken in de verschillende gebiedsdelen van Delfland. Daarna worden de plaatjes van de sectorale hoofdstukken op elkaar gelegd. Zo ontstaat een integraal beeld van de deelgebieden van Delfland.

Delfland is onder te verdelen in vijf deelgebieden die elk een min of meer logisch afgebakend geheel zijn qua karakteristieke eigenschappen of grondgebruik. Bestuurlijke of waterhuishoudkundige grenzen spelen hier dus geen rol. Bij de beschrijving per deelgebied wordt eerst een korte karakteristiek van het gebied gegeven, met daarbij het beeld dat Delfland heeft van dat gebied over tien jaar. Dit is een algemeen beeld, niet zozeer vanuit het waterbeheer gezien. Daarna volgt een beschrijving van de samenhang tussen de belangrijkste (sectorale) wateropgaven in het gebied, en van de maatregelen waarmee Delfland die wil oplossen. Met instrumenten als watergebiedsstudies, waterplannen en gebiedsgerichte coördinatie wordt in de planperiode gebouwd aan een verdere integratie van deze opgaven. Hierdoor kunnen mogelijk sommige accenten iets verschuiven, maar aan de opgaven zoals die geformuleerd zijn, wordt niet getornd.

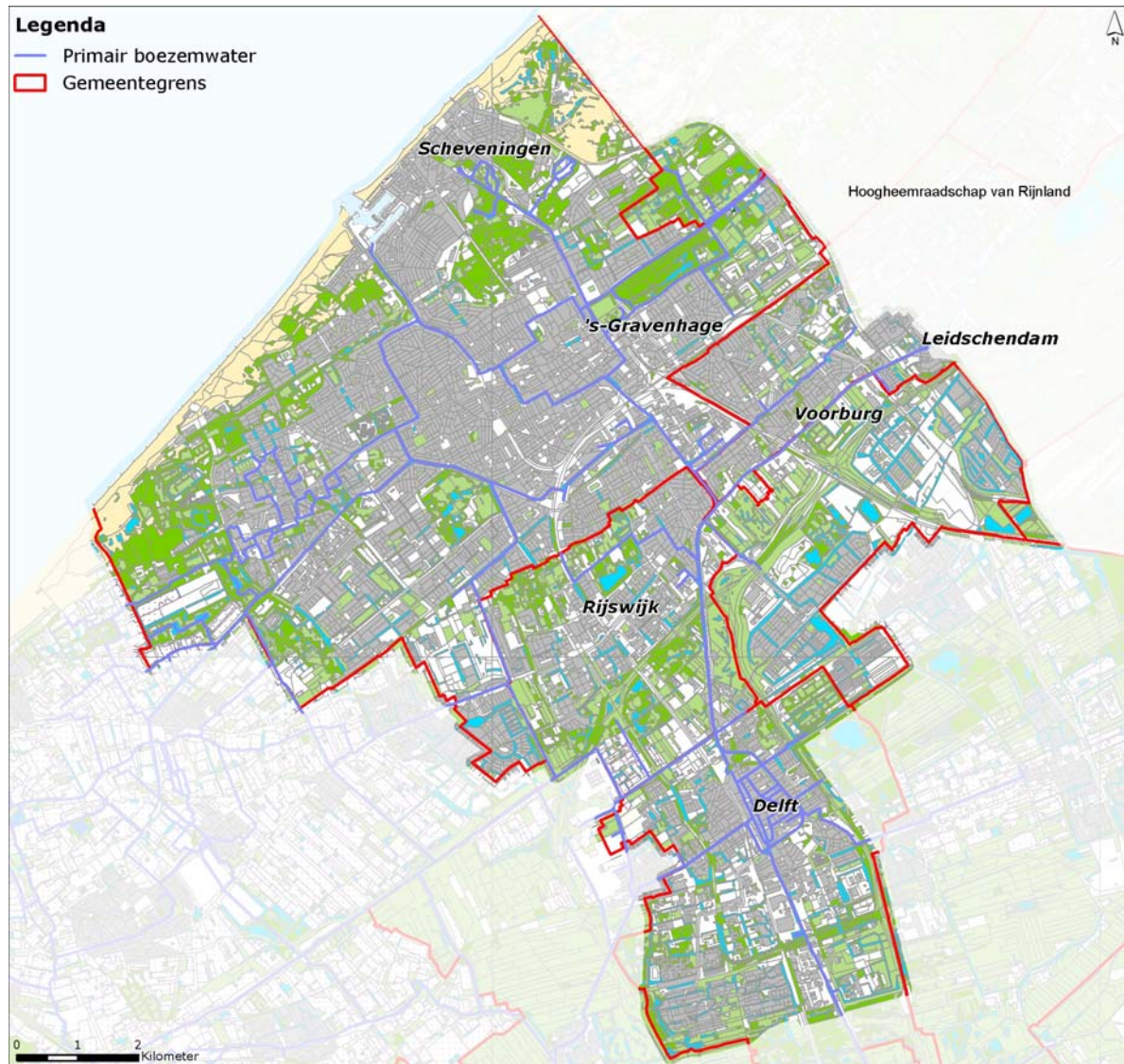
Als gevolg van de gestelde prioriteiten, zoals verwoord in de hoofdstukken 5 t/m 9 is het mogelijk dat er bijvoorbeeld in de waterplannen met de gemeenten afspraken zijn gemaakt, die wellicht niet binnen de planperiode van dit Waterbeheerplan kunnen worden ingevuld. Delfland zal in deze gevallen het gesprek met de betreffende gemeenten aangaan, om te bezien welke aanpassingen er mogelijk zijn.

De vijf deelgebieden die hieronder belicht worden zijn: Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg.

1.1 Haagland

1.1.1 Gebiedsbeschrijving

Onder Haagland verstaan we in deze paragraaf het stedelijke gebied van de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Delft (zie figuur 10.1).

Figuur 10.1 Haagland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Haagland is een uitgesproken stedelijk gebied. Het bestaat gedeeltelijk uit (hooggelegen) boezemland, tegen de kuststrook aan in de omgeving van Den Haag. Op het boezemland liggen de oude stads- en dorpskernen Scheveningen, Loosduinen, Duindorp-Vogelwijk, Den Haag-Centrum, Rijswijk, Voorburg, Leidschendam en Delft. In de grote, lageregelegen polders meer landinwaarts wordt veel nieuw gebouwd, zoals op de Vinexlocaties Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld, en worden bedrijventerreinen aangelegd. Op de grotere wateren, de Schie en de Vliet, is veel beroeps- en recreatievaart; plezierbootjes maken ook gebruik van de zijkanalen.

Het strand en de duinen zijn primaire waterkeringen en hebben als nevenfuncties recreatie en natuur, maar de bebouwing rukt steeds verder op in de richting van de zeekeringen.

Ruimtelijke dynamiek

Het stedelijke gebied is laag-dynamisch. Dat wil zeggen: ontwikkelingen vinden er plaats voor een lange periode van minimaal 50 jaar. Anderzijds: momenteel is er veel dynamiek, in die zin dat er veel oudstedelijk gebied op de schop gaat, zoals bij de herstructurering van de Transvaalwijk in Den Haag of de Bomenwijk in Delft. Gezien de woningbouwopgaven - in Den Haag alleen al komen er 20.000 woningen bij – zal het stedelijke gebied nog verder 'verdichten'. Ook in Scheveningen-Haven, waar de waterkering landinwaarts omheen loopt en de bebouwing voor een belangrijk deel buitendijks ligt, staat van alles te gebeuren, waaronder woningbouw op het vrijgekomen terrein van de Norfolk-line. Omdat daarna alles weer voor lange tijd vastligt, moet Delfland daar dus bij zijn!

Beeld van het gebied over 10 jaar

Rond 2020 zijn de verouderde stedelijke gebieden en bedrijventerreinen gedeeltelijk vernieuwd en geherstructureerd. Schoon en vuil water zijn zoveel mogelijk van elkaar gescheiden. Van het verharde oppervlak is 10-20 % afgekoppeld, waardoor de verontreiniging vanuit overstorten bijna gehalveerd is. De Vinexwijken zijn volledig gerealiseerd. Omdat de dynamiek laag is, zal dit gebied er niet zo heel anders uitzien dan in 2010. Vanwege de uitbreiding van het aantal inwoners is wel de vraag naar recreatieve mogelijkheden uitgebreid.

1.1.2 Wateropgaven 2010 - 2015

Waterkeringen

Voor de versterking van 'Zwakke' Schakel Scheveningen ligt een ontwerp klaar; dit zal in de planperiode worden uitgevoerd. Het hoogstedelijke karakter van het gebied betekent dat er veel functies op en rond de kades aanwezig zijn. Bij kadeverbeteringen moet hier rekening mee worden gehouden.

Waterkwantiteit

In Haagland moet nog ruimte gevonden worden voor het bergen van in totaal 325.000 m³ water, hiervan zal in de planperiode in ieder geval 146.000 m³ gerealiseerd worden, waarmee in elke polder 80% van de benodigde berging aanwezig is. Daarnaast kan er meer berging worden gerealiseerd als zich unieke kansen voordoen. Het grootste deel van deze opgave ligt niet in het boezemland, maar in de lager gelegen poldergebieden. De polders waar we tot 2015 in ieder geval aan de slag gaan zijn: Veen- en Binkhorstpolder, Noordpolder, Plaspoel- en Schaaapweipolder, Hoge Broekpolder, Polder Vrijenban, Delft-Oost, Delft-West, Delftse Wippolder.

In de polders is er een groot verschil tussen oud- en nieuwstedelijk gebied, globaal van vóór, respectievelijk na 1995. Nieuwstedelijk is onder andere Leidschenveen, Ypenburg en Wateringse Veld. In deze nieuwe wijken is al veel beter rekening gehouden met de waterproblematiek dan in eerder bebouwde omgeving. Maar ook hier is nog verbetering mogelijk en noodzakelijk. Bedrijventerrein Plaspoelpolder bijvoorbeeld is grotendeels verhard,

en er is weinig open water. In overleg met de gemeenten kan hier innovatief anders omgegaan worden met water.

Waterkwaliteit

Haagland is een dichtbebouwd, intensief gebruikt gebied waar relatief weinig ruimte is voor ecologie. De intensieve beroeps- en recreatievaart hebben grote invloed op de waterkwaliteit. De scheepvaart zal eerder toe- dan afnemen.

In Haagland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Westboezem. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

In het dichtbebouwde gebied van Haagland is weinig ruimte om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland heeft daarom met de gemeenten afgesproken om in te zetten op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek door natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen als het gebied toch al op de schop gaat voor nieuwbouw of herinrichting. De oude grachten in de historische binnensteden krijgen geen natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen, omdat dat niet past bij het historische karakter van het gebied. Delfland zal daar wel waterplanten laten staan, als dit de waterafvoer en scheepvaart niet belemmert.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de doelen van de KRW. Delfland maakt onder andere het gemaal Schoute in Scheveningen passeerbaar voor vis.

Waterketen

Werken aan de waterkwaliteit is in Haagland ook het zuiveren van afvalwater en het voorkomen van emissies vanuit riooloverstorten. Delfland is hierover in overleg met de gemeenten en de gemeenten nemen ook al maatregelen die tot de KRW-afspraken behoren. De laatste jaren heeft Delfland veel geïnvesteerd in de awzi's Houtrust en Harnaschpolder. Deze voldoen dan ook aan alle wettelijke eisen en vragen geen grote investeringen meer in de komende jaren. Het effluent van de zuiveringen gaat via een pijpleiding naar zee. Het wordt ver uit de kust geloosd, zodat de kwaliteit van het (zwem)water bij Scheveningen er niet onder lijdt.

In Delft komen afvalwaterstromen samen vanuit Schipluiden, Den Hoorn, Pijnacker, Berkel en Rodenrijs. Het is een verzamelpunt en daarmee een gevoelige plek in het afvalwatersysteem. Om de risico's bij calamiteiten te beperken komt er een zogenaamde calamiteitenleiding, de Tweede Delftleiding.

Overige taken

In Delft vindt een grote grondwateronttrekking plaats van circa 12 miljoen m³ per jaar. Deze onttrekking heeft echter invloed op het grondwater in een veel groter gebied rondom Delft. DSM heeft al in 2005 aangegeven te willen stoppen met deze onttrekking. Zonder maatregelen zal dit in Haaglanden en in heel Delfland leiden tot grondwateroverlast, tot schade aan kades, en gebouwen. In de planperiode zal duidelijk worden welke maatregelen er genomen moeten worden en zal een begin gemaakt worden met de uitvoering ervan.

1.1.3 Synergiemogelijkheden en instrumenten

In oude én nieuwe wijken is innovatie belangrijk om de wateropgaven te kunnen realiseren. Delfland wil meedenken met gemeenten over de vraag hoe meer water tijdelijk vastgehouden kan worden op de plek waar het valt. De mogelijkheden worden bekeken in nauwe samenhang met het grondwaterbeleid (GGOR). Behalve afkoppelen van regenwater zijn er meer ideeën, bijvoorbeeld: groene daken, parkeerterreinen als waterplein, poreuze deklaag als verharding. Gemeenten zien zichzelf wel in staat om hun wateropgave te realiseren, zij het niet voor 2015. Dit komt doordat ze mede afhankelijk zijn van het meeliften met andere ontwikkelingen.

Juist in dit stedelijke gebied zijn de waterplannen een zeer goed middel om met de vier gemeenten in dit gebied afspraken te maken over de manier waarop de diverse wateropgaven gerealiseerd kunnen worden.

1.2 Westland

Met Westland bedoelen we in deze paragraaf: het Westlands glasgebied. Dat omvat het grondgebied van de gemeente Westland, het noordelijk buitengebied van Hoek van Holland (polder Nieuwland-Noordland) en het westelijke deel van de gemeente Midden-Delfland. In figuur 10.2 is dit gebied aangegeven.

Figuur 10.2 Westland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Het meest in het oog springend in het Westland is de glastuinbouw. Het hele gebied oogt als één grote kas. Verspreid in het gebied liggen elf kleine tot middelgrote woonkernen. De laatste jaren komen er ook steeds meer nieuwe bedrijventerreinen, zoals het bedrijventerrein Honderdland, Leehove en de uitbreiding van het bloemenveldterrein in Honselersdijk.

Waterhuishoudkundig gezien bestaat het gebied voor een belangrijk deel uit zogenaamd boezemland; dit ligt vooral tegen de duinen aan. Oostelijker zijn er ook polders. Het Westland is dichtbebouwd, vaak langs historisch gegroeide lijnen. In de huidige tijd is deze structuur niet altijd meer logisch. Ze bezorgt de schaalvergroting in de glastuinbouw problemen. De inpassing van water kreeg in de tweede helft van de twintigste eeuw weinig aandacht. Water is niet erg prominent aanwezig in het gebied. De dichte bebouwing maakt het moeilijk om ruimte te vinden voor water of andere functies. Als er al ruimte beschikbaar komt, dan geldt de aloude wet van vraag en aanbod: grond/ruimte is schaars en dus duur.

Langs de Noordzeekust ligt een smalle zeereep. Deze heeft als belangrijkste functie het land te beschermen tegen de zee. Daarnaast zijn natuur en recreatie belangrijk. De doorgaande boezemverbindingen in het Westland, zoals de Gantel en de Zweth, zijn belangrijk voor de recreatievaart.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek van de glastuinbouw is hoog te noemen in vergelijking met andere functies als woningbouw. Kassen worden ongeveer elke 20 jaar vervangen. Dat gaat vaak gepaard met herstructurering en schaalvergroting.

Ontwikkelingen in stedelijk gebied en bij de bedrijventerreinen vinden op de korte termijn in hoog tempo plaats. De verwachting is echter dat dit tempo over een aantal jaren lager zal liggen. De dynamiek in bestaand stedelijk gebied is, met een herstructurering eens in de 50 á 100 jaar, veel lager.

Het gebied over 10 jaar

De gemeente Westland geeft in de Greenportvisie Westland 2020 haar kijk op de toekomst van het gebied. De gemeente gaat daarbij uit van een vitale glastuinbouw waar schaalvergroting nadrukkelijk aan de orde is, maar een deel van het glas maakt plaats voor woningen. In het buitengebied van Hoek van Holland zal naar verwachting over tien tot twintig jaar een substantieel deel van de glastuinbouw zijn verdwenen ten gunste van woningbouw.

De verwachting is dat er het komende decennium veel gebouwd gaat worden: rond 2020 zijn de bedrijventerreinen afgerond en de plannen van Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' (ONW) in het kader van de Greenportvisie uitgewerkt en uitgevoerd. De recreatieve structuur zal versterkt zijn met de uitvoering van de plannen voor de Zwethzone en de Poelzone, maar ook door de versterking en herinrichting van de kuststrook.

1.2.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Het project Zwakke Schakels Delflandse kust wordt afgerond. Voor de primaire keringen is er elke vijf jaar een toetsing. De zeewering zal tijdens de planperiode daarom opnieuw worden getoetst. In het oostelijke deel van het Westland ligt een aantal regionale keringen, waaronder veenkades, die ook in de lopende planperiode getoetst en mogelijk verbeterd zullen worden. In het kader van de veiligheid loopt er een studie naar mogelijke compartimentering van gebieden. Deze studie zal ook duidelijkheid scheppen over de status van de Maasdijk als waterkering.

Waterkwantiteit

De wateropgave in het kader van het NBW is zeer omvangrijk en bedraagt voor Westland in totaal 450.000 m³ waterberging in de polders. Dit komt overeen met een oppervlakte open water van ongeveer 160 ha.

In het kader van ABC-Boezem loopt er een aantal projecten om boezemwateren te verbreden en de hoofdwaterstructuur te verbeteren. De verwachting is dat met deze projecten aan het einde van de planperiode in 2015 de opgave voor de boezem is gerealiseerd. Om de ambitie van 80% berging in alle polders in 2015 te realiseren zal er in de planperiode 180.000 m³ berging aangelegd moeten worden. Dit betreft de polders: Oude Lierpolder, Waalblok, Olieblok, Heen- en Geestvaartpolder, Oranjepolder, Dijkpolder (Poeldijk), Boschpolder, Zwartenhoek, Oudeland, Westmade, Oude Campspolder, Kralingerpolder, Dorppolder en de Groeneveldse polder.

De glastuinbouw is een grote watervrager. In het Westland bevindt zich nog relatief veel grondgebonden glastuinbouw, die nog veel gebruik maakt van oppervlaktewater voor begieting. Voor zover de glastuinbouwbedrijven eigen gietwaterbassins hebben die met regenwater gevoed worden, hebben deze bassins in droge zomers meestal onvoldoende capaciteit, waardoor men genoodzaakt is om over te schakelen op alternatieven, waaronder oppervlaktewater. De zomer van 2003 heeft laten zien dat dit inderdaad op grote schaal gebeurt. In droge perioden voert Delfland water aan vanuit het Brielse Meer (Voorne-Putten) voor peilhandhaving, doorspoeling en beregening van gewassen. Als het inlaatpunt bij het Brielse Meer bij lage rivierafvoeren gestremd raakt, is de zoetwateraanvoer in Delfland niet gegarandeerd. Daarom wordt gebruikers van zoet water geadviseerd om, zeker met het oog op de toekomst, hun afhankelijkheid van het oppervlaktewater (verder) te verkleinen. De Proeftuin-projecten in het kader van Kennis voor Klimaat onderzoeken de mogelijkheden voor verbetering van de zelfvoorziening.

Waterkwaliteit

In het Westland bevindt zich circa tweederde van het KRW-waterlichaam Westboezem. Voor dit waterlichaam ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. Hoewel de ruimte in het Westland beperkt is, biedt de hoge ruimtelijke dynamiek mogelijkheden om de komende jaren een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Kanaalverbredingen, stedelijke ontwikkelingen en herstructureringen van glastuinbouwgebied zijn uitgelezen kansen om natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen past ook goed in de Greenportvisie en in de Groenvisie van de gemeente Westland. Deze plannen streven naar het versterken van de groenblauwe structuur, ten behoeve van een aantrekkelijker woon- en leefklimaat.

De waterkwaliteit in het Westland is de laatste decennia verbeterd, maar heeft nog altijd veel te lijden van de emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen uit de glastuinbouw. Daarbij is er een groot contrast tussen schone bedrijven, die in staat zijn om hun producten praktisch emissieloos te produceren, en vuile bedrijven, met vaak nog forse verontreinigingen lozingen op het oppervlaktewater.

Delfland verwacht dat de lozingen op het oppervlaktewater de komende jaren sterk zullen teruglopen. Dat heeft twee belangrijke redenen: in de vorige planperiode zijn ook de laatste glastuinbouwbedrijven aangesloten op de riolering en awzi Nieuwe Waterweg is geschikt gemaakt voor het behandelen van afvalwater uit de glastuinbouw. Daarnaast is de wet- en regelgeving met betrekking tot emissies sterk in ontwikkeling, wat leidt tot strengere

emissienormen. De effecten daarvan zullen langzamerhand zichtbaar worden in een betere waterkwaliteit. Op de langere termijn heeft de oppervlaktewaterkwaliteit in het Westland de potentie om te voldoen aan alle waterkwaliteitsnormen.

Waterketen

Delfland werkt samen met de gemeenten aan het saneren van riooloverstorten en aan het verder terugdringen van de afvoer van regen- en grondwater via het riool, bijvoorbeeld door middel van afkoppelen.

1.2.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De verbreding van bestaande boezemwateren en de aanleg van nieuwe verbindingen bieden kansen om een groot aantal maatregelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn water te realiseren en het watersysteem robuuster te maken. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

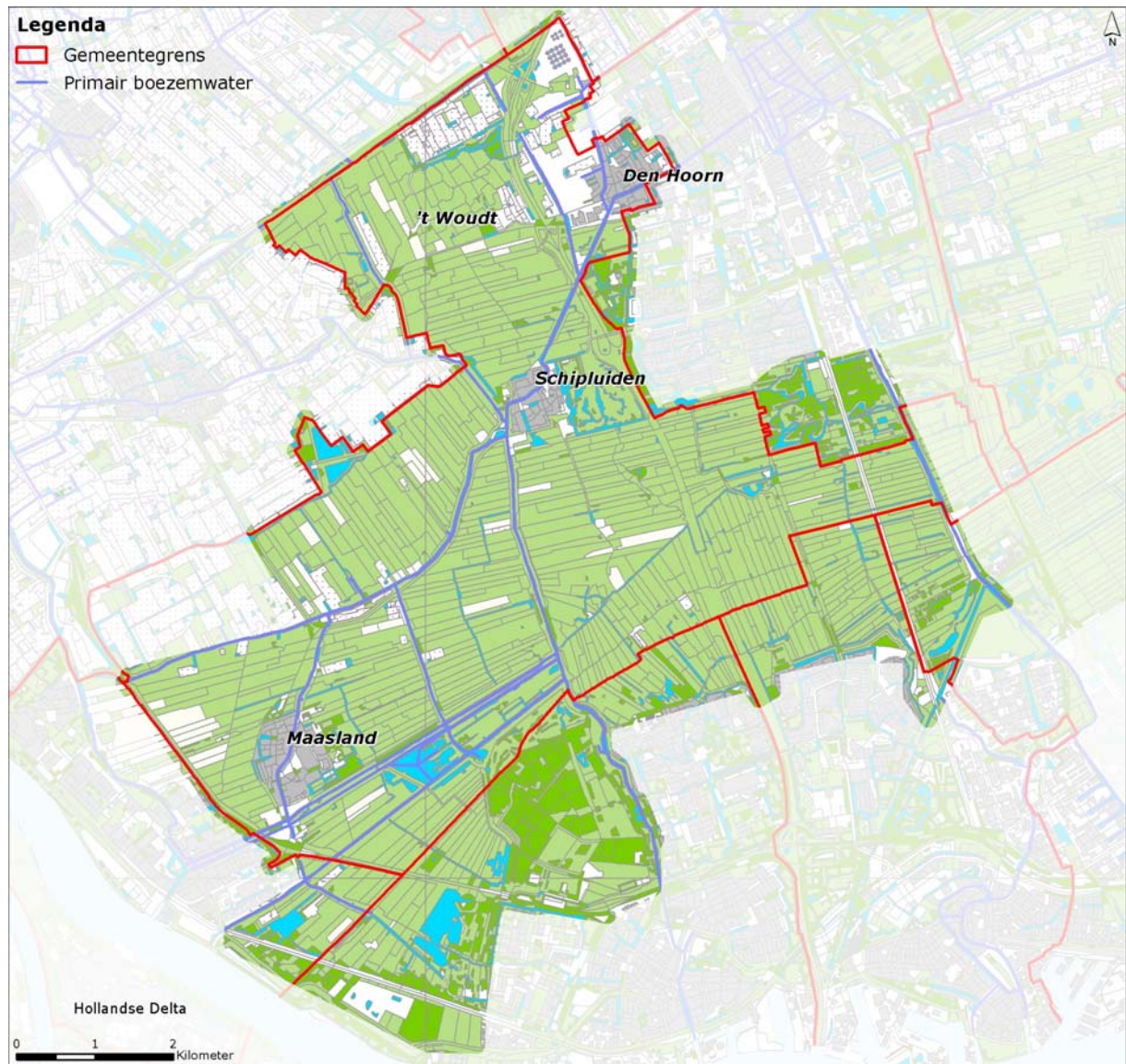
Ook met het terugdringen van rioolvreemd water en het verminderen van riooloverstorten snijdt het mes aan meerdere kanten tegelijk: het riool en de awzi's kunnen met minder capaciteit toe, het minder verdunde vieze water is efficiënter te zuiveren, en er komt minder vies water rechtstreeks in het oppervlaktewater.

Het waterplan van de gemeente Westland zal in de periode 2010 – 2015 worden uitgevoerd. Omdat het bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het glasgebied vaak om relatief kleinschalige projecten gaat, zal er nadrukkelijk samenwerking met de gemeente en de glastuinbouwsector worden gezocht om de kansen voor water in deze projecten optimaal te benutten. Dit gebied levert kansen om de wateropgave te realiseren door middel van innovatief meervoudig ruimtegebruik, met behoud van voldoende robuustheid en ruimte voor ecologie in het systeem.

Het glastuinbouwgebied in het buitengebied van Hoek van Holland zal op termijn helemaal voor woningbouw ontwikkeld gaan worden. De wateropgave krijgt ook hier in de planontwikkeling een prominente plek.

1.3 Midden-Delfland

Het gebied Midden-Delfland bevat natuurlijk de gemeente Midden-Delfland, maar het gebied is groter dan dat; ook het noordelijke buitengebied van Vlaardingen, Maassluis en Schiedam hoort erbij (zie figuur 10.3).

Figuur 10.3 Midden-Delfland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Midden-Delfland is een open en groen, typisch agrarisch cultuurlandschap, met de koe in de wei en kleinschalige recreatie op het land: fietsen en wandelen, vissen en varen. Het meest intensief is de recreatie dicht bij de grote steden, waar de zogenaamde 'recreatieve poorten' een overgang vormen naar het landelijke gebied. Grootschalige recreatievoorzieningen zoals pretparken zijn niet aan de orde.

De boezem is in dit gebied een in het oog springend element in het landschap door de hoge ligging ten opzichte van de laaggelegen polders. Fietsroutes en wegen lopen over dijken die van verre zichtbaar zijn. De verkaveling, met lange smalle kavels, is een cultuurhistorisch karakteristiek kenmerk.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek is laag in dit gebied. Het beleid is gericht op behoud van het typische polderlandschap, onder het motto 'behoud door ontwikkeling'. Dit is ook het uitgangspunt bij het kadeverbeteringsprogramma: aanpassing en versterking van de kades moet de veiligheid op peil houden, met behoud van landschappelijke kwaliteit.

Er zijn plannen voor uitbreiding (100 ha) van natuur- en recreatiegebieden in het kader van het project Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS/A4). De voortgang hiervan is echter afhankelijk van de mogelijke verlenging van de A4 door Midden-Delfland. De Provincie Zuid-Holland voert de regie bij de uitvoering van IODS

Het gebied over 10 jaar

De lintbebouwing langs de kades en de karakteristieke verkaveling zijn zoveel mogelijk gehandhaafd. Water is duidelijk zichtbaar aanwezig in het gebied. De agrarische sector weet zich hier goed te handhaven en te ontwikkelen. Midden-Delfland is een wijds en open gebied met veel natte natuur: natuurvriendelijke oevers, een versterkte Groenblauwe Slinger, een ecologische verbinding van de Akerdijkse Plassen naar de Vlietlanden en moeraszones in de Holierhoekse en de Noord-Kethelpolder. Water biedt recreatie mogelijkheden die passen bij de andere functies van het watersysteem. De 'recreatieve poorten' bij de steden zijn met elkaar verbonden, door een goede structuur van de recreatieve routes. Bewoners voelen zich thuis in het gebied en voelen zich ermee verbonden, doordat er goed naar hen geluisterd is bij het maken en uitvoeren van de plannen. De verspreid liggende glastuinbouw is voor een groot deel gesaneerd.

1.3.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Van de vier grote kades rond de Commandeurspolder moeten er drieëneenhalf op de schop. Vanwege de lintbebouwing aan de dijk, de karakteristieke verkaveling en de bestaande natuurwaarden, is dit een ingrijpend project. De veiligheid staat voorop, en waar dat mogelijk is, worden cultuurhistorische en andere landschappelijke elementen behouden en versterkt. Het definitieve kadeverbeteringsplan is medio 2009 vastgesteld en wordt in de planperiode uitgevoerd.

Verder liggen er nog veel boezemkades in dit gebied. De boezemkades die bij de toetsing (2008/2009) zijn aangemerkt als te verbeteren, zullen voor een deel in de periode 2010-2015 worden aangepast.

Waterkwantiteit

De kwantiteitsopgave is in Midden-Delfland kleiner dan in andere deelgebieden. Dat komt doordat er weinig verhard oppervlak is en veel open water. De bergingsopgave in de polders bedraagt in totaal zo'n 175.000 m³ water, in de planperiode moet hiervan ongeveer 100.000 m³ worden gerealiseerd om tot een niveau van 80% van de totale benodigde berging in alle polders te komen. Het betreft dan vooral de polders: Dorppolder, Kralingerpolder en Oude Campspolder (die deels ook in het Westland liggen), Duifpolder. Commandeurspolder,

Dijkpolder Maasland (die deels ook in Maassluis ligt en een stedelijke ontwikkeling zal kennen). Een groot deel van deze opgave ligt in de polders waar ook glastuinbouw voorkomt. Ruimte voor waterberging is hier schaars en dus duur. Er moet bekeken worden of er goedkopere mogelijkheden zijn om te voldoen aan de waterbergingsopgave. Hierbij mogen andere belangen niet onevenredig belemmerd worden.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteitsambitie voor Midden-Delfland is hoog. Het hele gebied is onderdeel van de Groenblauwe Slinger. De Holierhoekse en Zouteveensepolder en de (West)boezem zijn aangewezen als KRW-waterlichaam. Delfland wil de ruimte en de ruimtelijke dynamiek in Midden-Delfland gebruiken om een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Daarbij wordt het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen zo veel mogelijk gecombineerd met de boezemverbredingen en kadeverbeteringen die in het gebied op stapel staan. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Commandeurspolder; daar worden bij de kadeverbetering meteen natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Midden-Delfland is ook bij uitstek een aantrekkelijk gebied voor vis. Delfland wil hier de mogelijkheden voor vismigratie tussen de boezem en de polder vergroten. In de planperiode pakt Delfland de belangrijkste vismigratieknelpunten aan.

Met de agrariërs in Midden-Delfland zoekt het hoogheemraadschap naar mogelijkheden voor samenwerking in de vorm van groenblauwe diensten.

De uitstoot van nutriënten door de landbouw is een serieus probleem voor de waterkwaliteit. Het is in Midden-Delfland niet mogelijk om, binnen de kaders van het huidige mestbeleid, aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen. Delfland volgt in principe het landelijke mestbeleid, maar zoekt samen met de agrarische sector naar mogelijkheden om de emissie van meststoffen naar het oppervlaktewater op vrijwillige basis verder te reduceren. Dat gebeurt in zogenaamde nutriëntenpilots.

1.3.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De kadeverbeteringsprojecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht uitgewerkt en uitgevoerd. Dat wil zeggen dat zo veel mogelijk samenhangende zaken in één keer met alle betrokken partijen in het gebied worden besproken en ingepast in verschillende plannen. Zo komt het project interactief tot stand, met inbreng van de bewoners, de gemeente en een landschapsarchitect en wordt technisch en financieel maatwerk geleverd. De sociale cohesie en betrokkenheid in het gebied is groot. Dat maakt goede communicatie extra belangrijk.

De waterkwantiteitsopgave in dit gebied kan mogelijk gerealiseerd worden met groen-blauwe diensten. Deze diensten kunnen het economische draagvlak in het gebied verstevigen en voor Delfland is deze methode financieel gunstiger dan het graven van extra open water. Tegelijk kan zo het landschap in stand gehouden worden. Voorwaarden voor blauwe diensten moeten vastgelegd worden in bestemmingsplan en legger. Omdat de ontwikkelingen relatief kleinschalig zijn, zou het inschakelen van een centrale coördinerende 'gebiedsmakelaar' een idee kunnen zijn. In de polders waar glastuinbouw voorkomt, ontstaat een dilemma bij het voldoen aan de wateropgave: wordt berging gecreëerd daar waar die nodig is – 'tussen het

glas' – of waar het het goedkoopst is – 'in het gras'? Delfland heeft een voorkeur voor het zoeken naar innovatieve en betaalbare mogelijkheden 'tussen het glas', zodat de berging verspreid over het gebied kan worden aangelegd.

Zowel bij kadeverbeteringsprojecten als bij projecten die gericht zijn op de verbetering van de waterstructuur wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers meegenomen. Die zorgen onder andere voor verbetering van de waterkwaliteit.

1.4 Oostland

Met Oostland wordt in deze paragraaf bedoeld: het grondgebied van Berkel en Rodenrijs, de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Zie figuur 10.4.

Figuur 10.4 Oostland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Oostland is een gevarieerd gebied dat alles in zich heeft: het is groen, het is stedelijk en er is glastuinbouw. De diverse oude kleine dorpskernen zijn allemaal door de Vinexopgave fors gegroeid.

De groengebieden zijn natuur- en recreatiegebieden en weidegebieden. De meeste natuur- en recreatiegebieden zijn in de afgelopen twintig jaar aangelegd. De komende jaren zullen zij nog groeien, ten koste van de weidegebieden en verspreid liggende glastuinbouw.

De glastuinbouw is te vinden op verschillende plaatsen in Oostland: in Nootdorp (Noukoop), rond Pijnacker en aan de noordzijde van Berkel en Rodenrijs (Kleihoogt en Noordpolder). De samenstelling van het glas is in Oostland zeer divers: van zeer moderne nieuwe vestigingen in de Noordpolder, tot veel oudere kassen.

Ruimtelijke dynamiek

De aanleg van de Groenblauwe Slinger en de Vinexwijken zorgt nog zeker tot 2015 voor een hoge dynamiek in het Oostland. In de glastuinbouw is de vuistregel dat kassen een levensduur hebben van ongeveer twintig jaar. Vernieuwing gaat hier vaak samen met schaalvergroting. Ook de glastuinbouw geeft dus dynamiek in het gebied, zij het op een wat beperktere schaal dan de huidige stedelijke en groene ontwikkeling.

Groenblauwe Slinger

De Groenblauwe Slinger is de S-vormige open ruimte die Midden-Delfland verbindt met het Groene Hart. Dit gebied groeit de komende jaren uit tot een waterrijk natuurgebied van ongeveer 20.000 ha; een gebied met een ecologische en recreatieve invulling voor ruim twee miljoen bewoners. Het nieuwe gebied voorkomt dat Den Haag en Rotterdam samenklonteren tot één verstedelijkt gebied.

In het Oostland komen grote delen van de Groenblauwe Slinger te liggen. Het gaat om de volgende zones:

- de Bergboezem Berkel en de polder Oude Leede,
- de Zuidpolder van Delfgauw,
- de Groenzone,
- Balij-Bieslandse Bos,
- Akkerdijksche polder en
- Polder Schieveen.

In bijna al deze gebieden gaan inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden. De beschikbare ruimte hiervoor is schaars. In Balij-Bieslandsebos zijn onderdelen al ingericht en in de Akkerdijksche polder is al een plassengebied aanwezig (Akkerdijkse Plassen).

Het gebied over 10 jaar

De Groenblauwe Slinger loopt ononderbroken van Maassluis tot aan het Groene Hart. Er is een netwerk van fiets-, ruiters- en wandelpaden. Het grasland is goeddeels omgezet in natuur. De nieuwe Vinexlocaties zijn gereed. Het glasgebied wordt geherstructureerd op die plekken waar het verouderd is.

1.4.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Er zijn veel boezem- en polderkades in het gebied. Vanwege de ondergrond zijn veel van deze keringen in de Beleidsregel Veendijken aangemerkt als veenkade. De keringen langs het binnenboezemsysteem van Berkel en Rodenrijs zijn in 2008 onderzocht. De kades die hieruit naar voren komen als 'te verbeteren' en de keringen die bij de algemene toetsronde zijn afgekeurd, zullen voor een deel in de planperiode worden verbeterd.

Waterkwantiteit

Uit de ABC-studies is een grote bergingsopgave naar voren gekomen, in totaal circa 400.000 m³. Dat betekent een ruimtebeslag van ongeveer 130 ha. Voor de periode tot 2015 zal er ca 150.000 m³ moeten worden gerealiseerd om tot het niveau van 80% van de totaal benodigde berging te komen. Dit betreft opgaven in de Zuidpolder van Delfgauw, polder Schieveen (westelijk deel), Polder Berkel en de polder van Biesland.

De meeste polders in dit gebied zijn in het kader van ABC-Delfland al in een vroeg stadium – in 2001-2002 – onderzocht, vanwege de regelmatige overlast die optrad bij hevige regenval. In 2008 is in een groot deel van het gebied een watergebiedsstudie uitgevoerd. Samen met de al bekende resultaten uit de ABC-studies en de KRW-opgave zijn de gegevens omgezet in peilbesluiten en uitvoeringsmaatregelen.

In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een bypass gemaakt voor de Pijnackerse vaart. Met deze bypass wordt het teveel aan water uit de kern van Pijnacker afgevoerd via een alternatief tracé op polderniveau in plaats van het rechtstreeks in de boezem te pompen.

Waterkwaliteit

In het Oostland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Polder Berkel. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt de komende jaren zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de KRW. Voor de Oostboezem en Polder Berkel is dat niet mogelijk. De ruimte ontbreekt daar om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland en gemeenten zetten voor deze waterlichamen in op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek: natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aanleggen als het gebied toch op de schop gaat. Zo realiseert Delfland een deel van de KRW-opgave bij het aanleggen van Bergboezem Berkel, die deel uitmaakt van de Groenzone.

In het Oostland liggen drie waterparels: Akerdijksche Plassen, de Scheg en Polder Schieveen. Delfland stemt het waterbeheer in deze gebieden zo veel mogelijk af op de bestaande en potentiële natuurwaarden.

Waterketen

In de komende jaren zal in het Oostland de hoeveelheid verontreinigingen in het water geleidelijk minder worden. Dit komt doordat inmiddels het hele buitengebied is aangesloten op de riolering (of een IBA) en door de steeds strengere wet- en regelgeving voor de emissie van verontreinigingen vanuit de glastuinbouw.

1.4.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

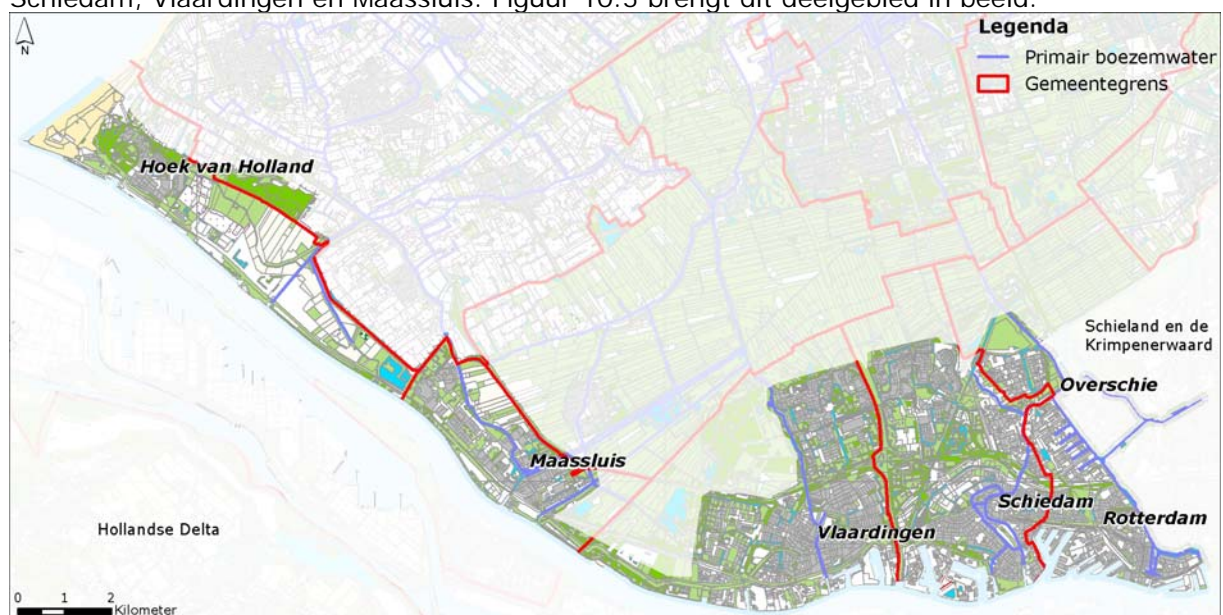
De opgaven in het gebied zijn groot, vooral op het gebied van waterberging. De gemeentelijke waterplannen zijn een belangrijk instrument, omdat daarmee in een vroeg stadium wordt nagedacht over het plaatsen van de opgaven in diverse ontwikkelingen. Juist doordat er veel gebeurt kunnen de grote opgaven hier een plek krijgen en kan een groot deel van de kwantitatieve opgave ingevuld worden in de ontwikkelingen zelf, zonder dat Delfland trekker is.

Bij de ontwikkeling van de groene gebieden heeft Delfland een iets andere rol. Hier zoekt het waterschap meer de participatie in projecten, waarbij onderdelen door Delfland getrokken kunnen worden. Dit gebeurt vooral in die gebieden waar een grote opgave voor Delfland kan worden ingevuld. Denk aan de Bergboezem van zowel de polder Berkel als de Zuidpolder van Delfgauw. In deze groenprojecten kan tegelijk de KRW-opgave gestalte krijgen.

In 2009 zal in Oostland een pilot 'gebiedsgericht werken' gaan lopen. Het is de bedoeling dat de verschillende projecten en processen van Delfland in dit gebied beter op elkaar afgestemd gaan worden. Hiervoor zal een nog nauwere afstemming met de gemeenten worden gezocht.

1.5 Waterweg

De Waterweg omvat het stedelijke gebied van Rotterdam vanaf Delfshaven tot en met Hoek van Holland. Hierin liggen de Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven, Overschie en Hoek van Holland, de bedrijventerreinen Spaanse Polder en Oost-Abtspolder en de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Figuur 10.5 brengt dit deelgebied in beeld.

Figuur 10.5 Waterweg

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

De Waterweggemeenten zijn oud stedelijk gebied dat direct grenst aan de Nieuwe Maas en de Nieuwe Waterweg. De oude kernen liggen vaak hoog, op het niveau van de boezem. Ze zijn in de loop van de twintigste eeuw uitgebreid in alle richtingen en hebben veel verhard oppervlak. De meeste nieuwere wijken zijn in lagergelegen polders gebouwd. Binnen dit stedelijke lint zijn alleen ten oosten en ten westen van Maassluis nog groene gebieden van enige omvang te vinden. Deze gebieden hebben vooral een recreatieve functie, maar deels ook een agrarische.

Er is slechts een relatief kleine hoeveelheid oppervlaktewater in het Waterweggebied. Dat dit niet tot overlast leidt is het gevolg van de overstortbemaling in al deze gemeenten is: bij hevige regenval wordt het water uit de riolering met een grote capaciteit op de Nieuwe Waterweg gepompt. In dit systeem zijn oppervlaktewater en riolering dus nauw met elkaar verweven, zodat er ook wel eens rioolwater in het oppervlaktewater terecht komt, en er anderzijds veel regenwater en oppervlaktewater via de riolering naar de zuivering wordt afgevoerd.

In dit gebied is de primaire waterkering, de Delflandse dijk, belangrijk. Deze deltadijk is in de jaren '70 van de vorige eeuw aangelegd, en beschermt het achterliggende gebied tegen het water van de Nieuwe Waterweg en de Nieuwe Maas. Op veel plaatsen liggen bedrijventerreinen of havens buitendijks, zodat de dijk niet altijd direct aan het water grenst en visueel ook niet overal als zodanig herkenbaar is. De oorspronkelijke primaire kering, de Maasdijk, ligt iets verder landinwaarts en is nu een secundaire kering.

Ruimtelijke dynamiek

De komende jaren gaat er veel gebeuren in het gebied. Veel na-oorlogse wijken en bedrijventerreinen worden geherstructureerd. Omdat de steden ook nieuwe woningen moeten bouwen, is verdere verdichting van de stad aan de orde, met verdere verharding als gevolg. Herstructurering vindt meestal in kleine stapjes plaats. Dat maakt het moeilijk om een logisch, samenhangend watersysteem op te bouwen. Ruimte voor water zal vooral aan de randen van de oude bebouwde gebieden gezocht moeten worden. De problematiek is hier zeer vergelijkbaar met die in Haagland (paragraaf 10.1.1).

Grotere kansen voor 'ruimte voor water' liggen bij de uitbreidingswijken. Rotterdam en Vlaardingen hebben in hun algemene visie voor de toekomst aangegeven dat de wateropgave kan worden ingepast bij het invullen van de stedelijke bouwopgave.

Veel van de buitendijkse oude bedrijventerreinen zullen in de komende decennia omgevormd worden tot woongebieden aan het water. Aandachtspunt hierbij is de veiligheid tegen overstromingen in deze gebieden in relatie tot de functies die er worden ontwikkeld.

Hoek van Holland heeft de ambitie om hét evenementenstrand van Nederland te worden en heeft daarom behoefte aan een betere ontsluiting. Verder wordt het bedrijventerrein er

vernieuwd en worden er nieuwe woningen gebouwd. De bevolking van Hoek van Holland kan daardoor groeien van 9.000 naar 15.000 inwoners.

Het gebied over 10 jaar

Hoek van Holland heeft een tweede ontsluitingsweg, het spoor is doorgetrokken naar het strand en is omgevormd tot lightrail. De glastuinbouw heeft er plaatsgemaakt voor woningbouw en vernieuwing van het bedrijventerrein.

Qua ruimtebeslag zijn de recreatiegebieden niet dominant; wel zijn ze erg belangrijk voor de leefbaarheid van de aangrenzende woongebieden. Uit de Oranjevuitenpolder en gedeeltelijk ook uit de Bonnenpolder is de agrarische activiteit verdwenen om plaats te maken voor recreatie en natuur. Hierdoor wordt de ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland versterkt. Ook in het Maassluise deel van de Dijkpolder (ten zuiden van de A20) hebben woningen de plaats ingenomen van agrarische activiteit.

1.5.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

In de planperiode worden de dijkvakken verbeterd die in de derde toetsronde van de primaire keringen (2008/2009) als onvoldoende zijn beoordeeld. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is de Harwichknoop in Hoek van Holland. Dit is een zeer complexe situatie met veel verschillende verkeersstromen op een klein oppervlak.

Er loopt een zogenoemde compartimenteringsstudie voor het gebied van dijkring 14, waartoe Delfland geheel behoort. Uit deze studie zal moeten blijken welke status de Maasdijk zal krijgen. In afwachting van de resultaten van deze studie behoudt de Maasdijk zijn huidige status. De status van de dijk is bepalend voor de normen waaraan hij moet voldoen.

Het buitendijks bouwen staat in de komende jaren in de belangstelling. De provincie Zuid-Holland is bezig om hiervoor beleid op te stellen. Dat zal onder andere de verdeling van verantwoordelijkheden duidelijk maken. Voor Delfland gaat het hier dan vooral om de buitendijkse gebieden langs de Nieuwe Waterweg; dit zijn voormalige haventerreinen waarvan er veel een woonbestemming krijgen.

Waterkwantiteit

De waterbergingsopgave is voor het Waterweggebied relatief klein, in totaal 150.000m³, hoewel er weinig oppervlaktewater is. Dat komt door de gemeentelijke overstortbemaling die op veel plekken plaatsvindt. Delfland heeft er geen bezwaar tegen dat de gemeenten bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave (maximaal 125 m³ per hectare) in te vullen. Als overstortbemaling in stedelijk gebied om enigerlei reden niet

langer kan worden ingezet blijft de gemeente verantwoordelijk om de stedelijke bergingsopgave van 325 m³ per hectare op een andere manier te realiseren.

Voor het invullen van de wateropgave kijkt Delfland vooral naar de capaciteit van watergangen en gemalen. Door het gescheiden houden van oppervlaktewater en riolering ontstaat er een betere structuur. Bij het verbeteren van de riolering door het realiseren van een gescheiden stelsel komt er meer hemelwater in het oppervlaktewater. Dat leidt tot een extra opgave.

De bergingsopgave tot 2015 bedraagt ca 80.000 m³ water, er vanuit gaande dat er in het systeem geen grote wijzigingen optreden. Met de realisatie van deze 80.000 m³ berging komen we in alle polders tot invulling van ca 80% van de totale berging die nodig is. De opgave tot 2015 is vooral gelegen in de Oost-Abtspolder, Oud-Mathenesse, polder Spangen, polder Schiedam Oost en polder Schiedam West, Sluispolder, Dijkpolder (Maasland), Oranjevouterpolder (in samenhang met de Oranjepolder in het Westland), opspuiting Buien Nieuwland en de Lange Bonnen.

De capaciteit van gemaal Krimslot in Hoek van Holland is al vergroot. Door de overname van het waterkwantiteitsbeheer in Schiedam en Vlaardingen (2008) zullen de inspanningen van Delfland voor beheer en onderhoud toenemen.

Waterkwaliteit

In het Waterweggebied ligt een klein gedeelte van de waterlichamen Westboezem en Oostboezem. Voor deze waterlichamen als geheel ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. In het stedelijke gebied langs de Nieuwe Waterweg is de ruimte beperkt. De ruimte die er is wordt benut voor natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen en verder wordt er ingezet op het meelopen met ruimtelijke ontwikkelingen om de KRW-inrichtingsopgave te realiseren.

Om de mogelijkheden voor vismigratie tussen de Nieuwe Waterweg en Delflands boezem te vergroten pakt Delfland drie belangrijke vismigratieknelpunten aan: gemaal Zaaijer, gemaal Parksluizen en het Schiegemaal worden vispasseerbaar gemaakt.

De Bonnenpolder en de Oranjevouterpolder krijgen in de toekomst mogelijk de status van waterparel als bij de ontwikkeling van deze gebieden de provinciale ecologische hoofdstructuur wordt ingepast (PEHS).

In het kader van de waterplannen staan diverse maatregelen op stapel om de waterkwaliteit te verbeteren, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het verder ontkoppelen van riolering en watersysteem.

Waterketen

Langs de Nieuwe Waterweg liggen twee awzi's: De Groote Lucht in Vlaardingen en Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland. Voor de awzi De Groote Lucht heeft Delfland samen met de gemeenten een optimalisatiestudie uitgevoerd. De resulterende maatregelen voeren gemeenten en Delfland uit in de planperiode, wat zorgt voor een forse kostenbesparing voor alle partijen.

Ook voor awzi Nieuwe Waterweg staat een optimalisatiestudie op stapel.

1.5.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

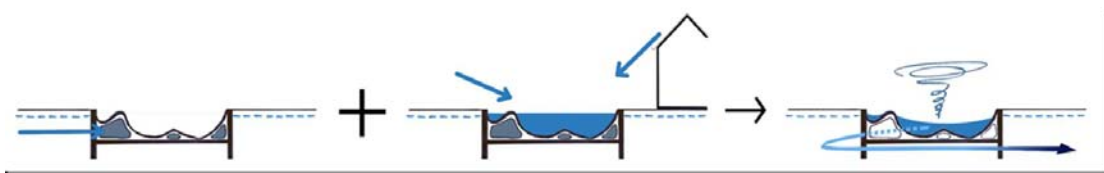
De onduidelijke status van de Maasdijk veroorzaakt een lastige situatie. Voor het lekenoog heeft de dijk geen functie omdat bij hoogwater de Delflandse dijk het water zal tegenhouden. Toch is de Maasdijk van belang. Dit moet Delfland goed duidelijk maken aan derden. Ook vanuit de cultuurhistorie en als landschappelijk element is de Maasdijk waardevol.

Bij het aanleggen en inrichten van water in de ecologische verbingszone bij De Bonnen worden zeker natuurvriendelijke oevers aangelegd. Als dat kan gebeurt dit op meerdere plaatsen.

In de dichtbebouwde stedelijke gebieden kan de wateropgave niet gehaald worden zonder innovatie. In dichtbebouwd stedelijk gebied is het realiseren van waterpleinen een kansrijke innovatie (zie kader). Ook groene daken en waterberging onder wegen of in kelders kunnen een bijdrage leveren. Het uitgangspunt van Delfland is dat het water zoveel mogelijk zichtbaar moet blijven. Want het is met water als met een geliefde: uit het oog, uit het hart. Bij onderhoud en beheer geeft ondergrondse waterkering extra werk en soms ook extra kosten. Zichtbaar water vergroot de belevingswaarde ervan, houdt de 'sense of urgency' bij burgers levend en is in de meeste gevallen onderhoudsvriendelijker. Waar het kan en waar ruimte is, wordt open water aangelegd.

Waterplein

Een aangenaam stadsplein met spelende kinderen verandert door een flinke regenbui tijdelijk in een waterspeelplaats. Het regenwater kan zich er verzamelen, zakt weg in de bodem en verdwijnt in een rustig tempo in het (gescheiden) riool. Bij de inrichting van het plein kan met de natte perioden rekening worden gehouden door waterproof meubilair of speeltoestellen te plaatsen.

Figuur 10.6: schets van een waterplein

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: d.d.

Ons kenmerk : 719828

Bijlage(n) : 0

Datum : 16 oktober 2008

Beslissing : Informatief

Onderwerp: Plantengroei en onderhoud boezem

Bespreken van de gevolgen van plantengroei - van bladval bomen tot ecologische oevers - voor het onderhoud van de boezem (in het gebied van de afdeling Westland).

U heeft in uw vorige vergadering gemeld dit onderwerp in aanwezigheid van een ambtelijk deskundige van de sector OWB te willen bespreken.